

Štefan Kováč Adamov

BOŽIE POHLADENIE
v duchovnom slove na nedele a sviatky
Liturgický rok „A“

Štefan Kováč Adamov

BOŽIE POHLADENIE

**v duchovnom slove
na nedele a sviatky
Liturgický rok „A“**

Prašice

2023

Nihil obstat:

Mons. doc. ThDr. Dušan Argaláš, PhD.

Imprimatur:

✠ *Mons. Viliam Judák, Eppus Nitrien.*

Nitriae, die 1. Martii 2023, Prot. N. 180/2023.

© **Štefan Kováč Adamov**

člen Spolku slovenských spisovateľov

2023

BOŽIE POHLADENIE

v duchovnom slove

na nedele a sviatky

Liturgický rok „A“

Vydavateľ a autor **PhDr. PaedDr. ThMgr. Štefan Kováč Adamov**

Jazyková úprava **Mgr. Anna Ivanová, Mgr. Naďa Hlušková**

Grafická úprava, design a obálka **Jozef Matúš**

Tlač **PRIMA-PRINT, a. s., Tovarníky**

Počet strán **224**

Drevený reliéf evanjelistov sv. Matúša a Jána

Predná obálka **na kazateľnici v chráme sv. Jakuba st. v Prašiciach**

Vydanie prvé

ISBN **978-80-570-4784-1**

„Nerobte si priateľov,
s ktorými vám je dobre,
ale nájdite si priateľov,
ktorí vás prinútiť zdvihnúť sa.“

T. J. Watson

**Z príležitosti
100. výročia
narodenia**

ThDr. Ladislava Dorušáka

kanonika, člena rádu Nemeckých rytierov

***13. júl 1923 †30. august 1997**

Úvodné slovo

Človek najďalej vidí v noci, keď sa pozerá na nebeskú oblohu posiatu hviezdami. Voľným okom vraj môžeme pozorovať približne dvetisíc hviezd. Mnohé z nich už dávno vyhasli, ale my stále vidíme ich svetlo, ktoré ešte nedorazilo na našu Zem.

K žiarivej ľudskej, kňazskej a duchovnej „hviezde“ právom patrí **ThDr. Ladislav Dorušák**, kanonik (*13. 7. 1923 † 30. 8. 1997). Bol to vynikajúci človek a katolícky kňaz, ktorý patril k brilantným kazateľom svojej doby. Svoje teologické, biblické aj bohaté pastoračné znalosti dokázal príťažlivo a naratívne podávať vo svojich príhovoroch v chráme, čím sa Božie slovo spontánne dostávalo do srdc mnohých, jemu vďačných poslucháčov.

Z príležitosti nedožitého 100. výročia od jeho narodenia som napísal knihu duchovných zamyslení na nedele a sviatky s názvom ***Božie pohladenie v duchovnom slove***. Dúfam, že svojimi impulzmi napomôže do ľudských srdc šíriť Božiu lásku, evanjeliovú zvesť života a Kristovo spásonosné poslanstvo. Mnohé myšlienky v jednotlivých úvahách sú oživením slov, ktoré som mal pred mnohými rokmi možnosť načerpať z mnohých rozhovorov i kázní pána kanonika Dorušáka, ktorý bol dlhoročným topoľčianskym farárom a okresným dekanom. Budem rád, keď sa cez predmetné zamyslenia aj jeho nadčasové myšlienky nadlho zachovajú v našej pamäti a najmä v srdci. Zároveň sa jednotlivými homíliami, zostavenými na liturgický rok v cykle „A“ môže obohatiť každý, kto bude s otvorenou dušou rozjímať nad ponúknutým Božím slovom.

Touto knihou vzdávam pánovi kanonikovi svoj hold, úctu a priateľskú vďaku, lebo za veľa dobrého vo mne vďačím aj jemu. Aj v mojom živote sa potvrdili slová, ktoré povedal francúzsky spisovateľ Romain Rolland: „Človek potrebuje druhého, aby bol sám sebou.“

Autor

Prvá adventná nedeľa

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Môj otec mi spomínal, akú veľkú radosť prežívali doma, keď im rodičia v detstve oznámili, že pôjdu pešo na púť do rakúskeho Mariazellu. Keďže mali hospodárstvo a chovali zvieratá, niekto sa musel o ne postarať. Ten bol z toho veľmi smutný, lebo namiesto púte, výletu a zážitkov musel zostať doma, z čoho sa ani trochu netešil.

Dnešný *responzóriový žalm* pred evanjeliom znie: „*S radosťou pôjdeme do domu Pánovho*“ (Ž 122, 1). Naň nadväzuje posolstvo *evanjelia* (Mt 24, 37-44), ktoré nás vyzýva k bdelej pripravenosti na stretnutie s Kristom. Ježiš hovorí: „*Bdejte teda, lebo neviete, v ktorý deň príde váš Pán*“ (Mt 24, 42). K adventnej bdelosti a k obnove srdca nás dnes pozýva aj prvé svetielko na adventnom venci, ktoré ešte viac treba nechať rozhorieť v našom vnútri.

Na začiatku nového cirkevného roka a Adventu sú slová radosti z putovania do chrámu aj evanjeliová bdelosť na stretnutie s Bohom vo večnosti aktuálnou biblickou výzvou. Starí Egypťania verili, že duša bude hneď po smrti súdená. Podľa ich predstáv uvedie zvláštny démon duše na miesto, kde budú rozdelené podľa toho, či robili dobro alebo zlo. Všetky skutky zomrelých dôkladne preskúma a posúdi boh Anubis. Tí, ktorí vykonali aj niečo dobré, nastúpia na loď, ktorá ich donesie na jazero, kde sa za svoje skutky budú kajať a očisťovať. Tí, ktorí v živote napáchali veľa zlého, padnú do Tartaru, čiže pohanského pekla, z ktorého sa von už nikdy nedostanú. Spravodliví prídu za svoj cnostný život do Elysia, teda pohanského neba a budú naveky šťastní. Pozo-

ruhodné je, ako sa mytologické predstavy starých Egypťanov o záhrobnom živote veľmi približujú ku kresťanskému chápaniu očistca, pekla a neba. Človek všetkých čias v hĺbke duše cítil, že by bolo vrcholne nespravodlivé, aby zlí, ktorí neraz unikli pozemskej spravodlivosti, neboli nikdy odsúdení a dobrí zasa, často nepovšimnutí svetom, vo večnosti za svoje cnosti záslužne odmenení.

Evanjeliová adventná výzva *bdejte* je celoživotným programom pre skutky kajúcej nápravy zlého a konanie dobra. Zvýrazňuje duchovnú podstatu adventného času, v ktorom sa máme v srdci obnoviť pre slávenie Vianoc a túžobné očakávanie príchodu Spasiteľa. Evanjeliové *bdiť* neznamená len nespáť, ale najmä vedome sa pripravovať na stretnutie s Kristom. Takéto stretnutie vo vianočných sviatkoch je akýmsi predobrazom definitívneho stretnutia vo večnosti. Je dosť takých ľudí, ktorí tvrdia o sebe, že sú neveriaci práve z toho dôvodu, že si neprajú, aby sa raz za svoj život niekomu zodpovedali. Nedokážu, a možno ani nechcú, viesť taký život, za ktorý by raz nemali problém skladať účty. Preto vidia východisko v odmietnutí viery a nahovárajú si, že keď neveria, nebudú ani súdení. Akoby chceli presvedčiť sami seba o tom, že slnko, keď je prekryté oblakmi, nesvieti. Keď človek odmieta Božie zákony, mal by predsa zachovávať prirodzený zákon a vyznávať etické hodnoty. Nikto by nemal argumentovať, že hovoriť pravdu, morálne žiť, nekradnúť, nepodvádzať, nevraždiť, necudzoložiť, neubližovať, je otázkou náboženstva, a preto sa to neveriacich netýka. To by bol veľký omyl, lebo prirodzený zákon máme zachovávať všetci bez rozdielu. Dôležité je pochopiť, že keď človek dokáže milovať, dokáže aj kráčať po ceste viery. Veriť vo svojej hĺbke, znamená milovať, lebo „*Boh je láska*“ (1Jn 4, 8).

Spomínam si na jedného žiaka, ktorý pri futbale škaredo nadával. Keď som ho na to upozornil, bránil sa takto: „No a čo, veď ja na náboženstvo nechodím.“ „A keď nechodíš na náboženstvo,“ odpovedal som mu, „už nemusíš zachovávať prirodzenú slušnosť a môžeš sa správať ako vulgárny primitív?“ Zabralo to, viac som ho pri hre neslušne rozprávať nepočul.

V istom príbehu v starej Perzii vystupuje mocný panovník, ktorý dával odsúdeným na smrť možnosť, aby si vybrali spôsob popravy. Prvý spôsob bola rýchla smrť štatím hlavy. Druhý spôsob však bližšie nepomenoval. Iba prezradil, že sa nachádza za veľkými tmavými dverami, na ktoré ukázal rukou. Raz odsúdili na smrť nejakého mladíka a dali mu možnosť vybrať si zo spomínaných dvoch možností. Po dlhšom uvažovaní si odsúdenec vybral rýchlu smrť štatím. Skôr, ako prišiel o hlavu, ešte sa stihol spýtať kata: „A čo je za tými tmavými dverami?“ „Sloboda,“ odpovedal kat, „ale hodní sú jej iba odvážni, ku ktorým ty nepatríš.“

Milí priatelia, s vďakou vstúpme do nového cirkevného roka i adventnej doby. Precíťme v sebe radosť z toho, že môžeme byť v Božom chráme, na svätom mieste veľkých Božích darov a milostí. Pri pohrebe zbožnej matky, ktorá zomrela cestou do topoľčianskeho chrámu, povedal pán kanonik ThDr. Ladislav Dorušák túto krásnu myšlienku: „Cesta do chrámu je cestou do neba.“ Kiežby aj tie naše cestičky na sväté miesta Božích chrámov boli raz cestami do večnej blaženosti!

Druhá adventná nedeľa

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Adventná doba je radostným očakávaním príchodu Ježiša v malom dieťati a my sme sa o jeden týždeň už bližšie posunuli k Vianociam. Dve horiace sviece na adventnom venci nám signalizujú, že dnes slávime *Druhú adventnú nedeľu*. V tejto chvíli máme možnosť v chráme otvoriť si srdce, dušu i myseľ pre posolstvo Božieho slova, ktoré nás túži duchovne pripraviť na príchod Božieho Syna do ľudského spoločenstva. V duchu tak urobme slovami peknej adventnej piesne: „Roste nebesia z výsosti, oblak prš Spravodlivého; otvor sa zem z vnútornosti, Spasiteľa dajže nášho.“

Evanjelium dnešnej nedele (Mt 3, 1-12) je výzvou Jána Krstiteľa k pokániu, ktoré hlásal v judejskej púšti: „*Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo*“ (Mt 3, 2). Prorok Izaiáš o Jánovi povedal: „*Hlas volajúceho na púšti: 'Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky'*“ (Mt 3, 3).

Jánova výzva „*robte pokánie*“ je v gréckej podobe (gr.) μετανοεῖτε - *metanoete* významovo oveľa hlbšia. *Metanoia* znamená *pokánie*, ale aj *zmenu zmysľania*, *ľútosť* a *obrátenie* k Bohu. To isté vyjadruje aj latinská verzia (lat.) *poenitentiam agite* – *robte pokánie* a znamená tiež *ľutovať*, *žialiť*, *obrátiť sa* či *meniť zmysľanie*. Dnešná výzva „*pripravte*“ cestu Pánovi, lat. *parate* a gr. ετοιμάσατε - *hetoimasate*, znamená aj *buďte pripravení*, *ochotní*, *pohotoví až vyzbrojení*. Máme teda urobiť všetko, čo vieme a dokážeme preto, aby sme sa duchovne obnovili a čistotou srdca pripravili na príchod Spasiteľa.

Pojem *robiť pokánie* sa niekomu môže zdať ako niečo zastarané, až nesympatické. Človek dneška chce žiť, mať, užívať a nie odriekať si alebo uskrňovať. To vidíme už na deťoch, ktorým keď vezmeme mobil, tablet alebo počítač, budú dosť nervózne, azda i agresívne. Mnohí nie sú naučení dávať, len brať, alebo deliť sa, iba vlastniť. Život by mal byť vyvážený, inak sa to nejakým spôsobom negatívne na nás prejaví. Auto sa nedá bezpečne riadiť bez toho, aby sme aj spomalili, pribrzdili či zastali. Len sa rútiť dopredu a ničoho si nevšimáť by bola krátka jazda. Tak, ako naše telo potrebuje jedlo, potrebuje aj pôst a odriekanie. Nie všetko môžeme zjesť a vypiť, vidieť, počuť a mať, lebo mnohé by nám neprosperovalo. Ani duša nemôže byť zapáchajúca stoka, ktorá nepozná kajúcnosť, ľútosť, odpustenie, obnovu, lásku či Božie pohladenie. Je príliš vzácna na to, aby ju človek ničil, veď z lásky k nám sa za ňu obetoval Ježiš na kríži. Preto *robiť pokánie* je cesta úsilia zachovať si a zveľaďovať v sebe Boží život. Je to neustála túžba byť dobrým a lepším, aby sme nikomu neškodili, ale prosperovali a žili v nádeji, že pri stretnutí s Bohom vo večnosti neprepadneme, ale obstojíme. Toto je zároveň cesta k tomu, aby sme sa kedykoľvek mohli pokojne pozrieť aj do zrkadla a nehanbiť sa.

V Balzacovom románe *Dedinský farár* z r. 1839 vystupuje dobročinný vidiecky kňaz abbé Bonnet. S úprimným duchovným nasadením sa venoval vzdelanej a zámožnej pani Graslinovej, ktorá sa trápila a mala veľké výčitky svedomia pre hriechy minulosti. V mladosti mala milenca a s ním sa ťahala aj ťarcha jej svedomia. Bol to jednoduchý robotník bez hmotného zabezpečenia, vzdelania a spoločenského postavenia. Aby si mohol dovoliť uniesť svoju vysnívajú milú, spáchal lúpež a bol za ňu odsúdený na smrť. Zámožná pani Graslinová z toho mala výčitky svedomia a bola veľmi

nešťastná. Do svojej smrti konala skutky kajúcnosti a dobročinnosti, lebo ju trápilo, že tomu všetkému nedokázala už na začiatku zabrániť. Na sklonku života si priała už len jedno, aby sa s odpustením všetkých hriechov stretla s Bohom kajúca a očistená.

Milí priatelia, adventná doba je radostným časom, v ktorom môžeme veľa dobrého urobiť sebe i svojim blíznym. Tak, ako zosilnieva svetlo na adventnom venci, nech sa v nás vzmäha aj svetlo túžby prežiť v duši i v rodinách krásne a najmä duchovné Vianoce. V nových adventných dňoch majme na pamäti, že najkrajšie jasličky sú v milujúcom srdci človeka.

Slávnosť Nepoškvrneného počatia preblahoslavenej Panny Márie

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Keď slávny grécky vojvodca a aténsky obranca Themistokles počas grécko-perzských vojen po víťaznej bitke prechádzal bojiskom, sluha ho upozornil na šperky, ktoré mali padlí perzskí vojaci pri sebe. On sám si niekoľko cenností a zlatých ozdôb vzal. Panovník mu na jeho rabovanie s hrdosťou povedal: „Ty môžeš, lebo ty nie si Themistokles.“ Keď mal v sebe toľko hrdosti a cti pohanský vodca, o čo viac by sme jej mali mať my, ktorí sa formujeme kresťanskými hodnotami evanjelia. Dnes tak robíme cez úctu k Ježišovej matke Márii, ktorej sviatok Nepoškvrneného počatia liturgicky slávime. Týmto sviatkom duchovnej krásy sme v adventnom čase cez Máriu vyzvaní k čistote srdca, duše a života.

Evanjelium dnešnej slávnosti (Lk 1, 26-38) nám predkladá krásnu udalosť zvestovania narodenia Krista. Anjel povedal Márii: „*Neboj sa Mária, našla si milosť u Boha. Počneš a porodíš syna a dáš mu meno Ježiš*“ (Lk 1, 30-31).

Výraz „*našla si*“ v gr. podobe *εὑρεσ* - *heures* znamená aj *ukázala sa*, alebo *dala sa nájsť*. Panna Mária sa *dala nájsť* Bohu najmä tým, že spolupracovala s jeho vôľou, súhlasila s jeho plánom a nekládla mu odpor. V tom je pre nás vzácnym duchovným vzorom Bohu oddanej lásky.

Kto z veriacich ľudí by nepoznal obraz *Immaculaty*, čiže Nepoškvrneného počatia Panny Márie? Božia matka v bielom rúchu a v modrom plášti stojí na zemeguli a pod nohami má Mesiac. Jednou nohou šliape na hlavu hada, v pravej ruke drží ľaliový kvet a okolo hlavy má dvanásť zlatých hviezd. Symbolika tohto obrazu je veľmi pekná. Mária, stojaca na zemeguli s polmesiacom vyobrazuje, že hoci je sama zrodená z prachu zeme, je kráľovnou vesmíru a nebeských telies. Had je v biblickom ponímaní symbolom hriechu, zlého a diabla. Český kronikár Dalimil napísal: „Keď chceš pristúpiť hada, najistejšie na hlave.“ Mária na obraze stojí na hlave hada, čím je vyjadrené, že stupila na hriech, ktorý symbolizuje jeho jed a ľudstvu tak pomohla vyslobodiť sa z diablových pút. Biela ľalia je dávny symbolom čistoty duše, panenstva a vnútornej krásy bez hriechu. Starí autori prirovnávali hviezdy okolo Máriinej hlavy k jej cnostiam. Čím viac rozjímame o Božej matke, tým viac cností a krásy v nej nachádzame. Svojou láskou a vernosťou Bohu je skutočnou Matkou všetkých matiek. Český básnik Adolf Heyduk ju takto pozdravuje:

*Ty zjeve čistý, skrytý v sladkou ňehu,
já vím, že nejsi prostá hmota jen,*

*spíš z barev poupat růžových a sněhu
a záře nebeské, z níž roste den.*

Neviem, či ste niekedy počuli o „slzách“ Panny Márie. Takto poeticky nazýva zbožná španielska legenda hviezdy mliečnej dráhy na nebeskej oblohe. Podľa tejto legendy sú miliardy hviezd slzami, ktoré najsvätejšia Panna vyronila, keď žila na zemi. Oplakávala hriechy ľudí a prosila, aby sa v kajúcnosti obrátili. Anjeli tieto slzy bolesti a starostlivosti o spásu ľudí pozbierali a Boh ich ako vzácne perly umiestnil na nebeskú oblohu. Preto sú také krásne, lebo sa trblietajú rosou čistoty, žiaria prosbou ľútosti a svietia lúčmi lásky. Pointu tejto prastarej povesti o „slzách“ Panny Márie môžeme vidieť aj my, keď sa v noci pozrieme na nebeskú oblohu. Ich svetlo pokojne vstupuje do našich duší a vzbudzuje prosbu o súcit a milosrdenstvo pre celé ľudstvo. Mohutná žiara hviezd nad našimi hlavami je krásnym obrazom neustáleho orodovania Božej matky, aby sa nebeský Otec zmiloval nad nami i celým svetom.

Milí priatelia, najjemnejší český básnik Julius Zeyer, za takého ho považoval kňaz a básnik Jindřich Šimon Baar, Božiu matku nazýva „sladkým pokladom všetkých milostí, rozmarínom voní balzamových, prameňom neobsiahlych svätých tajomstiev, svätostánkom a tabernákulom Božej lásky.“ Ježišova matka je spravodlivou a čistou hviezdou, ktorá nás, ako žena Adventu, svetlom a krásou života požíva kráčať cestou viery, a tak bezpečne prísť k jej Synovi.

Tretia adventná nedeľa

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Posledný cisár jednotnej Rímskej ríše Theodosius I. (347-495) raz podaroval svojej manželke Eudoxii krásne jablko. Cisárovná ho s vďakou prijala a vzápätí zanesla k chorému vysokému dvornému úradníkovi Pavlinovi. Cisár sa o tom dozvedel a pri prvej príležitosti sa manželky opýtal, či jej jablko chutilo. „Bolo veľmi dobré,“ úctivo odpovedala. Klamstvo manželky ho tak rozčúlilo, že ju poslal do vyhnanstva a Pavlina dal popraviť. O tejto krutosti sa píše v starých knihách s upozornením, aby sa človek chránil klamstva a pravdivá reč bola ozdobou jeho života.

V evanjeliu dnešnej Tretej adventnej nedele (Mt 11, 2-11) poslal uväznený Ján Krstiteľ svojich učeníkov ku Kristovi s otázkou: „Ty si ten, ktorý má prísť, alebo máme čakať iného?“ Ježiš im odpovedal: *‘Chodte a oznámte Jánovi, čo počujete a čo vidíte: Slepí vidia, chromí chodia, malomocní sú čistí, hluchí počujú, mŕtvi vstávajú a chudobným sa hlása evanjelium’*“ (Mt 11, 3-5). O tejto udalosti píše aj evanjelista Lukáš (porov. Lk 7, 18-30).

Ježiš pred Jánovými učeníkmi vydal pravdivé svedectvo o svojom verejnom účinkovaní. Bolo to svedectvo dobra, súcitu a porozumenia k ľuďom, ktorých trápili mnohé telesné i duchovné neduhy. Pravdivosť svedectva malo ľuďom Ježišovej doby otvoriť srdce pre pochopenie naplnenia starozákonných prorociev a rozpoznania milostivého času príchodu Mesiáša.

Veľkým poslaním adventnej doby je pripraviť si srdce i dušu pre príchod Ježiša. V spoločnosti vianočnú tému

patrične vyjadruje najmä svet obchodu a biznisu. Vedie ho k tomu najmä vidina zisku. V televízii sme mohli vidieť reklamy pre vianočné nákupy, a to ešte neboli ani Dušičky. Adventný čas má úplne iné poslanie. Pozýva nás k stíšaniu života. V ňom môžeme nachádzať viac času a priestoru pre seba, rodinu, deti, modlitbu aj oddych. Zložiť nohu z plynu a trošku ubrať z toho nášho cvalu je naozaj veľmi potrebné a múdre skôr, ako sa z toho všetkého fyzicky aj duševne unavíme alebo zosypeme. Tí slepí, hluchí, nemí, chorí, chudobní a mŕtvi z dnešného evanjelia museli pocítiť úžasnú úľavu, keď gniavení chorobami obsiahli uzdravenie. Práve toto je účelom adventnej doby. Pocítiť úľavu na tele i pohodu v duši. Úľavu, ktorá nás naplní radosťou a šťastím z toho, že sme sa vnútorne otvorili pre duchovné výzvy Adventu a s obnoveným srdcom nás posúvajú k Vianociam.

Sláviť Vianoce len z pozície plného stola jedla by pre veriaceho kresťana znamenalo mať prázdnotu v duši. Plnosť Vianoc je o príchode Krista a úprimnej radosti z Betlehema. V inom význame to pekne vyjadrujú slová sv. Edity Steinovej: „V našom živote je omnoho dôležitejšie byť dobrým než múdrym.“ Pritom *býť dobrým* považujem za veľkú múdrosť. A aké chutnejšie a zdravšie ovocie môže dozrieť v Advente ako ovocie obnovy ľudského srdca, ozdravenia vzťahov či láskyplného objatia ľudí v rodine.

Ešte za Prvej republiky prišla do jedného mesta matka s dvomi malými deťmi. Túžila dať odфотографovať svojho chlapca a dievčatko, aby mali pamiatku na detstvo. Dôrazne obom prikázala, aby to doma otcovi neprezradili. Boli chudobní a bála sa, aby ju muž nehrešil, že míňa peniaze na zbytočnosti. Pri návrate domov sa otec spýtal chlapca, kde boli. Ten pohotovo odpovedal: „Boli sme sa fotiť.“ Matka ho za jeho pravdovravnosť poriadne zbila. Odvtedy všetky

poučenia o neklamani nebral vážne a považoval ich iba za pokrytecký svet dospelých.

V minulosti som tiež poznal chlapca, ktorý nerád chodieval do kostola. Keď som sa ho raz spýtal, čo také nepríjemné zažil, keď má problém v nedeľu ísť na sv. omšu, prezradil mi malú epizódku zo svojho života. V jeden sobotný večer si k nim prišla susedka vypožičať fľašu oleja, ktorý zabudla kúpiť na nedeľné varenie. Vtedy bývali všetky obchody v nedeľu zatvorené. Počul, ako jeho mama susedku odbila, že oleja má už len trošku, lebo ho tiež zabudla kúpiť. Chvíľu predtým bol chlapec v komore a na polici videl vo fľašiach aspoň desať litrov. Chcel to vykriknúť, ale mama mu chytila ústa a capla po hlave. V nedeľu však kráčala hrdo do chrámu a chlapcovi, ktorého nasilu ťahala za ruku, sa z falošnej zbožnosti, klamstva a lakomstva len zväčšoval odpor k viere.

Milí priatelia, snažiť sa byť pravdivým človekom je zahrnuté v úsilí byť dobrým kresťanom. Adventnú prípravu k Vianociam máme prežívať v úprimnosti viery a v radoosti srdca. K tomu nás dnes pozýva aj dnešná *Nedeľa radosti*.

Štvrtá adventná nedeľa

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Autobusy a trolejbusy vo veľkých mestách majú svoje stanovené okruhy jazdy. Keď sa dostanú do poslednej stanice svojej cesty, pre cestujúcich zaznie výzva: „Konečná, vystupovať!“ Konečnou adventnou stanicou je dnešná nedeľa s jeho týždňami a so štyrmi zažatými sviecami na advent-

nom venci. Je zvláštne, že nemá nostalgickú príchuť niečoho končiaceho sa, ale túžobne začínajúceho. Veď sa po roku pred nami nanovo otvára najkrajší vianočný čas príchodu Božej lásky, aj krásnych sviatkov pokoja, radosti a rodiny.

Alelujový verš aj dnešné *evanجيلium* (Mt 1, 18-24) nám podávajú zvesť o narodení Ježiša, v ktorej cítime blízkosť Vianoc. Povedané ústami proroka Izaiáša (porov. Iz 7, 14) sa splnilo: „*Hľa, panna počne a porodí syna a dajú mu meno Emanuel, čo v preklade znamená: Boh s nami*“ (Mt 1, 23). Niet krajšej adventnej zvesti a slastnejšieho evanجيلiového posolstva ako: „*Boh s nami*,“ lat. *nobiscum Deus*, gr. *ἡμεῶν ὁ θεός* - *hemón ho theos*.

V starom hymne *Lauda Sion – Chvál Sion* asi z r. 1264 anjelský učiteľ sv. Tomáš Akvinský píše: „Staré poriadky pomínuli, v jas sa tieň rozplynuli a noc uteká pred dňom.“ Tam, kde je *Boh s nami*, prebýva v nás Svetlo a deň viery víťazí nad nocou nevery. O tom je aj krásne vyznanie sv. Augustína: „Ty si vždy so mnou, ale ja som nebol vždy s tebou.“ Adventné obdobie nás pozýva predovšetkým sa obnoviť vo viere a s očisteným srdcom očakávať Spasiteľa. V občianskom ponímaní sú Vianoce už v Advente. Mnohí to kritizujú a odsudzujú, ale ja by som chcel v tom vidieť aj niečo pozitívne. Keď sa v Advente zapalujú na námestiach stromčeky, vystavujú betlehemy, konajú koncerty a znejú krásne koledy, pre mnohých, ktorí do chrámu azda neprídu, je to jedinečná príležitosť vo svetskom prostredí sa stretnúť s Vianocami a so zvesťou Betlehema. Ktovie, či vianočná atmosféra na námestiach, aj keď v adventnom čase, sa pre niekoho nemôže stať oslovujúcim impulzom pre zamyslenie aj cestu k viere. Naša dobroprajnosť a pokora sú cennejšie ako radikálne odmietanie akéhosi *svetského duchovna*. Už sme akosi pozabudli, čo by sme za totality boli dali za to,

keby vianočné koledy vtedy zneli po našich mestách a dedinách. Budme dobromyseľní a oceňme každú zvesť, ktorá aj mimo chrám ohlasuje narodenie Pána. Betlehenské dieťa nás svojou nevinnosťou pobáda k pokore, lebo pyšní majú málo ohybné kolená, a tak nie sú veľmi schopní pred ním pokľaknúť.

V jednej starej knihe som čítal malú epizódku zo života rakúsko-uhorského cisára Jozefa II. Vraj mal záľubu nepoznane a bez sprievodu sa pohybovať medzi ľuďmi. Raz na nejakej dedine v zaprášenom vojenskom kabáte vošiel do obecného úradu, kde okrem spiaceho strážnika nikoho nebolo. Sadol si a čakal. Po čase prišiel richtár, ktorý sa hneď začal rozčuľovať, čo tam nejaký vandrák chce. Podľa vonkajšku súdiac, že to nemôže byť zámožný človek, sa ho povýšenecky spýtal: „A čo si pán praje v našej obci?“ Namiesto odpovede sa ho utajený cisár spýtal: „A vy ste kto? Azda pisár?“ Richtár sa vypäl v hrudi a povedal: „Len mierte vyššie.“ „Azda radný?“ opýtal sa znova cisár. „Ešte vyššie,“ zavrelil richtár. „Hádam nie ste richtár?“ naoko vyplašene sa spýtal cisár. „Áno, to som, ale to vy svojou obmedzenosťou nemôžete poznať,“ dodal pohrdavo a sebavedome. Potom sa karta obrátila a spýtal sa richtár: „A vy ste kto? Azda poručík?“ „Skúste vyššie,“ odpovedal cisár. „Hádam Hejtman?“ „Ešte vyššie,“ pobádal ho cisár. „Azda generál?“ zvolal richtár. „Až najvyššie,“ povzbudil ho cisár. „Nebodaj vaše veličenstvo?“ vykoktal richtár. „Áno, stojíš pred vami váš cisár,“ dôrazne povedal Jozef II. V tom momente padol richtár na kolená a so zopätými rukami zaprosil: „Veličenstvo, odpustite starému hlupákovi.“

Na našej adventnej ceste už vidíme kontúry Betlehema. Zakrátko v Štedrom dni privítame očakávané Vianoce a budeme stáť v betlehemskej jaskynke nášho chrámu. Uvidíme

Dieťa v jasliach, ktoré nás vyzve „mieriť najvyššie.“ Len očami viery a pokory v tom malom dieťati spoznáme viac ako pozemského vladára či cisára. Láskou srdca ho prijmeme za Pána sveta a svojho Spasiteľa.

Milí priatelia, bengálsky filozof a básnik Rabíndranáth Thákur napísal: „Nikdy nezískame pravdivý pohľad na človeka, pokiaľ ho nebudeme milovať.“ V Ježišovi Kristovi prišla láska na svet a len v láske môže vstúpiť do nášho srdca a života. Na konci Adventu vám všetkým ďakujem za spoločenstvo veriacich a vašu účasť na adventnej liturgii v našom chráme. Chcem vás povzbudiť aj k účasti bohoslužieb na slávení Vianoc, aby sme pri najkrajšej anjelskej zvesti boli spolu a tešili sa z narodenia Jezuliatka. Zároveň vás chcem všetkých poprosiť, aby sme sa v srdci otvorili pre apel Svätého Otca Františka, v ktorom nás vyzýva pri slávení Vianoc pamätať na utrpenie ľudí na Ukrajine. Pápež nás pozýva prežívať sviatky v skromnosti a s ušetreným sa podeliť so strádajúcimi ľuďmi, ktorí trpia vojnou alebo inou biedou. Všetkým vám v srdci i v rodinách vyprosujem prežiť krásne, príjemné, pokojné a požehnané vianočné sviatky.

Slávnosť Narodenia Pána

Vianočná omša vo svätej noci

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Takmer uprostred noci nás tento vianočne vyzdobený a ožiarený chrám priťahuje ako silný magnet. Vo svätú noc s pokorou a vďakou začíname sláviť po celý Advent túžobne očakávané vianočné sviatky. Pánu Bohu v nich ďakujeme za

najväčší dar, svojho milovaného Syna, ktorého s radosťou vítame slovami starej koledy: „Čas radosti, veselosti svetu nastal nyní, porodila Spasiteľa Mária bez viny; v jasliach v Betleheme, na slame na zime, leží malé Dieťa milé: Pán zeme, Pán zeme.“

Vianočné *evanjelium* svätej noci (Lk 2, 1-14) nás oslovuje najkrajšou zvesťou dejín spásy, ktorú Pánov anjel oznámil pastierom: „*Nebojte sa. Zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude patriť všetkým ľuďom: Dnes sa vám v Dávidovom meste narodil Spasiteľ, Kristus Pán*“ (Lk 2, 10-11).

Milánsky biskup, teológ a západný cirkevný otec sv. Ambróz sa viac ako pred 1600 rokmi pýtal: „Kto hodne môže sláviť tvoje narodenie, Pane?“ Odpoviem slovami žalmistu: „*Ten, kto má ruky nevinné a srdce čisté*“ (Ž 24, 4). Taký, „*smie vystúpiť na vrch Pánov a stáť na jeho mieste posvätnom*“ (Ž 24, 3). V týchto slovách je vyjadrená hodnota adventného času, ktorý nás vyzýval k obnove srdca i duše, a tak nás pripravoval na dnešnú svätú noc. Duchovne obnovený človek je teraz schopný sláviť Ježišov príchod na našu zem a pokľaknúť pred Jezuliatkom v jasliach. Človek otvorený pre radosť a lásku si v túto vianočnú noc dokáže vychutnať Danteho slová z *Božskej komédie*:

*Spravodlivosti by bolo malé každé iné dielo,
ak by sa Synček Boží nebol znížil
prevziať ľudské telo.
(RAJ VII., 118-120)*

Radostná zvesť anjela je adresovaná všetkým ľuďom dobrej vôle, všetkým národom a celému svetu. Vieme, že nie všetci ľudia a národy majú dnes pokojnú a mierovú noc. Žiaľ, u mnohých neznie anjelský spev pokoja, ale dunia zbrane, trpia a zomierajú ľudia, ako sa to deje aj u našich

východných susedov, čo je pre kresťanský svet tragédia a hanba. O to viac teraz prosíme Dieťa pokoja o nastolenie mieru medzi znepriatelenými ľuďmi i národmi, aby mohli žiť v pokoji. V anjelskej zvesti: „*Dnes sa nám narodil Spasiteľ*,“ je obsiahnutá aj výzva, aby sa zrodil v každom človeku, lebo k spásu volá Boh všetkých ľudí.

V príbehu *Ferkov dar* píše Bruno Ferrero o zaneprázdnenom riaditeľovi podniku, ktorý mal každý deň fúru povinností. Sekretárka ho upozornila, že o tri dni sú Vianoce a aby nezabudol kúpiť darčeky. Riaditeľ jej narýchlo odovzdal lístok od svojho malého syna, na ktorom bolo napísané, čo si želá pod stromček. Sekretárka si lístok prečítala a povedala: „Tak toto naozaj nedokážem zadovážiť.“ Vrátila lístok riaditeľovi a ten čítal: „Drahý ocko, namiesto vianočného darčeka by som chcel, aby si si v novom roku našiel každý deň pol hodinu času pre mňa. Tiež by ma potešilo, keby ste s mamičkou na seba tak nekričali a nehádali sa skoro každý večer. Nič iné nechcem. Tvoj syn, Feko.“ Aspoň pol hodinu denne pre deti, manželku, manžela, rodinu. Aspoň pol hodinu pre Pána Boha. Naozaj krásny darček pod stromčekom.

Milí priatelia, ďakujem vám zo srdca, že ste v túto vianočnú noc nezostali doma, ale prišli ste v spoločenstve viery osláviť narodenie nášho Pána. Všetci sa môžeme cítiť ako tí betlehemskí pastieri, ktorí sa utekali pokloniť dieťaťku v jaslách. Našli ho a boli šťastní, lebo nehostinná maštal dýchala Božou prítomnosťou. Napriek mnohým bolestiam ľudstva nech duchovná radosť Vianoc naplní naše srdcia a Božia milosť bohato prebýva v nás i v rodinách našej farnosti.

Slávnosť Narodenia Pána

Vianočná omša vo dne

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Jedným z najkrajších prírodných úkazov je ranný východ slnka. Básnici a maliari všetkých čias boli jeho mystikou tak fascinovaní, že sa im stal vďačným námetom pre ich umeleckú tvorbu. Skôr, ako starovekí učitelia začali svojim žiakom rozprávať o Bohu, najskôr ich viedli poďívať sa na východ slnka. Pohľadom na túto rannú scenériu sa mali vnútorne otvoriť pre vnímanie Božích právd o sebe a živote. Český kňaz a spisovateľ Jindřich Šimon Baar v kazateľskej knihe *Ke Kristu blíž píše*: „Za časného rána v turistickej chate na vrcholku Sněžky na chodbe počuť hlas zvona, aby unavení hostia nezasпали úchvatný úkaz – východ Slnka.“ Tento úkaz zápasu svetla s tmou, toľkokrát už videný, je vždy úchvatný a velebný. Ešte vznešenejší, a pritom skromný až nenápadný, je úkaz príchodu iného svetla – Božieho Syna, ktorého narodenie dnes slávime.

Slávnostné *evanjelium* dnešného Božieho hodu vianočného (Jn 1, 1-18) je zvesťou príchodu veľkého Svetla na našu zem. O Kristovi, Pánovi vekov, je napísané: „A Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami“ (Jn 1, 14). Pod výrazom *telom* sa rozumie človekom.

Biblické *Logos* – Slovo, čiže Kristus, je cieľom nášho života. K nemu smerujeme ako pútnici do konečného cieľa. Ľudia bez cieľa tápu, blúdia a strácajú sa sami sebe, lebo bežať bez cieľa, je prísť nikam, alebo tam, kde prísť nepotrebujú, či nechcú. Z psychologického hľadiska mať cieľ je mimoriadne dôležitá cesta mobilizácie síl a zmyslu života. Kto má v sebe

víziu večnosti, aj časnosť prežíva zodpovedne a s vďakou. Mať dar viery znamená *myslieť srdcom a rozmýšľať hlavou*. Redukcia života iba na hmotu a matériu je hlboká priepasť, v ktorej naplnenie života je veľmi iluzórne. Koľko človek musí vlastniť, aby bol šťastný? Či môže mať všetko? Všetkým je len ten, ktorý dnes prichádza, lebo ako naši prarodičia múdro hovorievali: „Všetko je dočasu, ale Pán Boh naveky.“ Viera a láska sú naše krídla k výšinám večnosti. Sú naším pomyselným lanom, ktoré sa dotýka zeme a je ukotvené v nebesiach.

Český básnik Ján Neruda v *Kozmických písniach* ospevuje Slnko, ktoré stojí na svojom mieste a okolo ktorého sa točia hviezdy, Mesiac i naša Zem. Ono je centrom nebeskej sústavy, ktorú preto voláme Slnečnou. Stredobodom vianočnej doby a dejín nie je Slnko na oblohe, ale Kristus, ktorý sa stal človekom, aby mohol vykonať láskyplné dielo vykúpenia a spásy. Dante Alighieri o tomto *duchovnom slnku* v *Božskej komédii* píše:

*Prečo sa moja tvár tak zvodne skvie ti,
že nerozhliadneš sa aj po záhone,
kde v lúčoch Krista kvitnú krásne kvety?*

*Tu ruža je, Jej Slovo Božie v lone
stalo sa telom, tu zrieš na ľalie,
čo dobrú púť nám určili ich vône.*

(RAJ XXIII., 70-75)

V príchode malého Jezuliatka sa svet rozvoňal lúbezným darom Božieho príslubu vykúpenia a spásy. To je najhlbším dôvodom našej duchovnej radosti, ktorá má tú najpríjemnejšiu vianočnú vôňu radosti a nádeje.

Jedna vianočná legenda hovorí o tom, ako sa betlehemskí pastieri po zvesti anjelov, že sa narodil Ježiš, ponáhľali

do Betlehema. So sebou vzali, čo len mali, vlnu, syry, mlieko, med aj koláče, aby tam neprišli s prázdnyimi rukami. Zaplietol sa medzi nich aj maličký pastierik, ale nič so sebou nemal. Pastieri sa poklonili Jezuliatku a matke odovzdávali dary. Keďže mala plné ruky ich štedrosti, dieťa v náručí podala pastierikovi, ktorý mal prázdne ruky. Tak sa stalo, že ten, ktorý si myslel, že nič Ježiškovi nedaroval, ponúkol mu teplo a pohodlie svojho náručia. Na svojom srdci mu vytvoril vrúcny trón objatia a lásky. Tento malý príbeh pre deti je krásnou inšpiráciou aj pre nás dospelých.

Milí priatelia, krásnym symbolom svetla a čistoty je zimná beloba snehu, ktorá prikrýva všetko nepekne a nečisté. Snehové vločky robia krajinu poetickou i krásnou. Každá z nich je jedinečná a originálna a spolu tvoria zimnú nádheru. Tou najkrajšou nádherou je však svetlo Betlehema. Všetkým vám úprimne želám a od narodeného Pána vyprosujem, aby jeho svetlo ožarovalo každý deň vášho života a najmä ten posledný. Nech sa nám raz všetkým v Kristovi stane dňom prvým v Božom kráľovstve. Prajem vám požehnané a krásne Vianoce s prosbou, aby ste môj pozdrav odovzdali aj doma vašim chorým a starým príbuzným, na ktorých vo svojich modlitbách denne pamätám. Narodený Kristus nech je svetlom a zmyslom nášho života.

Sviatok svätého Štefana

prvého mučeníka

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Druhý vianočný sviatok je tradične slávený k úcte prvého mučeníka Cirkvi, jeruzalemského diakona sv. Štefana. Hoci nepatril k tým, ktorí sa na zvesť anjela prišli do Betlehema pokloniť malému dieťaťu, je neodmysliteľnou súčasťou Vianoc. V Benátkach som v chráme sv. Štefana na bočnom oltári videl veľký obraz jeho mučeníckej smrti z r. 1733 od maliara Antonia Folera. Nenávistní chlapi na obraze vytrhujú kamenné kocky z dlažby a hádžu do Štefana, ktorý odovzdane kľací na zemi. Má oblečenú diakonskú dalmatiku s obrazom Jezuliatka, Márie a Jozefa. Symbolom Betlehema na jeho prsiach maliar vyjadril, že prvo-mučeník sv. Štefan je vianočným svätcom.

V mojom rodnom dome, keďže starký aj ja sme boli Štefanovia, jeho drevenú sošku sme v dnešný deň vkladali do betlehema, ako sa to zvykne robiť na Zjavenie Pána, keď sa tam pridávajú traja králi. Pravdepodobne sme vtedy boli jedinou rodinou v obci, ktorá mala vo vianočnom betleheme pod stromčekom sošku diakona Štefana.

Božie slovo *prvého čítania* (Sk 6, 8-10; 7, 54-59) zachytáva jeho mučenícku smrť. Pri kameňovaní sa modlil: „*Pane Ježišu, prijmi môjho ducha*“ (Sk, 7, 59). V posolstve *evanjelia* (Mt 10, 17-22) Ježiš predpovedal apoštolom, že budú pre jeho meno súdení a prenasledovaní. A dodáva: „*Ale kto vytrvá do konca, ten bude spasený*“ (Mt, 10, 22).

Štefan, lat. *Stephanus*, gr. *Στέφανος* - *Stefanos*, znamená *veniec* aj *koruna víťazstva*. V predkoncilovej liturgii sa

v breviári kňazi modlili: „Narodený Kristus korunoval svätého Štefana. Štefan, veniec, koruna, obdržal dnes veniec a korunu slávy.“ Je to veľmi pekné spojenie významu mena a jeho odmeny. Starí latinári tomu hovorievali: „Nomen omen – meno znamenie,“ čím vyjadrovali charakteristickú vlastnosť svojho nositeľa. Tento termín ako prvý použil rímsky dramatik Plautus vo svojej hre *Persa* – *Peržan*.

Za rímskeho cisára Licinia, ešte pred Milánskym ediktom z r. 313, ktorý aj on podpísal spolu s cisárom Konštantínom, bolo pre vieru v Krista odsúdených štyridsať vojakov k trestu smrti zamrznutím. Neďaleko bol bazén s teplou vodou a odsúdení kedykoľvek mohli zaprieť Krista a presunúť sa do bazéna, čím by si boli zachránili život. Nahí stáli na ľadových kryhách a polozmrznutí sa spoločne modlili: „Pane, štyridsať nás tu stojí na ľade, štyridsiatimi korunami nás obdar.“ Po istom čase sa z nich jeden vzdal boja, zaprel Krista a v teplej vode si zachránil život. Rímsky vojak, pozorujúc trasúcich sa odsúdencov videl, ako sa nad ich hlavami vznášajú zlaté koruny víťazstva. Nad hlavou odpadlíka nevidel nič, iba čierny fľak. V okamihu odhodil meč, zbroj a rúcho a postavil sa na jeho miesto. Aj s ostatnými prišiel o život pozemský a všetci v mučeníctve obsiahli víťaznú korunu večnosti.

Svedectvá viery nie sú len zo staroveku. Ani nemusia byť vždy pokropené krvou, lebo ich rozmanitosť nepozná hraníc. Jeden mladík išiel v nedeľné dopoludnie v obleku po dedine do kostola. Stretol ho kamarát a spýtal sa ho: „A ty kde ideš, na maškarný ples?“ „Nie,“ odpovedal, „idem do kostola.“ „Kam? A prečo máš na sebe oblek?“ čudoval sa kamarát. „Pýtaš sa, ako keby si nevedel, že nedeľa je sviatočný deň. Idem na svätú omšu. Aj Ty by si mal ísť, veď si tiež pokrstený a obirmovaný a spolu sme chodili na nábo-

ženstvo. Pomodlím sa aj za Teba. Čau!“ povedal s úsmevom a pokračoval do chrámu. Svojmu kamarátovi, v našej odkresťanšťujúcej sa dobe, dal peknú lekciu o kultúre obliekania sviatočného dňa, aj vzťahu k modlitbe a k Bohu. Dnes je naozaj vzácnosťou z úst mladého človeka počuť takéto svedectvo, ktoré zjavuje kultúru viery a sviatočného dňa. O to viac máme byť za podobné *hrdinstvá* mladých veľmi vďační.

Milí priatelia, druhý vianočný sviatok je pokropený krvou svätého Štefana. Azda vhodnejšie je, keď povieme, že je obdarený vencom víťazstva a korunou mučeníctva. Nech nás dnešný svätec motivuje k radosti z viery i k odvahe jej prejavom. Vzájomne si prajme, aby sa nám raz nad hlavou nevznášala čierna hmla, ale zlatá koruna víťazstva.

Silvestrovská bohoslužba

Posledný deň v občianskom roku

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Starý príbeh rozpráva o tom, ako sa pred cisára dostavili štyria sluhovia. Každý z nich mal v náručí kožený mešec, v ktorom bolo 91 zlatých mincí a jedna štvrtzlatka. Všetky mince vysypali cisárovi k nohám, hlboko sa poklonili a odišli. Cisár ich starostlivo prepočítal a zistil, že ich je 365. Spokojný prikázal sluhovi odnieť ich do pokladnice a zapечатíť.

V posledný deň občianskeho roka aj my prichádzame do chrámu, aby sme Pánovi pánov a Kráľovi kráľov položili k nohám svojich 365 dní nášho života tohto roka. Kladíme mu k nohám presne toľko ranných prebudení, aktivitu

tolkých dní, ako aj tolkého večerného usínania a spánku. Dar dní dnes sa končiaceho roka symbolicky odkladáme do pokladnice bohatstva života a pečatíme nádejou nového roka, do ktorého, *ak Pán Boh dájú*, vstúpime zajtrajším dňom.

Našu vďaku za Božie dobrodenia a milosti, ktoré sme prijali, precitujeme pietnou a vďačnou spomienkou za tých, ktorí nás v tomto roku predišli do večnosti. Ich pozemská púť sa zavrhla a odišli od nás tam, kde aj my raz pôjdeme v nádeji na život v nebeskej blaženosti. Nech ich Pán života a smrti prijme k sebe a dovolí im prejsť nebeskou bránou do Božieho raja.

Nám dáva Boh dar času i v týchto dňoch. Času, ktorý máme zo dňa na deň premieňať na vzácne perly viery, dobra, lásky a pomoci blížnemu. V skutkoch lásky a pomoci dostávajú naše dni kontúry múdrosti, ktorá nás učí, že nie preto konáme dobro, lebo sme dobrí, ale preto, že nám to Pán Boh umožnil a dovolil urobiť. To nás má privádzať k pokore, k vďačnosti a najmä k zodpovednému konaniu. Preto dnes zo srdca ďakujeme Pánovi za všetko pekné, dobré a užitočné, čo sme v jeho mene mohli urobiť. Zároveň ho odprosujeme za všetky premárnené príležitosti, v ktorých sme mohli zažiariť ako lepší ľudia a dôslednejší kresťania.

V jednom starom príbehu sa hovorí o tom, ako chudobné dievča murára pribehlo k bohatej mladej šľachtickej s odkazom: „Madam, otec je ťažko chorý a prosí vás, aby ste hneď prišli k nemu, lebo vám chce niečo dôležité povedať.“ Šľachtičná si s pohrdaním zamrmlala popod nos: „Obyčajný murár, čo mi taký murár môže povedať?“ A nikam nešla. Asi o hodinu opäť pribehlo spomínané dievča a povedalo: „Madam, otec vás úpenlivo prosí, aby ste rýchlo prišli, lebo zomiera. Chce vám ešte prezradiť, kde mu vaša pani matka

prikázala zamurovať šperky a zlato, ktoré dala ukryť pred rabovaním vojakov. Mal vám to prezradiť, keď dovŕšíte dvadsaťpäť rokov, no musí tak urobiť skôr, ako zomrie.“ Kňažná vyskočila ako struna a odušu bežala k zomierajúcemu, ale už bolo neskoro. Mŕtvy murár si svoje tajomstvo o poklade pred chvíľou odniesol do hrobu.

Milí priatelia, v dare každodenného života máme drahocenný poklad. Netreba ho hľadať, lebo je v nás. A dnes je ten pravý a najvhodnejší deň, kedy Pánu Bohu môžeme s úprimným a vďačným srdcom povedať: Bože, za všetko ti dnes ďakujeme a o tvoju priazeň i požehnanie prosíme.

Slávnosť Panny Márie Bohorodičky

Nový rok 1. 1. 2023

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Na prahu nového občianskeho roka vás všetkým srdečne vítam v chráme na svätej omši, ktorú slávime k úcte Bohorodičky Panny Márie. Zároveň si s vďakou pripomíname aj 30-te výročie od vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Prichádzame prosiť o Božie požehnanie, ochranu, zdravie, silu a úspech, lebo budúcnosť je vždy zahalená tajomstvom, čo nás oprávňuje pokľaknúť a spokornieť. Nový rok je aj svetovým dňom pokoja, ktorý mnohým ľuďom a národom chýba, lebo zažívajú vojnu, najbližšie naši susedia na Ukrajine, o to viac im dnes od Kráľovnej pokoja zo srdca vyprosujeme pokoj zbraní a mier.

Evanjelium prvého dňa nového roka (Lk 2, 16-21) nás svojím posolstvom opäť prenáša k jasliam do Betlehema.

Počuli sme: „*Pastieri sa potom vrátili a oslavovali a chválili Boha za všetko, čo počuli a videli, ako im bolo povedané*“ (Lk 2, 20).

Nový rok je ako prázdna kniha bez písma. V duchu sa pýtame, akým slovom bude naplnená. Sledujúc všetko, čo sa v spoločnosti a vo svete deje, akosi tušíme, že to v tomto roku asi nebude žiadny krasopis, ani ľubozvučné slovo. Ešteže sa môžeme duchovne posilniť starou múdrosťou: „Nebojme sa, sme v Božích rukách.“ V tom sú nám príkladom i betlehemskí pastieri z dnešného evanjelia, ktorí pri všetkých problémoch a chudobe boli radostní a šťastní, lebo videli Božieho Syna. Ich život sa odvtedy stal krajším, lepším a žiarivejším, lebo nemohli zabudnúť na to, ako boli oslovení anjelským spevom a naplnení radosťou z narodenia Jezuliatka. Tento zážitok duchovna sa stal bohatstvom ich duší. Takýto zážitok Božej prítomnosti dnes potrebujeme aj my, aby sme boli schopní v dobrom i v zlom chváliť a milovať Boha, čeliť zlému a konať dobro. Český básnik Ján Neruda, v zložitej situácii svojho života, v básni *Našel jsem se* z r. 1871 píše:

*Vždyť zdá se mně, že k velikému dílu
jsem velkou vůli měl a celou sílu.
Kam teď jen vzhlednu, kvítí cizích polí,
jsem žebrák jen a chtěl jsem býti král
a srdce – srdce bolí!*

Aj my si neraz hovoríme, že keď nám má byť dobre, tak prichádzajú problémy, choroby, drahota a mnohé každodenné ťažkosti. Tak veľmi by sme neraz chceli byť *kráľmi* svojho času, záľub, túžob alebo prianí a realita má *žobrácku* podobu. Neraz zabúdame tak trochu na staré a osvedčené múdrosti našich prarodičov, ktorí aj v tých najťažších chvíľach života verili slovám: „Kde je núdza najväčšia, pomoc

Božia najbližšia.“ V takomto duchu aj všetky naše otázky vzhľadom na budúcnosť dostávajú kontúry vnútorného presvedčenia, že Boh je a bude s nami, nech sa deje, čo sa deje. Veď on je *Emanuel – Boh s nami*. Len aby sme s ním boli aj my a vo chvíľach úspechov sa ho nevzdali ako nejakej zbytočnej veci, ani ho neodmietali vo chvíľach skúšok a ťažkostí.

Z mladosti si spomínam na príbeh, ktorý môj pozitavský krajan a svätiteľ, pán arcibiskup RNDr. Július Gábris, rozprával na škapuliarskej púti v Topoľčiankach. Hovoril o istom kňazovi z dávnejšej minulosti, ktorý dobromyseľne upozornil jednu matku, že jej syn pravidelne vynecháva hodiny náboženstva. Snažil sa jej trpezlivo a láskavo vysvetliť, že ak sa to nezmení, nebude ho môcť vziať na 1. sv. prijímanie, lebo by to bolo nespravodlivé voči tým, ktorí svedomito hodiny náboženstva navštevovali. Matka bola k chlapcovej náboženskej formácii ľahostajná a kňazovi povedala: „Otcé, nerobte z toho vedu. Stromom, zvieratám a rastlinám v prírode sa dobre darí rásť aj bez vášho náboženstva. Moje dieťa to nepotrebuje.“ Nepochopený kňaz bol z reakcie matky smutný. Ešte sa pokúsil pokračovať v rozhovore, ale mamička už nebola ochotná počúvať. Prešlo dvadsať rokov, ktoré boli naplnené nie najlepším životom mladíka. Krádeže, bitky, alkohol, ublíženia na zdraví a sporadické pobyty v base ho urobili zlomeným a bezcitným človekom. Jeho srdce sa stalo tvrdým ako kameň a bolo studené ako ľad. Rokmi vykonaného zla sa stal citovo prázdny a tupým na utrpenie iných. Nemal ešte tridsať rokov, keď poslednýkrát stál pred súdom a dostal trest smrti. V jedno ráno uškrtil svoju matku, ktorá mu nechcela dať peniaze na karty a alkohol.

O takej hrôze sa až zle počúva. Žiaľ, mnohí si aj dnes myslia, že človek nepotrebuje duchovnú a kultúrnu formá-

ciu, a potom často nezvláda ani tú ľudskú. Komu je Božia matka vzorom života, absolvuje tú najlepšiu školu formácie srdca vo viere a láske k Bohu i k ľuďom. Nový rok je vhodnou príležitosťou k poďakovaniu našim múdram, obetavým a statočným mamám i otcom, ktorí nám odovzdali dar viery, veľa lásky, životného múdra a duchovného príkladu s túžbou nás dobre vychovať.

Milí priatelia, na konci každej bohoslužby vás kňaz vždy požehná a pri tejto prvej omši v novom roku by som vás rád poprosil aj o vaše požehnanie pre mňa, aby som mal schopnosť, dobrú vôľu i zdravie vám slúžiť a duchovne vás sprevádzať. O požehnanie veriacich často prosí aj Svätý Otec František a naučil nás novej kultúre pokory, lebo sme si doteraz mysleli, že môžeme len žehnať, dávať a odpúšťať a akosi sme zabudli, že tiež potrebujeme odpustenie, byť žehnaní a dostávajúci porozumenie a priazeň. V novom roku nech na vás všetkých tu v chráme i doma spočinie Božie požehnanie, ochrana nebies a Mária, Kráľovná pokoja, nech sa za nás i naše rodiny denne prihovára u svojho milovaného Syna.

Slávnosť Zjavenie Pána

Traja králi

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V Kaplnke rodiny Scrovegniovcov v talianskej Padove, ktorú dal postaviť Enrico de Scrovegni ako výraz odprosenia za hriechy kupliarstva svojho otca, sú na stene vzácne umelecké fresky od florentského maliara Giottu di Bondone. Jedna z fresiek z r. 1301 má názov *Klaňanie troch kráľov*. Okrem scény narodenia Pána je na ňom zobrazená žiarivá hviezda, ktorá mudrcov z Východu sprevádzala do júdskeho Betlehema. Onou hviezdou je skutočná Halleyho kométa, ktorá bola takto vyobrazená azda po prvýkrát v histórii ľudstva. Vďačný námet poklony mudrcov využili aj iní maliarski velikáni ako Leonardo, Botticelli, Mantegna, Rubens alebo Dürer, ale Halleyho kométa sa nachádza iba na freske od Giotta.

V dnešnú *Slávnosť Zjavenia Pána*, čiže *Troch kráľov*, nám Cirkev poukazuje na inú kométu. Tú, ktorá nikdy nezapadá, ale stále žiari v nebi aj vo viere miliónov ľudských srdc a je stále prítomná vo svätostánkoch našich chrámov. Ježiš, narodený v Betleheme, je pravým Svetlom národov, ktoré prežaruje temnotu sveta, zla aj smrti.

Vo svätom *evanjeliu* (Mt 2, 1-12) sa traja mudrci v Jeruzaleme pýtajú: „*Kde je ten novonarodený židovský kráľ? Videli sme jeho hviezdu na východe a prišli sme sa mu pokloniť*“ (Mt 2, 2).

Zamyslime sa teraz nad termínom *poklona*. Slovmi či gestami ju môžeme prejať ľuďom, ktorí si ju pre niečo dobré zaslúžia. Vzdať človeku poklonu znamená verejne uznať

jeho kvality a vážiť si ho. Vyšším stupňom je *poklona Bohu*. Voláme ju *adorácia*, čo je z lat. *adoratio* – zbožňovanie. Adorovať Bohu znamená mať k nemu *hlbokú úctu, velebiť ho, obdivovať, ctiť* aj *prosiť* a *modliť sa* k nemu. Český spisovateľ František Ladislav Čelakovský v *Růži stolisté* trom kráľom vzdáva takúto básnickú poklonu:

*Zjasňujúce černé noci
ve trhlhvězdí tajné moci,
nade mnou se vznášejí,
víra, láska s nadějí.*

Poklona troch kráľov alebo mudrcov z Východu má čistý charakter *adorácie* Bohu. V nedôstojnej maštali v malom dieťati spoznali Pána a Kráľa sveta. V pokore pred ním pokľakli a odovzdali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu. Podľa starokresťanskej tradície zlato priniesol Melichar a znázorňuje symboliku bohatstva a kráľovského práva. V Ježišovi symbolizuje, že je kráľom s večnou vládou. Kadidlo alebo tymian priniesol Gašpar. Táto cenná živica je symbolom svätosti a spravodlivosti a znamená uznanie Ježiša za kňaza. Myrhu priniesol Baltazár. Táto vzácna živica symbolizuje utrpenie a v Ježišovi je znamením jeho smrti a balzamovania. Podľa prastarej legendy existuje aj štvrtý kráľ, ktorého meno nepoznáme. V rukách drží pulzujúce ľudské srdce, ale nemá poznateľnú tvár. To vraj preto, aby dostal zjavnú tvár a meno každého z nás, ktorí sme sa dnes prišli Ježišovi pokloniť do chrámu. Človek, ktorý mu k nohám položí lásku svojho srdca, má svoje meno aj svoju tvár. Je to meno a tvár vďačnosti každého prítomného v tomto chráme. Dávame mu svoju lásku, oddanosť, poklonu a úctu, čiže seba so všetkým, čo máme a sme. Dávame mu aj svoju kajúcnosť s túžbou po obnove života.

Nitriansky biskup Mons. Viliam Judák vo svojej najnovšej knihe *K Jezuliatku so svätožiarou* opisuje tento dojemný príbeh: „Na Hlbokej ceste v Bratislave, v starom kameňolome, je vybudovaná Lurdská jaskyňa, a to vďaka bratislavskej grófke Gabriele Szápáryovej v r. 1889. Je to obľúbené miesto doteraz. Steny zdobia ďakovné tabule v rôznych jazykoch. Medzi desiatkami, ba stovkami tabúl je aj jedna v maďarčine: ‚Szűz Mária mindig segít! (Svätá Mária vždy pomáha!)‘ 1958 Korbuly Pál. Zistilo sa, že ide o právnicka Pavla Korbulyho. Tento predseda senátu odsúdil v r. 1952 na 12 rokov väzenia sestru Zdenku. V tom istom roku tiež predsedal súdu aj v prípade saleziána blahoslaveného Títa Zemana. A odsúdil aj troch biskupov J. Vojtašáka, P. Gojdiča a M. Buzalku v tzv. ‚divadelnom procese‘. V roku 1952 pred vlastnou rodinou vyhlásil, že už viac nie sú členmi Katolíckej cirkvi! Predstavte si, tento človek dal o niekoľko rokov zhotoviť tabuľu na toto posvätné miesto! Jeho syn Ladislav si spomína, ako jeho otec v lete 1958 išiel ku kamenárovi a objednal túto tabuľku. Jeho ďalší syn Peter hovorí, ako otec veľmi trpel a robil pokánie. Napríklad za tmy ráno alebo večer išiel na kolenách od Blumentálskeho kostola až po kríž do fary (asi 50 m). Syn Ladislav tiež uvádza, že ich otec rád chodieval na prechádzky po Hlbokej ulici k Lurdskej jaskyni. Tam sa často modlieval pred mariánskou sochou“ (s. 139-140).

Milí priatelia, človek na kolenách pred Bohom nie je iba adorujúci, čiže klaňajúci sa, ale aj kajúci. Traja mudrci z Východu sú pre nás životnou školou, v ktorej nás učia múdrosti pokory. Betlehemskí pastieri sa Jezuliatku klaňali v jednoduchosti svojej duše a učiteli z východu vzdelanosťou poznania. Jedni i druhí sú reprezentantmi ľudstva, ktoré už stáročia hľadá svoj postoj pred jasľami. Najkrajší je na kolenách a najmúdrejší s láskou v srdci.

Druhá nedeľa po Narodení Pána

Krst Pána

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Na záver adventnej doby sme namiesto smútku v duši mali v sebe radosť, lebo začínali Vianoce. Na ich konci sa neubránime istej nostalgii, lebo Vianoce sú síce najkratšími, ale aj najkrajšími dňami v roku s príťažlivosťou vzácných pocitov i zážitkov. Keď sa dnes končí liturgické vianočné obdobie, ako dobre, že zostáva s nami ten, ktorý je ich podstatou a pôvodcom. Eucharistický Ježiš zostáva v našich chrámoch, vo viere i v nás. To nám pomáha prekonávať smútok z odloženia betlehema i ozdobeného vianočného stromčeka z našich príbytkov.

Sväté *evanjelium* dnešnej poslednej vianočnej nedele (Mt 3,13-17) nám vyobrazuje udalosť krstu Ježiša v Jordáne. Ján Krstiteľ sa tomu najskôr bránil, ale napokon súhlasil a Ježiša pokrstil.

Okrem Matúša venujú Ježišovmu krstu pozornosť aj ostatní traja evanjelisti (porov. Mk 1, 9-11, Lk 3, 21-22; Jn 1, 29-34). Pre široké okolie bol Ježiš neznámym človekom a pre úzky okruh ľudí, ktorý ho poznal, zasa obyčajným „synom tesára“ alebo „Jozefovým synom“ (porov. Mt 13, 55, Mk 6, 3; Lk 4, 22). Ježiš nepatril k levitom ani kňazom. Nebol váženým členom židovskej veľrady, ani vzdelaným učencom. Bol obyčajným stolárom z Galiley a u náboženskej elity nemal žiadnej úcty. Aj z toho dôvodu bola obdivuhodná schopnosť Jána Krstiteľa spoznať v ňom Mesiáša, ktorého predstavil ľuďom.

Ježišov krst je pre nás príležitosťou, aby sme si s vďakou pripomenuli náš krst, ktorým sme sa stali Božími deťmi a členmi Katolíckej cirkvi. Ak sme dnes tu v chráme a chodievame doň pravidelne v nedele aj vo sviatky, je to dobrý znak toho, že nám krstné záväzky nie sú vzdialené napriek enormnému tlaku našej doby vzťah k Bohu aj k Cirkvi oslabiť i zahubiť. Bohu vďaka, že túžime po jeho slove, sviatostiach, požehnaní a odpustení hriechov, lebo sme slabí, a napriek úsiliu po čistote svedomia, aj hriešni. Francúzsky spisovateľ s katolíckym akcentom, Francois Mauriac, hovorí: „Kto verí, že je hriešny a sa aj tak cíti, je už pri bráne Božieho kráľovstva. V minulosti neboli ľudia menej hriešni ako dnes, ale uznávali, že sú hriešni. Dnes ľudia blúdia, ale nevedia, že blúdia.“ Pápež Pius XII. k tomu povedal: „Najväčším hriechom našej doby je, že stratila zmysel hriechu.“ Od jeho doby sme sa najmä morálne neblaho posunuli ešte do väčšieho marazmu. To náboženské a duchovné, čo nedokázala zničiť éra komunizmu, ešte vo väčšej miere dnes v ľuďoch zabíja doba konzumizmu. Pojem hriechu je mnohým k posmechu a mediálne sa často prezentuje ako „cnosť“. Tma sa vyhlasuje za svetlo, zlo za dobro, rodina za prežitok a manželstvo muža a ženy neraz dostáva nálepku čohosi prekonaného a zastaraného. V ošiale bezbrehej slobody sa stále intenzívnejšie a sofistikovanejšie formuje akýsi svet naruby, v ktorom svoje výsostné miesto má všetko, len nie zdravý rozum a kresťanské hodnoty, ktoré majú výpovednú silu dejinného preverenia.

V malom príbehu *Smrť farnosti* píše Bruno Ferrero, ako sa v novinách a na múroch v istom meste objavila správa: „S hlbokým žiaľom vám oznamujeme, že farnosť svätej Eufrózie umrela. Pohreb nebohej bude v nedeľu o 11. hodine.“ Kostol bol v tú nedeľu zaplnený do posledného miesta. Pred

oltárom na katafalku bola čierna truhla. Miestny kňaz vystúpil na kazateľnicu a prítomným povedal: „Nemyslím, že by naša farnosť mohla znova ožiť a vstať z mŕtvych, ale keď sme tu skoro všetci, chcel by som urobiť posledný pokus. Chcel by som, aby ste všetci prešli okolo truhly a pozreli sa poslednýkrát na nebohú. Chodte jeden za druhým, pozrite sa na mŕtvu a vychádzajte dverami sakristie. Potom sa každý, kto bude chcieť, môže vrátiť hlavným vchodom na svätú omšu.“ Kňaz zišiel z kazateľnice a otvoril rakvu. Všetci prítomní boli zvedaví, kto to vlastne zomrel a v rade začali k nej pristupovať. Každý sa pozrel dovnútra a so zahanbením vyšiel von. Na dne rakvy bolo veľké zrkadlo a každý pozorajúci sa v ňom uvidel svoju tvár. To bola skutočná mŕtva tvár farnosti svätej Eufrózie.

Milí priatelia, v tomto príbehu môžeme spoznať a najmä pochopiť niečo veľmi dôležité. Moja farnosť je živá alebo mŕtva podľa toho, či moja tvár často hľadá na Pánov oltár, alebo ju vidieť iba v zrkadle na dne pomyselnej *farskej rakvy*. Poďakujme sa dnes Pánovi za dar krstu a prosme ho, aby sme jeho záväzky pre naše duchovné dobro zodpovedne žili a hodnoty viery príkladne odovzdávali deťom i mladšej generácii. Sme vďační Pánovi, že nám doprial radosti a požehnania Vianoc, ktorých posolstvo svetla a Božej lásky nech v nás prebýva po celý rok.

Druhá nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Po vianočnej dobe sme vstúpili do Cezročného liturgického obdobia, ktoré je najdlhšie zo všetkých piatich časových úsekov cirkevného alebo liturgického roka. Určite nebude na škodu si ich v krátkosti oživiť. Prvým obdobím je *Advent*, za ním sú *Vianoce*, po nich nasleduje *Cezročné obdobie*, ktoré bude prerušené *dobou pôstnou* a *veľkonočnou* a napokon bude Cezročné obdobie pokračovať až do nedele Krista Kráľa, kedy sa cirkevný rok skončí a znova začne Advent. Tak, ako má občiansky rok štyri ročné obdobia s dvanástimi mesiacmi, cirkevný rok prebieha v piatich liturgických dobách.

V evanjeliu dnešnej *Druhej nedele v Cezročnom období* (Jn 1, 29-34) vystupuje Ján Krstiteľ, ktorý o Ježišovi hovorí: „A ja som to videl a vydávam svedectvo, že toto je Boží Syn“ (Jn 1, 34).

Neviem, či ste to postrehli, ale posledné dve nedele majú zvláštnu zhodu. Minulá nedeľa bola *Druhá po Narodení Pána*. Dnešná je tiež *Druhá v Cezročnom období* vo fašiangovom čase. Evanjelium minulej nedele nám predstavilo Jána Krstiteľa, ktorý pokrstil Ježiša v Jordáne a v dnešnom Ján Krstiteľ vydáva o Ježišovi svedectvo, že je Božím Synom. Dve *druhé* nedele v odlišných liturgických obdobiach zhodne hovoria o jednej a tej istej udalosti, ktorá sa odohrala pri rieke Jordán.

Jánovo svedectvo, že Ježiš je Boží Syn, je mimoriadne dôležité. Je to svedectvo hlbokého presvedčenia a najmä duchovného osvietenia. Len v Božom duchu mohol prítom-

ným ľuďom pri Jordáne prehlásiť, že Ježiš je *Kristus*, čiže *Mesiáš*, v preklade *Pomazaný a Vykupiteľ*. Ak je takým aj pre pokrsteného človeka našej doby, tak jeho náboženský život má duchovnú hĺbku osobného vzťahu ku Kristovi a nie akýsi povrchný náboženský folklór či zvyk. Matrikovému kresťanovi, to je takému, ktorý je síce pokrstený, ale o cirkevný život nejaví záujem, tento dôležitý rozmer priateľstva s Kristom chýba.

Čítal som niektoré svedectvá ľudí, ktorí boli v minulosti zatvorení pre vieru. Píšu, ako boli vo väzení trestaní za svoju vieru a vzťah ku Kristovi. Najmä v totalitných väzniciach ich nútili pracovať v nedeľu, čo odmietali, lebo chceli sviatočný Pánov deň. Trestali ich za to samotkami i hladom a pritom dúfali, že odpadnú od viery. Keď ich prichytili pri modlitbe alebo dokonca pri omši, ktorú vo väznici tajne konal nejaký kňaz, boli za to bití, ponižovaní a bez prídelenia chleba. V sovietskych gulagoch niektorí väzni držali eucharistický pôst od polnoci, len aby mohli ísť ráno na sväté prijímanie. Dokázali sa postiť aj napriek tomu, že ťažko pracovali, bola im zima a pre únavu i hlad ledva ťahali nohy. Keď človek počúva o takýchto a podobných hrdinských svedectvách, tak sa musí hanbiť sám pred sebou, že je neraz ľahostajný, málo obetavý i nedôsledný pri ohlasovaní evanjelia dnešnému svetu.

Niekedy si dostatočne neuvedomujeme, že historický Ježiš nemusí byť aj osobný Ježiš, ktorého prijímame vierou do svojho života. Bez osobnej viery v Ježiša Spasiteľa aj historický Kristus by mal v našom živote hmlisté a málo významné kontúry. Rose Fitzgerald-Kennedyová vo svojej knihe *Všetko má svoj čas* spätne analyzuje udalosti života, ktoré boli pre ňu veľmi ťažké. Jej najstarší syn prišiel o život ako letec, dcéra Kathleen zahynula pri havárii lietadla, syn John

Fitzgerald ako prezident USA podľahol atentátu, aj druhý syn Robert bol zavraždený a veľmi ju trápil zdravotný stav duševne zaostalej dcéry Rosemary. V knihe sa pýta, ako je to možné, že napriek toľkým krížom bola v živote šťastná. Hovorí: „Prišla som na to, že najdôležitejšou súčasťou života je viera. Keby mi Boh chcel vziať všetky požehnania, zdravie, telesnú silu, bohatstvo a rozum a nechal by mi len jeden dar, prosila by som, aby mi nechal dar viery. Pretože viera v Boha, v jeho lásku, milosť a dobrotu a viera vo večný život mi pomohla povzniesť sa ponad všetky straty a napriek nim byť šťastnou. Ak začnem deň modlitbou, v ktorej sa zasväťím Bohu a venujem mu celú svoju dôveru, potom som celkom pokojná a šťastná. Viem, že sme časťou Božieho plánu, a preto sa Boh postará o mňa i o ľudí, ktorí sú mi milí. Chcem povedať, že existencia Boha je pre mňa taká skutočná, ako moja vlastná existencia. Viera dáva novú duchovnú perspektívu všetkému, takže láska, radosť, šťastie, ako aj žiaľ, starosti a straty sa stávajú časťami veľkého obrazu, ktorý siaha ďaleko za čas a priestor.“

Milí priatelia, český básnik Jaroslav Seifert napísal: „Život ma dávno naučil, že hudba a poézia sú na svete to najkrajšie, čo nám život môže dať. Samozrejme, okrem lásky. Prekvapivá metafora je viac než zlatý prsteň na ruke.“ Zlatým puncom v duši je sviatosť krstu a azda nikdy úplne nepochopíme, aké bohatstvo je byť Božím dieťaťom a dedičom neba. Hádam to naplno spoznáme až tam vo večnosti, keď dedičmi neba budeme navždy a naveky.

Tretia nedeľa v Cezročnom období

Nedeľa Božieho slova

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V patiarchálnej Bazilike svätého Marka v Benátkach je vzácna starobylá a mohutná kazateľnica, akú som nikde na Slovensku ani vo svete nevidel. Je z mramoru a má dve poschodia. V minulosti sa zo spodnej časti čítali liturgické lekcie Svätého písma Starého i Nového zákona a spievali žalmy. Z horného poschodia sa ohlasovalo len posolstvo evanjelia. Takto sa dávalo ľuďom v chráme najavo, že všetky texty Biblie sú svätým Božím slovom, ale radostné posolstvo evanjeliovej zvesti je z nich najsvätejšie. Z toho dôvodu sa zvestovalo z najvýznamnejšieho miesta.

V posolstve *evanjelia* dnešnej *Tretej nedele v Cezročnom období* (Mt 4, 12-23) si Ježiš povoláva dve bratské dvojice Petra a Ondreja, Jakuba a Jána za prvých učeníkov. Tiež chodil po Galilei, „učil v ich synagógach, hlásal evanjelium o kráľovstve a uzdravoval každý neduh a každú chorobu medzi ľuďmi“ (Mt 4, 23).

Dnešná nedeľa je aj *Nedeľou Božieho slova*. Takou je vo svojej podstate každá nedeľa, lebo Božie slovo je vo svätej omši dôležitou súčasťou liturgie slova. Máme ju prežívať dôstojným prednesom bohoslužobných textov a najmä otvorenosťou srdca počúvať a prijímať Boží hlas. Chceme sa poďakovať všetkým vám, ktorí biblické texty a žalmy čítate z tohto miesta ochotne a radi. Táto vaša služba slova má charakter lásky k Svätému písmu a je veľmi vzácna. Od kazateľov, ktorí homíliou reflektujú na biblickú zvesť, sa vyžaduje dôkladná príprava, modlitba, štúdium a najmä pokora, lebo

nikto z duchovných nie je hodný tejto výsady. Ak to predsa robíme, tak len preto, že nás k tomu poverila Cirkev, ktorá Kristovými zásluhami supluje i dopĺňa naše nedostatky.

Zaujímavé by bolo vedieť, podľa akého kľúča si Ježiš vyberal svojich najbližších spolupracovníkov a urobil z nich dvanásť apoštolov. Vzdelanie to asi nebolo, lebo tým nikto z nich neoplýval. Významné spoločenské postavenie tiež môžeme vylúčiť, veď to boli obyčajní ľudia, zväčša rybári. Nemusíme uvažovať ani o nejakom ich vplyve na ľudí alebo moci, vážnosti či dôležitosti, lebo z toho naozaj nič nemali. A predsa museli v sebe niečo mať, keď si ich Ježiš vybral. Naši starí rodičia by to azda vyjadrili, že mali *sedliacky rozum*. Mali svoje znalosti bežného života, zamestnanie, rodiny, a teda museli byť životaschopní, pracovití a odvážni. Nemali akademické vzdelanie, ale praktické poznanie života, ktoré potrebovali k prežitiu. Ježiš v nich poznal aj otvorenosť srdca pre duchovný svet, v ktorom ich formoval judaizmus, Mojžišov zákon a židovské náboženské tradície. Boli to chlapi, ktorí milovali Jahveho, duchovne žili, náboženstvo si hlboko vážili, a to Ježiš určite zohľadnil pri svojom výbere. Dnes sa síce pre duchovný stav vyžaduje teologické vzdelanie, ale lásku k Bohu, k Cirkvi, formáciu srdca, svedomia a otvorenosť pre duchovný život nemôže nič nahradiť.

Boží ľud sa denne modlí za svojich kňazov, tak ako sa aj kňazi modlia za ľudí. Určite nemá nároky mať kňazov fenoménov a bezchybných duchovných otcov, lebo takí neexistujú. Takí nie sú ani doma rodičia, manželia, otcovia, mamy či deti. Po čom však túžia je, aby sa snažili byť dobrí, milujúci, múdri, obetaví, verní, chápací, trpezliví a úprimní. Takých by radi mali svojich kňazov aj svojich blízkych v rodine. Keď k tomu budú aj trošku vzdelanejší, to len privítajú.

Zvykne sa hovoriť, že človek má preto dve uši a jedny ústa, aby raz toľko počúval ako hovoril. Český herec Alfréd Strejček prirovnáva *počúvanie* k zborovému spevu. Ak má krásne znieť, musia speváci jeden druhému dobre načúvať, aby sa harmonicky zladili. Bez schopnosti sa vzájomne počúvať a pozorne sledovať dirigenta by nemohli zborovo čisto a ľubozvučne spievať.

V príbehu *Počúvanie* hovorí Bruno Ferrero o mladíkovi, ktorý išiel priateľovi na svadbu. Pri gratulácii si všimol, že novomanželia veľmi nepočúvali, čo im kto hovorí a želá. Stretol sa s jedným príbuzným a povedal mu: „Dnes mi zomrela manželka.“ Odpoveď znela: „Veľmi pekne ďakujem.“ Povedal to ďalšiemu a ten mu odpovedal: „Ďakujeme, je to od vás veľmi milé.“ Postavil sa aj pred ženícha a oznámil mu smrť manželky. Ženích mu odpovedal: „Ďakujem, teraz si na rade ty, priateľ môj.“ Ak by sme takýmto štýlom počúvali aj Božie slovo, potom by sme asi ťažko pocítili v duši Boží hlas. Keby takto boli galilejskí rybári počúvali Ježiša, asi by ho neboli nasledovali a ťažko by sa stali jeho apoštolmi.

Milí priatelia, francúzsky spisovateľ Francois Mauriac napísal: „Slovo Božie sa hlása ústami hriešnikov a sa s nimi aj stotožňuje.“ Kiežby sme si toho boli hlboko vedomí všetci, ktorí ho hlásame a zároveň si uvedomovali, že tým najkrajším a najpresvedčivejším ohlasovaním Božích právd je náš príkladný život viery a lásky. Majme pri tom na pamäti starú latinskú zásadu: „Verba movent, exempla trahunt – Slová udivujú, príklady tiahnu.“

Štvrtá nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Na úpätí Štiavnických hôr som ešte nedávno mal malý drevený zrub. Miesto, kde sa nachádzal, sa volá: *Hviezda*. Pri pohľade z okna sa mi ponúkal krásny výhľad na malú dedinku pod horami a údolie s jazerom. Bola to takmer totožná scenéria, akú som vnímal vo Svätej zemi, keď som sa z Hory blahoslavenstiev díval na Genezaretské jazero. Tam sa pred dvetisíc rokmi zrodila *hviezdna reč*, ktorá nemá obdoby v žiadnej svetovej literatúre. Poznáme ju pod názvom: *Osem blahoslavenstiev*.

Ježišovo posolstvo blahoslavenstiev nám predkladá *evanjelium* dnešnej *Štvrtej nedele v Cezročnom období* (Mt 5, 1-12a). V skrátenej podobe ich zaznamenal aj evanjelista Lukáš (porov. Lk 6, 20-23).

Hora alebo vrch, na ktorom Ježiš blahoslavenstva predniesol, je jeden z vrchov pri Kafarnaume nad Genezaretským jazerom. V ôsmich zvolaniach *blahoslavení* zanechal Cirkvi najpodstatnejšiu náuku o kresťanskej dokonalosti a hlbokej spiritualite.

Evanjeliovo blahoslavení ľudia sú naveky šťastní, hebr. *ašrej*. Svojím životom dozreli pre *Božie kráľovstvo*, ktoré je v Matúšovom evanjeliu nazývané *kráľovstvom nebeským*. Kdesi som čítal o protipólnych *blahoslavenstvách sveta*. Sú akýmsi divným obrazom zvláštnej a málo duchovnej doby, ktorá sa nás snaží presvedčiť, že bez sily, arogancie a vplyve človek nemá veľké vyhliadky k úspešnému životu.

Majú takúto podobu:

Blahoslavení bohatí, lebo im stačí tento svet.

Blahoslavení smejúci sa, lebo si myslia, že sú šťastní.

Blahoslavení hluční, lebo oni budú vládcami zeme.

*Blahoslavení nasýtení a nepoznajúci smäd
po spravodlivosti, lebo oni sú zabezpečení.*

Blahoslavení pomstychtiví, lebo sa ich všetci budú báť.

*Blahoslavení zanedbanej duše,
lebo oni nepotrebujú vidieť Boha.*

*Blahoslavení, čo šíria hrôzu,
lebo ich považujú za synov pekiel.*

*Blahoslavení prenasledovaní pre zločiny,
lebo sa im nič nestane.*

Autor týchto slov azda dlho nepocítil zážitok lásky, a tak svet výhradne videl aj vnímal v pochmúrnych farbách. Ak niekto argumentuje, že Ježišove blahoslavenstvá sú akousi nereálnou *nebeskou hudbou*, tak tieto druhé sú *smutnou melódiou* nášho sveta. Netvrdím, že vo svete nášho života je všetko dobré, čisté a krásne. Iný však zatiaľ nemáme. Náš svet je poznačený ľudskou činnosťou, ktorá je pozitívna i negatívna. Ale vidieť v ňom iba akési *diablove stopy* by bolo popieraním Božej prítomnosti v ňom, aj spravodlivosti voči mnohým krásnym hodnotám, ktoré ľudia vytvárajú v múdrosti srdca a svojich schopností. Starí latinári hovorievali: „In mundo providentia divina et stultitia humana regitur – Vo svete vládne Božia prozreteľnosť a ľudská hlúposť.“ Božia prozreteľnosť bude v ňom tým zjavnejšia, čím v nás Ježišove blahoslavenstvá nájdú väčšiu odozvu a realizáciu. A tým viac bude v ňom ľudskej hlúposti, smútku a zlého, čím viac dá človek priestor bezduchým *blahoslavenstvám sveta*, ktoré nám podsúvajú plytkosť a veľké sklamanie.

Ježišove blahoslavenstvá posväcujú našu každodennosť a ako lúč svetla prenikajú do tmy nášho sveta.

Je pravda, že sa nimi striktne nedá spravovať štát, ale podľa nich sa môže riadiť ľudské svedomie aj formovať menšie spoločenstvá a komunity. V konečnom dôsledku to má nezanedbateľný vplyv aj na celú spoločnosť. Ani tým, ktorí spravujú štát, by nemalo byť ľahostajné, či ľudia majú svedomie, túžia po pravde, láske, spravodlivosti, spolupráci a dobre, alebo sa vo svojom sebecktvе riadia akýmisi zákonmi *džungle*. Ježišove blahoslavenstvá vychovávajú skutočných svätcov, ktorí sa stali ozdobou Cirkvi. Len si pripomeňme, akým požehnaním boli pre svet a jeho trpiacich svätci ako matka Tereza z Kalkaty, František z Assisi, Vincent de Paul, Filip Neri, Ján Vianney, Ján Bosco alebo Damián de Veuster. Títo, a tisíce ďalších, nás učia hlbokkej životnej pravde, že tí, ktorí úprimne milujú Boha, nemôžu nemilovať aj človeka. Najmä o tom je *Magna charta evangelii – Veľká náuka evanjelia*, za akú *blahoslavenstvá* právom považujeme. Ak je Kristovo evanjelium *zlatým prsteňom* života, osem blahoslavenstiev je v ňom *diamantovým očkom* lásky.

V malom príbehu *Malá húsenica* píše Bruno Ferrero o jej túžbe dostať sa k výšinám, až k slnku. Svojim priateľom povedala: „Dnes v noci sa mi sníval sen. Bola som na vrcholku tamtej hory a videla som odtiaľ celé údolie. To, čo som videla, sa mi tak páčilo, že som sa rozhodla splniť si ten sen a zaletieť až k vrcholu vysokej hory.“ Priatelia ju nechápali a odrádzali od jej úmyslu, lebo vedeli, že sa nanajvýš vyštverá na najbližší strom. Húsenica nedala na ich horekovanie a pomaly kráčala vyššie a vyššie. Síl jej ubúdalo a napokon sa unavená zastavila. Postavila si malú skrýšu a obalila sa takým zvláštnym spacím vakom, aby jej nebola zima. Keď to

zvieratká spozorovali, mysleli si, že je to rakva, v ktorej vysilená zomrela. Akí len boli prekvapení, keď ráno vak praskol a z neho sa vystrčili dve tykadlá a nádherne sfarbené krídla. Z kukly v celej kráse vyliezol motýľ. Roztiahol krídla a letel do výšav modrej oblohy za svojím snom...

Milí priatelia, francúzsky filozof Jean Lacroix povedal: „Pochybovať o svete znamená veriť v seba. A pochybovať o sebe znamená veriť v Boha.“ Ježišove blahoslavenstvá sú duchovným liekom na všetky naše pochybnosti a istou cestou, ktorá vedie do Božieho kráľovstva. Vo viere a láske k Pánovi dúfame, že nám raz kráľovstvo večnosti bude z Božej dobroty dopriať.

Piata nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Pokiaľ neboli elektrifikované mestá a obce, v noci všade vládla tma. Ľudia sa ju snažili prekonať rôznymi pouličnými lampami, sviecami, faklami a lampášmi, ale to bolo veľmi chabé svetlo, ktoré sa k súčasnemu osvetleniu nedá ani prirovnať.

V evanjeliu dnešnej *Piatej nedele v Cezročnom období* (Mt 5, 13-16) nás Ježiš vyzýva: „*Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach*“ (Mt 5, 16).

Starí Rimania s obľubou používali vetu: „Nil sole et sale utilius – Nič nie je také užitočné ako slnko a soľ.“ V staroveku sa soľ nazývala *bielym zlatom* a slúžila ako platidlo podobne ako obilie. Svojou belobou si v symbole čistoty vyslúžila istú

posvätnosť a používala sa pri dezinfekcii rán, konzervovaní mäsa a aj pri starozákonných obetách. V Knihe Levitikus sa píše: „Každý obetný dar potravinovej obety posolíš soľou a nikdy nesmie chýbať soľ zmluvy s tvojím Bohom pri tvojich potravinových obetách. Každú svoju obetu budeš prinášať so soľou“ (Lv 2, 13). Aj k prastarému slovanskému zvyku doteraz patrí, že vzácnym hosťom je ponúkaný chlieb so soľou.

Slovo „svietiť“, gr. λαμψάτω - *lampsató*, je odvodené od λαμpros - *lampros*, čo znamená *lesklý, ligotavý, žiarivý*, ale aj *čistý* ako krištál. A „svetlo“, gr. φως - *fós*, môžeme preložiť aj ako *nositeľ svetla*. V takomto význame chápeme aj Ježišovu výzvu byť nositeľom svetla, poznania, pravdy, lásky, viery a dobra. Takáto činnosť sa má odohrávať v objatí čistej a žiarivej duše, ktorá odmieta hriech a je naplnená Božou milosťou. Grécky výraz ἅλας - *halas*, čiže *soľ*, sa obrazne vníma vo význame *veriaci*. Biblicky byť *soľou* teda neznamená byť *slaný*, ale *veriaci* a hlavne *dobrý*.

Ako je svetlo príjemné, keď svieti a nie oslepuje, tak soľ je chutná nie sama o sebe, ale keď jedlo primerane ochucuje. V biblickom ponímaní sú soľ a svetlo vnímané v súvislosti so zmysluplnou náplňou a dôležitou zvesťou. Pekne to vyjadril hlavný predstaviteľ kresťanskej stredovekej mystiky sv. Bernard z Claivaux slovami: „Každá reč, ktorú počujem alebo čítam, je pre mňa bez chuti, ak nenachádzam v nej meno Ježiš.“ Význam svetla a soli je tak v osobe Krista, ktorý sám je *svetlom sveta a soľou zeme* (porov. Jn 8, 12). Zároveň nás Ježiš vyzýva byť *svetlom a soľou života* (porov. Mt 5, 13-14), aby sme v evanjelizačnom zmysle boli tomuto svetu príkladnými aj užitočnými.

Svätý Hieronym kdesi o sebe píše, že v mladosti ako kresťan veľa času a síl venoval štúdiu pohanských filozofov,

najmä Cicera. Údajne mal sen, v ktorom mu Ježiš povedal: „Nemáš právo sa volať Kristovým, ale Cicerovým.“ Keďže ako veriaci kresťan sa vo svojom štúdiu viac venoval pohan-ským myšlienkam než Kristovým, pochopil, že to musí zmeniť. Všetku filozofickú múdrosť pohanského sveta vymenil za múdrosť Biblie, ktorú v Betleheme preložil do latinčiny, z čoho vznikla známa *Vulgáta*. Ježiš a jeho evanjelium sa mu stalo svetlom a soľou pre náplň celého života.

Na konci roka 2022 v Argentíne vo veku 93 rokov zomrela Hebe de Bonafini. Bola zakladateľkou a predsedníčkou združenia Madres de Plaza de Mayo, ktoré založili ženy a matky zmiznutých ľudí počas vojenskej diktatúry. V nedávnej minulosti ostro kritizovala iniciatívy, ktoré vtedy konal arcibiskup Buenos Aires Jorge Maria Bergoglio, terajší pápež František. V tom čase mala osobné problémy s vierou a priznala, že ju úplne stratila. Stala sa z nej revolucionárka za spravodlivejší svet v marxistickom duchu a hlavne bez Cirkvi. Napriek tomu si občas s Bergogliom písali, ale stretli sa až v r. 2016 v Dome svätej Marty v Ríme, kde pápež býva. Pred týmto stretnutím povedala: „Cítila som, že by som nemala ísť, pretože som sa s ním veľa hádala.“ Napokon predsa išla na stretnutie s pápežom a po ňom vyhlásila, že „bolo veľmi láskavé.“ Verejne sa priznala, že sa v Bergogliovi mýlila a ľutovala, že nepoznala jeho sociálne aktivity, ktoré konal v prospech najbiednejších. Aj pápež v rozhovore s novinárkou Elesabett Pique povedal: „Bolo to gesto odpustenia. Požiadala ma o odpustenie a ja som ju neodmietol. Nikomu to neodopieram. Ide o ženu, ktorej zabili dvoch synov. Skláňam sa, kľačím pred takým utrpením. Bez ohľadu na to, čo o mne povedala. A viem, že v minulosti povedala hrozné veci.“ S pápežom sa potom stretla ešte viackrát a v jeho lás-

kavosti i veľkodušnom odpustení opäť našla vieru, o ktorej verejne povedala, že sa bez nej nedá žiť. Aj takúto podobu má dnešný apoštolát svetla a soli, ktorý dokáže roztopiť ľad a chlad nevery v ľudských srdciach.

Milí priatelia, staroveký Pytagoras, ktorý slovo kresťan nikdy nepočul, povedal: „To najväčšie v človeku je nakloniť dušu k dobrému.“ Ochotne sa v srdci otvárajme pre Boží hlas, aby sme v jeho tóni dokázali ľudí motivovať skutkom svetla a privádzali ich k láskavému Bohu, pôvodcovi všetkého dobra.

Šiesta nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Pravdepodobne sme to v detstve zažili všetci, ktorí sme mali súrodencov. Najlepšie sa mal vždy ten najmladší, lebo keď niečo zlé vykonal, zväčša bol vyhrešený ten starší. Keď proti tomu protestoval, že je to nespravodlivé, dostal ráznu odpoveď: „Nepapučuj, ty si starší, ty máš mať rozum!“ A bolo vymaľované. U nás sa hovorilo: „Mama povedali a dosť!“ Znamenalo to ako rímska axióma, ktorá sa pripisuje sv. Augustínovi: „Roma locuta, causa finita – Rím (pápež) prehovoril, spor je skončený.“

V *evanjeliu* (Mt 5, 17-37) hovorí Ježiš svojim učeníkom: „*Ak vaša spravodlivosť nebude väčšia ako spravodlivosť zákoníkov a farizejov, nevojdete do nebeského kráľovstva*“ (Mt 5, 20). Podľa žalmistu sú „*blažení tí, čo kráčajú podľa zákona Pánovho, zachovávajú jeho príkazy a celým srdcom ho vyhľadávajú*“ (Ž 119, 1-2).

Zamyslime sa teraz nad slovom *spravodlivosť*, lat. *iustitia*. Grécky výraz *δικαιοσύνη* - *dikaíosyné*, má okrem *spravodlivosti* aj význam *poctivosť*, *čestnosť*, dokonca *cvičenie sa v zbožnosti*, špeciálne v *almužne*. Pokiaľ vo filozofickom význame sa *spravodlivosť* definuje ako úsilie dať každému, čo mu patrí, lat. „suum cuique – každému svoje,“ v náboženskom ponímaní má oveľa hlbší význam a to v kontexte byť *čestným*, *zbožným* a *sociálne cítiacim* človekom. Ježiš vyčítal židovským znalcom Zákona a farizejom, že praktizovali formálnu spravodlivosť, ktorá sa prejavovala v poznaní a plnení náboženských noriem, ale často bez srdca a súcitu. Spravodlivosť bez lásky akoby nemala *dušu*, a preto Kristus vyzýval pre dokonalejší stupeň plnenia náboženských príkazov, ktorý má rozum i srdce.

V živej pamäti mám udalosť, ktorá sa pred rokmi odohrávala v kancelárii farského úradu v Topoľčanoch. Pán kanonik ThDr. Ladislav Dorušák sa rozprával s jedným emeritným primárom a ja som im priniesol kávu. V tom bez zaklopania vstúpil dnu mladý muž. Z ničoho nič na kanonika vychrlil spršku hrubých slov a všetci sme zostali ako obarení. Celá nechutná scéna trvala asi päť minút a kanonik mlčal. Keď dotýčný skončil, s prižmúrenými očami mu povedal: „No, a teraz si pekne sadnite a kľudne mi povedzte, čo vás trápi.“ Očividne zaskočený pán iba hodil rukou, a tak ako narýchlo prišiel, aj narýchlo odišiel. Vtedy prítomný pán primár mu povedal: „Lacko, a ty nedokážeš takéhoto neslušného hulváta vyhodiť?“ „Oto,“ familiárne mu povedal pán kanonik, „ako Laco Dorušák by som s tým nemal problém, ale ako kňaz Cirkvi nemôžem, nechcem a ani nebudem zlý.“ „Lacko, to ťa teda obdivujem,“ dodal s uznaním pán primár.

Po celý život mi pri kontakte s ľuďmi rezonovali kanonikove slová „nemôžem, nechcem a nebudem zlý“ a vždy,

keď som sa pri nejakej nepríjemnosti chcel zachovať len ako civilný človek, vzápätí som si uvedomil, aby som sa správal, myslel a hovoril najmä ako kňaz. Konať ako kňaz a ako kresťan je vyšší level správania, v ktorom je obsiahnutá Ježišova požiadavka, aby naša spravodlivosť bola väčšia ako zákoníkov a farizejov. Je to konanie s trpezlivosťou, ohľadom, porozumením, súcitom a nadovšetko s láskou.

V príbehu *Pozvanie* hovorí Bruno Ferrero o hradnom pánovi, ktorý pre svojich poddaných usporiadal hostinu. Každý pozvaný mal priniesť krčah vína, aby bolo dosť pre všetkých. Ako hostia prichádzali, na nádvorí bol veľký sud a každý do neho vylial obsah svojho krčaha. Jeden dedinčan si v duchu povedal, že pán má vína dosť, a tak svoj krčah naplnil vodou a vylial ju do suda. Keď sa všetci dobre najedli, podávalo sa víno zo suda, ktoré si všetci priniesli. Boli veľmi prekvapení, že pili iba čistú vodu. Všetci rozmýšľali rovnako, ako spomínaný dedinčan, a tak namiesto vína priniesli vodu. Nikto z nich nebol lepší, poctivejší ani spravodlivejší ako ostatní. Vo svojom egoizme spoločne vytvárali svet, ktorý bol bez príchute *dobrého vína*, čiže bez obetavosti, štedrosti, úcty a lásky.

Milí priatelia, staroveký Sofokles povedal: „Iba čas ti ukáže muža spravodlivého, zlého poznáš za jediný deň.“ Prosme Pána, aby požehnal našu snahu odmietat' zlé a túžiť po доброте i spravodlivosti v porozumení a v láske.

Siedma nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Kto by nepoznal osudy knižného hrdinu Jeanna Valjeana z Hugovho románu *Bedári* z r. 1862. Za ukradnutý peceň chleba bol odsúdený na 19 rokov väzenia a neľudského týrania na galejach. To všetko iba preto, že vo svojej núdzi bol hladný a túžil sa najesť aspoň holého chleba a nikto s ním nemal zľutovanie. Podľa vtedajšieho zákona bol nebezpečný zločinec.

V dnešnom *evanjeliu* (Mt 5, 38-48) nám Ježiš predstavuje prikázanie lásky k blížnemu aj k nepriateľom. Svojim učníkom povedal: „*Počuli ste, že bolo povedané: 'Milovať budeš svojho blížneho a nenávidieť svojho nepriateľa. Ale ja vám hovorím: Milujte svojich nepriateľov a modlite sa za tých, čo vás prenasledujú'*“ (Mt 5, 43-44). Toto prikázanie zaznačil aj evanjelista Lukáš (porov. Lk 6, 27-34).

Starozákonná formácia judaistického, čiže židovského sveta bola postavená na zachovávaní *Tóry* a *Dekalogu*. Tóra je súbor Pentateuchu, to je piatich Mojžišových kníh: Genesis, Exodus, Levitikus, Numeri a Deuteronomium. Dekalóg je desať Božích prikázaní, ktoré Mojžiš na dvoch kamenných tabuliach priniesol z hory Sinaj. Od dekalogu je starší Babylonsky zákonník z r. 1750 pred Kr., ktorý je známy pod menom Chammurapiho kódex. Na kamennom stĺpe je vytesaných 282 nariadení, ktoré sú pravdepodobne najstaršou zbierkou zákonov, aké doposiaľ poznáme. Niektoré odvetné príkazy v Dekalógu ako „oko za oko“ alebo „zub za zub“ sú napísané už v Chammurapiho kódexe.

Starovekému svetu bol dobre známy „lex talionis – zákon odplaty,“ čo je z lat. *talio* - *odplata* rovnakým za rovnaké. Preto podľa neho trest nesmel byť väčší a krutejší ako previnenie. Ním sa ľudstvo riadilo celé stáročia a v niektorých civilizáciách, kde najmä kresťanstvo nemá svoj dosah a vplyv, v rôznych podobách pretrváva dodnes. Tento nekompromisný zákon Ježiš nahradil revolučným *zákonom lásky*, ktorý neprikazuje milovať iba blízkeho, ale aj nepriateľov, čo v starovekom svete nemalo obdoby.

V úvode spomínanom románe *Bedári* vystupuje postava starého, asketického a najmä milosrdného biskupa Myriela. Tento bývalého trestanca Valjeana prichýlil na noc k sebe. Dal mu najesť, mohol sa umyť, obliecť do čistého a vyspať. Ten sa mu odmenil tým, že ho v noci okradol o strieborné príbory a svietniky. Keď ho zakrátko dolapili žandári, vedeli, že sú to veci z biskupovej rezidencie, a tak zlodēja predviedli pred biskupa. Ten, pochopiac, čo zlodēja čaká, prehlásil, že nič neukradol a všetky veci mu dal sám, aby ich predal a začal nový život. Takýto neuveriteľný súcit láskavého človeka bol počiatkom jeho premeny, ako to môžeme v románe pútavo čítať.

Výstižne píše Bruno Ferrero o veľkej premene života v príbehu *Strom odpustenia*. Jeden veľmi zlý a skazený človek sa zhnusil sám sebe, a tak navštívil pustovníka s túžbou, aby mu povedal, či môže mať ešte niekedy svoje zločiny odpustené. Keď si pustovník vypočul, čo všetko zlé popáchal, iba sa usmial a ukázal na suchý strom dorážaný bleskom. Zlému človeku povedal, že mu bude odpustené až vtedy, keď ten suchý strom ožije a zakvitne. Podľa odpovede pochopil, že nebude mať odpustené nikdy, a tak pokračoval vo svojom hriešnom živote. Raz vtrhol do akéhosi horského domca, kde chudobná žena pripravovala jedlo pre svoje hladné deti.

Zloduch nahliadol do hrnca a uvidel, že v ňom varila len akúsi zelinu a trávku. Chytil hrniec a jeho obsah vylial. Potom z vaku vybral jahňacinu, ktorú kdesi ukradol, mäso nakrájal a dal variť do hrnca. Nad biedou, ktorú v domci videl, zaplakal a odišiel. V ten deň suchý strom údajne zakvitol...

Milí priatelia, vo svätej spovedi sa k nám Pán Boh chová ešte s väčšou láskavosťou a našu kajúcnosť odmieňa odpustením, lebo nás miluje. Nie raz, dva razy, ale vždy, keď úprimne ľutujeme a chceme znova povstať z biedy hriechov do čistoty srdca a nápravy života. Jeho odpúšťanie je výzvou, aby sme odpúšťali poklesky ľuďom okolo nás a milovali blížnych, dokonca i tých, ktorí nám robia zle. Naša trpezlivosť a láska ich môže zmeniť.

Popolcová streda

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V jednej starej kazateľskej knihe som čítal tento príbeh. Misionár stretol na kraji lesa pastiera oviec a opýtal sa ho: „Kto si?“ „Som kráľ,“ hrdo odpovedal pastier. „A kde máš svoje kráľovstvo,“ spýtal sa ho misionár. „V mojom srdci,“ odpovedal pastier. „A kde máš svojich poddaných?“ pokračoval misionár. „To sú moje zlé žiadosti a túžby, ktorým vládnuť a ovládať ich, je moja povinnosť, právo i poslanie,“ odpovedal mu pastier.

V prvý pôstny deň, ktorý voláme *Popolcovou stredou*, sme Cirkvou pozvaní a oslovení do náročného procesu ovládať seba, krotiť svoju pýchu a vládnuť nad svojimi túžbami.

K tomu nám dnešné evanjelium ponúka stáročiami overené duchovné prostriedky: *modlitbu, pôst a almužnu*.

Modlitba robí z človeka jedinečného tvora, nakoľko nikto iný jej nie je schopný. Len človek sa môže rozprávať so svojím Bohom, ďakovať mu za jeho dary a dobrodenia i prosiť o jeho priazeň a požehnanie. Prastará múdrosť hovorí, že ten, kto si denne vyhradí čas pre modlitbu, ešte nič dôležité v živote nezmeškal.

Pôst je niečo viac a dôležitejšie ako iba chudnúť či držať si líniu. Je to schopnosť odriekať si dovolených vecí a zriekať sa v prospech iných. Čítal som svedectvo starého muža, ktorý si spomínal na svoje detstvo v čase hladu a biedy. Mali doma kúsok chleba, ktorý maminka rozdelila na päť častí a dala každému svojmu dieťaťu. Keď sa jej najstarší chlapec opýtal, prečo nerozdelila chlieb na šesť častí, odpovedala: „Deti moje, ja nemám hlad, už som jedla u susedky.“ „Vedeli sme,“ po desaťročiach spomína jej syn už ako starec, „že bola hladná. Ale svoj hlad dokázala zahnať obetavosťou a láskou k nám.“ Láska k Pánu Bohu je tým najkrajším motívom, prečo sa má človek v pôstnej dobe zriekať a obmedzovať. Je to iba maličký skutok vďaka za Ježišovo dieło lásky kríža a vykúpenia. Druhá stará múdrosť hovorí, že človek, ktorý sa postí, ešte nikdy nezomrel od hladu.

Almužna, ktorá má dnes modernejší názov v podobe *sociálne cítenie* s biednymi, spolu s modlitbou a pôstom, tvorí trojicu klasickej spirituality pochádzajúcej z dávnej minulosti a je stále aktuálnou. Všetko, čo vlastníme, nie je v duchovnom význame slova len naše. Keďže nie sme páni zeme ani svojho života, všetko imanie máme iba prepožičané. Schopnosť deliť sa s inými a najmä s núdznými, je hlbokým uvedomením si, že Božie dobrodenia a dary zeme nemáme mať iba pre seba. Deliť sa s inými a mať z toho

aj radosť, je múdre počínanie, ktorým dávame najavo, že si na druhý svet nič nevezmeme. Iba svoje štedré alebo lakomé srdce. Tretia stará múdrosť hovorí, že človek, ktorý sa dokáže deliť s inými, ešte nikdy neschudobnel a nevyšiel na mizinu.

Milí priatelia, keď dnes prijmeme požehnanie popolom, symbolom pominuteľnosti a kajúcnosti, nech je to výraz hlbkej túžby dať pôstnemu času náplň stíšenia v modlitbe, ochotného odriekania a štedrosti srdca. Nech tak naša duchovná cesta k Veľkej noci má črty vďaky, dobra a radosti.

Prvá nedeľa v Pôstnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Každoročne Popolcovou stredou vstupujeme do Pôstneho obdobia, ktoré je štyridsaťdňovou prípravou na veľkonočné sviatky. Po dobe spoločenského fašiangu nastáva čas stíšenia a duchovného upratovania vo svojom srdci, v mysli i v živote.

Evanjelium dnešnej Prvej nedele v Pôstnom období (Mt 4, 1-11) nám predstavuje Krista na hore, ako ho pokúša diabol. Túto udalosť zaznamenali aj evanjelisti Lukáš (porov. Lk 4, 1-13) a Marek (porov. Mk 1, 12-13).

Číslo 40 má v pôstnej dobe špecifický duchovný význam, ktorý sa pomerne často nachádza vo Svätom písme. Aspoň niektoré si môžeme pripomenúť. V Knihe Genezis čítame, že vody potopy padali na zem štyridsať dní a štyridsať nocí (porov. Gn 7, 12). Mojžiš sa na hore Sinaj štyridsať dní a nocí postil skôr, ako od Boha dostal desať Božích príkazov

(porov. Ex 34, 28). Prorok Eliáš štyridsať dní a nocí kráčal na Boží vrch Horeb (porov. 1Kr 19, 8). Štyridsať dní a nocí prechádzal prorok Jonáš po Ninive a obyvateľov vyzýval k pokániu i k náprave života, inak bude ich mesto zničené (porov. Jon 3, 4). Najvýznamnejšia štyridsiatka je spojená s Ježišom, ktorý sa toľko dní a nocí postí na púšti, ako čítame v dnešnom evanjeliu. Ježiš Kristus sa po svojom zmŕtvychvstaní ešte štyridsať dní zjavoval apoštolom, dokiaľ sa nevrátil k Otcovi.

Prax štyridsiatich pôstnych dní pred Veľkou nocou v Cirkvi existuje už od 4. storočia. Ich hlavnou duchovnou náplňou bola modlitba, zdržanlivosť a pôst. Od Popolcovej stredy sa aj dnešná pôstna disciplína dotýka hlavných dvoch modelov. Voláme ich pasívny a aktívny. Pasívna pôstna disciplína nám dáva priestor pre skutky sebazáporu a odriekania aj od dovolených vecí. To nemusí byť pôst len od jedla alebo mäsa, ale zriekanie sa televízie, hudby, alkoholu, cigariet, sladkostí, pôžitkov, či spoločenských hier, ale aj hádok a zbytočného napätia v rodinách. Aktívna forma nám ponúka priestor pre skutky dobra a štedrosti, ktoré môžu mať rozmanité podoby. Je to čas, ktorý venujeme druhým, najmä starým, chorým, opusteným a tým, ktorí uvítajú našu službu či pomoc. Každá bieda človeka, ktorá si vyžiada našu pozornosť, je nám príležitosťou dať nášmu životu hlbší rozmer. Je to rozmer služby, dobra a nápravy našich chýb.

Pokúšanie Krista diablom, ktorým vstupujeme do pôstneho času, je pre nás modelom, ako máme odolávať všetkému, čo by nás od duchovného prežívania pôstu odrádzalo. Pôstny čas nám dáva príležitosť urobiť si poriadok v sebe, vo svojom srdci a v mysli. Veľmi to potrebujeme, lebo inak nás ten smog sveta a všetky farchy života ubijú a oberú o radosť. Dovoľte mi predstaviť jeden z pôstnych modelov, ktorým

by sme mohli obdarovať seba i najbližších. Niekde som čítal o takomto duchovnejšom prežívaní pôstnej doby:

- *Zrieknuť sa každodenného šomrania a hundrania. Ako sa asi cítia ľudia okolo nás, keď sa nám nič nepáči, s ničím nie sme spokojní a pôsobíme ako otrava.*
- *Zrieknuť sa leňošenia a záhaľky. Využime ten čas na hlbšiu modlitbu, čítanie Božieho slova alebo skúsme v rodine niečím pomôcť.*
- *Zrieknuť sa neustáleho všimania si zlých vecí na iných a zamerajme sa na vyhľadávanie ich dobrých vlastností.*
- *Zrieknuť sa neláskavých a nepekných rečí. Namiesto toho hovorme milo, s porozumením a uvidíme, koľko narušených vzťahov sa vylepší.*
- *Zrieknuť sa hnevu a agresivity. Trpezlivo sa učme umeniu odpúšťať a milovať.*
- *Zrieknuť sa televízie alebo internetu aspoň v jeden večer v týždni. Ten čas využime na návštevu chorého alebo osamelého človeka, ktorého obdaríme svojou prítomnosťou.*
- *Zrieknuť sa zbytočného zhonu a márnivého nakupovania. Radšej sa podelíme s tými, ktorí nemajú ani základné veci a sú vo veľkej núdzi.*
- *Zrieknuť sa svojej dôležitosti a nenahraditeľnosti. Takých sú plné cintoríny a život ide ďalej, a preto sa nebojme si zo seba utiahnuť a kroťme svoju dôležitosť.*
- *Zriekať sa zlého a konať dobro nám pomôže lepšie zvládať každodenné povinnosti, aj pravdivejšie vnímať život.*
- *A ešte na jedno nezabudnime: Tešiť sa z každého pôstneho dňa a Pánu Bohu zaň ďakovať.*

Milí priatelia, na začiatku pôstnej doby si pripomeňme najzákladnejšiu duchovnú pravdu. Pôstnu disciplínu konania dobra, nápravy zlého a obnovy svedomia nepotrebuje Pán Boh, ale my. Ak sa o to pokúsime a v dobrom vytrváme, budeme z toho milo prekvapení. Ak sa nám pritom dokonca podarí „prekvapiť“ aj Pána Boha, to bude niečo nevšedné.

Druhá nedeľa v Pôstnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Za mladých kaplárskych čias som raz aj s pánom kano-
nikom ThDr. Ladislavom Dorušákom cestoval po miestach,
kde sa narodil a pôsobil moravský kňaz a básnik Jakub
Deml a český hudobný skladateľ a organista Jakub Jan Ryba.
Zastavili sme sa v jednom meste a na námestí sme vošli do
starobylého chrámu. Po prvýkrát v živote som na hlavnom
oltári nevidel obraz alebo sochu, ale veľkú drevenú plasti-
ku s nádherným výjavom premenenia Pána. Niet divu, však
sme boli v juhočeskom Tábore.

Evanjelium dnešnej *Druhej nedele v Pôstnom období*
(Mt 17, 1-9) nám opisuje známu biblickú udalosť premene-
nia Pána. Evanjelista hovorí, že Ježišova „*tvár zažiarila sťa
slnko a odev mu zbelel ako svetlo*“ (Mt 17, 3). Premenenie
Pána na hore zaznamenali aj evanjelisti Marek (porov. Mk 9,
2-9) a Lukáš (porov. Lk 9, 28-36).

Udalosť premenenia spravidla spájame s horou Tábor vo
Svätej zemi. Niektorí znalci pomerov vtedajšej Palestíny to
síce popierajú najmä z dôvodu, že tam sídlili rímski vojaci,
a teda nebolo to tiché ani pokojné prostredie. Pre nás nie je

dôležité miesto konania Ježišovho premenenia, ale dôvod a jeho význam na náš život. Slovo *premenenie* je kľúčovým termínom, ktorý je súčasťou každej svätej omše a to dokonca ešte v plnšom význame ako na hore Tábor.

V dnešnom evanjeliu sme počuli, že Ježiš vzal so sebou Petra, Jakuba a Jána a pred nimi sa *premenil*. V latinskom texte máme výraz *transfiguratus est* a v gr. je *μετεμορφώθη* - *metemorfóthé*, čiže *premenil sa*. Ježišovo premenenie je v pôstnom čase výzvou k našej premene myslenia, svedomia, konania a vôbec života. Pri premenení vo svätej omši, je lat. termín *transfiguratio* nahradený slovom *transsubstantiatio*, čiže *prepodstatnenie*, lebo chlieb a víno menia svoju podstatu a stávajú sa Kristovým Telom a Krvou. Staroveký biskup a učiteľ Cirkvi svätý Augustín to krásne hovorí: „Kristus mal v rukách sám seba, keď vyriekol slová: 'Toto je moje Telo.'“ Takto sa zázrak premenenia Pána koná nie na hore, ale v našom chráme, ktorý sa pri každej svätej omši stáva liturgickou *horou premenenia*.

Český spisovateľ Karel Čapek v poviedke *Ušná spoveď* píše o troch priateľoch, kňazovi, advokátovi a lekárovi, ktorým sa stala jedna a tá istá udalosť. Prvý začal svoje rozprávanie kňaz: „Modlil som sa v kostole breviár. Pristúpil ku mne muž a požiadal, či by som ho vyspovedal. Sadol som si do spovednice, urobil znamenie kríža a čakal som, ale muž mlčal. Konečne začal hovoriť. Čo mi hovoril, to vám nemôžem povedať, viaže ma spovedné tajomstvo. Vyznanie muža mi však pripadalo, akoby ten človek zjedol otrávené jedlo. Keď skončil, ťažko dýchal a bol spotený. Začal som si s ním vzbudzovať vieru. On mi skočil do reči a zvolal: 'Ja neverím!' Ešte som sa pokúsil o nové vzbudenie viery, ale muž nemal záujem. Spýtal som sa ho, prečo teda prišiel na spoveď? Muž odpovedal: 'A komu mám povedať, čo ma ťaží? Iní by ma udali.'“

Kňaz skončil a začal hovoriť advokát: „Myslím, že toho človeka poznám. Raz prišiel do mojej kancelárie napuchnutý človek. Pripadal mi, akoby mal choré ľadviny a spýtal sa ma: 'Pán doktor, keď sa vám klient prizná k niečomu zlému, čo urobil, môžete ho udať?' 'Nie,' odpovedal som mu, 'my sme na to, aby sme ľuďom pomáhali a ich chránili.' A to, čo vám poviem, môžete niekomu povedať?' opýtal sa. 'Nemôžem. Je to úradné tajomstvo.' A tak začal rozprávať všetko to, čo ste aj vy, pán farár, od neho počuli. Keď skončil, celý sa chvel a vtedy som sa ho spýtal: 'A čo ja mám s tým robiť?' Odpovedal mi: 'Nič, ja som to len musel niekomu povedať.'“

Napokon prehovoril lekár: „Aj ja poznám toho človeka. Mal som pacienta, s ktorým to zdravotne išlo dolu vodou. Raz na vizite mi povedal, že sa musí so mnou porozprávať. Zaiste som počul to isté ako vy dvaja. Keď dohovoril, v jeho očiach bol smútok a úzkosť. Nevedel som, čo mám s ním robiť, a tak som mu pichol dvojnásobnú dávku morfia, aby mal konečne pokoj.“

Milí priatelia, premeniť sa k lepšiemu, znamená kajúčne ľutovať svoje hriechy a chyby života, čo dotyčný muž z Čapkovho príbehu nedokázal. Tiež to znamená veriť, že Božie milosrdenstvo je ďaleko väčšie ako všetky naše slabosti a pomýlenia. Keď za chvíľku budeme hľadiť na kňazove ruky, v ktorých drží eucharistického Krista, nezabudnime mu povedať, ako nám je pri ňom v chráme dobre a príjemne.

Tretia nedela v Pôstnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Kto by si z detstva nepamätal nejakú rozprávku, v ktorej dominuje kvapka vody. Myslím na kvapku živej vody, ktorú statočným ľuďom spravidla darovala vládkyňa vôd. Dotykom takejto kvapky alebo ľudskej slzy bolo spravodlivým a čistým v srdci umožnené prebudiť mŕtveho k životu.

V dnešnom *evanjeliu* (Jn 4, 5-42) sa Ježiš rozpráva so Samaritánkou pri Jakubovej studni v meste Sychar. Témou smädu a vody nadväzuje na *prvé čítanie* z Knihy Exodus, z ktorej sme počuli: „*Nebolo vody a smädný ľud reptal proti Mojžišovi: 'Načo si nás vyviedol z Egypta? Aby si nás, naše deti a náš dobytok umoril smädom?'*“ (Ex 17, 3).

Dedinka Sychar, ležiaca v Samárii medzi severnou Galileou a južnou Júdeou, sa v Biblii spomína iba raz, a to len v evanjeliu sv. Jána, ktoré sme dnes počuli. Pravdepodobne sa jedná o súčasnú dedinu Askar. V dávnej minulosti dal v blízkosti Sycharu praotec Jakub pozemok svojmu synovi Jozefovi, kde bola Jakubova studňa. Bola vzácnym zdrojom vody a života pre ľudí obce aj ich dobytok. Trošku odbočím, ale v rímskych katakombách je nad niektorými hrobmi kresťanských mučeníkov možné vidieť namaľovanú skalú, z ktorej vyviera prameň vody. Tento obraz je prastarým vyjadrením viery prvých kresťanov, ktorí vytrysknutú vodu zo skaly spájali s krstom a so životom lásky ku Kristovi. Takou *skalou života* bola pre Sycharčanov aj voda z Jakubovej studne.

Príbeh samaritánskej ženy v Sychare má v sebe, popri rozprave o živej vode, ešte významnejšie posolstvo. Ježiš jej

hovorí: „*Ale prichádza hodina, ba už je tu, keď sa praví ctiteľia budú klaňať Otcovi v Duchu a pravde*“ (Jn 4, 23). Samaritáni boli sčasti Izraeliti a sčasti pohanovia, nakoľko ich predkovia po dobytí Samárie v r. 721 pred Kr. prišli z Mezopotámie a pomiešali sa s miestnym obyvateľstvom. Tak je pochopiteľné, že aj ich náboženstvo bolo zmesou židovskej a pohanskej viery. Svoj náboženský kult praktizovali vo svätyni na hore Garizim, a teda nenavštevovali Jeruzalemský chrám. Pre Židov to bolo menejcenné a nábožensky nečisté etnikum, s ktorým sa radšej ani nestretali, ak nemám hovoriť, že Samaritánov nenávideli.

Ježiš sa počas svojho trojročného verejného účinkovania usiloval pohľad na Samaritánov zvlúdnieť. Vidíme to aj z dnešného rozhovoru so Samaritánkou, s ktorou komunikoval bez predsudkov. Pri ošetrovaní raneného a ozbiljaného dal za vzor súcitu a milosrdenstva nie židovského kňaza alebo levitu, ale Samaritána (porov. Lk 10, 30-37). Keď Ježiš uzdravil desať malomocných, pripomenul, že deväť osôb ani len nepoďakovalo a urobil tak len jeden, tiež Samaritán (porov. Lk 17, 11-19). To sa Židom veľmi nepáčilo, a preto mu povedali: „*Nehovoríme dobre, že si Samaritán a posadnutý zlým duchom?*“ (Jn 8, 48). V Matúšovom evanjeliu čítame aj to, že keď Ježiš ustanovil dvanásť apoštolov, prikázal im: „*K pohanom nezabočujte a do samarijských miest nevchádzajte; chodte radšej k ovciam strateným z domu Izraela*“ (Mt 10, 5). Evanjelisti Marek a Lukáš tiež opisujú ustanovenie apoštolov, ale odporúčanie nechodiť k Samaritánom nezaznamenali (porov. Mk 6, 8-11; Lk 9, 1-6). Dokonca nie je zachytený ani pri vyvolení 72 učeníkov (porov. Lk 10, 1-12). Ak tento *zákaz* uvádza Matúš, tak možno chcel ako pravoverný Žid poukázať, že aj Ježiš je Žid a nemá

nič spoločné so Samaritánmi. Je možné aj iné vysvetlenie, že akýmsi zákazom chodiť k pohanom a Samaritánom chcel uľahčiť apoštolom ich pôsobenie medzi Židmi, ktorí by ich boli určite odmietli, keby koketovali so Samaritánmi.

Z povedaného vyplýva, že v rozhovore so Samaritánkou a poukázaním na pravých ctiteľov, ktorí sa budú Bohu *klaňať v Duchu a pravde*, Ježiš stanovil normy pravej úcty a poklony Bohu. Taká úcta nezohľadňuje rasu alebo farbu pleti, ale čistý úmysel a najmä akt lásky. Podľa toho každý, kto úprimne miluje Boha, vzdáva mu hlbokú poklonu nech by sa nachádzal kdekoľvek. Takáto úcta a poklona má svoju plnosť v harmónii tela, duše a ducha. To je hlboká poklona životných prejavov, ktorú v chráme zvyrazňujeme aj liturgickou úctou.

Na psychiatrickom oddelení pacient tvrdil lekárom, že nemá hlavu. Keď sa ho spýtali, kde si ju odložil alebo zabudol, odpovedal: „Vy ste ale hlúpi, ja som nikdy žiadnu hlavu nemal.“ Odborníci rozumejú ľuďom, ktorí takto hovoria z pozície narušenia ich duševného stavu. Ale predstavme si človeka duševne i fyzicky zdravého, ktorý by o sebe hovoril, že on nemá dušu, nikdy žiadnu ani nemal, ani žiadnu nechce. Vyhlasoval by o sebe, že je človek len s telom, ale bez duše a ducha. Bez rozmeru duchovna človek nie je schopný klaňať sa Bohu a často mu potom nezostáva nič iné, len sa klaňať človeku alebo rôznym *mačkažákom*.

Milí priatelia, Ježišovo slovo je prameňom života a Eucharistia *živou vodou* celej spirituality človeka. Oboje sú duchovným pokrmom našej duše, ktorý nás motivuje pre život viery, dobra a vzájomnej lásky. S láskou a porozumením sa Ježiš rozprával aj so Samaritánkou, ktorá dobre rozumela jeho reči srdca, uverila v neho a mnohých Samaritánov priviedla k nemu. Prosme Pána, aby sme konali podobne a ľudí

utrápených i unavených v našej podivnej dobe privádzali k Ježišovi – k prameňu šťastia a života.

Štvrtá nedeľa v Pôstnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V jednej farnosti, v ktorej som kedysi pôsobil, majú dva rybníky. Jeden volajú Starý a druhý Nový. Často som k obom chodieval na prechádzku a v zime sme na nich s mládežou hrávali hokej. Raz som z jari pozoroval vtáctvo, ktoré hniezdilo v kríkoch okolo Starého rybníka. Uvidel som kunu, ktorá si robila zálusk na stehlície vajíčka v neďalekom hniezde. Keďže aj ona spozorovala mňa, zmätene pobehovala, stavala sa na zadné nohy a nevedela sa rozhodnúť, či má ísť k hniezdu alebo radšej utiecť do bezpečia. Napokon zvíťazil pud sebazáchovy a stratila sa v húštine. Toto malé zvieratko nevedelo, prečo na ňu hľadím, a pritom vedelo, že musí byť opatrné. Tak je to niekedy aj s nami. Niečo neraz nevieme, aby sme vzápätí inému lepšie rozumeli.

Evanjelium dnešnej Štvrtej nedele v Pôstnom období (Jn 9, 1-41) hovorí o uzdravení slepého od narodenia. Farizeji si ho dali zavolať a povedali mu, že ten, ktorý ho uzdravil je hriešny človek. Uzdravený im povedal: „Či je hriešnik, neviem. Ale jedno viem: že som bol slepý a teraz vidím“ (Jn 9, 25).

So starým Jeruzalemom boli v dávnej minulosti späté dva rybníky. Prvý je *Siloe*, hebr. *Šiloach* a druhý *Betsata*. Na úpätí pahorku v Cédrovom údolí bol prameň *Gihon* – *Vytrysknutie*, od ktorého závisel život ľudí v Jeruzaleme. Voda v intervaloch vytryskovala zo zeme a naplňala rybník *Siloe*.

Tento prameň existuje dodnes. Ako v Lexikóne biblických vied uvádza biblista Jozef Heriban v tuneli privádzajúcom vodu do Jeruzalema bol v r. 1880 objavený starohebrejský *Siloeský nápis*. V ňom sa píše, ako sa robotníci, kopajúci tunel z dvoch strán, stretli v jednom mieste. Tento nápis vraj pochádza z doby júdskeho kráľa Ezechiáša, ktorý dal vybudovať vodovod do Jeruzalema okolo r. 700 pred Kristom. O tom sa píše v Druhej knihe Kráľov (porov. 2Kr 20, 20), v Druhej knihe Kroník (porov. 2 Krn 32, 3n. 30; 33,14) a spomína to aj prorok Izaiáš (porov. Iz 22, 11). V dobách Krista už asi nebol dostačujúcim, tak kráľ Herodes dal priviesť vodu aj z prameňa *Ain-Azul*. Tento vyvierať vo vzdialenom Hebrone. Voda z neho bola potrubím najprv privádzaná do Šalamúnovho rybníka pri Betleheme a naplňala tri obrovské nádrže, ktoré sa tiež dodnes zachovali. Z nich sa potrubím dopravovala do Jeruzalema a vtekala do rybníka Siloe. Ako zásobáreň pitnej vody sa uskladňovala aj v podzemných nádržiach, čo malo životný význam najmä v čase obliehaní a vojen. Rybník Siloe v r. 70 po Kr. zničili Rimania počas Prvej židovskej vojny v Judei.

Uzdravený slepec z evanjelia spoznal vzácnu skúsenosť, ktorú vyjadril slovami: „Bol som slepý, a teraz vidím.“ Otázkou je, nakoľko sme vidiaci či slepí, lebo vidieť očami ešte neznamená aj rozumieť a konať. Vieme, že existuje aj iná slepota ako iba zraku. Je to slepota duše poznačená hnevom, bezcitnosťou, neláskou, nedorozumením, klamstvom, lakomstvom, pýchou, bezbožnosťou, otupenou morálkou, hlúposťou, závišťou, nenávisťou a inými hriechmi. Rôzne „slepoty“ súčasnosti by sa nám mali stať predmetom pôstneho odstraňovania z nášho života. Duchovne kráčať k Veľkej noci znamená ponárať sa do kajúcej vody obnovy svedomia a nápravy zlého. Na konci pôstnej doby by sme mali

byť v srdci bohatí na pocit polepšenia aj obnovenia vo viere, z ktorých pramení radosť z uzdravenia srdca.

Bruno Ferrero opisuje zvláštny príbeh o tom, ako niekoľko ľudí utiekalo pred krutým tyranom a našli útočisko v drsných andských horách. Pod vysokými štítmi objavili dolinu s úrodnou zemou a vodou. Po rokoch sa medzi nimi objavila akási neznáma choroba, ktorá deťom spôsobovala trvalú slepotu, a tak sa o nich dospeli starali. Tí však po čase vymreli a po štrnástich pokoleniach boli všetci úplne slepí. Raz k nim odkiaľsi prišiel vidiaci človek. Istý čas žil s nimi a videl, že si žijú svoj jednoduchý život ako vedeli a to im stačilo. Slepota im vôbec neprekážala, ale z nejakej neznámej príčiny im začal zavadzať vidiaci človek, ktorý radšej od nich odišiel.

Milí priatelia, aj s týmto svetom je to neraz akosi tak podobne. Nevadí mu rôzna bieda, bezprávie, vojny, klamstvá, podvody, rozbité vzťahy i rodiny, opustené deti, poprekrúcané hodnoty, ale mu zavadzajú nenarodené deti, starí ľudia a chorí bez perspektívy. Prekážajú mu chrámy, kresťanské posolstvo, svedomité postoje k životu aj zodpovedné konanie ľudí. Z takého sveta, aký by niektorí radi sebecky vybudovali bez elementárnych hodnôt, môžeme iba zutekať. Ale kam? Ak tak do svojho vnútorného sveta, v ktorom je ešte v duši a v zodpovedných kresťanských rodinách niečo milé, dobré a pekné. A keď vo svete rodinnej lásky prebýva aj Boh, je v ňom krásne všetko. Snažiť sa žiť v takom svete znamená prekonávať slepotu studených srdc a naozaj vidieť, vedieť a rozumieť.

Piata nedeľa v Pôstnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Nedokážem povedať, koľkokrát som v živote čítal alebo počul dnešný príbeh o vzkriesení Lazára, ale určite viem, že najdojemnejšie to bolo v jeho prázdnom hrobe v Betánii. S malou skupinkou pútnikov sme po mnohých schodoch zostúpili do jeho útrob a vypočuli si túto starú evanjelióvu udalosť. Keď prítomný kňaz, čítajúci evanjelium v pološere hrobky zvonivým hlasom zvolal: „Lazár, poď von!“ takmer bolo cítiť, ako *ožíva* a *vstáva*. Takú emočnú silu má v sebe tento príbeh čítaný na skutočnom mieste jeho odohrania.

Evanjelium dnešnej *Piatej nedele v Pôstnom období* (Jn 11, 1-45) nám dnes túto dojemnú scénu vzkriesenia ponúka k zamysleniu. Táto nevšedná udalosť sa stala v dedinke Betánia, ktorá bola na ceste do Jericha vzdialená asi tri kilometre od Jeruzalema.

Meno *Lazár*, hebr. *El'azar*, v preklade znamená *Boh pomáha*. Do európskych jazykov sa toto meno dostalo cez gr. *Lazaros* a lat. *Lazarus*. Písmo sväté pozná dvoch mužov menom Lazár. Prvý je žobrák Lazár z podobenstva *O Lazárovi a boháčovi*, ktoré zaznamenal evanjelista Lukáš (porov. Lk 16, 19-31). O druhom Lazárovi z Betánie píše evanjelista Ján v stati *Vzkriesenie Lazára* (porov. Jn 11, 1-45) a v časti *Pomazanie v Betánii* (porov. Jn 12, 1-11.17).

Vzkriesený Lazár je nielen reálny človek, Ježišov známy a brat Márie a Marty, ale aj symbol, ktorý nás v pôstnom čase oslovuje na tému duchovného znovuzrodenia. Pôstna doba pomaly vrcholí a nastáva čas, aby sme v sebe cez kajúce skutky pocítili vnútorné vzkriesenie k dobrému. Vzkrie-

senie Lazára je nielen víťazstvom Ježišovej moci nad smrťou a životom, ale aj našou nádejou. Evanjelista Ján pripomína, že Lazár bol Ježišovým priateľom. Z toho sa dá dedukovať, aký osud čaká Ježišových priateľov všetkých čias. Je to nádejný údel povolania zo smrti do života. Azda aj preto sa v niektorých kultúrach ľudia zo smrti nedesia, ale duchovne tešia.

Priznám sa, že v programoch, ktoré ma svojím obsahom zaujmú, nemám rád reklamy a pauzy. Ale predsa jedna sa mi veľmi páči, lebo je vtipná. Mladík v nej klope na dvere, a keď z vnútra počuje: „Ďalej!“ odstupuje od dverí preč. Ježiš nám na našu túžbu po večnosti raz azda nepovie: „Priateľu, choď ďalej! Choď preč!“, ale skôr: „Pod' ďalej! Pod' bližšie!“ Očakávať a tešiť sa na tento kľúčový moment posledného okamihu je výrazom úprimnej túžby veriaceho človeka po Božom kráľovstve.

Škótsky spisovateľ a básnik Walter Scott, považovaný za zakladateľa historického románu, spomína o zážitku, ktorý raz zažil pri niekoľkodňovom pobyte v kartuziánskom kláštore. Vládol tam veľmi prísny poriadok, kde každý mních mal vyhradený čas pre svoju prácu, modlitbu i askézu. Strava bola bezmäsitá, skromná a celý kláštor bol ponorený do úplného ticha. Scott spomína, že v jednu noc sa na tmavých chodbách udialo niečo prekvapivé a neobyčajné. Mnisi si navzájom podávali ruky a plní radosti tleskali. „Čo sa stalo?“ spýtal sa. „Jeden z našich spolubratov odišiel k nebeskému Otcovi. Odišiel do neba, a tak sa spoločne tešíme z jeho večného šťastia,“ mu tíško pošepkal jeden z nich. Walter Scott bol z reakcie mníchov na smrť spolubrata ako vo vytržení. K svojmu zážitku povedal: „My, bežní ľudia pri smrti našich blízkych plačeme a mnisi sa radujú, lebo niekto z nich prišiel do večného cieľa. To je naozaj obdivuhodné.“

Takejto spiritualite sú dnes mnohí veľmi vzdialení a tajomstvo smrti ich až desí. Nechcú ju vidieť, o nej hovoriť a premýšľať, ani sa na ňu zodpovedným životom pripravovať. Ak predsa musia o smrti niečo povedať, tak iba tolko, že by radi zomreli bez bolesti a rýchlo. Či budú na to dobre pripravení, ich veľmi netrápi. A pritom sa jedná o najdôležitejšiu záležitosť nášho života – o večnú spásu. Keď sa pred spaním modlím k patrónovi dobrej smrti sv. Jozefovi, vždy ho prosím, aby mi bolo dopriate odísť z tohto sveta pripravený, s čistou dušou, po Bohu túžiaci a za všetko v živote vďačný.

Milí priatelia, svätá Matka Tereza z Kalkaty hovorí: „Nemožno ostať ľahostajným voči smrti, keď vieme, že je najdôležitejším momentom v živote človeka.“ Vzkriesenie Lazára nech je nám posilou, aby sme nádejou večnosti ľahšie prekonávali aj ťarchu smrti.

Palmová (Kvetná) nedeľa

Nedeľa utrpenia Pána

Milí priatelia
drahí bratia a sestry!

Dnešnou *Palmovou nedeľou*, ktorá je v nás hlboko zafixovaná v názve *Kvetná nedeľa*, sa pred nami otvárajú dni Svätého týždňa pred Veľkou nocou. O perzskom kráľovi Xerxesovi sa hovorí, že keď sa vracal z prehranej vojnovéj výpravy v Grécku, jeho loď sa potápala od preťaženia. Spýtal sa kapitána, či existuje spôsob, ako ju ešte zachrániť. Kapitán úctivo vyhlásil: „Veličenstvo, loď sa musí odľahčiť!“ Kráľ predstúpil pred svojich poddaných, ktorí loď obsluhovali

a vyzval ich: „Ak vám záleží na živote svojho kráľa, musíte sa zrieknuť svojich životov.“ Ako poslušní poddaní starovekého panovníka poskákali do mora. Obetovali svoje životy, aby ich kráľ mohol žiť a bezpečne sa vrátiť do svojej vlasti.

V pašovom posolstve Palmovej nedele nezomiera ľud za kráľa, ale Kráľ zomiera za ľud. Dnešné *evanjelium* (Mt 27, 11-54) nám tradične predstavuje melodrámu utrpenia a smrti nášho Pána. Záver znie: „*Keď stotník a tí, čo s ním strážili Ježiša, videli zemetrasenie a všetko, čo sa deje, veľmi sa naľakali a hovorili: 'On bol naozaj Boží Syn'*“ (Mt 27, 54). Takéto vyznanie stotníka zaznamenal aj evanjelista Marek (porov. Mk 15, 39). U Lukáša je stotníkov výrok: „*Tento človek bol naozaj spravodlivý*“ (Lk 23, 47). Evanjelista Ján poznámenal: „*Uvidia, koho prebodli*“ (Jn 19, 37).

Predstava, že „Boží Syn,“ gr. θεοῦ υἱὸς – *theú hyios*, lat. *Filius Dei*, zomrel na križi za hriechy celého sveta, je ľudsky až nepredstaviteľná a prinajmenej aspoň ťažko pochopiteľná. Aby sme to ako-tak pochopili, musíme nad tým uvažovať z pozície nekonečnej Božej lásky, akou nebeský Otec ľudstvo miluje. Len jeho bezhraničná láska je schopná takejto obety, ktorá nám sprostredkovala spásu. Posolstvo utrpenia Pána nám dnes pripomína hlbokú zvesť o tom, že Boh nechcel, aby sa za svoje hriechy obetovalo samo ľudstvo, ale jeho nevinný, čistý a svätý Syn.

Dnešná nedeľa má podtitul *Nedeľa utrpenia Pána*. Zároveň je vnímaná aj ako *nedeľa mladých*. V bývalej arcibiskupskej kaplnke sv. Andreja v talianskej Ravenne, ktorá je súčasťou biskupského paláca, je na strope netradičným spôsobom vyobrazený Ježiš. On je v strede a po bokoch z dvoch strán má po troch apoštolov, teda šesť. To isté sa opakuje ešte raz, čiže je tam dvakrát namaľovaný Ježiš a dvanásť apoštolov. Zvláštnosť výjavu je v tom, že všetci apoštoli

sú starci s bradami, len Ježiš je namaľovaný bez brady a fúzov a má tvár mladíka. Akoby autor obrazu chcel jeho mladíckosťou vyjadriť, že všetko sa vo svete mení, len Kristus nie. Akoby chcel poukázať na večnú mladosť jeho náuky, aktuálnosť jeho obety kríža a životadárnosť radostnej zvesti neba.

Milí priatelia, ruský spisovateľ Lev Nikolajevič Tolstoj napísal: „Všetci si myslia, že menia svet, ale nikto nepremýšľa, ako by zmenil seba.“ Ježišova obeta lásky na kríži by nám mala postačovať k tomu, aby sme všetky zmeny k lepšiemu u seba ochotne začínali i končili.

Štvrtok Pánovej večere

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Plní vďaky Pánu Bohu začíname liturgicky sláviť veľkonočné sviatky, ktoré sú najväčšími sviatkami kresťanstva. V kaplnke rodiny Scrovegniovcov v talianskej Padove sú vzácne fresky florentského maliara Giottu di Bondone. Na stenách sú dva výjavy z r. 1305. Na jednom z nich, s názvom *Prvý bozk*, je zachytené objatie a bozk Joachima a Anny, rodičov Panny Márie. Zvláštnosť malby spočíva v tom, že im umelec namaľoval len jedny ústa, ako výraz vrúcnej jednoty srdc. Oproti tomuto výjavu sa skvie postava Krista v Getsemanskej záhrade v okamihu, ako mu Judáš na líce dáva bozk falošného priateľstva. Takto proti sebe stoja *bozk lásky* a *bozk zrady*.

V dnešný významný večer, keď slávime svätú omšu na pamiatku *Pánovej poslednej večere*, nás významne oslovuje krásne posolstvo žalmistu: „*Čím sa odvdáčim Pánovi za*

všetko, čo mi dal? Vezmem kalich spásy a budem vzývať meno Pánovo“ (Ž 116, 12-13). Poďakovanie srdca za dar Eucharistie, svätej omše a kňazstva je tým najpríhodnejším, čoho sme vo viere schopní.

Pre nás kňazov je dnešný deň dňom duchovného zrodenia, lebo sme sa stali účastní na Ježišovom kňazstve. Nie preto, že sme lepší alebo schopnejší, či zbožnejší, ako iní, ale preto, že nám bez našich zásluh bola daná veľká milosť a vyvolenie. Aj ja patrím k tým šťastlivcom, ktorí počuli Pánov hlas, nasledovali ho a prijali kňazskú vysviacku. Som za to vďačný a dnes zvlášť prosím o požehnanie, Božiu milosť i zdravie, aby som i naďalej slúžil Božiemu ľudu v Pánovej vinici. Každodennou službou veriacim a vysluhovaním svätých sviatostí sa chcem „odvdačiť Pánovi za všetko, čo mi dal.“

Dnešný deň je najvhodnejším aj k tomu, aby sme sa poďakovali Bohu za to, že ešte máme komu sviatosti Cirkvi podávať. Ďakujem vám, ktorí napriek chaosu doby, kedy média nikdy neuverejnia nič dobré o živote Cirkvi a veriacich a bombasticky rozmazávajú naše chyby, o ne stále prejavujete záujem a prichádzate do chrámu. Viem, čo je to sláviť sväté omše v prázdnom kostole bez veriacich, ako to bolo počas pandémie. Na ten smutný pocit sa zabudnúť nedá. Mal som dojem, že konám obrady vlastného pohrebu za prítomnosti hrobového ticha. Svedkom mi bolo iba žiaľom tlčúce srdce. O to väčšiu radosť mám dnes a vždy, keď slávime sväté veci spoločne a naživo. Nech je za to Pán Boh pochválený!

Dva roky pred svojou smrťou mal sv. František Assiský mystické videnie. Z neba sa k nemu zniesol Boží serafín so šiestimi ohnivými a nádhernými krídlami. Dotkol sa ho a František pocítil neopísateľný oheň nebies. Boží posol

so šiestimi krídlami ho pohladil tajomstvom piatich stigmatických rán podobných Kristovým. Cirkev oddávna zapáľuje šesť sviec na oltárnych svietnikoch pred bohostánkom, ktoré znázorňujú serafínske žiarivé krídla. Skôr, ako budeme v dnešný pamätný deň prijímať eucharistického Krista, nech naša duša obsiahne *šesť krídel anjela* a zaletí k Božiemu trónu, aby mu vzdala našu vďačnú poklonu.

Na Zelený štvrtok 4. apríla 1985 som v topoľčianskom chráme pri večernej bohoslužbe počul tieto slová kňaza: „Drahí moji, ak som z vás niekoho sklamal, zarmútil, v kancelárii nedobre vybavil alebo som bol na niekoho zlý či nervózny, prosím vás o odpustenie. Vynasnažím sa kňazskú službu medzi vami konať s väčšou trpezlivosťou a láskou.“ Vtedajší topoľčiansky farár a okresný dekan ThDr. Ladislav Dorušák bol prvým kňazom, ktorého som v živote počul veriacich verejne odprosiť. V deň ustanovenia kňazstva prosím o prepáčenie ja vás, ak nebolo z mojej strany naozaj všetko tak, ako byť malo, najmä pre vaše duchovné dobro a príjemný pocit z bohoslužieb.

Milí priatelia, v deň *sviatosti lásky* máme všetci možnosť dať Ježišovi svoj symbolický bozk vďaka za dar pokrmu pre večnosť a blaho našich duší. Vrúcne ho pritom prosme, aby náš bozk nebol nikdy bozkom zrady, ale úprimnej lásky.

Piatok utrpenia a smrti Pána

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Obrazy utrpenia a smrti Pána sme dnes začali *genoflexiou* – *kľacaním*. Kňaz pred prázdnyim hlavným oltárom konal *prostráciu* – *ležal tvárou k zemi*. Toto isté urobil aj pred vysvätením za kňaza, čím vyjadril úplnú odkázanosť na Pána Boha. Tieto postoje poklony sú vonkajším výrazom smútku i bolesti Cirkvi nad *mystériom iniquitatis* – *tajomstvom neprávosti* v ukrižovaní Krista.

V melodráme utrpenia Pána, ktorú nazývame *Pašie*, na *Veľký piatok* každoročne z pera evanjelistu sv. Jána (Jn 18, 1-19, 42) sledujeme potupnú a bolestnú Ježišovu cestu až na židovskú Golgotu. Na tejto ceste s krížom ho sprevádza mnoho ľudí. Jedni sú iba nezainteresovanými pozorovateľmi, iní náhodnými chodcami, iní aktívnymi trýzniteľmi, ďalší sú zlostnými nepriateľmi a sú medzi nimi aj Ježišovi priatelia, najmä jeho matka.

Dnes sa k rozmanitému zástupu pripájame aj my v našom chráme. Chceme sa priradiť k tým, ktorí s Kristom súcitia a chcú mu pomôcť niesť kríž nie z prinútenia ako Šimon z Cyrény, ale s ochotnou vďakou. A to nielen dnes, tu v chráme, ale aj v každodennom živote. Tých, ktorí svojou biedou, utrpením a ťažkosťami života znázorňujú trpiaceho Krista, je okolo nás neúrekom. Mystická a posvätná úcta kríža Veľkého piatku tkvie v tom, aby sme ho dokázali spoznávať aj v biede ľudí našej doby.

V istom príbehu Bruna Ferrera prišiel večer na faru núdzny človek a poprosil kňaza o jedlo a nocľah. Kňaz ho síce prijal, ale s podmienkou, že to bude len na jednu noc.

V spánku sa mu snívalo, ako zomrel a prišiel do neba. Pobudol tam jeden deň a potom ho vyhnali von. Kňaz sa zobudil a pochopil, že konanie dobrého si nevyžaduje žiadne podmienky alebo limity. Každá ľudská núdza je nám príležitosťou k tomu, aby sme sa zaskveli ako dobrí ľudia a úprimní kresťania s milujúcim a súcitným srdcom.

Milí priatelia, starí kazatelia minulých storočí s obľubou používali výrazové spojenie *Kristove slzy*. Spájali ich so všetkými ľudskými hriechmi, slabosťami a pokleskami, nad ktorými Ježiš údajne plakal a ronil slzy. V jednej kázni pred sto rokov je napísané: „Beda, ak nám pri poslednom súde budú musieť anjeli na smaragdovej miske ukázať Kristove slzy a tie budú proti nám svedčiť.“ Našťastie, či budú Kristove slzy raz naším žalobcom alebo obhajcom, o tom sa rozhoduje už dnes a každý deň nášho života. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami!

Svätá sobota

Veľkonočná vigília vo svätej noci

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

S príchodom jari sa prebúdza k životu i naša príroda a po zimnom spánku nás začína tešiť svojou sviežou krásou. Najmä rozvíjajúce sa kvety sú pradávny symbolom vzkriesenia a zemi dodávajú odraz raja. Na to, aby sme vnímali krásu okolo seba, potrebujeme denné svetlo. To však nepotrebujeme k tomu, aby sme teraz, po západe slnka, vo svetle viery mohli sláviť vigíliu Veľkej noci, v ktorej si pripomíname najdôležitejší moment Ježišovho života, jeho

víťazné zmŕtvychvstanie. Liturgia slova nás k tomu vyzýva Mojžišovým chválospevom: „*Spievajme Pánovi, lebo sa preslávil*“ (Ex 15, 1n).

V evanjeliomom posolstve Veľkonočnej vigílie svätej noci (Mt 28, 1-10) vo veľkom zemetrasení zostúpil anjel z neba, odvalil kameň a prihovoril sa ženám: „*Vy sa nebojte! Viem, že hľadáte Ježiša, ktorý bol ukrižovaný. Niet ho tu, lebo vstal, ako povedal*“ (Mt 28, 5-6). Hlavnou výzvou je anjelov príkaz: „*A rýchlo chodte povedať učeníkom: 'Vstal z mŕtvych a ide pred vami do Galiley'*“ (Mt 28, 7). Udalosť prázdneho hrobu zaznamenali aj ostatní traja evanjelisti (porov. Mk 16, 1-8; Lk 24, 1-12; Jn 20, 1-18).

Radost zo živého Krista je ovocím viery Veľkej noci. Vonku je tma a nás ožaruje svetlo chrámu. Je to významný obraz aj výzva. Vonkajšia tma je symbolom sveta, ktorý sa bráni prijať posolstvo o vykúpení a spáse. Svetlo chrámu zobrazuje svetlo viery v našich dušiach. Môže sa zdať, že toto svetlo tma sveta pohltí, ale stačí malý lúč a tma sa rozplynie. „Čo pre vás znamená Veľká noc?“ pýtala sa novinárka na uliciach veľkomesta. Vypočula si takéto odpovede: „Je to niekoľko voľných dní na rekreáciu.“ „Mám viac času na svoju záhradku.“ „Využijem ich na pobyt na chate.“ „Aspoň sa konečne viac vyspím.“ „Teším sa, že nemusím do školy.“ „Dobre pooblievam dievčence.“ Túto otázku položila novinárka aj slečne, ktorá držala v ruke kyticu kvetov. Po malom zamyslení odpovedala: „Pre mňa je Veľká noc symbol nového života. Som veriaci a v Ježišomom zmŕtvychvstaní máme nádej, že raz aj my vstaneme zo smrti k životu. Pre mňa sa smrťou život nekončí. K tejto viere ma učila moja mama, ktorá pred rokom zomrela. Práve teraz idem na cintorín, aby som jej zvestovala najkrajšiu zvesť Veľkej noci: Ježiš vstal z mŕtvych!“ Naozaj krásne vyznanie, ktoré má ducha, cit a náplň viery.

Milí priatelia, vieme, že takmer štvrtina obyvateľov našej krajiny sa nehlási k žiadnej cirkvi či k náboženstvu. Ďaleko väčší je počet tých, ktorým už ani Veľká noc nič duchovné nehovorí. O to väčší dôvod máme k tomu, aby sme ľuďom bez spirituálneho rozmeru v srdciach zapalovali svetlo viery v Krista, ktorý nezostal v hrobe, ale vstal z mŕtvych. Zo srdca vám i vašim drahým, starým, chorým, deťom i mládeži želám požehnanú Veľkú noc a radosť zo živého Pána.

Veľkonočná nedeľa Pánovho zmŕtvychvstania

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Kristus vstal z mŕtvych – Aleluja, je najdôležitejším duchovným posolstvom *Veľkonočnej nedele*, ktorá je najväčším aj najstarším sviatkom kresťanského sveta. V minulosti sa pre *Veľkú noc* používal dnes už zabudnutý a pritom krásny názov: *Boží hod veľkonočný*. Vieme, že východní kresťania a ortodoxní veriaci sa pozdravujú: *Christos voskresе – Kristus vstal z mŕtvych* s odpoveďou: *Voistinu voskresе – Naozaj vstal!* Len neviem pochopiť, ako sa takto môžu zdraviť *bratia vo viere* od nás na východ bez toho, aby konečne zložili zbrane a otvorili dvere životu a pokoju v krajine.

Veľkonočné *evanjelium* (Jn 20, 1-9) podáva správu o tom, ako Mária Magdaléna zvestovala Petrovi a Jánovi: „*Odniesli Pána z hrobu a nevieme, kde ho položili*“ (Jn 20, 2). Už predtým bola aj s inou Máriou pri hrobe a na odvalenom kameni videli sedieť anjela, ktorý im povedal, že Ježiš vstal z mŕtvych (porov. Mt 28, 1-8).

Dnes si môžeme hlbšie uvedomiť, ako boli tri najdôležitejšie udalosti spojené so životom Ježiša Krista zvestované anjelom Pánovým. Prvýkrát anjel Gabriel v Nazarete zvestoval Márii: „*Zdravas, milosti plná... Počneš a porodíš syna a dáš mu meno Ježiš*“ (Lk 1, 28.31). Druhýkrát anjel zvestoval pastierom: „*Dnes sa vám v Dávidovom meste narodil Spasiteľ, Kristus Pán*“ (Lk 2, 11). A tretíkrát anjel Boží pri prázdnom hrobe oznámil ženám: „*Niet ho tu, lebo vstal, ako povedal*“ (Mt 28, 6). Trojitým zvestovaním Boží poslovia oznamovali ľuďom naplňovanie dejín spásy. Takto vo Veľkej noci majú svoje miesto Vianoce a vo Vianociach má opodstatnenie Veľká noc. Narodenie a smrť to nie je len kolobeh života, ale v Ježišovom zmŕtvychvstaní aj zmysluplné povolanie človeka z časnosti do večnosti a zo smrti do života.

V Druhej knihe Kráľov čítame, ako zomrel prorok Elizeus a pochovali ho. Raz okolo jeho hrobu niesli v pohrebnom sprievode mŕtveho muža a prepadli ich moabskí lupiči. Ľudia sa naplašili a mŕtvolu hodili do Elizeovho hrobu. Keď sa dotkla kostí proroka, mŕtvy muž ožil (porov. 2Kr 13, 20-21).

Tento starozákonný príbeh má v sebe istú dávku literárnej fantázie. Azda preto ho niektorí biblisti považujú iba za alegorický príbeh vlastný svetu mýtov. Duchovní autori však hovoria, že ak malo mŕtve telo proroka Elizea takú veľkú moc vzkriesiť mŕtveho, o čo viac tak môže urobiť Telo a Krv Kristova. Takto poukazujú na eucharistický pokrm, ktorý je pre človeka a jeho dušu pokrmom nesmrteľnosti. Zároveň je tento biblický príbeh akýmsi protipólom Ježišovho zmŕtvychvstania, ktoré nepatrí do sveta mýtov, ale historickej reality.

Vo filme *Škola pocitov* vystupuje mladý študent Landon, ktorému sa páčila spolužiačka Jane. Najradšej by bol stále s ňou, ale ona sa vzájomnému vzťahu bránila. Jane robila

všetko preto, aby sa do nej nezaľúbil, ale to sa už stalo. Dôvodom, prečo sa bránila jeho lásky bolo, že mala rakovinu a nechcela, aby bol z toho nešťastný. Mladíkov otec, s ktorým mal syn narušené vzťahy, sa postaral, aby mala zaistenú najlepšiu súkromnú liečbu. To primklo syna k tomu, že sa zmierili a našli k sebe cestu porozumenia. Zdalo sa, že liečba zabrala a bude všetko v poriadku, a tak sa obaja zosobášili. Zakrátko však Jane zomrela. Utrápený Landon povedal otcovi: „Škoda, že sa nestal zázrak.“ Otec, mysliac na zmierenie sa so synom, mu odpovedal: „Ten sa stal. A ním si ty!“ (A. Fabián: Vydarený život I., s. 344).

Milí priatelia, veľkonočná zvesť *Kristus vstal z mŕtvych* – *Naozaj vstal*, gr. *Christos anesti* – *Alithos anesti*, lat. *Christus resurrexit* – *Resurrexit vere*, je zlatou bulou kresťanských dejín sveta. Aj po dvetisíc rokoch sa hlásime k veľkonočnému *Aleluja* v nádeji, že ten, ktorý dnes vstal z hrobu, raz aj nás z neho povolá k životu. Všetkým vám ďakujem za spoločenstvo viery i vašu účasť na veľkonočnej liturgii v chráme a v radosti srdca prajem požehnaný *Boží hod veľkonočný*. Nech v nás Kristus žije, vládne a panuje, lebo on má slová života večného.

Druhá veľkonočná nedeľa

Nedeľa Božieho milosrdenstva

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Nedávno som šiel po ulici a oproti mne kráčalo malé dievčatko predškolského veku. Tesne predou mnou sa odvážne spýtalo: „Vy ste ten starý farárko na dôchodku?“ „Áno,“ odpovedal som prekvapene. „Pochválený buď Pán Ježiš,“ pozdravilo ma. „Až naveky,“ odpovedal som v úžase. „A odkiaľ ma poznáš?“ spýtal som sa. „Z kostolíka,“ odpovedalo smelo. „Tak mi nabudúce zakývaj, aby som si ťa všimol,“ povedal som. S prísľubom, že mi zamáva, sa dievčatko veselo rozutekalo domov. Ja som rezko vykročil a vzápätí som spomalil, ako sa na „starého farárka“ patrí.

Všetci vieme, že sa svet dnes rýchlo mení. Menia sa ľudia, hodnoty, záujmy a staré dobré zvyky pomaličky odchádzajú do minulosti. Našťastie ešte nevymizlo úplne všetko. Aj dnes sa ľudia priatelia a navzájom si pomáhajú. Tiež sa pri stretnutí pozdravujú, poprajú si dobré ráno, deň, večer či noc. Pozdrav je ešte stále *rečou slušnosti a jazykom srdca*.

V evanjeliu dnešnej *Nedele Božieho milosrdenstva* (Jn 20, 19-31) sa vzkriesený Ježiš zjavuje vyplašeným apoštolom a pozdravuje ich: „*Pokoj vám! Ako to povedal, ukázal im ruky a bok. Učeníci sa zaradovali, keď videli Pána*“ (Jn 20, 19-20). O zjavení sa Ježiša apoštolom po zmŕtvychvstaní píše aj evanjelista Marek (porov. Mk 16, 14) a Lukáš (porov. Lk 24, 36-43). Evanjelista Matúš túto udalosť nespomína, ale tiež hovorí o zjavení sa Ježiša ženám (porov. Mt 28, 9-10) a apoštolom na vrchu v Galileji (porov. Mt 28, 16-20).

Kristov veľkonočný pozdrav: „*Pokoj vám!*“ v gr. *εἰρήνη ὑμῖν* - *eiréné hemin*, v lat. *pax vobis*, je prianím nielen *pokoja*, ale aj *blaha, bezpečnosti, dobra a istoty*. Tento pozdrav vychádza z hebrejského *šalom* – *pokoj, mier*. V hebrejskej podobe *šalom alejchem* ho poznajú aj arabské národy vo výraze *salám alejkum*. Pozdravom *pokoja*, ktorý predstavuje ideálny stav duše i mysle pre život, sa Ježiš prihovoral k ustráchaným apoštolom, ktorí sa báli Židov a skrývali sa pred nimi v podzemí. Do ich vyplašenej duše túžil vliať pocit istoty a pokoja. Dobré vedel, že tí, ktorí majú po ňom prevziať žezlo ohlasovania jeho náuky, nemôžu byť vyplašení, smutní a bojaci sa, lebo strach je nielen zlý radca, ale ešte horší učiteľ. Zvesť evanjeliovej spásy musí mať krídla nadšenia a nie ubitej malosti. Musí sa niesť svetom nie ako *mŕtvolný zápach*, ale ako *ľúbezné a voňavé slovo života*. K tomu sú potrební učenici slobodného konania, odvahy, múdrosti, obetavosti, horlivosti a lásky k svojmu Majstrovi i k Božiemu ľudu.

Najkrajší prejav *Božieho milosrdenstva* sa deje vo sviatosti zmierenia, keď nám Pán Boh odpúšťa hriechy. Očistená duša je naplnená pokojom a radosťou z odpustenia. Každé odpustenie je symbolickým privinutím človeka na Božiu hrud' milosrdenstva, ktoré človeku dodáva odvahu a novú silu žiť. Český kňaz a spisovateľ Jindřich Šimon Baar v jednej svojej kázni hovorí o prastarom zvyku, ktorý stáročia praktizovali na španielskom kráľovskom dvore. Na Veľký piatok, keď skončila poklona svätému krížu, kráľovský almužník podal kráľovi na podnose do rolky zvinutú listinu, ktoré boli previazané čiernou stuhou. Boli to rozsudky smrti nad zločincami. Kráľ náhodne vybral jednu listinu a roztrhol ju. Toto gesto znamenalo, že odsúdenec dostal milosť, ale ostatní boli popravení. Keď nastúpila na trón Izabela II.,

urobila veľkú zmenu v tomto prejave kráľovskej veľkodušnosti. Na Veľký piatok si kľakla pred kríž, dlho sa ticho modlila a napokon pobožkala nohy Ukrižovanému. Potom vstala, dotkla sa všetkých zvitkov s menami odsúdených na smrť a zvolala: „Všetkým nech je odpustené, aby aj mne raz bol Boh milostivý!“

Milí priatelia, tak, ako Ježiš obdaril pokojom svojich apoštolov, pokoj vkladá aj do našich duší. Otvorme si teraz srdce tejto krásnej modlitbe, ktorá vychádza z pozdravu Šalom alejchem:

*Buďte vítaní, vyslaní anjeli, poslovia Najvyššieho,
kráľa všetkých kráľov,
ktorý je svätým, nech je požehnaný.*

*Príďte v mieri, poslovia mieru, vyslanci Najvyššieho,
kráľa všetkých kráľov,
ktorý je svätým, nech je požehnaný.*

*Požehnajte ma mierom, poslovia mieru,
vyslanci Najvyššieho,
kráľa všetkých kráľov,
ktorý je svätým, nech je požehnaný.*

*Odídte v mieri, poslovia mieru, vyslanci Najvyššieho,
kráľa všetkých kráľov,
ktorý je svätým, nech je požehnaný.*

Tretia veľkonočná nedeľa

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Na námestí Piazza della Signoria v talianskej Florencii stojí mramorová kópia slávneho Michelangelovho Dávida. Pár metrov od nej je na zemi označené miesto, kde bol popravený a spoplnený dominikánsky mních Girolamo Savonarola aj s dvomi spoločníkmi a hneď povedľa je umiestnená bronzová skulptúra moderného umenia. Pri pohľade na ňu má človek problém pochopiť, čo vlastne znázorňuje. Možno na inom mieste by bola pekná, ale do starobylého renesančného námestia s mnohými historickými pamiatkami vôbec nezapadá. Netajím, že pohľad na novodobé umenie obklopené renesančnou krásou mi spôsobil estetický smútok z toho, aké divné azda i bezduché umenie vytvára naša generácia.

Neuveriteľne smutní, až sklamaní sa cítili apoštoli po ukrižovaní ich Majstra. Na zvesti o živom Kristovi reagovali s pochybnosťami, lebo boli svedkami jeho potupnej smrti. Dnešné *evangelium* (Lk 24, 13-35) je známou rozpravou o dvoch učeníkoch, ku ktorým sa na ceste z Jeruzalema do dedinky Emauzy pridali neznámy muž. Vysvetľoval im Písmo, ale ho nepoznali. Keď prišli do Emauzy, pri *lámaní chleba*, ktorý im pri stole podával spoznali, že je to Ježiš. Ešte v ten večer sa vrátili do Jeruzalema k jedenástim apoštolom a tí im oznámili: „*Pán naozaj vstal z mŕtvych a zjavil sa Šimonovi*“ (Lk 24, 34).

Výraz „*zjavil sa*,“ lat. *apparuit*, gr. *ὤφθη* - *ofthé* znamená aj *bol videný* alebo *poznáný*. Ježiš sa apoštolom *zjavil* a dôležité je, že ho aj *spoznali*. Emauzskí učenici ho tiež nielen *videli*, ale aj *spoznali*, lat. *cognoverunt*, gr. *ἐπέγνωσαν* - *epegnósan*.

Prežívame veľkonočné obdobie, ktoré nás oslovuje *vidieť* a *spoznať* vzkrieseného Pána. Aj keď okolo seba môžeme vidieť toľké stopy Božej prítomnosti, predsa len to nie je také jednoduché. Príroda síce každoročne na jar ožíva, ale aj tak všetko speje v premenách k zániku. Všetko má limity svojho príchodu a odchodu. Vo svetle Kristovho zmŕtvychvstania uvažujeme aj v kategóriách nepominuteľnosti a večnosti. Skúsenosť s pominuteľnosťou a premenami sveta je vo veľkom antagonizme s ideou nemenného a večného. Naša viera sa neraz otriasa, chveje, pružne kyvaca a nie je taká pevná, ako by sme chceli. A to je asi na nej veľmi dôležité, že nie je *pevná*, lebo všetko pevné sa v istom okamihu tlaku zlomí a čo je pružné, vydrží. Pevnosť viery postavená na človeku nás môže viesť k pýche, ale jej chvenie poukazuje na pokornú odkázanosť na Božiu milosť. Viera nie je dielom nášho rozumu, poznania, štúdia alebo pochopenie, ale je Božou milosťou a jeho darom.

Zo života anjelského učiteľa, sv. Tomáša Akvinského, ktorý svoj život zasvätil modlitbe, filozofii a teologickej vede, je známa udalosť, ktorú zažil ako päťdesiatročný. Raz slúžil svätú omšu a zostal pri nej vo vytržení. Omša veľmi dlho trvala, lebo on len stál a pozeral sa jedným smerom nahor, akoby niečo videl. Keď si to všimli aj jeho spolubratia, jeden z nich, brat Feginald ho požiadal, aby už skončil a pokračoval v štúdiu a v písaní teologických úvah. Nikto nevie, čo Tomáš videl alebo počul, ale je isté, že odvtedy sa veľmi zmenil. Na naliehanie, aby sa vrátil k svojej práci, len stroho odpovedal: „Nemôžem už písať!“ Keď ho spolubratia opakovane vyzývali, aby sa spamätal a vrátil sa k životu, aký doteraz viedol, znova zopakoval: „Pochopte, nemôžem už písať! Videl som veci, proti ktorým je všetko, čo som napísal, obyčajná slama.“ Všeobecne sa myslí, aj teológovia predpo-

kladajú, že mu Boh doprial vidieť niečo z budúcej nebeskej slávy alebo mu bolo dovolené nahliadnuť do hlbín Božej lásky a z toho zostal ohromený do konca svojho života. Celý život iných učil veriť, milovať a spoznávať Boha, a keď zažil niečo ako extázu rajskeho života pochopil, že hovoriť a písať o Bohu je ako úsilie vypíť oceán.

Svojho času vyvolala senzáciu konverzia na kresťanskú vieru bývalého hlavného rabína židovskej obce v Ríme, Izraela Zolliho. Tento veľmi vzdelaný muž, profesor semitských jazykov a veľký znalec Starého zákona, o svojom obrátení povedal: „Desaťročia som čakal, bojoval, trápil sa a hľadal pravdu. Viera prišla ku mne bez krízy svedomia a bez búrok pomaly dozrievala ako na poli obilie. Nikto sa ma nepokúšal obrátiť na kresťanskú vieru, ale keď som zisťoval, že moja duša je plná Krista, bol som odhodlaný ho prijať. Aj popri svojej veľkej láske k trpiacemu židovskému národu rozhodol som sa pre kresťanstvo. Ako čestný a úprimný človek, nemohol som ostať na polceste. Nemohol som byť navonok Židom a v srdci vyznávačom Krista. Išiel som do dôsledkov a našiel som skutočnú pravdu.“ Tento znalec Starého zákona veľa počul o Kristovi, čítal o ňom v mnohých prorockých a napokon ho v túžbe po pravde spoznal osobne.

Milí priatelia, vo svätej omši sa nám Ježiš ponúka nielen k poznaniu a k videniu, ale aj k prijatiu do svojej duše. Emauzskí učenici v nočnú hodinu utekali späť do Jeruzalema zvestovať svojim bratom, že sa rozprávali so zmŕtvychvstalým Pánom. Aj my o svojom zážitku viery v neho hovorme svojim blízkym, priateľom, mládeži, deťom, vnúčatám, spolupracovníkom a najmä hľadajúcim, aby ho tiež spoznali a boli z toho šťastní.

Štvrtá veľkonočná nedeľa

Nedeľa Dobrého pastiera

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V detstve som cez veľké prázdniny pásaval husi. Zavčas ráno som ich vyvádzal na pašu a po žatve i na strniská. Pokiaľ sa pásli, hrávali sme sa s kamarátmi a prežívali sme „zlaté“ detské časy. Keď sa husi napásli, roztriedili sme ich, lebo boli pomešané s inými a dopoludnia som ich priviedol domov, aby sa napili vody a neboli vonku na prudkom slnku. Navečer sa to opakovalo znova. Husí sme každoročne mali okolo štyridsať a ja som bol ich domácim *dobрым pastierom*. Niekedy sa stalo, že tým pastierom som nebol až tak dobrým a starostlivým, lebo husi zašli na družstevné, kde ich hájnik zajaľ. Mama musela zaplatiť pokutu a ja som dostal „hubovú polievku.“

Evanjelium dnešnej *Štvrtej veľkonočnej nedele* (Jn 10, 1-10) nám predstavuje Ježiša *Dobrého pastiera*. Krásnu poetickú melódiu k nemu tvorí posolstvo žalmu *Dobrého pastiera* (Ž 23, 1-6), ktorý sme počuli pred evanjeliom.

Tento Dávidov žalm je plný nielen orientálnych obrazov, ale aj biblickej symboliky, ktorou si môžeme obohatiť tému dnešného Božieho slova:

Pán je môj pastier, nič mi nechýba – vo viere v Boha má človek vnútorný pocit duchovného bohatstva, ktorý navodzuje spokojnosť so životom.

Pasie ma na zelených pašienkach – dáva nám bohatý a šťavnatý pokrm Božieho slova.

Vodí ma k tichým vodám, dušu mi osviežuje – jeho slovo je nielen pokrmom, ale aj nápojom pre dušu, ktorá je smädná po pravde, dobre a láske.

Vodí ma po správnych chodníkoch, verný svojmu menu – jeho slovo je hodnotou nášho života a kto podľa neho žije, kráča vo svetle viery.

I keby som mal ísť tmavou dolinou, nebudem sa báť zlého, lebo ty si so mnou – v ťažkostiach života, v problémoch, v chorobe i v smrti je Božia blízkosť človeku istotou, posilou a liekom tak, ako pred divou zverou pastierova ochrana stáda v úzkych a tmavých údoliach.

Tvoj prút a tvoja palica, tie sú mi útechou – v prúte či v palici duchovnej náuky vnímame zbraň voči nástrahám sveta, ktorú má zodpovedný pastier na ochranu svojho stáda.

Prestieraš mi stôl pred očami mojich protivníkov – stôl eucharistického pokrmu pre posilu veriacich je duchovnou zbraňou, ktorou máme čeliť neprajníkom kresťanstva.

Leješ mi olej na hlavu a kalich mi naplňuje až po okraj – pomazanie hlavy olejom je prijatím darov Ducha Svätého pre silu zodpovedne a s odvahou vyznávať svoju vieru.

Dobrota a milosť budú ma sprevádzať po všetky dni môjho života – vernosť Bohu je sprevádzaná jeho duchovnými darmi, odpustením i požehnaním po celý náš život.

A budem bývať v dome Pánovom mnoho a mnoho dní – je hlbokým presvedčením, že viera vo večný život sa naplní človeku, ktorý miluje Boha i ľudí a túži prežívať v Božom kráľovstve naveky.

„Dobrý pastier,“ lat. pastor bonus, gr. ποιμήν καλός - poimén kalos je aj krásny pastier, čiže Ježiš, ktorý sa stará o ovečky Božieho ľudu. Dáva nám bohaté posolstvo svojej náuky, posilňuje nás svojimi sviatosťami a sýti nás Eucharistiou, anjelským chlebom večného života. Ježiš, dobrý pastier, z lásky k nám sa stal človekom, za nás trpel a obetoval sa na kríži. Z lásky k nám poznal temnotu hrobu,

aby z neho vstal a raz aj nás povolal k životu večnému. Všetko, čo urobil pre našu spásu, urobil z lásky.

Švédka spisovateľka Selma Lagerlöfová v jednej legende opisuje udalosť, ktorej posolstvo má hlboký zmysel. Hovorí o tom, ako sa jedna matka dostala do pekla. Jej dobrý syn v nebi prosil Pána Boha, aby ju zachránil a z pekla vyslobodil. Pán Boh mu povedal: „Dobre, ak má lásku, tak ju zachránim.“ Poslal po ňu anjela, ktorý ju vyťahoval z útrobov zatratenia. Zrazu sa jej nohy úpenlivo chytila žena, ktorá bola v minulosti jej veľkou nepriateľkou. Matka ju striasala zo seba, prudko odkopla a tá sa zrútila naveky do pekelných hĺbín. Anjel pri vyťahovaní matky zrazu pocítil, že je veľmi ťažká a stále ťažšia a ťažšia, až ju nedokáže udržať a tak padla do priepasti večného temna. Anjel vyplašene predstúpil pred Pána Boha a čakal, že bude vyhrešený za to, že ju nedokázal vytiahnuť. Ale namiesto výčitiek si vypočul slová Najvyššieho: „Vidiš, kto nepozná lásku, milosrdenstvo a súcit, nemôže prebývať v nebi.“

Milí priatelia, Ježiš je bránou do večného života. Posolstvo Dobrého pastiera nám dnes zjavuje, že láska je alfa a omega kresťanstva a najvyšší zákon života. Len v láske môžeme raz cez bránu večnosti prejsť do blaženej radosti.

Piata veľkonočná nedeľa

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V jednej farnosti prišli pozostalí nahlásiť pohreb. Miestny farár ich prijal a povedal, že príde pochovávať pán kaplán. Jeden z nich ho požiadal, či by nemohol prísť on, lebo oni toho „učňa“ veľmi nechcú. V inej farnosti tiež prišli nahlásiť pohreb a išiel pochovávať diakon. Po pohrebe prišla na faru manželka zomrelého a tamojšiemu farárovi vyčítala, že človeka, ktorý sa toľko zaslúžil o obnovu kostola, nech pochovať obyčajnému *nedoukovi*. Ľudia si naozaj niekedy mylne myslia, že kaplán je len *učeň* a diakon akýsi *nedoštudovaný kňaz*. Pritom obaja sú dôležitou súčasťou Cirkvi a spolupracovníkmi farského spoločenstva. Dnes, tak ako v prvotnej Cirkvi, máme diakonov aj trvalých, ktorí môžu byť ženatí a mať svoju rodinu.

Pozornosť slova dnes zameriam na *prvé čítanie* zo Skutkov apoštolov (Sk 6, 1-7). Počuli sme o historickej udalosti, ako apoštoli, aby sa mohli lepšie venovať ohlasovaniu evanjelia, v Jeruzaleme ustanovili pre charitatívnu službu sedem mužov: „*Vyvolili si Štefana, muža plného viery a Ducha Svätého, ďalej Filipa, Prochora, Nikanora, Timona, Parmenáša a Mikuláša, prozelytu z Antiochie. Postavili ich pred apoštolov a oni sa modlili a vložili na nich ruky*“ (Sk 6, 5-6). Takto boli ustanovení prví diakoni Cirkvi. Azda bude vhodné ich dostať hlbšie do nášho vedomia, čomu môže poslúžiť i tento malý exkurz do ich života.

Štefan sa v zozname uvádza ako prvý. Jeho meno v gr. znamená *veniec* aj *koruna*. Bol to vzdelaný helenistický Žid, ktorý v Jeruzaleme hlásal vieru v Krista, za čo ho Židia

za múrmi Jeruzalema v r. 31-32 ukameňovali. Prítomný bol pritom aj Šavol, neskorší apoštol národov sv. Pavol. Kňaz Lucianus, ktorý slúžil v Caphargamale, asi 30 km od Jeruzalema, v r. 415 objavil jeho relikvie. Uložené boli v Jeruzaleme v chráme Hagia Sion. Jeruzalemský biskup, sv. Juvenal, dal na mieste Štefanovho ukameňovania postaviť baziliku, ktorú v r. 439 posvätil alexandrijský patriarcha sv. Cyril. Cisárovná Eudoxia ju ešte zveladila a rozšírila, ale v r. 614 ju zrovnali so zemou Peržania.

Filip je v poradí druhým diakonom. Jeho meno v gr. znamená *milovník koní*. Po Štefanovej smrti ohlasoval evanjelium v Samárii (porov. Sk 8, 4-8), pokrstil čarodejníka Šimona (porov. Sk 8, 9-13) a na kresťanstvo obrátil etiópskeho komorníka kráľovnej z Kandaky (porov. Sk 8, 26-40). Keď bol Hieronym v r. 385 v Cézarey, bol mu ukázaný Filipov dom, kde žil aj so svojimi štyrmi dcérami, ktoré prorokovali (porov. Sk 21, 8-10). Podľa Klementa Alexandrijského bol Filip tým nemenovaným mužom, ktorý žiadal Ježiša, aby skôr, ako ho bude nasledovať, mu dovolil pochovať si otca. Netreba si ho zamieňať s apoštolom Filipom.

Prochor v gr. znamená *vedúci tanečník*. Podľa tradície sa stal pomocníkom apoštola Jána. Potom mal byť biskupom v Nikomédii a zomrel ako mučeník v Antiochii.

Nikanor v gr. znamená *vítaz*. Z jeho pôsobenia sa zachovali dve tradície. Prvá hovorí, že zomrel v ten istý deň ako diakon Štefan. Podľa druhej, ktorá je asi pravdepodobnejšia, sa dožil 76 rokov a za cisára Vespaziána zomrel mučeníckou smrťou na Cypre.

Timon v gr. znamená *uctievany*. Účinkoval v Beroi a v Aleppe v Sýrii. Odtiaľ mal prejsť cez Cyprus do Korintu, kde ho ukrižovali.

Parmenáš v gr. znamená *vytrvalý*. Z tradície vieme o ňom len to, že za cisára Trajána alebo Vespaziána zomrel mučeníckou smrťou v meste Filipy v Macedónsku.

Mikuláš bol prozelyta z Antiochie. Všetci diakoni boli grécki helenistickí Židia, ktorí sa stali kresťanmi. Len Mikuláš bol pohan, ktorý sa stal Židom a až potom kresťanom. Jeho meno v gr. znamená *vítaz* alebo *vítaziaci medzi ľuďmi*. Ako pohan bol pre Židov menejcenným, ale v kresťanstve dostal rovnocennú výsadu s ostatnými diakonmi. Netreba si ho zamieňať s biskupom Mikulášom z tureckej Myry.

A teraz si v duchu poviete: A toto už načo mi len bude? Keď už na nič iné, tak aspoň si môžeme zapamätať mená prvých diakonov Cirkvi. Cez príbeh *Schôdza* od Bruna Ferrera možno lepšie vyjadrím význam služby a charity v našom živote. Jednému dobrému a zbožnému človeku menom Dimitrij v modlitbe povedal Ježiš, že by sa s ním ešte dnes veľmi rád stretol v kostole najsvätejšej Trojice neďaleko Kyjeva. Dimitrij sa tomu veľmi potešil a hneď sa pobral na stretnutie. Cestou stretol chudobného povozníka, ktorý zapadol s vozíkom do blata a nemohol ho vytiahnuť. Dimitrij naráchlo nevedel, či mu má pomôcť alebo sa ponáhľať do chrámu, ale napokon sa rozhodol chudákovi pomôcť. Dost dlho sa tam zdržal a keď konečne prišiel do kostola, bol prázdny a Ježiša v ňom nebolo. Asi sa ponáhľal, pomyslel si smutne, a tak si sadol a ľutoval, že stretnutie zmeškal. Zrazu k nemu pristúpil povozník a prisadol si. Z kapsy vytiahol chleba, rozlomil ho a podal zadumanému Dimitrijovi. Keď uvidel podávaný chlieb, iba tíško zašepkal: „Ježiš môj, tak to si bol ty? Ty si bol ten povozník, ktorý mi išiel naproti?“ A celý šťastný si posedel v Ježišovej prítomnosti.

Milí priatelia, poslúžiť núdznemu a konať skutky charitatívnej lásky nie je iba výsada diakonov. Každý z nás

je povolaný svojou službou prospievať bez ohľadu na to, kto sme, akí sme a čo robíme. Keď človek iného poteší, poradí mu a rozmanito pomôže, akoby si šťastný posedel v Ježišovej prítomnosti. To je pravý diakon, kňaz, biskup a kresťan.

Šiesta veľkonočná nedeľa

Deň matiek

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Dnešnú nedeľu slávime pred štvrtkovou *Slávnosťou Nanebovstúpenia Pána*, čo znamená, že pomaly kulminuje veľkonočné obdobie, ktoré sa o dva týždne skončí *Nedeľou Zoslania Ducha Svätého*.

V evanjeliomom posolstve *Šiestej veľkonočnej nedele* (Jn 14, 15-21) hovorí Ježiš svojim apoštolom: „*Ak ma milujete, budete zachovávať moje slová. A ja poprosím Otca a on vám dá iného Tešiteľa, aby zostal s vami naveky – Ducha pravdy*“ (Jn 14, 15-17a). Cez nich to samozrejme hovorí aj nám. Slovo lásky je dnes veľmi vhodné aj v spojitosti s *Dňom matiek*, nakoľko práve matky sú symbolom obetavej, nezištnej a materinskej lásky.

Ježiš sľubuje apoštolom poslať iného „*Tešiteľa*“, lat. *paraclitum*, gr. *παράκλητον* - *parakléton*. Do slovenčiny sa to dá preložiť ako *orodovníka* alebo dokonca *právneho zástupcu*. Predstavuje ho ako *Ducha pravdy*, lat. *spiritum veritatis*, gr. *πνεῦμα τῆς ἀληθείας* - *pneuma tés alétheias*. Na prijatie *Tešiteľa*, *Ducha pravdy* je potrebné zachovávať Ježišove slová, čiže ho *milovať*. Len v láske môže prebývať v ľudskej duši, lebo predstavuje Boha, ktorý je v celej svojej podstate

Láskou. Keď sv. Augustín povedal: „Ama et fac quod vis – Miluj a rob, čo chceš,“ nemal na mysli akési anarchistické či bezbrehé konanie. Iba trefne vyjadril, že v láske nemôže človek hrešiť, robiť zle či ubližovať, ale iba milovať a konať dobro. V láske človeku nič nepripadá ťažké, ani sa namáhať, ani obetovať, ani trpieť, ani zabúdať na seba. Apoštol sv. Pavol to krásne vyjadril v hymne na lásku: „*Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá, nezávidí... ale raduje sa z pravdy. Všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží*“ (1 Kor 13, 4-7). Tešiteľ, Duch pravdy je pre náš život viery tak nepostrádateľný, ako sú voda, vzduch, svetlo a teplo dôležité pre všetko živé na zemi.

Emeritný profesor sociológie Anthony Campolo, ktorý je zároveň baptistickým kazateľom, svojim žiakom raz rozprával o zaujímavej udalosti, ktorú zažil v spoločenstve stredoškolskej kresťanskej mládeže. Medzi mládežou v letnom tábore bol chlapec, ktorý mal veľké problémy s rečou. Veľmi ťažko, niekedy až nezrozumiteľne sa vyjadroval. Pri rozprávání sa zajakával, a tak si pomáhal gestami ako mohol a vedel. Jeho ťažkopádne vyjadrovanie bolo často predmetom posmechu, až bezcitného posmievania. S veľkou dávkou zlomyseľnosti ho chlapci poverili predrieť večernú modlitbu. V duchu sa chichúňali už dávno pred večerom a nemohli sa škodoradostne dočkať nevšednej zábavy. Pred večerou sa chlapec postavil a po malej pauze sústredenia predniesol krátku modlitbu. Bola to len jedna veta, ktorú s námahou povedal, ale bez pomýlenia: „Ježiš ma miluje a ja milujem Ježiša.“ Touto úprimnosťou i odvahou si získal srdcia všetkých. A tí, ktorí čakali nekonečnú zábavu, zažili veľké prekvapenie. Mali ho priamo na tvári v podobe sĺz, ktoré sa im kotúľali dolu tvárou. To neboli slzy výsmechu, ale ľútosti a dojatia. Najpozoruhodnejšie na tom príbehu

je svedectvo profesora Campola. Potvrdil, že po rokoch sa stretol s niekoľkými tými posmievačskými chlapcami. Bol milo prekvapený, keď zistil, že svoj život zasvätili duchovnej službe ľuďom. Ako dôvod svojho rozhodnutia uviedli po-vzbudenie sa silou vyznania spomínaného chlapca.

V takomto duchu sa krásne počúvajú aj slová žalmistu, ktoré zazneli dnes po prvom čítaní: „*Jasaj Bohu celá zem*“ (Ž 66, 1). Zázraky lásky sú dôvodom k duchovnej radosti a k plesaniu i vzdávaniu vďaka Bohu, ktorý je ich pôvodcom. Čím ich je viac, tým je náš život hodnotnejší, vzácnejší a krajší. Láska je zázračná maľba, ktorá šedivosť života mení na pestrofarebný svet.

Milí priatelia, svätý František Saleský hovorí: „Bohu sa nepáčíme pre veľké skutky, ale pre lásku, s akou ich konáme.“ Ako to mohol vedieť? Jednoducho. Však to tak človek cíti, ak poznáva milujúcou dušou. Aj k tomu nás naučili naše obetavé a milujúce mamy a ja na záver srdečne blahoželám všetkým mamám k vášmu krásnemu sviatku, ktorý je spojený s matkou všetkých matiek, s Pannou Máriou.

Slávnosť Nanebovstúpenia Pána

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Pútnici majú vo Svätej zemi možnosť navštíviť mnohé miesta, ktoré majú súvis so životom Ježiša Krista. K takým patrí aj návšteva Olivovej hory v Jeruzaleme, kde sú mnohé odkazy na Ježišovo pôsobenie. Medzi ne patrí potok *Cédron* (Kidron) alebo miesto, kde sa *potil krvou*, tiež miesto, kde predniesol modlitbu *Abinu ašer – Otče náš*, či miesto jeho

zajatia. Magickým dojmom na mňa zapôsobilo, keď nás sprievodca priviedol na vrchol Olivovej hory. Na skale poukázal na odtlačok ľudskej stopy a povedal: „Odtiaľto Ježiš vystúpil na nebesia.“ Na tom symbolickom mieste sa podľa tradície Spasiteľova noha poslednýkrát dotkla našej zeme.

V dnešnom *evanjeliu* (Mt 28, 16-20) dáva Kristus apoštolom misijný príkaz: „*Choďte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal*“ (Mt 28, 19-20a). O Ježišovom misijnom rozkaze a udalosti nanebovstúpenia hovorí aj evanjelista Marek (porov. Mk 16, 15-20). Obaja spomenutí evanjelisti Matúš a Marek týmto posolstvom zakončujú svoje evanjeliové spisy.

Je tu štyridsiaty deň od Veľkonočnej nedele a dnes slávime *Slávnosť Nanebovstúpenia Pána*, ktorý nás v duchu prenáša na spomínanú Olivovú horu. Odtiaľ sa Ježiš po naplnení svojho poslania vrátil k nebeskému Otcovi. Jeho odchod je jedinečný. Odišiel, a zároveň zostal s nami až do konca vekov. Miesto, ktoré si zvolil za svoj odchod nebol Betlehem, ani Nazaret, ani Hora blahoslavenstiev, ani Sion, ani Golgota, ale Olivová hora. Mnohých oddávna zaujíma, prečo práve z Olivovej hory? Jedna z mienok hovorí, že možno preto, lebo pod ňou je v Jozafátskej doline údolie Cédron s hrobkami. Na konci vekov pri majestátnych zvukoch anjelských fanfár, z údolia v blízkosti miesta odchodu Krista do neba ako prví majú povstať z hrobov k večnému životu tí, ktorí sú tam pochovaní.

Misijný a evanjelizačný rozmer dnešného sviatku vyplýva z posolstva dnešného evanjelia. Z neho sa rozvinuli misie „*ad gentes – k národom*“ sveta, v túžbe svetlo evanjelia zanesť do všetkých končín zeme. Nemôžeme schvaľovať násilné pokresťančovanie alebo drancovanie, či dokonca

vyvražďovanie pôvodného obyvateľstva, ktoré sa v minulosti cez niektorých, po zlate bažiacich konkvistádorov a dobrodruhov bez svedomia, najmä v koloniálnych dobách dialo. Túžba a úsilie, aby každý človek mohol spoznať Krista, pôvodcu spásy, je veľmi záslužná, nádherná a čistá. Mnohí jej zasvätili život, opustili pohodlie domovov a boli ochotní žiť v neuveriteľne ťažkých podmienkach len z dôvodu úprimnej túžby po spáse duší.

Nedávno som videl dokumentárny film o Kamčatke. Na tomto polostrove žijú viaceré národy, ktoré vyznávajú animistické náboženstvo, klaňajú sa rôznym duchom a veria v šamanistické praktiky. Žijú tam aj Koriaci, ktorí v 21. stor. majú za hlavné božstvo a stvoriteľa sveta – *havrana*. Volajú ho Kutch a je pre nich mocným čarodejom, pánom prírody a horúcich prameňov. Keby som bol mladší a menej pohodlný, azda by som neváhal počuť misijný hlas evanjelia a išiel by som ohlasovať kresťanskú vieru Ježišovej lásky, svetla, múdrosti a spásy nebodaj aj ľuďom havranov.

Milí priatelia, kresťanská viera vyrástla na judaistickej tradícii, grécko-helenistickej múdrosti a rímskom práve západnej civilizácie. Takto má kresťanstvo židovsko-grécke i rímske hlboké korene. Rozrástlo sa ako mohutný strom vďaka ľuďom, ktorí ho obetavo hlásali a žili. Buďme dnes my a zajtra vaše deti, dôstojnými pokračovateľmi kresťanskej zvesti, ktorá má svoj božský počiatok i koniec v nebi.

Siedma veľkonočná nedeľa

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Dnešná *Siedma veľkonočná nedeľa* sa nachádza medzi *Slávnosťou Nanebovstúpenia Pána* a *Nedeľou Zoslania Ducha Svätého*. Ježišov návrat k nebeskému Otcovi a naplnenie prísľubu zoslania Ducha Svätého na apoštolov a prvotnú Cirkev patria k mimoriadne dôležitým biblickým skutočnostiam Nového zákona.

V *prvom čítaní* zo Skutkov apoštolov (Sk 1, 12-14) sme počuli, ako sa apoštoli po nanebovstúpení Pána vrátili z Olivovej hory do Jeruzalema. Na Sione, pravdepodobne v miestnosti, kde sa konala Posledná večera, „*jednomyseľne zotrvali na modlitbách spolu so ženami, s Ježišovou matkou Máriou a s jeho bratmi*“ (Sk 1, 14).

Vrch Sion v Jeruzaleme je dôležitým náboženským miestom, ktoré sa v Biblii spomína vyše 150-krát. Uvediem aspoň malý útržok dojemného bólu neznámeho kňazského básnika z *Nárekov*, ktoré sa v minulosti autorsky nesprávne pripisovali prorokovi Jeremiášovi: „*Zhanobili ženy na Sione a panny v júdskych mestách... Pretože vrch Sion spustol, líšky sa vládia po ňom*“ (Nár 5, 11.18). Približne tisíc rokov pred Kr. dobyl Sion kráľ Dávid. Odvtedy sa nazýval Dávidovým mestom. Dodnes tam pútnici môžu navštíviť symbolickú Dávidovu hrobku. Neskorší výraz Chrámová hora je tiež spojený so Sionom, ktorý je spätý aj s významnými udalosťami zo života prvotnej Cirkvi. Tam sa konala Posledná večera, kde Ježiš ustanovil Eucharistiu, sviatosť posvätného stavu a pamiatku slávania Poslednej večere. Tam sa udialo aj zoslanie Ducha Svätého, z ktorého sa završuje zrod Cirkvi.

Radostný návrat apoštolov z Olivovej hory je znakom, že boli šťastní z udalosti nanebovstúpenia ich učiteľa. Očakávanie príchodu Ducha Svätého v modlitbe na Sione svedčí o úplnom presvedčení, že všetko, čo im Ježiš hovoril a učil, je pravda. Z pôvodnej fázy sklamaní zo smrti ich Majstra sa po zmŕtvychvstaní pomaly dostávali do istoty, že naozaj uverili a dali sa do služieb Mesiáša.

Toto je mimoriadne dôležitý moment aj pre náš život viery. Keď sledujeme spoločenské a politické dianie okolo seba i vo svete, máme veľa dôvodov byť smutní. Mapa súčasného sveta, vojny v niektorých krajinách, rôzne krízové prognózy, realita zdražovania, existenčná neistota, ohrozenie chudobou, rozvadení politici a nahnevaní ľudia nám nedávajú veľa dôvodov k úsmevu. Naše pocity z Božej blízkosti nie sú také živé ako ich vnímame u ľudí prvej Cirkvi. Prečo? Odpoveďou nám môže byť aj môj krátkodobý pobyt v jednom kláštore, kde som sestričkám slúžil sväté omše. Popri ich dennej práci a povinnostiach mali vyhradený veľký priestor pre modlitby, na ktorých som sa zúčastňoval. Môj pocit? Tie sestričky ako keby ani nežili v našom rozbúrenom a v problémoch sa zvíjajúcom svete. Modlitba je pre nich mocnou zbraňou, ktorá im denne posilňuje vieru a nádej. Spoločenská i náboženská situácia im neberie úsmev na tvári, lebo ju odovzdane a s dôverou kladú do *Božích rúk*, čo väčšina ľudí v bežnom živote už nerobí. Potom majú obavy, strach, neistotu, sú nervózni a dôvod na úsmev nenachádzajú. Modliaci sa apoštoli so ženami i s Ježišovou matkou na Sione sú nám veľkým modelom pre vzorové vnímanie života, seba i spoločnosti. Kľúčovým slovom dnešného Božieho slova je *zotrúvanie na modlitbe*. Aktuálnou výzvou pre modlitbu je denne si pre ňu nájsť čas, aspoň tak ako pre hygienu či jedlo.

V príbehu *Pre jedny nohavice* hovorí Bruno Ferrero o svätom pustovníkovi, ktorý bol veľkým kajúcim askétom. V modlitbe žil skromne v lesnej jaskyni a mal len dvoje nohavíc. Jedny mu raz rozhrýzli myši. Ľudia, ktorí k nemu chodievali po duchovné rady, mu priniesli mačku, ktorá ich zlikvidovala. Pustovník sa však musel starať o mačku. Tak mu pútnici priniesli kravu, aby mal pre ňu mlieko. Tá potrebovala pašu a seno na zimu. Tak sa svätý muž, ktorý sa pôvodne venoval len modlitbe a pomáhal ľuďom, začal starať už viac o mačku i kravu. Kosil lúky, hrabal seno, zväžal do šopy a na modlitbu už času nezostávalo. Ľudia, ktorí k nemu ešte stále prichádzali, po čase pocítili, že sa zmenil. Jeho požehnanie už nemalo veľkú silu a modlitby viac žiadne duchovné ovocie neprinášali.

Milí priatelia, veľká mystička a znalkyňa ľudského vnútra sv. Terézia Avilská hovorí o modlitbe veľmi jednoducho: „Modlitba je čas, ktorý patrí Bohu.“ Tým je akoby vyjadrené, že kto sa nemodlí, tento čas nepozná a nevlastní. Potom mu ostáva veľa času na to, aby prijímal veci a správy, ktoré ho neraz desia a spôsobujú mu vrásky. A to všetko na úkor pocitu vnútorného pokoja, radosti a šťastia. Vo svätej omši dostávame viackrát výzvu: *Modlime sa!* Pre naše duchovné dobro na modlitbu nezabúdajme aj v „chrámoch“ svojich domovov.

Slávnosť Zoslania Ducha Svätého

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Ako malý chlapec si pamätám na jeden pekný zvyk, ktorý sa v mojej obci Žitavany praktizoval na svätodušnú nedeľu. V kostole bola lipovými ratolesťami ozdobená celá kazateľnica. To preto, lebo lipové lístky, ktoré sa podobajú srdiečkam, výstižne symbolizujú svätodušný sviatok Božej lásky. Živé konáriky slovanského stromu zdobili miesto ohlasovania *Božieho slova*, ktoré už dvetisíc rokov oznamuje zvest vykúpenia, spásy a Ježišovej lásky.

V *evanjeliu* dnešnej slávnosti (Jn 20, 19-23) Ježiš dýchol na apoštolov a povedal im: „*Prijmite Ducha Svätého. Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu ich zadržíte, budú zadržané*“ (Jn 20, 22b-23).

Dnes je desiaty deň od *Slávnosti Nanebovstúpenia Pána* a päťdesiaty deň od *Veľkonočnej nedele*, a tak slávime naplnenie Ježišovho prísľubu zoslania Ducha Svätého – *Turíce*. Tento názov je odvodený od *Tur* a súvisí so staroslovanským božstvom plodnosti. Bol to pohanský sviatok oslavujúci silu prírody a jej jarného prebúdzania. Český výraz *Letnice* je vlastný najmä protestantskému prostrediu. Turíce majú v lat. podobe názov *Pentecostés* a v gr. *Πεντεκοστή* - *Pentekosté*, čo znamená *Päťdesiatnica*. Myslí sa na päťdesiaty deň od Veľkej noci. Sviatok Turíc má svojho biblického predchodcu v židovskom sviatku *Šavuot* – *Sviatok týždňov*. V ňom si Židia pripomínali Mojžišom prinesený Boží zákon dekalógu z hory Sinaj. Kresťanské Turíce sú sviatkom zoslania Ducha Svätého na apoštolov a prvotnú Cirkev, ktoré sa udialo na Sione v Jeruzaleme. Tento deň „narodenín“ Cirkvi sa kedysi

nádherne volal *Boží hod svätodušný*. Podobne sa aj Vianoce nazývali *Božím hodom vianočným* a Veľká noc zasa *Božím hodom veľkonočným*. Tieto vznešené názvy vyjadrovali duchovnú vzácnosť najväčších kresťanských sviatkov.

V starobyľom gregoriánskom hymne *Veni, Creator Spiritus – Príd', Duchu Stvoriteľ*, ktorý v 9. stor. napísal asi teológ Rabanus Maurus, môžeme dnes počuť aj túto invokáciu: „Bez pomocnej milosti človek žije v hriešnosti, nie je v ňom nič dobrého.“ Povedané rečou dneška, len v Duchu Svätom dokážeme správne vidieť seba a poznať svoje vnútro. Vďaka jeho daru múdrosti, poznania i Božej bázne, sme schopní v pokore srdca oceniť dobré a odmietať zlé, najmä hriech. Len v Duchu Svätom sme schopní úprimnej ľútosti, kajúcnosti, nápravy zlého, aj sú nám odpustené hriechy. Len v Duchu Svätom môžeme žiť pekný a kvalitný duchovný život a plniť si svoje poslanie.

O jednom významnom mužskom kláštore sa prezvedelo, že už dlhšie zápasí s krízou nových povolaní. Tento kláštor bol známy tým, že niektorí jeho učení členovia robili radcov významným európskym cirkevným aj svetským osobnostiam. Učení mnísi však časom vymreli a v kláštore zostalo už len zopár namrzených a zahorknutých starcov čakajúcich na svoju smrť. Opát kláštora dostal od malého chlapca radu, aby zašiel na púšť a spýtal sa pustovníka, čo má urobiť, aby kláštor stredovekej vzdelanosti a hlbokej spirituality znova získal povolania. Poslúchol, rozpovedal svoj bôľ starému pustovníkovi a ten dlhé dni iba mlčal. Konečne prehovoril: „V kláštore máte medzi sebou Spasiteľa.“ Znova sa pohrúžil do mlčania. Opáta začala trápiť iba jedna otázka: „Kto to len môže byť?“ V duchu si predstavoval každého mnícha a vo všetkých videl všetko možné, len nie Spasiteľa. Podľa neho mal každý z nich toľko chýb, že Spasiteľ z nich

naozaj nepripadal v úvahu. Tak veľmi bol utrápený, že to nevydržal a prezradil, čo mu povedal pustovník. Keď sa to starí mníši dozvedeli, neskúmali, kto je medzi nimi Spasiteľ, ale začali sa ku sebe správať s porozumením a s úctou. V každom videli možného Spasiteľa, tak boli všetci ku všetkým príjemní a dobrí. Po nejakej dobe sa situácia v kláštore výrazne zmenila k lepšiemu. Tam, kde ešte nedávno bola dusná atmosféra, bez úsmevu a radosti, zavládla úprimná spolupráca, bratská žičlivosť a sviatočné ovzdušie kláštorného pokoja. Rehoľní bratia začali tvoriť komunitu porozumenia a lásky. Keď sa o tom dopočuli ľudia v meste, boli zvedaví, či je to pravda. Mnohí z nich prichádzali do kláštora a mohli s mníchmi pobudnúť na modlitbách i v družných rozhovoroch. Kláštorný život modlitby, štúdia, práce a vzájomnej bratskej lásky ich tak očaril, že niektorí mladí sa rozhodli tam zostať natrvalo.

Milí priatelia, v duchu sa teraz pripojme k starodávnej modlitbe biskupa svätého Augustína, ktorý takto volá:

Buď mi dychom, Duchu Svätý, urob moju myseľ svätou.

Buď hybnou silou môjho života, posväť moje činy.

*Buď, Duchu Svätý, cieľom mojich túžob,
daruj mi svätú lásku.*

Buď mi silou, Duchu Svätý, daj mi svätú odvahu.

*Buď mojou ochranou, Duchu Svätý,
nech sväto skončím svoj život.*

Slávnosť najsvätejšej Trojice

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V minulom roku som 8. decembra 2022, na *Slávnosť Ne-poškvrneného počatia Panny Márie*, mal na oknách zvonka krásne kvitnúce muškáty. V záhradke za domom som ešte oberal maliny a dokonca i zopár sladkých červených jahôd. Kvitnúce muškáty, zrelé maliny a vyfarbené jahody mi pripadali ako trojica nádhery, ktorá v adventnom období pôsobila netradične milo.

V *Evanjeliu* dnešnej *Slávnosti najsvätejšej Trojice* (Jn 3, 16-18) počúvame túto krásnu zvesť: „*Boh tak miloval svet, že poslal svojho jednorodeného Syna, aby nezhynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život*“ (Jn 3, 16).

Výraz „Trojica,“ gr. *Trias*, lat. *Trinitas*, po prvýkrát okolo roku 180 po Kr. použil grécky filozof Teofil z Antiochie. Tento autor slávneho antického trojzväzkového diela *Grékovi Autolykovi a viere kresťanov* prijal kresťanstvo a stal sa vynikajúcim apologetickým filozofom kresťanského storočia. Od 3. stor. po Kr. napísali cirkevní otcovia mnohé hymny, piesne a modlitby na oslavu Trojjediného Boha. Zo všetkých učených traktátov spomeniem azda najslávnejší *De Trinitate* od biskupa sv. Augustína. V roku 325 Prvý Nicejský koncil zhrnul základné vieroučné pravdy o tajomstve Božieho života a dal základ pre Nicejsko-carhradské vyznanie viery.

Výraz „*nezhynul*,“ lat. *non pereat*, gr. *ἀπόληται* - *apolétai*, vyjadruje prosbu, aby život človeka *nevyšiel nazmar*, nepodľahol *večnej smrti* a *zániku*. Božím prianím je, aby človek mal *život večný* bez konca, lat. *vitam aeternam*,

gr. *ζῶν αἰώνιον* - *zón aiónion*. V obsiahnutí Božieho kráľovstva nadobúda nekonečnú hodnotu Ježišova obeta kríža za ľudstvo a v jeho zmŕtvychvstaní sa nám otvára nebo.

Hoci je kresťanská náuka o najsvätejšej Trojici najväčším tajomstvom kresťanskej viery, s jej symbolmi denne prichádzame do styku. Každé naše prežehnanie na začiatku i konci modlitby sa deje v mene trojjediného Boha, ktorý nás sprevádza od krstu až po posledný výdych. Celý život máme k tomu, aby sme o trojičnom tajomstve vydávali svedectvo viery. Pekne to dokázal sv. Sergej, duchovný otec ruského maliara Andreja Rubľova. Tak nádherne svojmu žiakovi hovoril o živote lásky najsvätejšej Trojice, že namaloval prekrásnu ikonu rovnakého mena. Okolo najsvätejšej Trojice sa, podľa sv. Sergeja, má zjednotiť Cirkev a celé ľudstvo, ktoré má žiť v láske trojjediného Boha, lebo to je pravá cesta viery. Je smutné, že dnes jeho obrovská krajina vydáva iné signály svetu. Nie je to posolstvo viery a bratstva, ale utrpenia a smrti. Pre mystiku a múdrosť, akou vnímal tajomstvo najsvätejšej Trojice, nazývali carihradského patriarchu sv. Gregora Naziánskeho teológom. Známe je jeho vyznanie: *„Sotva začnem uvažovať o jednote, už som ponorený do Trojice. A keď uvažujem o Trojici, začne ma uchvacovať jednota.“*

Zo života sv. Františka Xaverského sa zachovala malá epizódka, ako sa stretol s akýmsi budhistickým mníchom. Ten ho dôkladne poučil o svojich duchovných hodnotách a pripomenul, aby podľa nich žil, ale nech o nich nikomu nehovorí. František mníchovi na oplátku porozprával o Bohu, ktorý v láske žije v trojjedinej podobe Otca, Syna a Ducha Svätého. Odporučil mu podľa kresťanských právď žiť a aj o nich rozprávať ľuďom.

Ruský spisovateľ Lev Nikolajevič Tolstoj vo svojich spomienkach píše o akomsi dôstojníkovi, s ktorým cestoval vlakom. Ten si pred spaním zavesil nad lôžko ikonu Bohoro-

dičky a modlil sa. Tolstoj sa ho s prekvapením opýtal: „A vy ešte niečo takéto robíte?“ Táto otázka stačila na to, aby si viac ikonu pred spaním nezavesil a nemodlil sa. Tolstoj sa v duchu pýtal sám seba: Je to možné, aby sa niekto prestal modliť pre malú otázku, ktorá nebola žiadnym výsmechom? Určite nie! Ten človek už dávno nemal v sebe živú vieru, iba vonkajší zvyk, ale bez vnútorného vzťahu.

Milí priatelia, v mladosti som v pravoslávnom chráme v Petrohrade videl zvláštnu ikonu najsvätejšej Trojice. Je na nej vyobrazený Kristus, ktorý má tri tváre. Jeho prvá tvár zobrazuje obetu, druhá súciti a tretia lásku. Najdôležitejšie je, že všetky tri vyjadrujú Ježišovu túžbu po našej spásе a večnom šťastí. Nech je v každom dni nášho života oslávený trojjediný Boh a raz aj my v ňom.

Slávnosť najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

S pánom kanonikom ThDr. Ladislavom Dorušákom sme na *Slávnosť Božieho Tela a Krvi* boli v Španielsku. V Toledе, na hlavnej ulici, sme mali možnosť vidieť slávnostnú procesiu so Sviatosťou oltárnou v mohutnej barokovej monštrancii, s hudbou a obrovským davom ľudí. Pokiaľ som u nás dovtedy videl iba deťmi porozsypané lupienky kvetov, tam sprievod kráčal po nádherných obrazoch z kvetov ako po perzských kobercoch.

V *evanjeliu* dnešnej slávnosti (Jn 6, 51-58) Ježiš hovorí: „Ja som živý chlieb, ktorý zostúpil z neba. Kto bude jesť z tohto chleba, bude žiť naveky“ (Jn 6, 51).

Sviatok Božieho Tela a Krvi má svoje korene v stredovekej zbožnosti. Ak niektorí tvrdia, že bol vonkajšou odozvou na rôzne protestantské hnutia, ktoré nahľodávali vieru v živú prítomnosť Krista v Eucharistii, nie je to hlavným dôvodom tejto úcty. Veriaci ľudia mohli denne adorovať Ježišovi vo svätej omši najmä v čase premenenia alebo v bohostánku. Táto poklona sa vzťahovala a vznikali rôzne pobožnosti k úcte najsvätejšej Sviatosti. Tiež si postupne vyžiadala osobitný sviatok zvýrazňujúci Kristovu sviatostnú prítomnosť v Eucharistii. Významným počínom k tomu bolo videnie mystickej rehoľníčky a „apoštolky“ najsvätejšej Eucharistie, sv. Juliány z belgického Liége. V roku 1209 videla Mesiac v splne, ktorý znázorňoval Cirkev. Bola na ňom jedna čierna škvrna, ktorá mala vyjadrovať, že Cirkvi chýba špeciálny sviatok pre úctu Eucharistie. Biskup v Liége v r. 1246 taký sviatok zaviedol a pápež Urban IV. ho v r. 1264 urobil záväzným pre celú Cirkev. Bol stanovený na štvrtok, aby sa tak poukázalo na súvis so Zeleným štvrtkom, čiže dňom Eucharistie. V r. 1277 sa v Kolíne nad Rýnom k úcte sviatku Eucharistie pripojila aj procesia. Od tých čias sa stali procesie s monštranciou každoročnou oslavou *Božieho Tela a Krvi*. Samozrejme, že z ideologických dôvodov boli v totalitných režimoch značne obmedzované aj zakazované.

Úcta k najsvätejšej Sviatosti mala v dejinách rozličné podoby a prejavy. Boli tiché a nenápadné, ako aj pompézne a demonštratívne. Dôležité však je, aby boli vnútorne úprimné, duchovne hlboké a zbožné. K tomu nás pozýva aj starobylá sekvencia dnešného sviatku *Lauda Sion – Chváľ, Sione*, z ktorej vyberám: „Koľko máš síl, toľko snaž sa, tak je veľká jeho krása, že ju chváliť nestačíš. Živý chlieb, čo život dáva, dnes naozaj podľa práva ospevovať treba nám... Buď mu chvála, plná, jasná, slávnosť príjemná a krásna, v srdci

vrúcne plesanie. Nech dnes prvé stolovanie, čo si ustanovil, Pane, úctu od nás dostane... Hľa chlieb z neba, chlieb anjelov, stal sa ľuďom živým chlebom, nedajme ho zneuctiť.“

V príbehu *Najlepšie zrno* píše Bruno Ferrero o poľnohospodárovi, ktorý každoročne vyhrával cenu za najlepšiu kukuricu roka. Novinár sa ho raz spýtal, ako je to možné, že každý rok má najlepšiu úrodu. Muž sa mu priznal, že každý rok dá najlepšie zrno aj svojim susedom. To preto, lebo keby oni zasiali menej hodnotnú kukuricu, vietor by jej kvitnúcim peľom zasial aj jeho pole a už by nebola taká kvalitná. Cez tento príbeh môžeme lepšie pochopiť, že byť eucharistickým človekom znamená mať veľkodušné a štedré srdce, otvorenú náruč pre potreby iných aj vierou prežiatený život. Eucharistický človek je dar dobročinnosti.

Milí priatelia, úcta k Eucharistii nás pobáda k доброте srdca. Eucharistia je vďakyvzdávaním Bohu za anjelský chlieb pre našu dušu. Popri Božom slove je zároveň aj najdôležitejšou súčasťou formovania nášho svedomia a životných hodnôt. Zaiste je krásne, keď živé kvety tvoria koberec pre procesiu s najsvätejšou Sviatosťou v zlatej monštrancii. Oveľa dôležitejšie je, keď tou najvzácnejšou monštranciou pre eucharistického Pána je čistá duša a milujúci človek ozdobený vierou.

Desiata nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Prednedávnom sa skončilo Veľkonočné obdobie a oslávili sme aj veľké sviatky, ako Zoslanie Ducha Svätého, najsvätejšej Trojice i Božieho Tela a Krvi. Opäť sme sa vrátili do Cezročného obdobia, ktoré je v liturgii Cirkvi najdlhšie a bude trvať až do nedele Krista Kráľa. Ale ešte v nasledujúci piatok budeme sláviť *Slávnosť najsvätejšieho Srdca Ježišovho*.

V evanjeliu dnešnej *Desiatej nedele v Cezročnom období* (Mt 9, 9-13) sme počuli o povolaní mýtnika Matúša za Kristovho apoštola. Farizejom, ktorí sa pohoršovali, že stoluje s mýtnikmi a hriešnikmi povedal: „*Lekára nepotrebujú zdraví, ale chorí. Choďte a naučte sa, čo to znamená: 'Milosrdenstvo chcem, a nie obeť*’. Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov“ (Mt 9, 12-13). O tejto udalosti píše aj evanjelisti Marek (porov. Mk 2, 14-17) a Lukáš (porov. Lk 5, 27-32).

Starí českí kazatelia pre slovo *mýtnik* alebo *colník* používali výraz *publikán*. Vychádzali z lat. *publicanus* – *mýtnik*. V terajších českých prekladoch sa slovo *publikán* už veľmi nevyskytuje a je nahradené za: *výberčí daní* alebo *celník* či *celníci*. Publikáni boli v starom Ríme nájomcami štátnych zákazok a služieb. Pováčšine to boli tzv. *equites*, čiže *jazdci*, ktorí na koňoch slúžili v bojoch a patrili k najbohatším rímskym občanom. Ešte pred Kristom boli v Ríme, za doby senátorských bratov Gracchovcov, zámožnými občanmi, ktorí sa venovali obchodu a finančnému podnikaniu. Na ich obraz sa správali aj mýtnici v Palestíne, preto ich, ako zbohat-

lických okrádačov pri výbere daní a rímskych kolaborantov, Židia nemali v obľube a pohrdali nimi. Ak si Ježiš z ich radov vybral Léviho za najbližšieho spolupracovníka, bolo to pre židovskú náboženskú obec niečo neslýchané a škanďalózne.

Kristus k ich komentárom a nesúhlasu s jeho počínaním zjavil nádhernú náuku milosrdenstva, ktorá prevyšovala ich chápanie. Podľa nej sa liečiť majú *chorí* a nie *zdraví* a jeho pomoc potrebujú *hriešni* a nie *spravodliví*. Toto je Kristova náuka *milosrdenstva*, ktorá je vzácnejšia ako *obeta*.

Evanjelista Matúš napísal, že ho Ježiš na mýtnici oslovil: „*Pod' za mnou!*“ (Mt 9, 9). V lat. texte je: *Sequere me*, čo znamená *nasleduj ma* alebo *sprevádzaj ma* aj *drž sa ma*. V gr. verzii je: *ἀκολούθει μοι* - *akolúthei moi*, čo tiež znamená *nasleduj ma*, ako môj žiak a stúpenec mojej náuky. Presne takto to majú v lat. i v gr. texte napísané aj evanjelisti Marek (porov. Mk 2, 14) a Lukáš (porov. Lk 5, 27). To znamená, že Ježišova výzva: „*Pod' za mnou!*“ znamená *nasleduj ma*, všade ma *sprevádzaj* a *bud' mojim žiakom*. Ako keby mu Kristus povedal: Aj ty si bol ako hriešny a chorý mnou uzdravený, a tak pod' posolstvo odpustenia a milosrdenstva zvestovať ďalším, ktorí to veľmi potrebujú. Matúš Lévi neodolal čaru Ježišovho pozvania. Zanechal mýtnicu, zriekol sa mýtneho spôsobu života a vykročil za Ježišom. V evanjeliu, ktoré spísal, ohlasuje Božie milosrdenstvo a Kristovu lásku k hriešnikom, ktorú sám pocítil na sebe.

Vo sviatosti krstu aj nás Ježiš pozval: „*Nasleduj ma!*“ Jeho pozvanie ísť za ním a kráčať s ním ešte viac pociťujeme my kňazi a Bohu zasvätené osoby. Ísť za Ježišom je celoživotný program ohlasovania jeho milosrdenstva a lásky všetkým chorým na duši a hriešnym, ktorí potrebujú jeho uzdravujúci dotyk viac ako všetci dobrí, čistí a spravodliví.

Istý príbeh hovorí, ako zomrel zbožný, horlivý a svedomitý kňaz. Keď sa postavil pred Ježiša, večného Sudcu, ten sa na neho dlho pozeral a napokon sa ho spýtal: „Prichádzaš ku mne sám?“ „Sám, Pane,“ odpovedal pokorne, „nikto nešiel za mnou. Tvoje prikázania som verne ohlasoval, ale pokušenia sveta boli silnejšie ako moje slová a ľudia ma veľmi nepočúvali.“ „A kráčaš si s nimi aspoň kúsok cesty, aby si im pomohol dostať sa z ich slabostí?“ opýtal sa Ježiš. „Nie, Pane,“ odpovedal kňaz, „veď to bola cesta hriechu. Keby som bol s nimi po nej kráčať, zbožných by som bol pohoršil.“ „A či ti bolo aspoň trochu ľúto tých, ktorí kráčali cestou hriechu?“ znova sa spýtal Ježiš. „Nie, Pane,“ odpovedal kňaz, „ale donekonečna som ich v kázňach varoval, aby si dávali na hriechy pozor, ale veľmi ma nepočúvali.“ Ježiš sa pozrel na kňaza a povedal: „Zle si ich učil, keď si im nehovoril o milosrdnom a láskavom Bohu. Keby si bol ty lepšie počúval mňa, oni by boli viac počúvali teba. Bol si svedomitým kňazom, ale bez citu a porozumenia. Veru, nedobre si ich učil.“

Milí priatelia, nemecký spisovateľ Jean Paul povedal: „Človek nikdy nie je taký krásny, ako keď prosí o odpustenie alebo sám odpúšťa.“ Ježišovu krásu odpustenia pocítil aj mýtnik Matúš a nekonečne veľakrát aj my vo sviatosti zmierenia. Je to pre nás výzva, aby sme sa životom vďaka stávali apoštolmi ohlasovania Božieho milosrdenstva.

Slávnosť najsvätejšieho Srdca Ježišovho

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Od raného detstva mám vypestovaný živý a vrúcny vzťah k dnešnému sviatku. Azda aj preto, že som už vtedy pravidelne chodieval k prvo-piatkovej svätej spovedi a tiež sme mali filiálny kostol zasvätený Božskému Srdcu Ježišovmu. Často som do neho chodieval ministrovať aj s dobrým kamarátom Peťom, ktorý odtiaľ pochádzal. Obaja sme kňazmi, a tak popri kresťanskom rodinnom prostredí pripisujeme za to zásluhu aj našej úcte k Božskému Srdcu.

V *evanjeliu* dnešnej slávnosti (Mt 11, 25-30) nás Ježiš pozýva: „*Podte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja vás posilním*“ (Mt 11, 28). Slovenský výraz: „*vás posilním*“ je v lat. *reficiam vos*. Okrem významu *dodám vám sily* znamená aj *obnovím, prerobím, osviežim a zotavím vás*. Tiež gr. termín: ἀναπαύσω ὑμᾶς - *anapausó hemas*, znamená *doprajem odpočinku, občerstvím a osviežim vás*. Prísť ku Kristovi znamená získať od neho novú silu a duchovnú vitalitu ku skutkom kresťanskej lásky a konania dobra. Táto skutočnosť je pekne vyjadrená obrazom spojenia viničných prútov s hlavou viniča alebo konárikov s kmeňom stromu. Bez takéhoto spojenia prúty a ratolesti hynú, ako zahynie aj živá viera v človeku bez prepojenia na Krista v Eucharistii, jeho slovo života a každodennej modlitby.

V roku 1870 urobilo niekoľko vplyvných katolíkov z Politiers sľub, že postavia kostol k úcte najsvätejšieho Srdca Pána ako prejav odprosenia za hriechy a vyprosenia si požehnania pre vojnu zničenú krajinu. Národné zhromaždenie rozhodlo, že tak učinia v Paríži na *Montmartre*, čiže

Hore mučeníkov. Baziliku začali stavať v r. 1875 a dokončili ju pred začiatkom Prvej svetovej vojny v r. 1914. Slávnostne bola posvätená až po vojne v r. 1919 parížskym kardinálom Amettem za prítomnosti pápežského legáta, kardinála Vica. *Bazilika Sacré Coeur* dodnes hlása vďačnosť Francúzov za to, že sa sa hrôzy vojny a krviprelievania skončili.

Hora Montmartre zohrala v dejinách Katolíckej cirkvi vo Francúzsku významnú úlohu. Spisovateľ Baronius hovorí, že na radu sv. Jána evanjelistu prišli sv. Dionýz Areopagita a sv. Pavol so spolupracovníkmi na horu Montmartre, kde sa usadili. Tam vytvorili duchovné centrum, ktoré narazilo na odpor nepravídnikov. Mnohých kresťanov pozabíjali, medzi nimi aj sv. Diviša, Ruslika a Eleuthera a dobové svedectvá hovoria o potokoch krvi, ktoré sa z hory valili do údolia. Pre veriacich Francúzov sa táto hora stala svätým pútnickým miestom. Svätá Genováva tam v 5. stor. dala na hrobe sv. Diviša (fr. Saint Denis) postaviť kostol a benediktínsky kláštor. Pápež Eugen III. tam za prítomnosti sv. Bernarda slúžil svätú omšu. Na Montmartre prichádzali veľké duchovné osobnosti, ako sv. Tomáš Akvinský či arcibiskup z Canterbury sv. Tomáš Becket v r. 1169, čo bolo rok pred jeho mučeníckou smrťou. Svätý Ignác z Loyoly a František Xaverský tam v r. 1534 skladali rehoľné sľuby a zakladali Spoločnosť Ježišovu (jezuitov).

Počas francúzskej revolúcie v r. 1789 bolo duchovné centrum Monmartru zničené a mnohí duchovní i veriaci boli povraždení. Poslednú abatišu Montreney Labelovú revolucionári uväznili a slepú i hluchú popravili. Svätá hora sa znova stala miestom nových mučeníkov. Cisár Napoleon chcel na vrchu postaviť pohanský chrám Mieru, ale svoj zámer pre porážku v r. 1815 neuskutočnil. Neskôr Napoleon III. túžil obnoviť stavbu pohanského chrámu. Aby sa ľahšie a jedno-

duchšie stavalo, v r. 1860 ponúkol Rotschild parlamentu, že vrch zrovná so zemou, ale našťastie k tomu neprišlo. Rok 1870 je posledným rokom mučeníctva francúzskych generálov, ktorí tam boli povraždení. Z Montmartru zostúpila do mesta neslávna Parížska komúna a v Paríži nastalo peklo ničenia, vraždenia, pálenia a rabovania. Koniec všetkého besnenia má začiatok v spomínanom sľube katolíkov z Poitiers, ktorí po stáročiach bolestí a násilia realizovali stavbu Baziliky ku cti Božského Srdca Ježišovho ako akt zmierenia a nastolenia pokoja na svätej Hore mučeníkov. Aj po rokoch som vďačný Bohu, že som sa na Montmartre mohol viackrát modliť. Po celý deň aj noc je v bazilike vyložená najsvätejšia Sviatosť oltárna k poklone bez prestania po celý rok. Dejiny Hory mučeníkov, ktoré som vám dnes načrtnol, mi rozprával pán kanonik ThDr. Ladislav Dorušák priamo v Bazilike Sacré Coeur a bol to nezabudnuteľný zážitok.

Milí priatelia, Francois Mauriac napísal: „Nič inšie si nežiadam od kňaza, len aby mi dal Boha.“ Naozaj nechce málo, ale to je naším hlavným poslaním. Ak som vás aj dnes trošku nadchol pre úctu k Ježišovmu Srdcu plnému lásky a dobroty, budem tomu veľmi rád.

Jedenásta nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Na Piatu veľkonočnú nedeľu som v kázni v krátkosti hovoril o prvých jeruzalemských diakonoch, ktorých si vybrali apoštoli najmä pre charitatívnu službu. Po sv. omši prišla za mnou jedna pani a povedala mi: „Otče, veľmi vám ďakujem za dnešnú kázeň. Ešte nikdy som nepočula ani nečítala o prvých diakonoch a vôbec som nevedela ich mená. Preto vás prosím, napíšte mi ich na lístček, aby som ich už nikdy nezabudla.“

Evanjelium dnešnej nedele (Mt 9, 36-10, 8) nám podáva správu, ako Ježiš ustanovil dvanástich apoštolov. Toto sú ich mená: „Prvý Šimon, zvaný Peter, jeho brat Ondrej, Jakub Zebedejov a jeho brat Ján, Filip a Bartolomej, Tomáš a mytník Matúš, Jakub Alfejov a Tadeáš, Šimon Kananejský a Judáš Iškariotský, ktorý ho potom zradil“ (Mt 10, 2-4). Vyvolenie za apoštolov zaznamenali aj evanjelisti Marek (porov. Mk 3, 13-19) a Lukáš (porov. Lk 6, 12-16).

Pred mnohými rokmi som sa v Mníchove stretol s jedným úspešným majiteľom veľkej továrne na výrobu sústruhov a obrábacích strojov. Rozprával mi o bohatých dejinách jeho firmy a pamätám si, že sa ma spýtal: „Viete, čo je najdôležitejšie, aby som vedel a poznal?“ Samozrejme som to nevedel, a tak mi prezradil: „Menoslov všetkých mojich predchodcov.“ Bolo ich vyše dvadsať a ich mená predtým mnou vysypal ako z rukáva. Keby som sa teraz opýtal vás, či viete mená Ježišových apoštolov naspamäť, ako by to dopadlo? Naozaj to patrí k našej kresťanskej hrdosti a k všeobecnému náboženskému vzdelaniu, aby sme ich vedeli nielen

vymenovať, ale aj poznali ich život a hrdinské apoštolské dielo. Mená ako: *Peter, Ondrej, Jakub, Ján, Filip, Bartolomej, Tomáš, Matúš, Jakub mladší, Tadeáš a Šimon* sú apoštolské hviezdy, ktoré svietia na nebi zápasu o šírenie evanjelia v prvotnej Cirkvi. Zámerne som neuviedol meno zradcu Judáša, aby sme na jeho miesto mohli pripojiť meno každého z nás s úmyslom byť novodobým apoštolom ako jeho nástupca sv. Matej.

Ako chlapec na náboženstve som sa naučil mená staro-zákonných prorokov aj izraelských sudcov. Bol som nesmierne hrdý, že doma môžem ukázať, čo som sa naučil. Keď som doma vymenoval šesťnásť prorokov: *Izaiáš, Jeremiáš, Ezechiel, Daniel, Ozeáš, Joel, Ámos, Abdiáš, Jonáš, Micheáš, Nahum, Habakuk, Sofoniáš, Ageus, Zachariáš a Malachiáš*, mama skoro odpadla od údivu. A keď som k tomu vymenoval zoznam kníh celej Biblie alebo šesťnásť sudcov: *Otoniel, Aod, Samgar, Barak, Debora, Abimelech, Gedeon, Tola, Jair, Jefte, Abesan, Ahjalon, Abdon, Samson, Héli a Samuel*, tak sa všetci predou mnou schovávali, aby som sa neopýtal, či to tiež vedia. Samozrejme, že nevedeli, ale našťastie to k praktickému životu viery vtedy ani nepotrebovali. To bolo pred päťdesiatimi piatimi rokmi, ale dnes je svet iný, vzdelanejší a informovanejší. A to platí aj v náboženskej sfére, lebo nevedomosť je cesta k duchovnej ľahostajnosti. Spĺňať dnes úlohu apoštola a zvestovateľa viery sa môže diať len v súčinnosti duchovného života a náboženského poznania.

V príbehu *Riešenie* Bruno Ferrero hovorí o probléme, aký jednému chrámu robili holuby. Počas bohoslužieb lietali, vyrušovali a špinili sväté miesto. Kňaz zvolal radu, aby navrhla, čo robiť? Takí „herodesovci“ navrhli ich pozabíjať otráveným zrnom. Proti tomu sa rázne postavili prívrženci františkánskej spirituality a odporučili ich zaniest' na majer,

kde si budú šťastne žiť. Problémom bolo, že ich nedokázali živých pochytať. Napokon sa o slovo prihlásil akýsi starec a navrhol: „Urobte toto. Pokrstíte ich, vyslúžite im prvé sväté prijímanie a dajte ich aj obirmovať a v kostole ich už nikdy viac neuvidíte.“ Hlásiť sa dnes ku kresťanským hodnotám a nemať aspoň základné náboženské vzdelanie a duchovné návyky, je odsúdené na neúspech. Ak sa teda nestane zázrak, lebo Bohu je možné všetko.

Milí priatelia, v úvode spomínaná pani mi ďakovala, že si osvojila mená prvých diakonov Cirkvi. Budem rád, keď po dnešnej kázni sa mená apoštolov hlboko zapíšu do našich duší s túžbou v ich evanjelizačnom diele radostne a s nadšením pokračovať.

Dvanásta nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Raz som v nemocnici čakal na nie veľmi príjemný lekársky zákrok. Vedľa mňa sedela istá pani, ktorá sa tak chvela, že sa triasla lavička, na ktorej sme sedeli. Aby som ju trochu upokojil, povedal som jej: „Milostivá, nebojte sa. Ja už idem na ten zákrok dvanásťkrát a poviem vám, že to naozaj nebolí, iba to nie je príjemné.“ Keď jej zákrok urobili, so slzami v očiach mi povedala: „Ďakujem vám, že ste ma oklamali.“ S prekvapením som sa jej spýtal: „Chcete povedať, že to bolelo?“ „Nebolelo,“ odpovedala, „ale bolo to veľmi nepríjemné. Vaše povzbudenie mi máličko pomohlo sa až tak veľmi nebáť.“

V evanjeliu dnešnej *Dvanástej nedele v Cezročnom období* (Mt 10, 26-33) nám Ježiš hovorí: „*Nebojte sa tých,*

čo zabíjajú telo, ale dušu zabiť nemôžu. Skôr sa bojte toho, ktorý môže i dušu i telo zahubiť v pekle“ (Mt 10, 28).

Trikrát niečo vyslovené malo u Židov akcent dôležitosti posolstva. Ježiš v dnešnom evanjeliu trikrát zdôrazňuje: „*Nebojte sa*,“ lat. *nolite timere*, gr. *μὴ φοβεῖσθε* - *mé fobeisthe*. Okrem *nebáť sa*, má to aj význam *nemať hrôzu, strach, až mať rešpekt*. Trikrát nám Ježiš hovorí, čo máme robiť alebo nerobiť, aby sme sa neokradli o večnú spásu.

V Starom zákone sa tiež viackrát nachádza spojenie: *Nebojte sa*. Pri uzatváraní zmluvy medzi Bohom a Abramom čítame: „*Neboj sa, Abram, ja som tvoj štít*“ (Gn 15, 1). Pánov anjel povzbudzuje sudcu Gedeona: „*Pokoj s tebou. Neboj sa!*“ (Sdc 6, 23). Tiež Jeremiášovi, ktorý sa bojí, že je na prockú úlohu mladý a neskúsený, Pán hovorí: „*Neboj sa!*“ (Jer 1, 8). „*Neboj sa!*“ od Boha počul aj prorok Ezechiel, keď bol poslaný napomínať neverný ľud (porov. Ez 2, 6).

Aj v Novom zákone máme viacero príkladov, kedy sú jednotliví aktéri povzbudzovaní pre plnenie si svojho poslania. Kňaza Zachariáša pri konaní obety v chráme anjel Pánov oslovuje: „*Neboj sa!*“ hoci vieme, že zapochyboval a dočasne onemel (porov. Lk 1, 13). Aj mladučku nazaretskú devu Máriu oslovuje anjel: „*Neboj sa, Mária*“ (Lk 1, 30). Jozefovi vo sne Boží anjel zvestuje: „*Jozef, syn Dávidov, neboj sa Máriu vziať za manželku*“ (Mt 1, 20). Na betlehemských stráňach pri zvestovaní narodenia Mesiáša anjel vyzval pastierov: „*Nebojte sa, dnes sa vám narodil Spasiteľ*“ (Lk 2, 10). Ježiš počas búrky na Genezaretskom jazere upokojuje vyplašených apoštolov: „*Čo sa bojíte, vy maloverní?*“ (Mt 8, 26). Aj na Hore premenenia hovorí Kristus trom apoštolom – Petrovi, Jakubovi a Jánovi: „*Vstaňte a nebojte sa!*“ (Mt 17, 7). Zarmúteného Jairusa, ktorý Krista prosí o uzdravenie dcéry, a keď mu sluhovia povedia, aby neotravoval učiteľa,

lebo je už mŕtva, vyzve: „*Neboj sa, len ver*“ (Mk 5, 36). Po zmŕtvychvstaní hovorí Ježiš ženám: „*Vy sa nebojte a chodte zvestovať mojim bratom*“ (Mt 28, 5). Aj pri prvom stretnutí s vyplašenými učeníkmi Ježiš do ich strachu vliaval odvahu slovami: „*Nebojte sa!*“ (Mt 28, 10).

Z povedaného jasne vyplýva, že pri apoštolskej činnosti a evanjelizácii človeka dneška je veľmi dôležité *nebáť sa*. Tieto slová nás vyzývajú k odvahe, bez ktorej by sme asi nič dobré a múdre neurobili, lebo strach je nielen zlý radca, ale aj zlý životný spoločník.

Istý príbeh hovorí o mocnom, ale starnúcom čínskom cisárovi, ktorý nemal zákonného dediča a nástupcu na svoj trón. Zaumienil si, že po jeho smrti na cisársky stolec zasadne najodvážnejší a najčestnejší muž z jeho ľudu. Predstúpili pred neho všetci kandidáti a dostali črepník naplnený zemou. V každom bolo zasadené semienko okrasného stromu. Cisár im povedal: „Ten, kto mi do roka prinesie najkrajšie vypestovaný stromček zo semienka v črepníku, stane sa cisárom.“ Mladíci sa rozišli, každý do svojho domu a po roku sa vrátili na cisársky dvor. Každý z nich v ruke držal črepník s pekným okrasným stromom. Iba jeden mladík držal v ruke taký istý črepník, aký pred rokom dostal a zo zeme mu nevyrástlo nič. Cisár povedal: „Všetci ste ma oklamali. Semiačka, ktoré som vám pred rokom dal, boli prevarené a neschopné života. Jedine tento muž, ktorý tu stojí s črepníkom bez stromu, zostal čestný a pravdivý. On jediný z vás sa odvážne zachoval a neoklamal ma. Rozhodol som sa, že si zaslúži po mne zasadiť na cisársky trón.“

Milí priatelia, malé dieťa, keď sa bojí alebo niečoho naplaší, beží za svojou mamou alebo otcom. Ich prítomnosť a dotyk mu pomôžu prekonať strach. Učme sa od malých detí. Hovorí sa, že ony jediné sú schopné „vidieť“ anjelov.

V obavách a v strachu o budúcnosť, život, prácu, zdravie a iné hodnoty „utekajme“ k svojmu Bohu. Jemu zverme v modlitbe všetko krásne, ale aj ťažké. V úprimnosti srdca odovzdajme svoj strach v modlitbe Pánovi a nájdeme pokoj v duši.

Slávnosť svätého Petra a Pavla

apoštolov

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Keď som v Bazilike sv. Petra v Ríme po prvýkrát uvidel sochu apoštola Petra, bol som sklamaný. Očakával som belobou skvejúcu sa mramorovú postavu a uvidel som sediaceho čierneho apoštola s vyleštenou nohou na chodidle, ktoré bolo vyhladené od dotykov pútnikov. Keď som ju v duchu porovnal s nádhernou mramorovou Michelangelovou sochou Mojžiša, tak mi na Petrovej soche chýbala majestátnosť a vznešenosť. Odvtedy som pri soche sv. Petra stál aspoň dvadsaťkrát, ale ten pocit sklamaní sa vo mne nezmenil. Našťastie, je to len zo sochy a nie z duchovného diela, ktoré apoštol Peter v živote vykonal.

Na druhej strane ma očarila mohutná mramorová socha apoštola sv. Pavla, ktorá stojí pred jeho bazilikou za hradbami. Je majestátna a vznešená ako celý apoštolov život.

V *evanjeliu* dnešnej slávnosti *apoštolských kniežat* (Mt 16, 13-19) sa Ježiš dvakrát opýtal apoštolov: „*Za koho pokladajú ľudia Syna človeka? A za koho ma pokladáte vy?*“ Odpovedal mu Peter: „*Ty si Kristus, Syn živého Boha*“. Po tomto Petrovom vyznaní mu Ježiš odovzdal „*klúče od nebeského kráľovstva*“ (porov. Mt 16, 13. 15. 19). O tejto udalosti píšu

aj evanjelisti Marek (porov. Mk 8, 27-30) a Lukáš (porov. Lk 9, 18-21).

Ježiš dal Petrovi „moc kľúčov.“ Grécke slovo *κλειδας* - *kleidas* nie sú len obyčajné *klúče*. Sú to duchovné *klúče k poznaniu*. Apoštol Peter ako prvý pápež dostal kľúče k poznaniu Božieho kráľovstva a duchovnej moci ho ľuďom otvárať alebo zatvárať.

Na ďakovnej púti za návštevu Svätého Otca Františka na Slovensku v r. 2021 arcibiskup Zvolenský v homílii povedal: „Moje myšlienky uviazli na slovách: 'klúče nebeského kráľovstva.' Pýtal som sa: Čo to vlastne je? Kto by ich nechcel poznať, kto by nechcel mať kľúč k raju, kľúč k šťastiu, kľúč k naplnenému životu, k úspechu? Kde sú, kde ich nájdeme? Tradícia na zobrazeniach vložila do rúk svätého Petra dva kľúče: jeden *strieborný* a druhý *zlatý*, aby označili skutočné kľúče, ktoré odomykajú kľúčové dvere nášho života... V jednom príhovore emeritného pápeža Benedikta XVI. som objavil hlboké duchovné vysvetlenie o oboch kľúčoch. *Strieborný kľúč* sú *vedomosti*, ktoré potrebujeme, aby sme netápali životom ako slepci. Aby sme vedeli: Odkiaľ vlastne pochádzame, kam smerujeme? Čo je to 'byť človekom', aký je svet a či existuje Boh? Druhý, *zlatý kľúč*, je *láska*. Boh je láska, hovorí nám svätý Ján (1 Jn 4, 8). Pretože je to tak, láska je kľúčom, ktorý odomyká základné dvere a nakoniec aj tie rozhodujúce, ktoré vedú k samotnému Bohu. To nám hneď dáva zmysel a zodpovedá všetkému, o čom snívame a po čom túžime.“

Apoštol sv. Pavol je žiariacou hviezdou na nebi evangelizácie sveta jeho doby. Všetci vieme, že ako Šavol z Tarzu, vzdelaný Žid Kristovu Cirkev prenasledoval. Jeho obrátenie, ktoré má svoj počiatok na ceste do Damašku, je celoživotnou posilou pre náš život viery. V jeho obrátení

sa prejavila Božia milosť a jeho nekonečné milosrdenstvo. Pavol si bol toho vedomý po celý život, a preto zo všetkých síl a cez všetky prekážky a príkoria hlásal Kristovo evanjelium. V lat. *paulus* znamená *malý*. V živote apoštola Pavla je opak pravda. V oblasti horlivosti za Božie veci a šírenie kresťanstva v pohanskom svete sa stal nezvyčajným zjavom gigantických rozmerov. Ives Ivonides v krásnom románovom životopise *Obor kresťanstva* nazval apoštola Pavla „väčším ako pohorie Taurus, pod ktorým sa narodil.“ Apoštol sv. Pavol sa znázorňuje s knihou v ruke a s mečom. To preto, lebo zmyslom života sa mu stala kniha evanjelia a mečom bol sťatý.

Milí priatelia, apoštoli Peter a Pavol patria k tým najobľúbenejším svätcom žiakov a študentov, lebo ich sviatkom začínajú u nás veľké prázdniny. Naša dnešná úcta k apoštolským kniežatám nech sa z chrámu preniesie do každodenného života viery v rodinách, na pracoviskách i do spoločnosti. Tak, ako oni na počiatku Cirkvi ohlasovali vieru v živého Krista, my cez duchovné dedičstvo apoštolov Slovanov sv. Cyrila a Metoda máme v ich diele pokračovať a ho aj zveľaďovať. Nech nám v tom, na príhovor sv. Petra a Pavla, pomáha Boh. A vy, milí dnešní oslávenci, prijmite odo mňa srdečné blahoželenie a žičenie všetkého dobrého v Božom požehnaní a v jeho ochrane.

Trinásta nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Dnes v roku 2023 slávime prvú nedeľu v júlovom mesiaci, ale aj prvú vo veľkých prázdninách, ktorými začína čas letných dovolení, rekreácií a oddychu. Najmä v južných krajinách a ešte viac v tropických, kde je veľmi horúco, má obvyčajný pohár studenej vody cenu takmer zlata.

Evanjelium dnešnej nedele (Mt 10, 37-42) obsahuje viacero Ježišových odporúčaní, ale ja sa budem venovať iba jednému: „*A kto by dal piť jednému z týchto maličkých čo len za pohár studenej vody ako učeníkovi, veru, hovorím vám: Nepríde o svoju odmenu*“ (Mt 10, 42). O požiadavke nasledovať Krista píše evanjelista Matúš ešte na inom mieste (porov. Mt 16, 24-25). Tiež o tom hovoria aj evanjelisti Lukáš (porov. Lk 17, 33) a Marek (porov. Mk 8, 34-38).

Často sedávam na lavičke pri malom potoku, ktorý sa nachádza neďaleko môjho domu. Potichu dumám a sledujem pokojný tok vody, ktorá sa cez prekážky vytrvalo prediera nadol a v Topolčanoch sa vlieva do rieky Nitry. V jednom malom zamyslení som zablúdil do základného gymnaziálneho učiva z chémie a oživil som si, že voda pozostáva z dvoch atómov vodíka a z jedného atómu kyslíka, čo tvorí jej chemický vzorec H_2O . Vzápätí som si položil otázku: Akože potom voda nehorí alebo nevybuchne, keď ju tvoria horľavý kyslík a výbušný vodík? Odpoveď je jednoduchá. Aby niečo horelo, na to nestačí len kyslík alebo vodík. Okrem zdroja je potrebné aj teplo a sucho, a to voda nemá, preto sama o sebe nehorí. Má však oveľa vzácnejšiu vlastnosť, pokiaľ hovoríme o vode pitnej a zdravej – utiňuje

smäd. Voda vo všeobecnosti nás umýva, udržuje v čistote a kropí našu zem, aby bola úrodná. Voda pitná alebo z prameňa nás udržuje pri živote.

Ježiš bol skutočným majstrom pozorovania života. Preto jeho príbehy, prirovnania a podobenstvá dýchajú pravdivosťou života. K večnej odmene v nebeskom kráľovstve neprirovnal podanie zlata ani striebra alebo iných vzácností, ale pohára studenej vody. Vody, ktorá je naoko bezcenná, a pritom je vzácna ako ľudská krv. Aj z Ježišovho prebodnutého boku vytiekla *krv a voda*, čiže to najvzácnejšie v živote. Je to prastarý obraz dvoch svetov. Voda znázorňuje život pozemský a krv život večný. Každodenný dotyk s vodou nás presvedča, že sme deťmi tejto zeme a krv v žilách nám pripomína, aby sme nezabudli na pohľad k výšinám a túžbu po večnosti.

Čítal som príbeh o starnúcom panovníkovi, ktorý mal dvoch synov. Oboch miloval, ale svoju ríšu túžil zanechať tomu, ktorý sa o ňu dokáže najlepšie postarať. Raz si synov zavolať a dal im úlohu priniesť najvzácnejšiu vec na svete. Synovia sa rozišli do sveta a hľadali, čo by mohlo byť tou najvzácnejšou vecou, ktorú majú otcovi priniesť. Prešlo pár rokov a konečne sa vrátili domov. Starší syn podal otcovi zlatý šperk so slovami: „Otec, zlato je v živote najcennejšie. Kto ho má, ten si zaň môže v živote všetko kúpiť. Preto som ti priniesol túto zlatú cennosť.“ Otec súhlasil, že zlato má naozaj veľkú moc a otvára takmer všetky dvere, ale prikázal prísť mladšiemu synovi a spýtal sa ho, čo mu priniesol. Mladší syn prísť k otcovi a podal mu krčah studenej vody so slovami: „Otec môj, prešiel som veľa krajín a spoznal mnohých ľudí. Videl som veľa bohatstva aj biedy, šťastia i nešťastia. Raz som pri ceste uvidel usychajúci a skoro mŕtvy strom. Celé roky ľuďom slúžil svojím tieňom a chránil

ich pred prudkým slnkom. Dva týždne som k nemu chodil a vždy som mu priniesol vedro vody. Voda ho dokázala znova oživiť a strom sa opäť rozzelenal. Vtedy som pochopil, akým požehnaním pre zem a ľudí je voda, bez ktorej by sme neprežili. Preto ti podávam tento krčah pramenistej vody ako moje presvedčenie, že je na zemi najvzácnejším pokladom.“ Starnúci panovník odovzdal svoje kráľovstvo mladšiemu synovi, lebo uznal, že mu priniesol najvzácnejšiu vec.

Milí priatelia, otvára sa pred nami čas letných dovolení, oddychu a prázdnin. Človek si túži obnoviť sily, cestovať za poznaním alebo pobudnúť v horách či pri mori. Všetky jeho relaxačné aktivity by sa však nemali dotýkať iba tela, ale by mali mať blahodarný dopad aj na jeho dušu, myseľ a pocity. Ak sa s obľubou hovorí: „In vino veritas – vo víne je pravda,“ ešte viac azda platí menej známe: „In aqua sanitas – vo vode je zdravie.“ V pomyselnej vode, ktorú sme blížnemu, núdznemu či chorému podali s láskou, je ušľachtilá ľudskosť a kresťanská dobrota hodná *odmeny neba*.

Slávnosť svätého Cyrila a Metoda

slovanských vierozvestov

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V tomto roku 2023 si pripomíname 1160-te výročie od príchodu sv. solúnskych bratov na územie Veľkej Moravy. Takéto jubileum nám môže poslúžiť k zvýrazneniu hodnôt, ktoré našim predkom hlásali, a ktoré aj pre nás sú dôležité a vzácne. Zároveň sa v dnešný deň na Slovensku začína *Rok kresťanskej kultúry*, ktorý potrvá až do 5. júla 2024.

Jeho cieľom je dôslednejšie šíriť kresťanskú kultúru života v rodinách i v celej spoločnosti.

V evanjeliu dnešnej slávnosti (Mt 28, 16-20) nás Kristus uisťuje: „A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“ (Mt 28, 20).

Perikopa dnešného evanjelia nás duchovne prenáša na Olivovú horu, odkiaľ sa Ježiš po naplnení svojho poslania za účasti apoštolov vrátil k nebeskému Otcovi. Túto udalosť si špeciálne pripomíname v *Slávnosti Nanebovstúpenia Pána*.

Alelujový verš nám dnes ponúkol tieto nádherné slová, ktoré sú späté so solúnskymi bratmi a apoštolmi Slovanov, sv. Cyrilom a Metodom: „*To sú naši otcovia a praví pastieri, ktorí nás, sediacich v temnotách, priviedli k svetlu života.*“

Apoštol každej doby by si mal byť vedomý veľmi dôležitej duchovnej záležitosti. Tá je vyjadrená v slovách dnešného evanjelia, keď Ježiš hovorí o svojej prítomnosti v Cirkvi až do konca vekov. Byť Ježišovým učeníkom neznamenať byť sám. Pravý učeník evanjelia musí denno-denne počítať s Kristovou prítomnosťou v jeho práci pri ohlasovaní radostnej zvesti evanjelia, vo vysluhovaní sviatostí a vo všetkých duchovných projektoch. Dôležité je si pritom uvedomiť, že evanjelizáciu človeka konáme nie vo svojom mene, ale v *mene Kristovom*, po gr. *ἐν πρόσωπῳ Χριστοῦ* - *en prosópó Christú*. V Božom mene prišli svoju náboženskú i kultúrnu misiu na Veľkú Moravu konať aj sv. Cyril a Metod. Boli síce poslaní Byzantským cisárom Michalom III., ktorý reagoval na požiadavku druhého veľkomoravského kniežaťa Rastislava, ale prišli v *mene Kristovom*. S veľkou pravdepodobnosťou im duchovnú misiu dal patriarcha Fótius, ktorý bol učiteľom i priateľom Cyrila - Konštantína. Cisár Michal III., ako čítame v *Živote Metoda*, Konštantínovi povedal: „Počuješ, Filozof, tieto slová? Niet iného než teba, kto by toto

mohol vykonať, preto vezmi veľa darov a svojho brata Metoda a choď! Lebo ste Solúnčania a všetci Solúnčania hovoria čistou slovančinou.“ Cisár ho poslal k našim predkom, lebo vedel, že je σοφός - *sofos*, čiže muž *múdry* a *skúsený*. *Sofos* je dokonca aj *staviteľ*, čo je signifikantné vzhľadom na cyrilo-metodské dielo výstavby duchovného, kultúrneho i politického začlenenia Veľkej Moravy medzi vyspelé národy vtedajšieho sveta.

V krásnom príbehu *Odbojný konár* píše Bruno Ferrero ako v jednej záhrade stál mohutný gaštan. Bol to nádherne strom, ktorý obdivoval každý, kto popri ňom prechádzal alebo oddychoval v jeho tône. Okoloidúci ľudia strom tak chválili, že to liezlo na nervy jednému mohutnému konáru. Nevedel znieť, že všetci chvália iba strom a jeho si nikto nevšíma, hoci na ňom je množstvo plodov. Ako sa tak sťažoval, zastavil sa a na konár si sadol vietor. Konár ho požiadal, aby ho od stromu odlomil, lebo už so stromom nemieni mať nič spoločné. Vietor silno fúkol a mohutný konár spadol na zem. Konečne sa cítil sám a slobodný. Ako sa tak opájal voľnosťou, mravec ho poštekľil na jednom liste. Konár ho chcel striasť, ako to často robieval na strome, ale nemohol sa pohnúť. Zrazu pocítil, že sa mu ťažšie dýcha. Potom si všimol, že mu vädnú všetky listy. Prestala mu prúdiť lymfa, ktorá ho živila na strome a uvedomil si, že slabne a hynie. Neskoro pochopil, že chcieť žiť bez spojenia so stromom je nemožné.

Milí priatelia, svätí solúnski bratia Cyril a Metod si boli dobre vedomí toho, aké dôležité je pri apoštolskej činnosti a evanjelizačnej práci napojenie na Krista. S obľubou ich voláme *Apoštoli Slovanov* alebo *slovanskí vierozvestovia*, lebo nehlásali seba, ale vieru. V modlitbe dnes prosíme: „Dedičstvo Otcov, zachovaj nám, Pane!“ Zároveň k nej pridávame:

„Nielen zachovaj, ale aj zveľaďuj a žehnaj naše evanjelizačné počiny, kresťanskú výchovu a duchovný život ľudí.“ Len tak budeme aj po 1160-tich rokoch od príchodu svätých solúnskych bratov ich pokračovateľmi a duchovnými deťmi. Ako oni do tmy náboženskej nevedomosti priniesli svetlo evanjelia, právne normy a kultúru života, nech dnes my do chaosu v spoločnosti vnášame zmysluplné svedectvá viery, dobro kresťanských hodnôt a skutky bratskej lásky.

Štrnásť nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V našej rýchlej, ubehanej, nervóznej a uštvanej dobe niektorí psychológovia hovoria o *syndróme vyhorenia* a považujú ho za niečo vážne až alarmujúce. Je to stav, kedy človek stratí zmysel pre prácu, ktorú koná a nemá na ňu ani veľa fyzických a najmä psychických síl. Takýmto ľuďom chýba životná radosť, pokoj duše, iskra v očiach, elán a nadšenie pre prácu, ktorá ich zmáha a veľmi unavuje. Nedávno mi kolega rozprával o mladom kňazovi, ktorému dal biskup sabbatický rok, čiže voľno od pastoračnej práce. Keď som sa pýtal na dôvod, stroho mi povedal: „Je vyhorený.“ Nerozumel som tomu. V jeho veku som pre kňazskú prácu a apoštolát horel ako fakľa a on je vyhorený skôr, ako začal tlieť. Kdesi „je niečo zhnité v štáte dánskom,“ hovorí Shakespeare v tragédii Hamlet a ja sa k nemu skromne pripájam.

V dnešnom *evanjeliu* (Mt 11, 25-30) nám Ježiš hovorí: „*Podťe ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja*

vás posilním... Moje jarmo je príjemné a moje bremeno ľahké“ (Mt 11, 28.30).

Únava z námahy a z pracovnej vyťaženia je prirodzeným javom organizmu. Ako nám bolesť signalizuje prítomnosť choroby alebo zdravotných potiaží, tak únava vydáva apel pre oddych. Dáva nám najavo, že je čas spomaliť, zastaviť sa, oddýchnuť si a načerpať nové sily. Robíme tak prostredníctvom stravy, záľub a najmä spánku. Iný fenomén je, keď je človek unavený z ničnerobenia, leňošenia a zo straty zmysluplného konania. Ešte hádam horšia je únava z nudy. Azda si niekto povie, že leňošenie a nuda sú jedno a to isté. Mýlil by sa, lebo pokiaľ je leňošenie obyčajné povalovanie sa, nuda je odborne kvalifikovaná ako *senzorická deprivácia*, ktorá by sa už mala riešiť aj za pomoci odborníka z psychológie či psychiatrie. Keď hovoríme o nude a nečinnosti, uvažujeme o niečom prázdnom a málo užitočnom. Ak nás Ježiš pozýva k sebe, lebo sme unavení z preťaženia, alebo znechutení z doby či zo seba, túži nás posilniť a našu ubolenú dušu prežiariť, ako to robí svetlo v tme. Príjemnosť jeho jarma a ľahkosť jeho bremena spočíva v tom, že zo zmysluplného života v obetavosti a v láske máme možnosť prežívať vnútornú spokojnosť a radosť. Najmä radosť zo života je potrebná k pocitom šťastia. Radosť a šťastie zo zmysluplnej činnosti a čistoty svedomia sú tým najlepším liekom na choroby duše, silu vôle a zdravie mysle. Ony stanovujú vnútorný pocit, či človek prežíva svoje pozemské *nebo* alebo *peklo*.

Keď sa ma priatelia v telefóne alebo aj naživo sporadicky opýtajú: „Máš sa dobre?“ odpovedám: „Nemám sa dobre. Mám sa vynikajúco.“ Tým vyjadrujem reálne pocity môjho vnútra, ktoré nie sú obrazom toho, že žijem bez akýchkoľvek problémov a ťažkostí. Sú však dôkazom, že každodenná

odovzdanosť do *Božích rúk*, pocit užitočnosti z duchovnej činnosti, čítanie i písanie kníh, hudba a iné záľuby mi navodzujú stav pokoja a radosti.

Čítal som kdesi o starom mníchovi, ktorý v sede meditoval na okraji cesty. Jeho vnútorné ticho prerušil silný hlas akéhosi vojaka: „Počúvaj starec! Ihneď mi vysvetli, aký je rozdiel medzi nebom a peklom!“ Mních pokojne sedel ďalej a ani nedal znať, že je nejako vyrušený zo svojej modlitby. Vojak dlho nervózne čakal, až starec precitne. Konečne otvoril oči a s nedôverou povedal: „Ako môže poznať tajomstvo neba človek, ktorý má ruky zašpinené násilím a krvou. Celý tvoj špinavý a páchnuci zovňajšok zjavuje, že patríš do pekla.“ Vojaka pochytila zúrivosť, vytasil meč a zahnal sa nad starcovou hlavou. Vtedy mu mních povedal: „Vidíš, toto je peklo.“ Vojak v poslednej chvíli svoj úmysel ovládol, odhodil meč na zem a na jeho tvári sa objavili slzy. „A toto,“ pokračoval mních, „toto je nebo.“

Milí priatelia, vždy, keď človek potlačí v sebe zlé a nechá z pokladu srdca zaznieť dobré, prežíva svoje „nebo“ vnútorného pokoja, duchovnej radosti a ľudského šťastia. Čím viac sa vo svojich životných námahách a problémoch vo viere privinieme ku Kristovi, tým viac nás obdaruje svojou posilou a požehnaním.

Pätnásta nedela v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Na starých kazateľniciach môžeme často vídavať nielen evanjelistov či holubicu ako symbol Ducha Svätého, ale aj postavu muža, ktorý kráča a rozsieva do pôdy zrno. Takýto obraz alebo drevená plastika rozsievača je výzvou pre každého, kto z kazateľnice počúva Božie slovo, aby mu v srdci vytvoril blahodarné podmienky pre jeho vzrast.

Podobenstvo *O rozsievačovi* (Mt 13, 1-23) je nádherným posolstvom Božieho slova dnešnej nedele, ktoré Kristus i sám vysvetľuje. Jeho výklad o menej či viac úrodnej pôde a menšej či väčšej úrode Ježiš končí vetou: „*Kto má uši, nech počúva!*“ (Mt 13, 9). Toto podobenstvo zaznamenali aj evanjelisti Marek (porov. Mk 4, 1-9.13-20) a Lukáš (porov. Lk 8, 4-8.11-15).

O probléme počúvať a rozumieť podobenstvám, v ktorých je prítomný Boží hlas, hovorí aj prorok Izaiáš: „*Riekol: 'Chod' a povedz tomu ľudu: Čujteže, čujte, no nerozumejte, vidteže, vidte, no nepoznávajúte! Sprav bezcitným srdce tohto ľudu, jeho uši zafaž a oči mu zastri, aby očami nevidel a ušami nepočul, aby mu srdce nepochopilo a neobrátil sa a neuzdravil*“ (Iz 6, 9-10). Zatvrdlivosť voči Božiemu hlasu bola známou v dobe proroka Izaiáša, ale aj v časoch Krista. Vždy bola veľkou prekážkou pre obrátenie, zmenu zmýšľania a duchovné uzdravenie.

Podobenstvo *O rozsievačovi* nie je lekciou pre agrotechnické podniky či roľníkov, ktorí pestujú obilie. „*Rosievač*,“ lat. *seminator* je človek, ktorý zasieva do pôdy zrno alebo iné semená. Gr. *σπείρων* – *speirón* čiže *rosievač* je odvo-

dené od σπείρω - *speiró*, čo znamená *rozsievam*, *sejem* až *rozširujem*. Tým, že zaseje zrnko, ktoré prinesie tridsať, šesťdesiat či stonásobnú úrodu, tak obilie rozmnožuje. Toto je poslaním každého rozsievača na poliach, ale aj rozsievača, ktorý seje duchovné zrnko Božieho slova do ľudských duší.

Otázka úrody nie je spojená iba s rozsievačom alebo zrnkom, ale aj s kvalitou pôdy. Skalnatá, tvrdá a málo bonitná zem nedáva možnosť úrody ako pôda úrodná a plná živín. Priazeň i nepriazeň počasia zohrajú svoju pozitívnu či negatívnu úlohu. Zvlášť to platí v oblasti zasievania duchovných hodnôt do ľudskej duše. Ak je uzamknutá Božiemu hlasu alebo atakovaná zlými vplyvmi, zohrá to neblahú úlohu. O tom dobre vieme, lebo neraz poznáme, ako by sme mali konať, ale nie vždy sme aj ochotní. Neochotné srdce je neúrodná pôda, v ktorej sa zrnko udusí a neprinesie očakávanú úrodu. Aký veľký rozdiel je medzi tvrdým až kamenným srdcom bez štipky súcitu a srdcom veľkodušným, výstižne hovorí poviedka *Pán a sluha* od ruského spisovateľa Leva Nikolajeviča Tolstoja.

V tejto poviedke vystupuje bohatý a lakomý kupec Vasil Andrejevič a jeho poslušný sluha Nikita. Za jeho verné a obetavé služby sa mu nikdy nedostalo uznania ani pochvaly. Raz viezol Nikita svojho pána na saniach do vzdialeného mesta na trh. Bola treskúca zima a počasie sa zmenilo na snehovú búrku s prudkým víchrom. Okoloidúci kupci sa ubytovali v hostinci v blízkej dedine. Andrejevič z túžby zbohatnúť z výhodného obchodu rozkázal ísť ďalej. Búrka tak zosilnela, že kdesi medzi horami už kone nevládali ťahať sane. Keď začuli zavýjať vlkov, vedeli, že zabúdili a je zle. Zastali. Pán sa v saniach zabalil do kožucha a sluha sa zahrabal do snehu. Zima bola taká krutá, že chlad pánovi prenikol aj do kožucha. Vidina zmárneného bohatstva ho privádzala

do zlosti. Zrazu pochopil, že ak nič neurobí, biedne zahynie. Odpriahol koňa, v kožuchu naň vysadol a uháňal nocou do mesta. Pomyslel si aj na sluhu, ale jeho život považoval za tak biedny, že keď zamrzne, len sa mu dobre stane. Cválal na koni hodinu, dve a mesto v nedohľadne. Už bolo skoro ráno a vysilený kôň zrazu zastal pri drevených saniach. Kupec sa zosunul z koňa a padol na niečo studené v snehu. Odhrabal mu z tváre sneh a spoznal v nej svojho sluhu Nikitu. Opáčil ho, či ešte žije a prvýkrát v živote mu ho prišlo ľúto. Rozopol si kožuch a svojím telom prikryl sluhu, aby ho zahrial. Teplo Nikitu prebralo k životu a otvoril oči. Keď spoznal svojho pána, chcel vyskočiť, ale ten mu vlúdny hlasom povedal: „Len pokojne lež a zahrievaj sa.“ Andrejevič v srdci pocítil takú ľútosť nad svojím doterajším správaním sa k sluhovi, že sa rozplakal. Po prvýkrát v živote mu bol sluha cennejší ako bohatstvo. Nemohol uveriť tomu, že bol taký bezcitný a lakomstvo mu celkom skazilo srdce i dušu. Úpenlivo dýchal horúci vzduch na sluhu, aby prežil, hoci sám cítil, že mu mráz vniká až do kostí. Poviedka hovorí, že obaja prežili. Pán preto, že mal pri sebe obetavého sluhu a sluha preto, lebo ho pán v premene srdca nenechal zahynúť. Kupec Andrejevič sa v závere vyznal: „Teraz viem, aké to všetko bolo nízke a hlúpe.“

Milí priatelia, včas spoznať omyly svojho života je veľkým darom a múdrosťou. Takéto poznanie je ovocím premeny srdca a myslenia. Kajúca duša je najúrodnejšou pôdou pre nápravu zlého a konanie dobra. Srdce človeka, ktoré bolo bezcitné, tvrdé, studené, kamenné a premenilo sa na vlúdne, milosrdné a láskavé, je najväčším zázrakom. V krásnej piesni *Čistý svet* sú tieto slová: „Máš v srdci ľad, maj ľudí rád. A začni hned, než príde skrat.“

Šestnásta nedela v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V detstve som s mamou chodieval na pole stykovať bodliak v obilí. Mali sme také zvláštne kliešte a nimi sme vytrhávali bodliaky, aby sa nerozmnožili a nezaplevelili pšenicu, jačmeň alebo ovos. Robili sme to veľmi opatrne, aby sme neničili aj obilie a otec nám vždy prízvukoval, že sme urobili viacero škody ako osohu. Možno to naozaj bolo potrebné, ale v každom prípade sme postupovali presne opačne, ako nám odporúča evanjelium.

Dnešné *evanjelium* (Mt 13, 24-43) nám predstavuje tri podobenstvá: *O kúkoli medzi pšenickou*, *O horčičnom zrnku* a *O kvase*. Keď sa sluhovia opýtali hospodára, či majú vyzbierať kúkoľ, odpovedal: „*Nie, lebo pri zbieraní kúkola by ste mohli vytrhnúť aj pšenicu. Nechajte oboje rásť až do žatvy*“ (Mt 13, 29-30a).

Spomenuté tri podobenstvá nasledujú v Matúšovom evanjeliu hneď za podobenstvom *O rozsievачovi*. Podobenstvo *O kúkoli* má iba evanjelista Matúš. Svojím posolstvom sa snaží odpovedať na pôvod zla vo svete aj v Cirkvi. Podobenstvo *O horčičnom zrnku* majú aj evanjelisti Marek (porov. Mk 4, 30-32) a Lukáš (porov. Lk 13, 18-19). Podobenstvo *O kvase* má okrem Matúša aj Lukáš (porov. Lk 13, 20-21), ale Marek ho nemá. Evanjelista Ján nezaznamenal ani jedno z nich.

Sluhovia sa pýtali hospodára: „Kde sa vzal kúkoľ v obilí?“ Dostali odpoveď, že to urobil *nepriateľský človek*, lat. *homo inimicus*, gr. *ἐχθρὸς ἄνθρωπος* - *echthros anthrōpos* (porov. Mt 13, 25). Posolstvo evanjelia, aj dnešných troch

podobenstiev, je potrebné vnímať v kontexte doby, v ktorej boli napísané. Starí Rimania odsúdili na trest smrti človeka, ktorý zabil vola, ale svojvoľné zabitie otrokov bolo bez-trestné. Riman Cato dal zostarnutých a vysilených otrokov jednoducho povraždiť, len aby mu neboli na ťarchu. Bol to svet pre vyvolených, ktorí mohli všetko a ostatní im otrocky slúžili a za nich mreli. Bohatstvo, sláva, moc a vplyv boli jediným kritériom hodnoty človeka. Chudoba a bieda boli prekliatím. Boháč bol múdry a vážený a bedár hlupák bez cti a práv. Tučný človek bol váženejší ako chudý, ako to ľudia radi videli u hospodárskych zvierat. Aj Július Caesar v rovnomennej Shakespearovej dráme volal: „Chcem okolo seba mať tučných ľudí s hladkými hlavami.“

Kristus do pohanského, bezcitného, sebeckého a morálne zhýralého sveta priniesol svetlo slova lásky a bratstva. Lány pšenice v podobenstve, horčičné zrnko aj kvas sú symbolmi dobrého života, kde ľudia žijú pospolu v porozumení a v spolupráci. Kúkoľ je obrazom hriechu, temna a zlých skutkov, ktoré do pokojamilovného života ľudí vniesol nepriateľ a zlý človek. Oboje, dobro i zlo, rastú vedľa seba, v ľudoch, v ich srdciach, v mysli a v túžbach. Nie je možné všetko negatívne z ľudí vytrhnúť a spáliť, lebo to by nebol reálny, ale mýtický svet. Oboje rastie popri sebe a v čase žatvy na konci vekov pšenica pôjde do sýpok a plevel bude spálený. Podobenstvo nám chce vyjadriť, ako je dôležité svoje srdce formovať dobrom, svetlom, láskou, Bohom, aby čím menší priestor zostával v človeku pre zlo, hriech a ničomné skutky.

Zápas o hodnoty života pekne vyjadruje stará grécka báj o hrdinovi *Heraklesovi*. Ako mladík sa dostal na rázcestie dvoch veľmi odlišných ciest. Jedna viedla krásnymi lúkami, ktoré boli posiate pestrofarebnými kvetmi, nádhernou prírodou a pôsobila rozkošne. Druhá cesta viedla drsným a ne-

hostinným krajom a budila nebezpečný dojem. Herakles rozmýšľal, po ktorej ceste sa vydať. Zrazu k nemu pristúpila krásna žena. Bola veľmi skromne zahalená a povedala mu: „Pod' sem na túto cestu. Bude ti príjemnou a plnou slastí, po akých len tvoje srdce zatúži.“ Herakles ukázal na druhú cestu a spýtal sa ženy, kam vedie. Žena mu odpovedala: „O tej ceste radšej ani neuvažuj.“ Napriek tomu sa Herakles obrátil smerom k druhej ceste a na jej okraji tiež uvidel sedieť ženu. Bola jednoducho oblečená a vlúdny hlasom mu povedala: „Pod', mládenec, touto mojou cestou. Na prvý pohľad sa zdá byť nepohodlná a drsná. Ale po prekonaní prvých ťažkostí sa ti stane bezpečnou a pevnou.“ „A kam vedie tvoja cesta?“ opýtal sa jej Herakles. „K nesmrteľnosti a k večnej sláve,“ riekla žena a stratila sa. Herakles sa rozhodol: „Pôjdem po tejto ceste, lebo túžim po nesmrteľnosti i večnej sláve a prekážok sa nebojím.“

Milí priatelia, cesta viery sa aj nám niekedy zdá všedná, nezaujímavá a plná rôznych nástrah. Dôležité je vedieť, že nás sprevádza do večnosti. Určite nie je plná rozkoší a neviazaných radostí, ani bezprácného zisku či nezodpovedného konania, ale vedie do Božieho kráľovstva. Len múdry človek nikdy nevymení časné slasti za večné šťastie a nebeskú blaženosť.

Sedemnásť nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Jeden mladý muž si pred pár rokmi kúpil starú rozpadnutú a opustenú maštal'. Rozhodol sa ju zbúrať, aby na jej mieste mohol postaviť niečo nové a pekné. Keď s bagrom povalil zadnú stenu, vypadli z nej staré strieborné mince. Znie to neuveriteľne, ale po mnohých storočiach odhalila stará rozvalina svoj dobre ukrytý poklad.

V *evanjeliu* dnešnej nedele (Mt 13, 44-52) Ježiš prirovnáva nebeské kráľovstvo k *pokladu na poli*, k *vzácnnej perle*, k *sieti* na lovenie rýb, aj k *hospodárovi*, ktorý vynáša zo svojej *pokladnice veci nové i staré*.

Spomínané podobenstvá: *O poklade v poli*, *O perle* a *O rybárskej sieti* u Matúša nasledujú za podobenstvami, o ktorých sme hovorili dve nedele dozadu. Sú to: Podobenstvo *O kvase*, *O horčičnom zrnku*, *O kúkoli medzi pšenickou* aj *O rozsievачovi*. Týchto sedem Ježišových podobenstiev nám zjavuje dôležité pravdy viery a slová Božej múdrosti pre bezpečnú duchovnú orientáciu v našom živote.

Termínom „*nebeské kráľovstvo*“, lat. *regnum coelorum*, gr. βασιλεία τῶν οὐρανῶν - *basileia tón úranón* alebo „*Božie kráľovstvo*“, lat. *regnum Dei*, gr. βασιλεία τοῦ θεοῦ - *basilea tú theú* sa vyjadruje *večnosť*, *nebo*, *raj* či *blažený život*. Keď Ježiš prirovnáva nebeské kráľovstvo k rôznym pozemským veciam, tým azda nechce vyjadriť, *aké je*, ale *že je*. To je najdôležitejšie na jeho náuke o večnosti. Chce nám jednoduchým spôsobom povedať, že večný život existuje, lebo nebeské kráľovstvo pripravil Boh pre každého, kto ho miluje. Potvrdzujú to aj slová apoštola národov sv. Pavla, ktorý

v Prvom liste Korinťanom píše: „*Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do ľudského srdca nevstúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú*“ (1 Kor 2, 9). Pravdepodobne sú tieto slová akousi odvolávkou na proroka Izaiáša: „*Od večnosti nepočuli, neslýchali, oko nevidelo okrem teba Boha, ktorý by sa zastal tých, čo v neho dúfajú*“ (Iz 64, 3). V tejto súvislosti sú významné aj slová sv. Pavla z Prvého listu Korinťanom: „*Ale ak nebol Kristus vzkriesený, potom je márne naše hlásanie a márna je aj vaša viera*“ (1 Kor 15, 14).

Otázka večného života a nebeskej blaženosti je z oblasti posledného cieľa človeka. Všetko v našom živote má spieť k vyvrcholeniu v Božom kráľovstve. Starí latinári to krásne vyjadrovali v slovách: „*Quidquid agis, prudenter agas et respice fidem* – Čokoľvek robíš, múdro rob a pozeraj na koniec.“ Všetko, čo konáme, máme robiť so zreteľom na stretnutie sa s večným Sudcom, aby sme pred ním obstáli. Samozrejme, že Božie kráľovstvo si nemôžeme zaslúžiť, ale môžeme ho v Božom milosrdenstve obsiahnuť ako dar od milosrdného a štedrého nebeského Otca.

V príbehu *Zlodej v raji* hovorí Bruno Ferrero o tom, ako sa istý zlodej dobýjal cez nebeskú bránu do raja. Na jeho búchanie sa sv. Peter spýtal: „Kto je tam?“ „Zlodej,“ znela stručná odpoveď. „Pre takých nebo nie je,“ dôrazne mu odpovedal Peter. „A ty si kto, že o tom rozhoduješ?“ opýtal sa zlodej. „Ja som apoštol Peter,“ odpovedal strážca nebeskej brány. „Ten Peter, čo sa naplašil slúžky a zaprel svojho učiteľa?“ spýtal sa zlodej. Svätý Peter sa od hanby začervenal a zavolať sv. Pavla, aby mu pomohol. Ale aj Pavlovi zlodej udelil výčitku: „To mi zabráňuje vstúpiť do neba človek, ktorý prenasledoval kresťanov a on je ešte aj v nebi? To sú mi pekné poriadky!“ dôrazne mu povedal zlodej. Napokon zavolali evanjelistu sv. Jána, lebo obaja vedeli, že ten je čistý

a zlodej mu nebude môcť nič vyčítať. Ján ho tiež odmietol vpustiť do neba a zlodej mu povedal: „A ty prečo klameš ľudí? Napísal si, že kto prosí, ten dostane a kto klope, tomu otvorí, a nič z toho nie je pravda. Ja tu klopem, búcham, prosím a nikto ma nechce vpustiť dnu,“ povedal mu sklamáný zlodej. Apoštol Ján bol z toho zronený, a tak radšej nebeskú bránu zlodejovi otvoril.

Milí priatelia, aj tento príbeh nám chce svojím spôsobom pripomenúť, že nebo je hodnota hodnôt, za ktorú sa oplatí zápaŕ sa a namáhať sa. Keď sa žiak spýtal svojho učiteľa Platóna, koľko môže mať pozemského bohatstva, filozof mu odpovedal: „Tolko, aby ti nebolo prekážkou na dosiahnutie tvojho cieľa.“ Kristove podobenstvá o Božom kráľovstve sú pre nás výzvou, aby sme pre hodnoty tohto sveta nikdy nestratili zreteľ na dosiahnutie najvyššej méty, ktorou je nebeská blaženosť.

Osemnásta nedeľa v Cezročnom období

Premenenie Pána

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Za takmer štyridsať rokov pastorácie som mal v jednotlivých farnostiach možnosť iniciovať mnohé opravy sakrálnych objektov. Skôr, ako sme išli opravovať kostol, kaplnku či farskú budovu, všetko sme fotograficky zdokumentovali. Po obnove sme zreštaurovaný objekt opäť sfotili. Vždy som mal radosť, keď som mohol vidieť dielo pred opravou a po jej uskutočnení. Fotografie, ktoré sú doteraz vo farských kronikách, vydávajú svedectvo o tom, ako sa ľudská práca,

námaha, záujem, schopnosti i obetavosť premenili na pekné dielo.

V evanjéliu dnešného Sviatku Premenenia Pána (Mt 17, 1-9) vidíme Ježiša ako sa na vysokom vrchu pred Petrom, Jakubom a Jánom premenil: „*Tvár mu zažiarila sťa slnko a odev mu zbelel ako svetlo*“ (Mt 17, 3). Udalosť premenenia zaznamenali aj evanjelisti Marek (porov. Mk 9, 2-9) a Lukáš (porov. Lk 9, 28-36).

O niečom podobnom sme počuli aj v prvom čítaní z Knihy proroka Daniela: „*Zasadol starec dní. Jeho rúcho bolo biele ako sneh a vlasy na jeho hlave ako čistá vlna. Jeho trónom boli ohnivé plamene, kolesá jeho trónu blčiaci oheň. Od neho vyvierala a prúdila ohnivá rieka... Zasadol k súdu a knihy sa otvorili... V nebeských oblakoch prichádzal ktosi ako Syn človeka a došiel až k Starcovi*“ (Dan 7, 9-10.13). Tento text je zo sna, v ktorom Daniel videl v štyroch zvieratách postupnú premenu a rozpad štyroch mocných ríš – Babylonskej, Perzskej, Gréckej a Rímskej. *Starec dní* je večný Boh, ktorý zasadol súdiť Antikrista.

Slovo *premena* poznáme vo viacerých významoch. Môžeme povedať, že obecne sa jedná o zmenenie sa na niečo iné. Napríklad sa môže náhle zmeniť počasie alebo stav pri športovom podujatí, či sa razom môže zmeniť situácia. Môžeme zmeniť smer, názor alebo plány. Poznáme aj látkovú premenu v živých organizmoch alebo premenu energie. Tiež môžeme hovoriť o premene alebo zmene k lepšiemu či k horšiemu a podobne.

V náboženskom význame má svoje výsostné postavenie *premena* ako *konverzia*, čiže *obrátenie*. Človek môže konvertovať na vieru, keď z pozície nevery sa stane veriacim. Tiež môže zo stavu bez vyznania konvertovať do Cirkvi. Pokiaľ rozličné zmeny môžu byť pozitívne či negatívne, konverzia

je len pozitívna. To je taká, keď sa zo zlého človeka stáva lepší, z hriešneho svätejší, z amorálneho morálnejší, z lakomého štedrejší. Opačne by sme nemohli hovoriť o konverzii, ale reverzii. To je, keď by sa z dobrého stal horší, z veriaceho neveriaci a z múdreho hlúpy. Konverzia zasahuje celého človeka v jeho mysli, vo vôli, chcení a aj v konaní. Pokiaľ sa deje slobodne a bez nátlaku, je aktom zohľadnenia všetkých okolností, ktoré človeku dávajú možnosť pre premenu vo svojom vnútri alebo aj navonok.

Klasickým príkladom konverzie je obrátenie Šavla na apoštola Pavla. Šavol Cirkev a kresťanstvo prenasledoval a Pavol ho bránil i zveľaďoval. Jeden a ten istý človek a dva antagonistické postoje. Povedané poeticky, Šavol je *tma* a Pavol je *svetlo*.

V knihe *Od diabla k Bohu* môžeme aj po mnohých rokoch čítať o veľkej premene a hlbokkej konverzii Francúza Adolfa Rettého. V autobiografickej knihe sa priznáva, ako pod čiernou zástavou anarchistov bojoval proti všetkému dobrému, najmä náboženstvu. Morálne sa brodil bahnom nerestí a hriechov, až do chvíle, o ktorej píše. „Milosť ma našla vo chvíli, keď som si nad všetkým zúfal, dokonca i nad umením, a keď som unavený a zhnusený nad sebou chcel násilne ukončiť svoj život.“ V situácii biedneho hriešnika mu z bahna mravnej špiny bolo dopriate napiť sa z nevyčerpatelnej studnice Božieho milosrdenstva. Boh ho hľadal a Retté sa mu dal nájsť. Po strastiplnej ceste vstúpil k benediktínom. Tam v pokaní a v modlitbe našiel v tichých priestoroch kláštora pokoj, radosť a celoživotné šťastie. Aby aj iní mohli zažiť podobnú premenu, stal sa apoštolom Božej lásky, dobroty a milosrdenstva.

Milí priatelia, Ježišova premena na vrchu bola zjavením jeho moci a náznakovým nahliadnutím do budúcej slá-

vy neba. Fyzicky sa všetci meníme v prirodzenom procese starnutia. V ponímaní slov: „Panta rei“ sa *mení* všetko okolo nás i v nás. Kiežby sme raz boli súčasťou tej najdôležitejšej premeny, kedy pominie všetko smrteľné a bude nám dovolené obliecť si nesmrteľné.

Devätnásta nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V Žitavanoch, kde som v detstve vyrastal, sú na stenách farského chrámu v sanktuáriu oproti sebe namalované dva veľké obrazy. Na jednom je Kristus Kráľ, sediaci na tróne, ako na konci vekov súdi ľudstvo. Na druhom je vo vlnách mora topiaci sa apoštol Peter, ktorý úpenlivo dvíha ruku ku Kristovi, aby ho zachránil. Od malého chlapca som ako miništrant takmer denne vídaval tento obraz a vždy som si myslel, že sa to topí len Peter. Až neskôr, pri mnohých ťažkostiach a problémoch som pochopil, že tým topiacim je každý človek. Petrovu zdvihnutú ruku ku Kristovi som mal vždy pred očami, keď som sa ľudsky či kňazsky „topil“ v mori vln životných zápasov. Tento výjav v mojej pamäti bol mojím majákom, ktorý ma v ťažkostiach nasmeroval ku Kristovi a k jeho povzbudeniu: „Neboj sa!“

V dnešnom *evanjeliu* (Mt 14, 22-33) sledujeme vyplašených apoštolov, ktorí Ježiša, kráčajúceho po vode, považovali za mátohu a prízrak. Na Ježišovo: „*Pod!*“ vykročil na vodu aj apoštol Peter, ale naplašil sa silného vetra a začal sa topiť. Zvolal: „*’Pane, zachráň ma!’ Ježiš hneď vystrel ruku, zachytil ho a povedal mu: ’Maloverný, prečo si zapochyboval’*“

(Mt 14, 29. 30-31). Túto udalosť opísali aj evanjelisti Marek (porov. Mk 6, 45-52) a Ján (porov. Jn 6, 16-21).

Cirkev sa s obľubou prirovnáva k lodi. Azda podľa toho aj najväčší priestor v chráme pre veriacich nazývame chrámovou loďou. Aj niektoré modernejšie chrámy majú podobu lode alebo Noemovho korába. Za malú úvahu stojí, prečo Cirkev prirovnávame práve k lodi. Na vlnách mora je loď zmietaná sem a tam a ponechaná napospas osudu. Na vlnách duchovných zápasov je Cirkev zmietaná vysokými vlnami, ale pritom dvíhajúca ruku ku Kristovi. Cirkev, ako Kristova lodička, raz pláva na pokojných vlnách života, inokedy ňou búrky a víchor hádzu hore-dolu, alebo ju dokonca trieskajú o skaliská nástrah, až sa nám niekedy zdá, že to neprežije. Čuduj sa svete, zatiaľ vždy prežila. A to v posledných rokoch bola aj u nás dobre otrieskaná o skaly rôznych mediálnych škandálov. Tak ako po búrke býva krásny deň, aj po rôznych otrasoch v Cirkvi prichádza čas jej obnovy, aby sa v Kristovi zaskvela v kráse svojho spásonosného poslania. Petrova prosba: „*Pane, zachráň ma!*“ lat. *Domine, salvum me fac!* gr. *κύριε, σῶσόν με!* - *Kyrie, sóson me!* je prosba nielen o *prežitie* či *záchranu*, ale aj o *spásu*. Spomenuté slová majú súvis s lat. *salvator* a gr. *σωτήρ* - *sótér*, čo je *záchranca* i *Spasiteľ*. Na ceste človeka k spáse je mnoho prekážok, búrok a vlnobitia, cez ktoré mu Cirkev pomáha prejsť a hlavne prežiť. Nie vždy si to dostačujúco uvedomujeme, ale je to tak. Cirkev ako Matka nemôže chcieť svojim deťom zle, iba dobre tak, ako to robili aj naše dobré mamy.

V príbehu *Povrazolezec* píše Bruno Ferrero o mužovi, ktorý vo výške na lane bez ochrannej siete robil rôzne artistické kúsky. Ľudia mu tleskali a obdivovali jeho šikovnosť. Povrazolezec vzal bicykel a spýtal sa prítomných, či veria, že prejde na ňom po lane. Všetci bez problémov verili.

Tak ich vyzval, aby aspoň jeden z nich vyšiel na stožiar a sadol si s ním na bicykel, ale nikto nenabral odvahy. Zrazu sa prihlásil malý chlapec. Povrazolezec ho posadil na bicykel a dvakrát spolu prešli po lane. Ľudia pritom ani nedýchali a odvážneho chlapca odmenili búrlivým potleskom. Keď sa ho spýtali, či sa nebál, s úsmevom im odpovedal: „Ani trochu, lebo artista je môj otec!“

Milí priatelia, žalmista nádherne hovorí: „*I keby som mal ísť tmavou dolinou, nebudem sa báť zlého, lebo ty si so mnou*“ (Ž 23, 4). Zo srdca si navzájom želajme, aby vo chvíľach problémov, zápasov, pokušení a životných búrok sme mali v srdci odvalu a pocit istoty: Nebojím sa, lebo Boh je so mnou!

Slávnosť Nanebovzatia preblahoslavenej Panny Márie

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Český básnik Karel Jaromír Erben vo svojej jedinej, ale krásnej básnickej zbierke *Kytice* na vyzdobené izby obrazmi Božej matky takto píše:

*Na stěně chudé světničky
jest obraz boží Matičky,
Matičky Boží s děťátkem,
jako tá růže s poupátkem!*

V domoch kresťansko-katolíckych rodín, zvlášť v minulosti, mali svoje čestné miesto kríž, symbol vykúpenia a spásy, tiež obrazy alebo sochy Panny Márie aj svätých.

V nich bolo „nebo“ prítomné na zemi a duchovno v ľuďoch. V dnešnej *Slávnosti Nanebovzatia Panny Márie* nám Cirkev predkladá obraz večného šťastia Ježišovej matky, ktorá bola so svojím milým Synom na zemi a navždy patrí k nemu aj v nebi.

Pred evanjeliom zazneli krásne slová žalmistu: „*Po tvojej pravici stojí kráľovná ozdobená zlatom z Ofíru*“ (Ž 45, 10). *Evanjelium* (Lk 1, 39-56) nám k zamysleniu ponúka Máriin *Magnifikat*. V ňom hovorí: „*Velebí moja duša Pána a môj duch jasá v Bohu, mojom spasiteľovi, lebo zhliadol na poníženosť svojej služobnice*“ (Lk 1, 47-48).

V Novom zákone poznáme tri veľké chválospevy, ktorými ich autori reagovali vďačnosťou srdca za Božie dary a dobrodenia. K prvým patrí Alžbetin *Benedictus*, druhým je Máriin *Magnificat* a tretím je Simeonov *Nunc dimittis*. Alžbeta, manželka Zachariáša, v požehnanom stave ďakovala Bohu za dar dieťaťa, ešte pred narodením Jána Krstiteľa. Jej chválospev začína slovami: *Benedictus Dominus Deus Israel – Nech je zvelebený Pán Boh Izraela*. Mária svojím chválospevom velebí Boha za všetky dobrodenia jej života. Je to krásna óda vďaka srdca i duše za milosti, akých sa jej v živote dostalo. Jej chválospev začína slovami: *Magnificat anima mea Dominum – Velebí moja duša Pána*. Vďaka starozákonného kňaza Simeona vychádza z radostného srdca, ktoré je naplnené neopísateľným šťastím z toho, že v starobe v malom dieťati držal v náručí Mesiáša. Jeho chválospev začína slovami: *Nunc dimittis servum tuum, Domine – Teraz prepustiš, Pane, svojho služobníka*. Kňazi a Bohu zasvätené osoby, ale aj mnohí laici, sa denne modliavajú všetky tieto biblické hymny. Alžbetin chválospev je súčasťou rannej modlitby breviára, Máriin je obsiahnutý vo večernej modlitbe a Zachariášov je v záverečnej modlitbe pred spaním.

Všetky tri tvoria krásnu vďaku Bohu za jeho dobrodenia rána, obeda i večera každého dňa nášho života.

V príbehu *Raj zvierat* píše Bruno Ferrero o svätom Roccovi, ktorý chodil po svete a od hnevu uzdravoval ľudí i zvieratá. Jeho najoblúbenejším spoločníkom mu bol malý psík. Keď Rocco zomrel, aj so psíkom sa dostavil k nebeskej bráne, ale sv. Peter odmietol psa pustiť do neba. Pán Boh však urobil výnimku a obaja mohli vstúpiť do raja. Potom aj Peter požiadal Pána Boha, aby dovolil jeho kohútovi, ktorý zdobí veže chrámov a vyzýva ľudí k bdelosti, aby tiež mohol prísť do neba a Pán Boh udelil druhú výnimku. Toto však urobilo v nebi veľký rozruch. Zrazu sa začali ozývať mnohí svätí, aby aj ich milé zvieratká mohli žiť s nimi v nebi. Praotec Noe žiadal výnimku pre svoju holubicu, prorok Eliáš pre havrana, ktorý mu nosil jedlo, Jonáš pre veľrybu, ktorá ho prehltila, Anton pre prasiatko, Hubert pre jeleňa, František pre vlka a Anton Paduánsky pre osla aj ryby, ktorým kázal. Vtedy sa na zvieracích nebešťanov pozrel Ježiš a požiadal, že ešte mu tam chýbajú osol a vôl, ktorí ho zohrievali v betlehemskej maštali, a tak obom tiež bolo dovolené vstúpiť do neba. Čo nám chce tento milý detský príbeh povedať? Azda to, že keď majú byť v nebi zvieratá, o čo dôležitejšie je, aby tam nechýbal človek. Ježišova matka Mária, ako žena neba, je reprezentantom ľudstva, ktoré je povolane a Kristovým krížom vykúpené kráčať do večnej blaženosti.

Milí priatelia, na záver môjho príhovoru sa vrátim k českému básnikovi Erbenovi. V spomínanej zbierke *Kytice* sa diabol, ktorý má podobu krásneho snúbenca, pýta svojej milej: „Co máš má milá, za pasem?“ Ona mu odpovedá: „Růženec se sebou vzala jsem.“ Aj nám dnes Cirkev vtláča do duchovného pohľadu obraz Nanebovzatej Panny Márie, aby nás v zápasoch o vieru mocne priťahovala k jej Synovi.

Spočinutie Ježišovej matky v nebi je jej materskou pozvánkou aj pre všetky jej duchovné deti. S ružencom v rukách, s modlitbou na perách a s láskou v srdci môžeme pod jej mocným príhovorom cez všetky nástrahy bezpečne kráčať do nebeskej vlasti.

Dvadsať nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Na viacerých miestach máme v štyroch evanjeliových podobách príbehy, kedy sa Ježiš stretol s neočakávaným, až prekvapivým prejavom viery. Spravidla to bolo nie od Židov, ale pohanov.

O jednom z nich hovorí aj dnešné *evanjelium* (Mt 15, 21-28), v ktorom vidíme ku Kristovi prichádzať pohanskú ženu. Dôvodom je jej chorá dcéra, za ktorú prichádza prosiť, aby ju uzdravil. Ježiš na jej prosby neodpovedal, ale žena sa nedala odradiť. Napokon, keď spoznal jej dušu, povedal: „Žena, veľká je tvoja viera! Nech sa ti stane, ako chceš“ (Mt 15, 28a). Túto udalosť opísal aj evanjelista Marek (porov. Mk 7, 24-30). Krásu Božieho slova dotvára aj posolstvo žalmu: „Bože, nech ťa velebia národy, nech ťa velebia všetky národy. Nech nás Boh požehná a nech si ho ctia všetky končiny zeme“ (Ž 67, 6.8).

Ježiš sa pri svojom trojročnom verejnom účinkovaní objavil aj v okolí Týru a Sidonu. Bola to „krajina pohanov“ do veľkej miery nepriateľsky naladená voči Židom. Židovský historik Jozef Flavius o tomto pohanskom území napísal, že „obyvatelia tohto kraja sú voči nám najhorší.“ Žena z evan-

jelia bola Sýrofeničanka, teda Grékyňa, a napriek tomu Ježiša oslovila titulom *Syn Dávidov*. Z toho vyplýva, že o ňom už musela niečo počuť alebo vedieť, lebo takéto oslovenie bolo pre pohanov neznáme. Pochádzala z rímskej provincie Sýrie a územia Fenície, kam patril Týrus a Sidon. Staroveké označenie obyvateľov tejto oblasti bolo: *kanaánci*. Ako *kanaánska žena* je Sýrofeničanka predstavená aj v dnešnom evanjeliu (porov. Mt 15, 22). Sýrofeničanov, ktorí žili v Kartágu, volali Libyjofeničania. „*Velká viera*,“ lat. *fides magna*, gr. *μεγάλη πίστις* - *megalé pistis*, ktorú Ježiš našiel u pohanskej ženy, bola dôvodom k tomu, aby uzdravil jej dcéru.

Citovaný verš 67. žalmu: „*Bože, nech ťa velebia národy... a ctia všetky končiny zeme*“ má misijný a evanjelizačný charakter. Pokiaľ si Židia mysleli, že Mesiáš je iba pre nich a spása sa nebude nikoho iného týkať len Abrahámových detí, tak sa veľmi mýlili. Istou duchovnou tragédiou je, že nikomu, okrem seba, nechceli dopriať spásu a napokon ju odmietli aj sebe, lebo nespoznali *čas spásy* v Kristovej prítomnosti. Pohanské národy sa otvorili pre zvesť evanjeliovej radosti a vyvolaný národ zostal vonku za dverami. Aj my, ako potomkovia dávnych pohanských Slovanov patríme k tým, ktorí uverili v Ježiša a prijali ho za svojho Spasiteľa. Okrem franských a íroškótskych misionárov za to vďačíme najmä cyrilo-metodskej misii svätých bratov zo Solúna a duchovnému pôsobeniu západného, rímskeho kresťanstva.

Z viacerých prameňov sa môžeme dočítať o tom, ako sa ruský spisovateľ Maxim Gorkij priatelil s Leninom aj so Stalinom. Známa je aj fotografia, ako so Stalinom sedia vedľa seba v družnom rozhovore. Lenin mu mal vyčítať, že sa snažil o *bohohľadačstvo*, to je akýsi pokus, v ktorom chcel spojiť náboženstvo s marxizmom. Gorkij mal vraj Stalinovi

robiť bolševickú propagandu, aby svet vedel, ako sa majú dobre trestanci vo väzniciach a ešte lepšie bežní ľudia v živote. O niečom podobnom som čítal v kazateľskej knihe biskupského vikára a gymnaziálneho profesora Františka Komárka z r. 1928. Ten píše o uhorskom husárovi, nadporučíkovi Szillardovi, ktorému na bojisku v Prvej svetovej vojne roztrieštilo nohy a padol do ruského zajatia. Tri dni bol v bezvedomí a keď sa v lazarete prebral, na posteli uvidel sedieť muža v bielom plášti, ktorého považoval za felčiara. Tri dni a tri noci bol tento muž stále pri posteli ťažko raneného nadporučíka. Veľmi ho prekvapilo, keď sa dozvedel, že to nie je žiadny felčiar, ale spisovateľ Maxim Gorkij. Pri rozlúčke mu Gorkij povedal: „Verím v začínajúci svet bratstva akoby v Boha.“ Potom sa sklonil k zranenému zajatcovi, pobožkal ho na čelo, objal a odišiel. Po niekoľkých dňoch prišiel Szillardovi do lazaretu balíček. Bol v ňom Gorkého román *Matka* aj s týmito slovami: „Venujem môjmu úbohému zranenému uhorskému bratovi, husárskemu poručíkovi v tretej izbe na piatej posteli, veď nešťastní sú všetci bratia.“ Na poslednej strane knihy bola Gorkého rukou napísaná prosba z modlitby Otče náš: „Príď k nám, tvoje kráľovstvo!“ Keď Gorkij videl brata v uhorskom nepriateľskom vojakovi, aká to tragédia, že po sto rokoch ruskí agresori nevidia bratov v blízkych Ukrajincoch.

Možno za malú zaujímavosť stojí fakt, že Gorkij napísal aj svoje azda najvýznamnejšie dielo, drámu *Nočný útulok*. Keďže sa v nej hľadá *zem spravodlivých* ktorá veľmi pripomína nebo, tak toto jeho dielo nie je uvedené v Encyklopédii literárnych diel z r. 1989, ani v Encyklopédii spisovateľov sveta z r. 1987 sa tiež nespomína. Dôvod je zrejme jasný. Niekomu nepasovalo, že taký veľký *proletársky spisovateľ* píše o nevhodných ideologických témach.

Milí priatelia, dnes nedokážeme veľmi posúdiť, či Gorkého postoj k uhorskému poručíkovi bol propagandou alebo prejavom ľudskosti. V každom prípade to bolo obdivuhodné konanie a takým bolo aj počínanie pohanskej ženy z dnešného evanjelia. Kiežby aj naše stretnutie s Kristom vo svätej omši vzbudilo obdiv z našej veľkej viery. Takej veľkej, ktorá sa dokáže prejavovať v krásnych skutkoch bratskej lásky a ľudskej dobroty.

Dvadsať prvá nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V jednom dokumentárnom filme o prírode som videl, ako rodičia orla skalného vychovávali svoje dve mláďatá. To, ktoré sa vyľahlo ako prvé, bolo od počiatku väčšie a silnejšie ako jeho súrodenec. Rodičia spozorovali, že jedno mláďa je životaschopnejšie, a tak ho prednostne krmili na úkor toho druhého. Keď aj čosi podali druhému, to prvé mu to šikovne ukradlo skôr, ako by to bolo prehltnúť. Tak sa stalo, že pokiaľ prvé rástlo a mocnelo, druhé strácalo na váhe i sile a napokon ho silnejší súrodenec zabil a vyhodil z hniezda. Orlí rodičia tomu zámerne nezabránili. V prírode od počiatku vládne prirodzená selekcia a zákon silnejšieho, lebo má svoje hlboké opodstatnenie. Silné jedince dokážu lepšie prežiť, zachovať aj rozmnožovať zdravé potomstvo, čo je v prírode nevyhnutnosťou.

Niečo podobné, ale na inej báze, poznáme aj v ľudskom svete. Nie sme všetci na jedno kopyto, ani nezastávame rovnaké práce, úrady či postavenia. V rozličnostiach schop-

ností a povolání tvoríme jednotu ľudského rodu. Jej správne fungovanie predpokladá, že správni ľudia sú aj na správnych miestach. Ak nie, vznikajú problémy.

O správnom postavení človeka do správneho úradu môžeme počuť aj v dnešnom *evanjeliu* (Mt 16, 13-20). Na Petrovo vyznanie Kristovho božstva mu Ježiš hovorí: „*Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu*“ (Mt 16, 18). Následne mu odovzdal kľúče od nebeského kráľovstva. Kristove slová dnes predchádza krásne posolstvo žalmu: „*Vznešený je Pán, a predsa zhliada na pokorného, pyšného však zďaleka pozná*“ (Ž 138, 6). O Petrovom vyznaní píšú aj evanjelisti Marek (porov. Mk 8, 27-30) a Lukáš (porov. Lk 9, 18-21).

Prísľub odovzdania *kľúčov* a udelenia najvyššieho úradu v Cirkvi, čiže *primátu – prvenstva*, sa udial v Cézarey Filipovej. Kristus dal pri tejto udalosti Šimonovi nové meno *Skala*, po aramejsky *Kéfá* a po grécky *Petros*, z čoho je aj naše *Peter*. V tomto prípade Peter nie je ani tak meno človeka ako skôr meno úradu, ktorý bude zastávať. Na tomto úrade Kristus postaví svoju Cirkev ako na *Skale*, teda *Petrovi*. Čo sa týka samotného odovzdania najvyššieho úradu v Cirkvi a moci kľúčov apoštolovi Petrovi, to sa udialo až po Ježišovom zmŕtvychvstaní. Bolo to vo chvíli, keď na Petrovo trojité vyznanie lásky Ježiš mu udelil trojité poverenie *pásť jeho ovečky a baránky* (porov. Jn 21, 15-19). Pritom Petrovo trojité vyznanie lásky treba vnímať v kontexte jeho trojitého zapretia Krista. Práve do tohto okamihu nádherne zapadajú spomínané slová 138. žalmu, kde Boh sa *skláňa nad pokorným, ale pyšného odmieta*. Aj Ježiš prijal Petrove pokorné slzy ľútosti a povýšil ich na udelenie prvenstva medzi apoštolmi. Apoštol Peter podriadil Kristovi a jeho náuke celý svoj život až na hranicu mučeníckej smrti.

Jedna arabská povesť hovorí o mocnom panovníkovi, ktorý mal troch synov. Raz si ich zavolať k sebe a ukázal im tri veľké zapečatené urny. Jedna bola zo zlata, druhá zo striebra a tretia z pálenej hliny. Najstaršiemu synovi povedal: „Vyber si tú, ktorá má podľa teba najväčšiu hodnotu.“ Najstarší siahol po zlatej urne, na ktorej bolo napísané: „Kráľovstvo.“ Otvoril ju a našiel v nej plno krvi. Druhý syn siahol po striebornej urne, na ktorej bol nápis: „Sláva.“ Keď ju otvoril, našiel v nej iba prach z ľudí, ktorí boli v živote slávni. Tretiemu ostala urna hlinená. Otvoril ju a nebolo v nej nič. Na jej dne bolo vyryté slovo: „Boh.“ Keď sa panovník opýtal dvorných radcov, ktorá urna je podľa nich najcennejšia, jedni hovorili zlatá a druhí zasa strieborná. Našiel sa medzi nimi aj jeden múdry starec, ktorý za najdôležitejšiu označil urnu hlinenú. Svoje počínanie odôvodnil tým, že Božie meno je zo všetkého na svete najcennejšie.

Milí priatelia, pred každým z nás stoja pomyselné urny moci, slávy a iných hodnôt sveta. Môžeme v tejto chvíli povedať Kristovi, že tá s menom Božím je pre nás najcennejšia? Mala by byť, lebo Božie meno nemáme vyryté na dne akejsi truhlice, ale cez sviatosť krstu vo svojej duši. Nech je preto v našom živote denno-denne chválené a uctievané meno Pánovo.

Dvadsať druhá nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Pre žiakov, učiteľov i zamestnancov základných a stredných škôl sa skončili letné prázdniny a opäť začal nový školský rok. Jedni sú z toho smutní, druhí sa tešia a nič sa nemení na tom, že brány škôl sa otvorili. V tejto súvislosti sa mi natíska otázka: „Akí by sme boli, keby sme nikdy nechoďili do školy? Vieme si predstaviť seba bez schopnosti písať, čítať, rátať a mnohých iných daností, ktoré sme sa v škole naučili?“ Asi nie, a to by sme ani neboli my. Vzdelanie patrí k človeku ako sladkosť k medu, vôňa ku kvetu či dobrota k srdcu. Naozaj treba, aby sme za vzdelanie boli veľmi vďační a aspoň základné doprali najmä tým, ktorí ho na mnohých miestach sveta nemôžu dosiahnuť.

V *evanjeliu* dnešnej nedele (Mt 16, 21-27) sme mohli počuť o prvej Kristovej predpovedi svojho utrpenia, na ktorú Peter reaguje s nepochopením. Ježiš sa ďalej pýta: „*Ved' čo osoží človekovi, keby aj celý svet získal, a svojej duši by uškodil?! Alebo za čo vymení človek svoju dušu?!*“ (Mt 16, 26). Túto tému poznajú aj evanjelisti Marek (porov. Mk 8, 31-38) a Lukáš (porov. Lk 9, 23-27).

Slová dnešného evanjelia povedal Ježiš po tom, ako Petrovi prisľúbil apoštolský primát, čiže prvenstvo. Bolo to neďaleko Cézarey Filipovej. Toto mesto sa nachádzalo na juhozápadnom úpätí hory Hermon. Neďaleko mesta v Chulskom údolí pramenila rieka Jordán. Pôvodne sa mesto volalo Paneas, ale Herodes Filip ho prestaval a v r. 14 po Kr. premenoval k počte rímskeho cisára Augusta na Cézareu. Dnes po nej zostali iba rozvaliny. Netreba si ju mylíť

s Cézareou prímorskou, ktorú založil Herodes Veľký. Táto bola aj sídlom rímskeho prokurátora Poncia Piláta a po zničení Jeruzalema sa stala hlavným sídlom Judey.

Zaujímavé by bolo vedieť, čo viedlo Petra k tomu, aby na predpoveď utrpenia Ježišovi povedal: „*Nech ti je milostivý Boh, Pane! To sa ti nesmie stať!*“ (Mt 16, 22). Povedal to asi z ľudského ohľadu, lebo mal Ježiša rád a človek spravidla nepraje utrpenie tomu, koho miluje. Na druhej strane Peter musel poznať proroctvo Izaiáša zo štvrtej piesne o Pánovom služobníkovi, ktoré sa vzťahovalo na budúceho Mesiáša: „*Nemá podoby ani krásy, aby sme hľadeli na neho a nemá výzoru, aby sme po ňom túžili. Opovrhnutý a posledný z ľudí, muž bolesti, ktorý poznal utrpenie, pred akým si zakrývajú tvár, opovrhnutý, a preto sme si ho nevážili... On však bol prebodnutý pre naše hriechy, strýznený pre naše neprávosti... Obetoval sa, pretože sám chcel, a neotvoril ústa; ako baránka ho viedli na zabitie*“ (Iz 53, 2b-3. 5. 7a). Kristus za to Petra pokarhal tvrdými slovami: „*Chod' mi z cesty, satan! Na pohoršenie si mi, lebo nemáš zmysel pre Božie veci, len pre ľudské*“ (Mt 16, 23). Ježiš svojím postojom dal dôrazne naja-vo, že plnenie Božej vôle je dôležitejšie ako všetky ľudské ohľady a prieky Božím plánom. S týmto súvisia aj Ježišove slová o tom, že *získať svet za cenu zahubenia duše* by bolo tragickým premárnením večnej spásy.

V službách byzantského cisára Justiniána I. bol veľký vojvodca Belizara. Zvíťazil proti Peržanom, v Afrike si podmanil Vandalov, dobyl Sicíliu, Neapol a v r. 536 aj Rím. Belizar sa dostal do nemilosti cisára a z bojov bol odvolaný. Justiniánove vojsko bolo bez veľkého stratéga v Taliansku porazené, a tak cisár znova poveril Belizara velením armády. Pod jeho velením sa podarilo obsadené územia znova získať pre Justiniána. Cisár sa mu odmenil tak, že ho obžaloval zo spri-

sahania, zhabal mu celý majetok a dal ho oslepiť. Ponížený a slepý Belizar sedával na moste ako žobrák a okoloidúcich prosil slovami: „Darujte almužnu úbohému Belizarovi, ktorého pozdvihla udatnosť a zničila závišť.“

Milí priatelia, keď Ježiš nazval Petra *satanom*, lebo mu nechcel dopriať vykonať dielo spásy ľudstva, nepovažoval ho za diabla. Pre Krista je *satanom* každý, kto by nás chcel odradiť od cesty spásy. Charakteristickou črtou satana je jeho diabolská závišť. Preto urobí všetko, aby nám cestu spásy zmaril. Vždy, keď sa mu to podarí, človek dopadne ako spomínaný slávny vojvodca Belizar, bude vyzdvihnutý a napokon zničený. Večnú spásu nesmrteľnej duše, za ktorú Ježiš zomrel na kríži, nikdy nevymeňme za žiadne dočasné dobrá či pominuteľné hodnoty.

Sviatok Narodenia preblahoslavenej Panny Márie

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Na stene vedľa môjho pracovného stola mám vyrezávaný drevený reliéf s menami mojich predkov. Okrem súrodencov a rodičov sú na ňom mená všetkých mojich starých i prastarých rodičov. Poznám dátumy ich narodenia i úmrtia a tiež miesta posledného odpočinku. Takto mám stále pred očami malý rodokmeň svojich dvanástich predkov, ktorý siaha takmer dvesto rokov do minulosti.

Evanjelium dnešného sviatku (Mt 1, 1-16.18-23) nám ponúka rodokmeň Ježiša Krista, syna Dávidovho a syna Abrahámovho. Jozefovi anjel v sne povedal: „Jozef, syn Dávidov, neboj sa prijať Máriu, svoju manželku, lebo to, čo sa v nej

počalo, je z Ducha Svätého. Porodí syna a dáš mu meno Ježiš; lebo on vyslobodí svoj ľud z hriechov“ (Mt 1, 20-21). Ježišov rodokmeň uvádza aj evanjelista Lukáš (porov. Lk 3, 23-38).

Ježišov rodokmeň poukazuje na to, že pochádzal z Abrahámových potomkov a z rodu kráľa Dávida. Biblické prisľúbenia, ktoré dal Boh Abrahámovi a tiež Dávidovi, sa naplnili v Kristovi. V knihe Genezis hovorí Pán ešte Abramovi: *„Požehnám tých, čo ťa budú žehnať, a preklájam tých, čo ťa budú preklínať. V tebe budú požehnané všetky pokolenia zeme“ (Gn 12, 3).* V Druhej knihe Samuelovej tlmočí prorok Nátan Boží hlas Dávidovi: *„Až sa tvoje dni doplnia a uložíš sa k svojim otcom, ustanovím po tebe tvojho potomka, ktorý bude pochádzať z tvojich útroby a upevním jeho kráľovstvo. On postaví môjmu menu dom a ja upevním trón jeho kráľovstva naveky“ (2 Sam 7, 12-13).* Proroctvo síce hovorí o Dávidovom nástupcovi Šalamúnovi, ktorého však Cirkev považuje za predobraz Krista.

Rodokmeň Ježiša Krista uvádzajú evanjelisti Matúš a Lukáš. Keď si oba prečítame, tak zisťujeme, že sú rozdielne. Matúšov rodokmeň je rozdelený do troch dejinných období: Od Abraháma po Dávida, od Dávida po babylonské zajatie a od babylonského zajatia po Krista. V každom období figuruje štrnásť rodov, hoci sa vie, že ich bolo oveľa viac. Pravoverný Žid by nikdy do rodokmeňa nevložil mená žien. Napriek tomu sú v Matúšovom rodokmeni uvedené aj štyri ženy nie najlepšej povesti: Tamara, Rachab, Rút a Uriášova žena Betsabe. Z nich len Betsabe bola Židovka, ostatné tri boli cudzinky. Biblisti z toho dedukujú, že v Kristovi sme si všetci rovní a on prišiel spasť všetkých ľudí, Židov aj pohanov. Výrazný zreteľ na pohanov kladie Lukášov rodokmeň, ktorý siaha až k praotcovi všetkého ľudstva, aby poukázal,

že Kristus prišiel spasiť aj pohanov. Významnou postavou Ježišovho rodokmeňa je Jozef, manžel Márie, ktorá sa z Božieho riadenia stala matkou Spasiteľa. Takto je Mária piatou ženou Kristovho rodokmeňa, ale už čistou, nevinnou a duchovne krásnou.

Ježišova matka Mária je začiatkom našej spásy. Vo Svätom písme nemáme o nej veľa správ, a predsa, oslovenie anjela: „*Milosti plná*,“ je nad všetky iné správy a svedectvá z jej života. Je to žena Božieho vyvolenia, z ktorej na svet prišla najväčšia Láska – Boží Syn.

V príbehu *Podobať sa* píše Bruno Ferrero o misionárovi, ktorý cestoval vlakom a pri modlitbe breviára mu z neho vypadol obrázok Panny Márie. Oproti nemu sedel malý chlapec, ktorý pohotovo obrázok zdvihol a podíval sa naň. Misionára sa spýtal: „Kto je tá krásna pani?“ „To je moja matka,“ odpovedal mu kňaz. Chlapec nechápavo krútil hlavou a povedal: „Ale veľmi sa na ňu nepodobáš.“ Misionár mu s úsmevom odpovedal: „Celý život sa na ňu snažím aspoň trochu sa podobať.“ Krajšej podoby srdc a splynutie duší, aké bolo medzi Ježišom a Máriou, azda ťažko nájdeme v iných prirovnaniach. To nebola podoba iba podľa vonkajšieho výzoru, ale podľa vnútorného spojenia s Bohom a plnenia jeho vôle v ich životnom poslaní. Podobať sa na Máriu znamená priblížiť sa láske, akou milovala svojho Syna. Naša láska ku Kristovi je tou najkrajšou kyticou, akú môžeme na sviatok narodenín Panne Márii symbolicky položiť k nohám. Kdesi som čítal, že Ježišovej matke sú najpríjemnejšie tie ruže či kvety, ktoré majú *vôňu* jej Syna.

Milí priatelia, hovorí sa, že prvý a posledný pohľad človeka má patriť jednej a tej istej osobe. Prvým je pohľad na matku a posledný má byť povzdych za matkou. Na dnešný *Sviatok Narodenia Panny Márie* si vzájomne želajme,

aby meno Mária bolo našim posledným slovom v pozemskom živote a kľúčom pre otvorenie života večného.

Dvadsať tretia nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Sťažoval sa istý pravoslávny kňaz katolíckemu kňazovi: „Minule som povedal jednej mamičke, že sa mi nepáči, ako jej malý syn, keď ide zo školy popri fare domov, oplzlo a vulgárne rozpráva, lebo to počujem cez otvorené okno. Vieš čo mi povedala? Aby som sa staral o svoje deti, a nie jej.“ Katolícky kňaz mu na to povedal: „Ja som nedávno tiež povedal jednej mamičke, že múdrejšie a lepšie dieťa ako jej som ešte nevidel. Vieš, čo mi odpovedala? 'Ďakujem, to má po mne.'“ Tým mu chcel povedať, že ak nechce mať problémy, tak nech radšej ľudí chváli ako napomína.

V dnešnom *evanjeliu* (Mt 18, 15-20) hovorí Ježiš svojim učeníkom: „*Keď sa tvoj brat prehreší voči tebe, choď a napomeň ho medzi štyrmi očami. Ak ťa počúvne, získal si svojho brata*“ (Mt 18, 15).

Aj prorok Ezechiel nám v *prvom čítaní* hovorí: „*Ak poviem bezbožnému: Bezbožný, zomrieš, a ty mu nebudeš dohovárať, aby sa odvrátil od svojej cesty, on, bezbožný, zomrie pre svoju nepravosť, ale teba bude brať na zodpovednosť za jeho krv*“ (Ez 33, 8). K týmto dvom biblickým výzvam dodáva význam prosba responzóriového žalmu: „*Pane, daj, aby sme počúvali tvoj hlas a nezatvrdovali si srdcia*“ (porov. Ž 95, 8).

Evanjeliovo *napomenúť* svojho brata, neznamená ho iba pokarhať, čo je významovo zhodné s gr. *ἐλεγξον* - *elegkson*.

Ďaleko hlbší význam *napomenutia* v sebe skrýva lat. *corripere* – *napomeň ho*. *Corripere* znamená nielen *napomenutie*, ale *strhnutie na svoju stranu* alebo *zmocnenie sa ho*, čiže *byť mu príkladom*. V takomto význame napomenúť svojho brata znamená *získať si ho* silou príkladu svojho života. Nad niekým hodiť rukou je ľahké, aj povedať, že je strateným prípadom nám nedá veľkú námahu, ale pomôcť mu, je zložitejšie i potrebnéjšie. K tomu nám treba, ako hovorí žalmista: *Počúvať Boží hlas a otvárať si srdce pre jeho slovo*.

Mal som tetu, ktorá bola maminou sestrou. Mala syna, ktorý sa už ako malý chlapec dopúšťal rôznych krádeží potravín, ktoré zavčas rána boli položené vonku pred obchodom. Moja mama často upozorňovala sestru, aby si s chlapcom pohovorila a vysvetlila mu, že nekoná správne. To sa však nikdy nestalo. K malým krádežiam sa neskôr pridali výtržnosti, alkohol a môjho bratranca sa takmer každý bál. Jeho mama nikdy nepripustila, že to, čo jej mnohí hovorili, aký je zlý a nebezpečný, je skutočne pravda. A bola! Skončilo to neslávne. Moja teta bola posledné roky pripútaná na lôžko a mama ju trikrát do týždňa chodievala opatriť, umyť, očesať a urobiť, čo bolo potrebné. Často som chodieval s ňou, lebo sa tiež svojho synovca bála. Raz sme prišli k tete a našli sme ju nehybnú. V miestnosti bol veľký zápach po nejakej chemikálii, z ktorej bola našťastie iba priotrávená. Vyvetrali sme, zavolali lekára, a tak sme ju zachránili. Jej „vydarený“ syn, na ktorého z „opičej lásky“ nikdy nedopustila, že je zlý, jej do izby nastriekal biolit, lebo mu nechcela dať peniaze na alkohol. Ešte šťastie, že mamu neotrávil. Za rôzne „maličkosti“ si v base posedel aspoň dvadsaťkrát. V základnej škole len prepadal a basa bola jeho jediná škola, ktorá ho však nenaučila nič dobré. Neviem, či ešte nejaký kňaz má príbuzného, ktorý toľkokrát sedel v base, a tak mi

asi prischne takéto neslávne prvenstvo. Bratranec je už dávno na Božej pravde. V modlitbách na neho často pamätám a prosím Boha, aby bol k nemu milosrdný, lebo nemal také šťastie na dobrú výchovu ako ja alebo iní. Odprosujem ho i za nás, že sme vtedy nedokázali nič rozumné urobiť, aby sa veci okolo neho a v ňom vyvíjali lepším smerom. *Miserere nobis, Domine!*

Milí priatelia, z vlastnej skúsenosti viem, že niekoho napomínať a nasmerovávať na správnu cestu života je veľmi ťažké. O to je to náročnejšie, keď nie je ochotný spolupracovať a počúvať dobré rady. Dnes je to azda ešte zložitejšie, lebo sú ľudia „opití“ slobodou a akýkoľvek zásah do ich života považujú za ich obmedzovanie. Naozaj nám toho veľa neostáva, ako ich osloviť bez toho, aby nereagovali podráždene. Zostávajú nám však dva mocné prostriedky: *osobný príklad* a *modlitba*. Trpezlivo ich používajme na získanie svojich „bratov“ pre ich obrátenie k dobrému.

Sviatok Povýšenia svätého Kríža

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Starobylé kresťanské baziliky a katedrály majú spravidla pôdorys *kríža*. Tým sa zvyrazňovala ústredná myšlienka Ježišovho diela lásky, ktoré sa udialo na dreve kríža. Popri kruhových rotundách vyjadrujúcich *večnosť* bol pôdorys kríža stavebným znakom vykúpenia ľudstva. Pred zajtrajšou cirkevnou slávnosťou a národným sviatkom Sedembolestnej Panny Márie, patrónky Slovenska, je téma kríža a utrpenia mozaikou Božej lásky a nádejou našej spásy.

V evanjeliu dnešného Sviatku Povýšenia svätého Kríža (Jn 3, 13-17) Ježiš hovorí Nikodémovi: „A ako Mojžiš vyzdvihol na púšti hada, tak musí byť vyzdvihnutý aj Syn človeka, aby každý, kto verí, mal v ňom večný život“ (Jn 3, 14-15).

Mojžišov medený had na púšti bol predobrazom Krista na kríži. Ježiš sám seba prirovnal k Mojžišovmu hadovi na púšti, ako sme to dnes počuli v evanjeliu (porov. Jn 3, 14-15). Pohľad na medeného hada uchránil každého od smrti, ak s dôverou na neho pohliadol (porov. Nm 21, 7-9). Dôležitým momentom ochrany pred hadím jedom bola viera a dôvera v Boha. Pekne o tom hovorí Kniha múdrosti: „Lebo kto sa (k nemu) obrátil, zachránený bol, nie skrz to, čo videl, ale skrze teba, spasiteľa všetkých... Tvojich synov však neprevládli ani zuby jedovatých hadov, lebo tvoja milosrdnosť proti tomu povstala a priniesla im uzdravenia... Lebo ani zelina, ani náplasť ich nevylicili, ale tvoje slovo, Pane, ktoré lieči všetko. Veď ty máš moc nad životom i smrťou“ (Múd 16, 7. 10. 12-13).

„Kríž,“ lat. *crux* a gr. *σταυρός* – *stauros*, bol krutý nástroj umučenia pre najrozličnejších zločincov, otrokov, ale aj nevinné obete bezcitných tyranov. Pre Židov bol nástrojom potupy, pre Grékov bláznovstvom a pre kresťanov sa v Kristovi stal symbolom vykúpenia a spásy. Signifikantné pre kríž je, že bez ohľadu na to, ako ho človek vníma, alebo čo o ňom hovorí, ešte sa nenarodil ten, ktorý by ho na vlastnom tele nepoznal. Kríž, ako symbol utrpenia, problémov, choroby, neúspechov, sklamaní a pádov je v nejakej podobe prítomný v živote každého človeka. Naozaj má všeludský rozmer univerzálnej ľudskej skúsenosti. Svoj kríž, ťažší či ľahší, si musí niesť každý z nás. Otázkou je, či to robíme trpezlivo a s láskou, alebo s neochotou a so zlorečením, s vierou alebo bez viery, s nádejou či so zúfaním. Kríž v našom živote

nie je na to, aby nás zadlávil a zničil, ale aby nás pozdvihol, polepšil a zachránil. Kríž je podľa veľkých duchovných autorov dotykom Božej lásky a Ježišovým bozkom nášho vykúpenia z hriechov. Hlboko veriaci človek v kríži nevidí iba bolesť, ale pozerá sa na kríž s nádejou. Za krížom sa nám otvára svet nebeskej blaženosti v duchu slov: „Per angusta ad augusta – Cez ťažkosti k veľkosti (k počtám).“ Alebo: „Per cruce[m] ad lucem – Cez kríž k svetlu.“ Svätý František Saleský považoval *Golgotu* za *univerzitu lásky* a kríž bol pre neho *kazateľnicou lásky*.

V príbehu *Kus dreva* hovorí Bruno Ferrero o mužovi, ktorý mal na stene zavesený suchý drevený konár. Nikto si nevedel vysvetliť, čo pre domáceho pána znamená a prečo je na stene. Keď sa ho raz ktosi na to spýtal, rozpovedal mu tento príbeh. Ako malý chlapec bol raz v jedno mrazivé zimné popoludnie so svojím dedkom na prechádzke v parku. Dedko kráčal pomaly, lebo mal choré srdce a on zatúžil ísť na jazero sa trochu pošmýkať na ľade. Skôr, ako ho dedko stačil zastaviť, chlapec skočil na ľad a prepadol sa do vody. Dedko zo všetkých síl schmatol ležiaci konár na zemi, podal ho vnúčikovi a s námahou sa mu ho podarilo zachrániť. Chlapcovi sa stačilo doma prezliecť, zabaliť do deky a vypiť horúci čaj, ale dedko s chorým srdcom v noci vysilený zomrel. Na druhý deň chlapec bežal k rybníku a priniesol domov drevený konár, s ktorým mu dedko zachránil život. Odvtedy každému, kto sa pýtal, prečo je drevený konár na najčestnejšom mieste v dome, odpovedal: „Kým budem žiť, bude visieť na tejto stene ako znak nezištnej dedkovej obety a lásky ku mne.“

Milí priatelia, mottom Kongregácie Svätého Kríža sú slová: „Ave crux, spes unica! – Zdravas kríž, nádej jediná!“ Tieto slová si vždy pomyslím pri príchode i odchode zo

svojho domu, keď sa bozkom ruky dotknem malého krížika na zárubni dverí. Zbožní Židia sa takto oddávna dotýkajú *Mezuzy*, hebr. *mezuzot* – *zárubňa*, čo je malá krabička s pergaménom s dvomi pasážami z Tóry (Dt 6, 4-9 a 11, 13-21) na zárubni dverí. Kristus sa obetoval aj za každého z nás, a tak v tejto chvíli mu môžeme dôverne povedať: „Pane, kým budem žiť, budeš mať to najčestnejšie miesto nielen na stene môjho príbytku, ale hlavne v mojom vďačnom srdci.“

Slávnosť Sedembolestnej Panny Márie

Patrónky Slovenska

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V jednej farnosti mi raz prišli nahlásiť pohreb. Keď som sa spýtal, či im zomrela matka, dostal som odpoveď: „Viac ako matka.“ V prvom momente som tomu nerozumel, ale bolo mi to vysvetlené. V minulosti tri malé deti pri tragédii stratili v jeden deň oboch rodičov. Starí rodičia už nežili, a aby deti nemuseli ísť do štátneho ústavu, osvojila si ich bezdetná susedka aj s manželom. Starali sa o ne ako o vlastné, vychovali ich a pripravili pre život. Tá pani, čo mi povedala, že viac ako matka, bola jedna z tých detí. Po takom vysvetlení som už tomu rozumel.

Na dnešný národný sviatok i cirkevnú *Slávnosť Sedembolestnej Panny Márie*, patrónky Slovenska, nám v *evanjeliu* (Jn 19,25-27) Kristus na kríži cez učeníka Jána dáva svoju matku za našu matku a Jána dáva svojej matke za syna. V Jánovi sme jej deťmi všetci, ktorí milujeme jej Syna.

Ježiš sa z kríža obrátil na Máriu a povedal: „Žena, hľa, tvoj syn,“ lat. *mulier, ecce filius tuus*, gr. *γύναι ἴδε ὁ υἱός σου* –

gynai ide ho hyios sú. Jánovi povedal: „*Hľa, tvoja matka,*“ lat. *ecce mater tua*, gr. *ἴδε ἡ μήτηρ σου - ide hé métér sú* (Jn 19, 27).

V poslednej chvíli života Ježiš myslí na svoju drahú matku a svoje duchovné deti. Nechce, aby zostala sama bez syna a my zasa bez nebeskej matky. Keď človek v najťažšej chvíli života nemyslí na seba, ale na iných, tomu sa hovorí kultúra srdca a ušľachtilosť duše. Kto iný a kto viac by mal týmito hodnotami oplývať, ak nie Ježiš, ktorý je symbolom obetavej a milosrdnej lásky.

V dnešný deň sa môže vo svätej omši čítať aj starobylá sekvencia *Stabat Mater dolorosa – Stála matka bolestivá*, ktorá patrí k literárnym skvostom duchovno-mariánskej poézie. Započúvajme sa aspoň do niektorých veršov:

*Ó, ty, Matka, žriedlo lásky, nech prežívam bôľ tvoj ťažký
a nech s tebou nariekam!*

*Nech mi srdce láskou planie ku Kristovi neprestajne,
veď on je môj Boh a Pán.*

*Daj, nech s tebou plačem, kvílím a nech s Kristom
spolucítim, kým len tuná budem žiť.*

*Panna panien prevznešená, aj pre mňa si zúbožená,
preto s tebou nariekam.*

*Nech mi je kríž útočiskom, Kristova smrť – život s Kristom;
vyprosuj mi milosti!*

*A keď moje telo skoná, daj, nech duša moja spozná
život rajskej radosti.*

Tieto krásne slová velebia Božiu matku, ktorá stála pod krížom svojho Syna, spolu s ním cítila a trpela ako každá dobrá matka. Predpovedaný *meč bolesti* hlboko ranil jej materinské a milujúce srdce i dušu, ako jej Simeon predpovedal v chráme (porov. Lk 2, 35).

Svätý Alfonz vo svojich nádherných *Chválach mariánskych* rozpráva o jednom bohatom mladom šľachticovi, ktorý rozšafným životom premárnil a po nociach prehýril obrovský majetok. Ocitol sa v biede, ktorá sa mu ani trochu nepáčila, lebo bol naučený bohém-skému životu. Aby opäť nadobudol veľké imanie, rozhodol sa požiadať o pomoc samého diabla. Ten mu rád sľúbil, že ho urobí ešte bohatším ako bol, len mu dal podmienku zrieknuť sa viery v Boha. Mladík dlho váhal, ale vidina bohatstva ho primkla Boha sa zrieknuť. Diabol však s tým nebol celkom spokojný a žiadal ho, aby sa odvrátil aj od Božej matky Márie. V tej chvíli sa mladík spamätal a rázne prehlásil: „Márie sa nikdy nezrieknem! Matku nezapriem, lebo ona je mojou jedinou nádejou. Radšej budem do smrti žobrákom ako zradcom milujúcej Ježišovej matky, ktorá je aj mojou dobrou mamou. Nikdy nezapriem ani svoju pozemskú mamu, a tobôž nie nebeskú.“

Milí priatelia, keď sa pozrieme na ktorúkoľvek *Pietu* bolestnej matky s mŕtvym Synom v náručí v sochách či na obrazoch, vidíme jej bolesť, tiché zamyslenie a odovzdanosť do Božej vôle. V jej bolesti sú zahrnuté všetky osudy celého ľudstva a Mária si veľmi praje, aby v pozemskej púti došlo do nebeskej blaženosti. Ježišovo odovzdanie matky učeníkovi Jánovi a zverenie Jána do jej ochrany má za cieľ, aby sme raz všetci pod ochranou jej milostivého plášťa spočinuli v Kristovom náručí. V tom Ježišova obeta kríža i bolesť Panny Márie nadobudnú kontúry zmyslu utrpenia v objatí večného významu a nádeje.

Dvadsať štvrtá nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Prastará múdrosť hovorí: „Odpustenie je najsladšou pomstou.“ Aby sme boli schopní odpustenia, potrebujeme mať múdrosť srdca a milosrdenstvo v duši. To sú vzácne čnosti, ktoré zlu a nenávisti kladú prekážky a prinášajú útechu i radosť.

V dnešnom evanjeliu (Mt 18, 21-35) sa apoštol Peter pýta Krista: „*Pane, koľko rás mám odpustiť svojmu bratovi, keď sa proti mne prehreší? Azda sedem rás?*“ Kristova odpoveď znie: „*Nie sedem rás, ale sedemdesiatsedem rás*“ (Mt 18, 21-22). Ku svojej odpovedi Ježiš pridáva aj podobenstvo *O nemilosrdnom sluhovi*. O odpustení hovorí aj evanjelista Lukáš (porov. Lk 17, 3-4).

Podobenstvo vykresľuje dva svety: *veľkodušnosti* a *sebec-tva*. Sluha, ktorý svojmu pánovi dlhuje celý majetok, nájde v jeho očiach pochopenie a súcitné správanie. Hoci veľmi veľa dlhuje, všetko mu je veľkodušne odpustené.

Kontrastom tohto príbehu je nemilosrdné zaobchádzanie so spolusluhom, ktorý prosí o odpustenie banálnej dlžoby, ale narazí na bezcitné zaobchádzanie a nepochopenie. Keď to pánovi prezradili, bol veľmi sklamaný z počínania muža, ktorému tak veľa odpustil, a on sa nedokázal zmiľovať nad človekom, ktorý mu dlhoval sto denárov. Vydal ho mučiteľom, kým nevráti celú dlžobu. Kľúčovou vetou príbehu sú slová: „*Tak aj môj nebeský Otec urobí vám, ak neodpustíte zo srdca každý svojmu bratovi*“ (Mt 18, 35). Toto sú veľmi vážne slová, ktoré neznesú žiadny symbolický výklad, lebo odpustenie, ktoré prijímame od Boha, je výzvou

k tomu, aby sme boli chápací, súcitní, veľkodušní i odpúšťajúci každému, kto nám nejakým spôsobom ublížil. Hnevať by sme sa v žiadnom prípade nemali ani na tých, ktorí svoje skutky neľutujú, lebo kresťanským znakom viery je postoj milosrdenstva podľa Ježišovho príkladu.

Veľmi starý príbeh hovorí o mocnom panovníkovi, ktorý sa ujal starostlivosti o syna jedného poddaného, ktorý zahynul. Vychovával ho celé roky a minul na neho nemalé finančné prostriedky. Panovník si dal raz tohto, už dospelého mladíka, zavolať a podal mu list s čiernou obrubou na obálke. Trasúcimi rukami sa v ňom dočítal, akú veľkú sumu dlhuje panovníkovi za výchovu a starostlivosť. Nebolo možné, aby to splatil, a do jeho vyplašenej duše znova prehovoril panovník: „Môj syn za teba prosil, a tak ja pred tebou trhám tento list s čiernou obrubou.“ Potom mu podal druhý list so zlatým lemom a v ňom bolo napísané: „Udeľujem ti milosť. Tvoj dlh je zmazaný a prijímam ťa za svojho druhého syna aj s dedičským panovníckym právom.“

Milí priatelia, takto sa k nám správa nebeský Otec. Veľkodušne nám odpúšťa všetok dlh a vždy nás po úprimnej ľúlosti prijíma za svoje milé deti. Dokonca nám dáva aj právo dedičstva Božieho kráľovstva. Len aby sme si ho nerozumne a sebecky nepremárnili zbytočným hnevom či neschopnosťou niekomu odpustiť.

Dvadsať piata nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Malý príbeh hovorí o tom, že na gazdovskom dvore žili dva psy. Jeden bol lovecký a druhý strážny. Keď sa lovecký pes vrátil z hory uštvaný od nosenia zveri, pán dal jedlo strážnemu a loveckému nie. Raz povedal lovecký pes strážnemu: „Toto je nespravodlivé. Ja behám celý deň po hore a hladný idem spať. A ty tu celý deň iba polihuješ, nič nerobíš a tebe dá pán plnú misu jedla.“ Strážny pes mu popod nos prepovedal: „Priateľu, na mňa sa nehnevaj, ale hnevaj sa na pána.“

Dnešné *evanjelium* (Mt 20, 1-16) nám predkladá podobenstvo *O robotníkoch vo vinici*, v ktorom hospodár počas dňa najímal robotníkov do jeho vinice. Keď tí, ktorí pracovali celý deň, dostali toľko isto ako tí, ktorí pracovali iba hodinu, šomrali na hospodára: „*Títo poslední pracovali jednu hodinu a ty si ich postavil na roveň nám, čo sme znášali bremeno dňa a horúčosť. Ale on jednému z nich odpovedal: 'Priateľu, nekrivdím ti. Nezijdnal si sa so mnou za denár? Vezmi, čo je tvoje a choď. Ja chcem aj tomu poslednému dať toľko, koľko tebe'*“ (Mt 20, 12-14).

Predmetné podobenstvo môžeme považovať za podstatu a srdce kresťanskej náuky o zásluhách človeka a Božej добрote. Apoštoli a prví kresťania zo židovstva aj z pohanstva boli prví, ktorí začali od rána po celý deň pracovať v Pánovej vinici. Podobenstvo chce upozorniť na to, aby neboli náchylní si myslieť, že si zaslúžia viac ako tí, čo prijali kresťanstvo neskôr alebo až v našich časoch. Logika podobenstva spočíva v tom, že nie je najdôležitejšie to, kedy sa člo-

vek odhodlá *ísť pracovať do vinice*, ale že sa odhodlá. Či je to v detstve, v mladosti, v dospelosti, v starobe alebo až na smrteľnej posteli. Pre hodnotu spásy je dôležité, že si človek v ktorúkoľvek hodinu dňa otvoril dušu i srdce pre Boha. Zatúžiť po Bohu a večnej spase má vždy veľkú cenu, nech by to bolo kedykoľvek. Duchovná tragédia je, keď to nie je nikdy.

Francúzsky revolucionár a člen Parížskej komúny Jean-Marie Collot d'Herbois patrila k tým ľuďom „opitých“ mocou, ktorí vyznávali filozofiu maximálneho užitia si života. Svojim podriadeným rád pripomínal, že len rozkoš je cieľom ľudského života. Ako revolucionár mal ruky postriekané krvou mnohých obetí, ktoré odsúdil k smrti. Medzi nimi aj samotného kráľa Ľudovíta XVI. „sans sursis – bezodkladne“ poslal pod gilotínu. V r. 1795 vážne ochorel na žltú zimnicu a nahlas si vzdychal po Bohu. Vojak, ktorý mu robil osobného tajomníka, mu pripomenul: „Pane, veď ste vždy hovorili, že človek nie je skoro nič viac ako zviera.“ Chorý Collot d'Herbois mu pokorne odpovedal: „Priateľu, to len môj jazyk chcel oklamať moje srdce.“ Podľa svedectva tajomníka často volal: „Môj Bože! Môj Bože! Privedte mi nejakého tešiteľa, privedte mi niekoho, kto ma pozbaví páľavy, ktorá zožiera moje vnútro.“ V jeho životopise sa už nepíše, či pred smrťou v r. 1796 prijal Božie odpustenie a na smrteľnej posteli išiel *pracovať do Pánovej vinice*. Ak áno, tak niekto z ideologických dôvodov mal dôvod to zamlčať, lebo taký revolucionár sa predsa nemohol vrátiť k Bohu a prijať sviatosti od Cirkvi, ktorú prenasledoval a ničil. Pán kanonik ThDr. Ladislav Dorušák mi hovoril, že údajne aj Lenin v posledných chvíľach života kajúcne kričal, aby mu zavolali kňaza, ale nebolo mu vyhovené. Nevie, z akého prameňa čerpal túto informáciu, lebo dopátrať sa k nejakému písomnému záznamu o tejto udalosti je takmer nemožné, ale nemám dôvod mu neveriť.

Milí priatelia, pod vplyvom dnešného Božieho slova máme možnosť precítiť v sebe radosť z toho, že sme boli Pánom pozvaní pracovať do jeho vinice. Vezmime si poučenie a chráňme sa vnútorného nepokoja, ak uvidíme, že niektorí sa toľko pre Božie veci nenamáhajú a Boh je k nim štedrý. Každému doprajme jeho milosť a lásku a úprimne sa tešme z každého návratu človeka k viere a kresťanským hodnotám.

Dvadsať šiesta nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V tomto čase už bývajú vo viniciach obaračky, a tak téma Božieho slova je aktuálne zladená s realitou nášho života.

V dnešnom *evanjeliu* (Mt 21, 28-32) v podobenstve *O dvoch synoch* hovorí Ježiš o otcovi, ktorý mal dvoch synov. Prvého poslal pracovať do vinice, ale sa mu nechcelo, no napokon išiel. Druhý povedal, že ide, ale nešiel. Ježiš povedal veľkňazom a starším ľudu: „*Mýtnici a neviestky vás predchádzajú do Božieho kráľovstva*“ (Mt 21, 31).

Ježiš takýmto netradičným a odvážnym prístupom k veľkňazom a k náboženskej elite doslova rozvrátil stáročnú náuku o tom, kto bude dedičom večného života. Zbožní i vzdelaní farizeji a zákonníci boli hlboko presvedčení o tom, že až raz príde Mesiáš, zachráni ich, lebo patria k vyvolenému národu. Takto vnímali syna z podobenstva, ktorý otcovi povedal: „Idem,“ ale „nešiel.“ Oproti nim stáli mnohí opovrhovaní verejní hriešnici, mýtnici a neviestky, ktoré svojím nemravným životom predstavovali druhého syna, ktorý povedal: „Nechce sa mi,“ ale otvorili si dušu

pre hlas Jána Krstiteľa a „išli“ za Ježišom. Pokiaľ si židovská náboženská elita myslela, že Božiu priazeň dostane len preto, že patrí k akémusi vyvolenému spoločenstvu, veľmi sa mýlila. K Božiemu odpusteniu je vždy potrebné pokánie a kajúcnosť. K nim nás privádza iba cesta pokory. To vidieť aj z postoja mýtnika v chráme: „*Bože, buď milostivý mne, hriešnemu*“ (Lk 18, 13).

Svätý Augustín sa priznáva, že mal v živote obdobie, kedy hovorieval: „Milovaný Pane, chcem sa polepšiť, ale nie teraz, až neskôr.“ Po čase svoje zmýšľanie ľutoval zvolaním: „Večná Krása, príliš neskoro som si ťa zamiloval.“ Odkladať svoje polepšenie a oddaľovať návrat k Bohu je starou a osvedčenou taktikou každého, kto to s pokáním nemyslí vážne. Keby mal človek možnosť dokonale poznať nebeskú blaženosť, azda by konal inak. Pravdepodobne by v živote všetko podriadil tomu, aby o nebeskú krásu nebol sebou alebo inými okradnutý. Napriek tomu, že neviem presne, čo nebo v skutočnosti je, máme viacero Ježišových uistení o tom, že existuje. Napríklad: „*Vôbec neprisahajte – ani na nebo, lebo ono je Božím trónom, ani na zem, lebo ona je podnožkou jeho nôh*“ (Mt 5, 34-35). Krásnym je jeho vyjadrenie: „*Nezhromažďujte si poklady na zemi, kde ich moľ a hrdza ničia, a kde sa zlodeji dobývajú a kradnú. V nebi si zhromažďujte poklady; tam ich neničí ani moľ, ani hrdza a tam sa zlodeji nedobývajú a nekradnú*“ (Mt 6, 19- 20). Významný je aj výrok sv. Pavla apoštola: „*Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do ľudského srdca nevstúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú*“ (1 Kor 2, 9). Večný život v Božom kráľovstve je hodnota hodnôt, za ktorú sa oplatí žiť, zápasiť a najmä milovať.

V dráme *Nočný útulok*, ktorá je azda najvýznamnejším literárnym dielom Maxima Gorkého, sa hovorí o pútniko-

vi, ktorý bol presvedčený, že kdesi existuje zem spravodlivých. Tvrdil: „Musí byť na svete zem spravodlivých, kde žijú inakší ľudia, dobrí ľudia, ktorí si ctia jeden druhého, ktorí si navzájom pomáhajú, medzi ktorými je všetko dobré a pekné.“ Nájsť takúto zem bolo jeho jedinou túžbou a radosťou. Raz navštívil istého učenca, ktorý mal veľa kníh a starých máp. Dlho v nich hľadal, ale zem spravodlivých nikde nenašiel. Pútnik tomu nechcel veriť a naliehal, aby hľadal dôkladnejšie, lebo taká zem musí existovať. Keď ani potom nič neobjavil, pútnik sa ho spýtal: „To som teda nadarmo žil, trpel a veril, že taká zem jestvuje?“ V rozčúlení rozbil učencovi hlavu, sklamaný sa vrátil domov a skoncoval so životom. Bez istoty, že existuje zem spravodlivých, už nechcel žiť.

Milí priatelia, zo srdca prajme každému, aby raz spoznal *zem spravodlivých* a bolo mu dovolené prejsť cez nebeskú bránu do raja. Len nezabudnime aj na seba, aby sme k nim patrili a večnú blaženosť tiež dosiahli.

Dvadsať siedma nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Nad príbehom o dvoch synoch, ktorých otec posielal pracovať do vinice, sme sa mohli zamýšľať minulú nedeľu. Aj v dnešnú nedeľu môžeme spoločne uvažovať o podobnej téme, ktorá má tiež súvis s vinicou. Podklady pre akúkoľvek úvahu nám ponúka podobenstvo *O zlých vinohradníkoch*.

V dnešnom *evanjeliu* (Mt 21, 33-43) rozpovedal Ježiš veľkňazom a starším ľudu príbeh, v ktorom si hospodár vysadil vinicu, prenajal ju vinohradníkom a odcestoval. Keď

sa blížil čas obračky, poslal robotníkov, aby vinicu obrali, ale nájomníci ich pochytili, jedného zbili a ďalšieho ukameňovali. Hospodár poslal ďalších robotníkov, ale ani tí nepochodili. Potom poslal vlastného syna a toho zabili. Ježiš po rozpovedaní príbehu povedal: „*Vám sa Božie kráľovstvo vezme a dá sa národu, ktorý bude prinášať úrodu*“ (Mt 21, 43). Toto podobenstvo zaznamenali aj evanjelisti Marek (porov. Mk 12, 1-12) a Lukáš (porov. Lk 20, 9-19).

Evanjeliové podobenstvo je podobné posolstvu proroka Izaiáša z dnešného *prvého čítania* (porov. Iz 5, 1-7). Je to nádherná pieseň o vinici, ktorá hovorí, ako si človek vysadil vinicu, ohradil ju, postavil v nej vežu s lisom, a keď čakal úrodu hrozna, zarodila mu trpké plánky. Preto sa majiteľ rozhodol: „*Pováľam jej plot a bude napospas, zrúcam jej ohradu a budú po nej šliapať. Obrátim ju na púšť. A oblakom prikážem, aby ju neskropili dažďom*“ (Iz 5, 5b-6).

Téma o vinici je v Biblii veľmi častá, nakoľko sa spomína 61-krát. Z toho 41-krát v Starom zákone a 20-krát v Novom zákone. Najstaršia biblická zmienka o vinici je v knihe Genезis, keď praotec „*Noe začal obrábať zem a vysadil vinicu*“ (Gn 9, 20). V Novom zákone z evanjelistov vinicu spomínajú všetci traja synoptici: Matúš 9-krát, Marek 3-krát a Lukáš 5-krát. Raz je spomenutá aj v Prvom liste Korinťanom, kde sa Pavol pýta: „*Kto sadí vinicu, a neje z nej ovocie?*“ (porov. 1 Kor 9, 7) a dvakrát v Knihe zjavenia apoštola Jána, keď „*anjel oberal hrozná z vinice*“ (porov. Zjv 14, 18.19).

Izaiášovo proroctvo obrazne hovorí o vyvolenom národe, ktorý si Boh chránil, ako hospodár svoju vinicu. Bohu – miláčikovi sa však stal neverným a nevďačným. Aj v Ježišovom podobenstve je hospodárom Boh, vinicou Cirkev a dedičským synom Kristus. Obraz obračky je časom posledného súdu, kedy má byť každý človek pripravený zodpovedať

sa Bohu za svoj život. Očakávanou úrodou majú byť dobré skutky človeka, ktoré sú obrazom hrozna vo vinici. Trpké plánky sú obrazom zlých skutkov a nevďačného života.

Ježišovo podobenstvo má aj skryté posolstvá. V *zabitých synoch* je utajený odkaz na likvidáciu starozákonných prorokov. *Zabitie syna* je obrazom budúcej Ježišovej popravy na kríži. Kristus tak plasticky a jasne vykreslil duchovné i mentálne nastavenie národa, že to dobre pochopili aj veľkňazi a starší ľudu, ktorým podobenstvo rozpovedal. Ich „pochopenie“ sa prejavilo v túžbe zlikvidovať ho, lebo Ježišovo učenie sa nezhodovalo s ich vierou a náukou, ktorú predkladali ľudu. Neurobili však nič, lebo ešte neprišla Ježišova hodina splniť poslanie vykúpenia človeka.

Aktuálnou výzvou dnešného Božieho slova je konať dobro. Tak, ako má vinica prinášať zrelé hrozno, človek zasa životné dobro. O tom je malý príbeh o zámožnej grófke, ktorá bola v živote významnou osobnosťou. Keď sa naplnili dni jej života, prišla do neba. Úctivo, ako vzácného človeka, ju prijal sv. Peter a vyjadril poctu, že nebo má v jej osobe vzácnu obyvateľku. Pani grófka nabrala dojem, že bola asi najlepším človekom na zemi, keď si ju tak považujú. Potom ju Peter vzal za ruku a odviedol pár ulíc stranou. Na konci krásnej stromovej aleje stála prepychová vila. Apoštol Peter jej prezradil, že to je nebeský príbytok jej slúžky. V duchu si madam pomyslela: „Keď takúto nádheru má moja slúžka, čo asi pripravili mne?“ Peter ju znova odviedol pár ulíc bokom, ukázal na maličký, biedny domček a povedal: „Toto bude váš príbytok.“ Grófka strýpla od úžasu a sklamania. V nemalom šoku s ťažkosťami vykoktala: „Ale v takom chlieviku predsa nemôžem bývať naveky!“ Apoštol Peter jej jemne prepovedal: „Pani, je mi to úprimne ľúto, ale z materiálu vášho života, ktorý ste nám sem poslali, naozaj nedokážeme nič lepšie a krajšie postaviť.“

Milí priatelia, povedané obrazne, vinica je aj náš život. Kto sa trochu rozumie vinohradníctvu vie, že pestovanie hrozna a výroba vína si vyžadujú veľa umu, námahy, ľudského vzťahu a dokonca aj priazne počasia. Nie všetka drina vinohradníka musí byť korunovaná úspechom zberu. Ak sa tak stane, svet sa nezrúti a príde ďalšia sezóna. Horšie by bolo, keby náš život neprinášal úrodu múdrosti, dobra, obetavosti a najmä lásky. Z takého materiálu môžeme dúfať, že nám raz postavia krásny príbytok večnej nádhery.

Dvadsať ôsma nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Odpradáva sa radostné udalosti v živote ľudí odohrávali najmä pri svadobných hostinách, krstoch alebo životných jubileách. Naša doba v bohatých ľuďoch fandí veľkým slávnostiam, recepciám alebo banketom, kde nechýbajú vybrané jedlá a prvotriedne nápoje na spôsob lukulských hodov starorímskych opulentných hostín. Bežný človek nepotrebuje okázalé slávnosti a postačí mu aj jednoduché jedlo. V atmosfére dôvery, rodinnej pohody a lásky potešia aj obyčajné pečené zemiaky. Ale bez pohody v duši a spokojnosti nechutí ani najdelikátnejšia maškrta. Nie je však hostina ako hostina. Hostina ako jedlo a zábava môže byť skromná, ale hostina ako Božie kráľovstvo musí byť vznešená a najkrajšia.

Azda preto v *evanjeliu* dnešnej nedele (Mt 22, 1-14) Ježiš prirovnáva nebeské kráľovstvo k *svadobnej hostine*. O blažených, ktorí budú jesť chlieb v Božom kráľovstve, píše aj evan-

jelista Lukáš v podobenstve *O veľkej večeri* (porov. Lk 14, 15-24). O podobnom obraze hostiny sme počuli aj v prvom čítaní z proroka Izaiáša: „*Pán zástupov vystrojí na tomto vrchu všetkým národom hostinu s mnohými jedlami: hostinu s výborným vínom, so šťavnatými jedlami, s vínom najjemnejším... V ten deň povedia: 'Hľa, náš Boh, v neho sme dúfali a on nás spasí'*“ (Iz 25, 6.9a).

Pod biblickou veľkou hostinou, svadbou či večerou sa rozumie veľká radosť alebo úžasná slávnosť tých, ktorí budú v hojnosti účastní večných nebeských slastí. Židovský národ bol ako prvý povolaný do Božieho kráľovstva. Božie výzvy k spásu vyjadril evanjelista Matúš tromi podobenstvami: *O dvoch synoch* (porov. Mt 21, 28-32), *O zlých vinohradníkoch* (porov. Mt 21, 33-46) a *O svadbe kráľovského syna* (porov. Mt 22, 1-14). Žiaľ, napriek toľkému Božiemu úsiliu pozvanie do Božieho kráľovstva odmietli. Zároveň tým akoby otvorili cestu k spásu pre pohanov, na ktorých sa po neúspechu u vyvoleného národa Boh obrátil. K tým pohanom, vzhľadom na našich pohanských slovanských predkov, patríme aj my. Pred viac ako tisíc rokmi sme prijali kresťanstvo a dnes sme v novopohanskom štýle života svedkami hlbokého návratu do predkresťanských dôb. Po odmietnutí spásy vyvoleným národom sme dostali príležitosť prijať Božie pozvanie k viere, kresťanskému životu i nádeji neba. Ak by sme sa po toľkých storočiach Božej ponuky vzdali, dostaneme druhú šancu?

O tom píše ruský spisovateľ Dostojevskij v krásnej poviedke *Sen smiešneho človeka*. Hovorí v nej o mužovi, ktorý sa rokmi stal otupeným voči všetkému dobrému a peknému v živote. Raz sa mu v noci prisnil sen, v ktorom ho ktosi viedol nekonečnými priestormi, až sa ocitol v úplne inom svete, v akom reálne žil. Tiež tam žili ľudia ako on, len

nemali hriechy. Žili v dokonalej harmónii a láske. Vzájomne si pomáhali a úprimne sa tešili z úspechov jeden druhého. Keď sa ich opýtal, či veria vo večný život, veľmi sa jeho otázke divili, lebo oni večnú blaženosť už prežívali.

Po istom čase však zistili, že už nie sú k sebe takí dobrí, štedrý, pravdiví a úprimní, ako to u nich bolo samozrejmé. Naučili sa klamať, podvádzať a zle robiť. Stali sa sebcami a lakomcami. Svojmu bývalému šťastiu a blaženému životu sa začali posmievať a boli radi, že sa ho vzdali. Človek medzi nimi pochopil, že túto hrôzu zapríčinil on. Dobrých a srdечných ľudí nainfikoval svojím zlom, ktoré si nosil v srdci a zavliekol ho aj k nim. Preto sa im priznal, že je príčinou ich zmeny k zlému, ale oni vo svojom zaslepení ho vysmiali. V tom okamihu sa prebudil. Vzápätí si položil otázku: „Čo som to za človeka, že som aj nebešťanov dokázal pokaziť?“ A rozhodol sa radikálne zmeniť svoj život. Až vtedy konečne objavil malé „nebo“ vo svojej duši.

Milí priatelia, po šťastnom a pokojnom živote túži každý človek. Mnohí však pritom odmietajú koncepciu viery a Božieho povolania do jeho kráľovstva a volia si cestu vytvorenia „raja“ na zemi. Rútia sa za akousi chimérou, a tak málo robia pre dosiahnutie skutočného raja vo večnosti. Grécky filozof Platón mal na ľudskú povahu peknú alegóriu. Podľa nej je ľudská duša pohoničom voza, ktoré ťahajú dva kone. Jeden sa volá *vášeň* a druhý *rozum*. Úlohou duše je, aby oba tieto kone ovládala opratami. Túžbou srdca sme otvorení pre hodnotu Božieho kráľovstva a svojím rozumom máme žiť tak, aby sme ho v milosrdenstve Božom aj obsiahli.

Dvadsať deväť nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Krátko pred *Nežnou revolúciou* som môjmu miništrantovi, ktorý bol gymnaziálnym študentom, pomáhal pri písaní úvahy na tému: *Inteligentný humor osobností*. Poradil som mu, aby urobil rozbor vzájomných reflexií G. B. Shawa a G. K. Chestertona, ktoré obsahujú ukážkový inteligentný humor, ale to sa mu zdalo zložité. Správne pochopiť humorný dialóg medzi učencom Erazmom Rotterdamským a lordom kancelárom Tomášom Morusom mi pre takého mladíka pripadalo za ťažkú tému, tak som mu odporučil rozpracovať rozhovor medzi Kristom a tými, ktorí sa ho zlomyselne prišli spýtať, či majú platiť daň cisárovi. Sprvoti sa chlapec tomu bránil, lebo ideologicky to nebolo vtedy veľmi priechodné, ale napokon súhlasil. Za dobre napísanú úvahu dostal nielen jednotku, ale aj triednu pochvalu. Bol som rád, že mi, ako *spoluautorovi*, neprišiel povedať: „Dostali ste päťku.“

Práve dnešné *evanjelium* (Mt 22, 15-21) nám ponúka k úvahe túto tému o dani cisárovi. Učeníci farizejov a herodiánov sa prišli spýtať Krista, či sa má platiť cisárovi daň alebo nie. Ježiš, poznajúc ich nečisté úmysly, ich požiadal ukázať daňový peniaz a spýtal sa: „*Čí je tento obraz a nápis?*“ Odpovedali mu: *‘Cisárov.’* Tu im povedal: *‘Dávajte teda, čo je cisárovo, cisárovi, a čo je Božie, Bohu’*“ (Mt 22, 20-21). Spor o dani cisárovi zaznamenali aj evanjelisti Marek (porov. Mk 12, 13-17) a Lukáš (porov. Lk 20, 20-26).

Ježišova odpoveď bola nielen múdra, pohotová a neočakávaná, ale najmä neskutočne humorná. Pasca bola pripra-

vená. Ak by Ježiš odpovedal, že netreba platiť cisárovi, boli by ho obžalovali, že je proti cisárovi. Keby bol povedal, že treba platiť, boli by to zneužili na osočenie, že je proti národu, lebo háji cisára. Keď Kristovi ukázali daňový peniaz s podobizňou cisára, iba pripomenul, aby dávali *cisárovi cisárovo a Bohu Božie*. Za to ho obžalovať naozaj nemohli.

Pri slovenskom tvare „*dávajte*“ majú všetci traja synop-
tici v lat. texte: *reddite*, čo znamená *navráťte*, vo význame
čo *niekomu patrí*. Aj v gr. texte je: *ἀπόδοτε* - *apodote*, čiže
dávajte a to v zmysle *splnenia svojej povinnosti*. Ježišova vý-
zva *dávajte*, znamená dať každému svoje, teda čo mu patrí.
Od staroveku, ešte z čias Platóna, patrí filozofické „*suum*
cuique – každému svoje“ aj k základnej mravnej axióme.

Ježiš odmietal akúkoľvek účasť na vonkajšej revolte proti
štátnej moci. Dobre vedel, že po právnej stránke bola jeho
vlasť v rukách Ríma. Z poverenia cisára ju preto spravovali
rímski prokurátori ako napríklad Pilát. Kristus nikdy nepat-
ril k náboženskej elite, nebol členom veľrady, ani nepochá-
dzal z kňazskej triedy. Nebol súčasťou farizejov, saducejov,
herodiánov, ani starších ľudu. Nepatril k radikálnym zeló-
tom, ktorí nemali zábrany vraždiť rímskych vojakov, kto-
rých považovali len za okupantov. Nepatril ani k esénom,
ktorí žili pustovníckym životom modlitby a nestarali sa veľ-
mi o vonkajší svet. Nebol ani spriahnutý s rímskou mocou.

Kristus neprišiel zrušiť otroctvo, sociálnu či inú biedu.
V tejto polohe by ho radi videli marxisti, ktorí ho vnímali
ako sociálneho revolucionára. Z týchto pohnútok vznikla
v Južnej Amerike aj problematická teológia oslobodenia,
ktorá sa nebránila násiliu a chopeniu zbraní. Ježišova sna-
ha smerovala do vnútornej oblasti oslobodenia človeka
od hriechov. Ježiš si bol dobre vedomý svojho poslania,

pre ktoré prišiel na tento svet. Jeho cieľom nebolo krátkodobé oslobodenie človeka od tyranie, násilia a inej biedy. On prišiel, aby sa za človeka obetoval na dreve kríža, a tak zachránil celé ľudstvo a dal mu nádej spásy. Žiadny politický režim mu nestál za to, aby mu venoval svoju dôležitosť, lebo hlásal príchod kráľovstva Božieho, a nie ľudského. Podstatou Ježišovej odpovede je pochopenie, že tomuto svetu sa má dávať to, čo mu patrí, ale nikdy nie na úkor neplnenia si povinností voči Bohu. Povedané jednoducho: Boha treba poslúchať viac ako ľudí! (porov. Sk 4, 19).

Keď je to v živote opačne, nie je to správne. O tom hovorí príbeh Bruna Ferrera s názvom *Čo má väčšiu cenu*. Dobrý a zbožný brahman žil z almužny ľudí, ktorým duchovne pomáhal. Veľmi si ho vážili, lebo vedeli o jeho chýrečnej múdrosti, z ktorej mali osoh. Raz si brahman zmyslel, že sa oblečie do žobrácych šiat a pôjde medzi ľudí, aby zisťoval ich reakcie. Chodil po uliciach, bol i na trhu a zašiel aj do chrámu, ale nikto ho ani len nepozdravil. Na druhý deň sa obliekol podľa pravidiel svojej kasty do hodvábnych šiat a šiel tou istou cestou. Bol veľmi prekvapený, ako ho ľudia zdravili a dávali mu aj peniaze na podporu chrámu. Večer sa vrátil domov, vyzliekol si slávnostné rúcho a hlboko sa mu poklonil. Sklamane pochopil, že najväčšiu cenu v živote nemá človek, ale šaty, ktoré nosí. To je reálny obraz odsúvania Boha na druhú koľaj nášho života, v ktorom je potom všeličo bezcenné vzácne.

Milí priatelia, v úvode spomenutý anglický spisovateľ Gilbert Keith Chesterton povedal: „Nebezpečenstvo zo straty viery v Boha nie je v tom, že by človek neveril v nič, ale v tom, že by potom veril v hocičo.“ Ako občania nášho štátu i obyvatelia tejto zeme máme svoje povinnosti, ale aj práva. To isté, ešte vo väčšej miere platí voči Bohu, ktorý

pre veriaceho človeka má v rebríčku hodnôt byť na najvyššom piedestáli.

Tridsiata nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V minulosti, na Vianoce, Veľkú noc i pred hodami, chodievali z domu do domu hrať pouliční muzikanti. V Čechách ich volali *šumaři* a na Slovensku *naturisti*. Keď mali harmoniku, husle a klarinet, bola z toho celkom slušná muzika. Starí ľudia hovorievali o akomsi hudobníkovi, ktorý chodieval hrať sám. Mal husle iba s jednou strunou, a keď sa mu posmievali, že čo to má za nástroj, pohotovo povedal: „Na štyroch strunách zahrá bárs kto, ale na jednej iba skutočný majster.“ Len sa mi zdá, že ten *skutočný majster* bol asi taký umelec ako *znalec zákona* z dnešného evanjelia.

V *evanjeliu* (Mt 22, 34-40) sme počuli, že sa znalec zákona pýtal Ježiša, ktoré je najväčšie prikázanie. Ježiš povedal, že je to láska k Bohu. K nej pripojil aj lásku k blížnemu s pripomienkou, že na týchto dvoch prikázaniach stojí celý Zákon i proroci. Najväčšie prikázanie zaznamenali aj evanjelisti Marek (porov. Mk 12, 28-34) a Lukáš (porov. Lk 10, 25-29).

V našej úvahe o najväčšom prikázaní lásky si uvedomme, kto sa to vlastne pýta. Je uvedené, že *znalec zákona*. Ale čo to bolo za znalca, ktorý nepoznal najdôležitejšiu židovskú modlitbu z knihy Deuteronómium: „*Shema Izrael, Adonaj Eloheinu, Adonaj echad!* – Počuj Izrael, Pán je náš Boh, Pán jediný!“ (Dt 6, 5). Čo to bolo za náboženského znalca, ktorý

nevedel slová z knihy Levitikus: „*Nepomsti sa a neprecho-
vávajú hnev voči príslušníkovi svojho ľudu, ale miluj svojho
blízneho ako seba samého!*“ (Lv 19, 18).

Vo všeobecnosti sa za *znalca* označuje človek, ktorý sa v niečom veľmi dobre vyzná a daný obor aj dobre ovláda. Dokonca oveľa lepšie a dôkladnejšie ako ostatní. Mohol skutočný znalec zákona nepoznať *Tóru*? To mi pripadá, ako keby sa súčasný kresťan pýtal, ako znie modlitba *Otčenáša* alebo *Verím v Boha*. Je to, ako keby sa kňaz pýtal, koľko je evanjelistov alebo kníh Biblie, či čo je to misál. Ten znalec zákona bol buď veľmi zlomyseľným alebo veľmi chabým znalcom. V každom prípade Ježiš využil jeho málo logickú otázku na to, aby mohol prítomným povedať, že láska k Bohu a k blížnemu je najväčším prikázaním a hlavným pilierom pravej duchovnosti človeka.

Romano Guardini sa v knihe *Pán* zamýšľa nad dôvodom Ježišovho príchodu na svet. Pochopil, že také niečo mohol Boh urobiť len z veľkej lásky. V príbehu *Prečo ľudia kričia* hovorí Bruno Ferrero o učiteľovi, ktorý svojim žiakom položil otázku: „Prečo ľudia kričia, keď sú nahnevaní?“ Jeden zo žiakov odpovedal: „Kričia preto, lebo sa dajú obrať o pokoj.“ Druhý povedal: „Kričia preto, aby sme ich počuli.“ Zaznelo ešte veľa odpovedí, ale učiteľovi sa žiadna nepáčila. Svojim žiakom povedal: „Preto ľudia na seba kričia, lebo keď sa dvaja hnevajú, ich srdcia sa od nich príliš vzdalujú. Čím sú nahnevanejší, tým silnejšie musia kričať, aby sa počuli. Keď sa však ľudia do seba zaľúbia, už na seba nekričia, hovoria potichu, lebo ich srdcia sú blízko pri sebe. Niekedy až tak blízko, že ani nehovoria, iba šepkajú. A keď je láska najintenzívnejšia, nemusia ani šepkať, stačí, keď na seba pozerajú. To sa deje medzi dvoma ľuďmi, ktorí sa ľúbia.“ Učiteľ dal svojim žiakom ešte túto radu: „Keď sa s niekým rozprá-
vate, nedopusťte, aby sa vaše srdcia od seba vzdialili.“

Milí priatelia, milovať Boha nadovšetko a milovať aj blížneho znamená mať srdcia navzájom pri sebe. Krásne to vyjadřila sv. matka Tereza z Kalkaty: „Keď miluješ, tak veríš, či už o tom vieš, alebo nie.“ K Bohu sa naozaj najistejšie priblížime len láskou, ktorá je pravým poznaním srdca. Na to nemusíme byť žiadni veľkí znalci, aby sme to pochopili.

Slávnosť všetkých Svätých

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V Bazilike sv. Apolinára v Ravenne je na stene starobylá freska, na ktorej z jednej strany kráčajú ku Kristovi zástupy mučeníkov a z druhej strany k nemu prichádzajú zástupy múdrych panien so zažatými lampami. Spoločne zobrazujú šťastných ľudí, ktorým pre ich príkladný a statočný život bola dopriata večná blaženosť v Božom kráľovstve. Žili podľa Ježišovej náuky a svojho svedomia, a tak na freske putujú k tomu, v ktorého verili a najmä ho milovali.

Evanjelium dnešnej *Slávnosti všetkých Svätých* (Mt 5, 1-12a) nám podáva Ježišovu náuku ôsmich blahoslavenstiev. Zaznamenal ich aj evanjelista Lukáš, ale trochu v inom jazykovom štýle (porov. Lk 6, 20-23).

Cirkev prvých storočí si veľmi vážila mučeníctvo pre Krista. Mučeníci, ktorí pre vieru v Boha dokázali obetovať život, boli prvými svätými, ktorých si uctievala ako vzory hrdinstva a lásky. Na ich hrobách v katakombách sa slávili sväté omše a prenasledovaní kresťania v ich svedectve života takmer tristo rokov čerpali silu pre svoju vernosť Bohu. Postupne sa k mučeníctvu krvi pridali aj iné formy statoč-

ného života viery. Dnes do spoločenstva svätých v nebi zahrňame nielen tých, ktorých Cirkev oficiálne kanonizovala, ale všetkých, ktorí boli pre svoj život viery Bohom uznaní za blažených. Byť *svätým*, *blaženým* a naveky *šťastným*, znamená dozrieť pre posolstvo blahoslavenstiev.

Dnešnú slávnosť prežívame v takej myšlienkovvej clone na našich zomrelých. Akoby sa tým vyjadrovalo, že definitívne víťazstvo a nebeská blaženosť sú spojené s večnosťou a s posmrtným životom. Nikto nebol a nie je vyhlásený za *svätého* počas svojho života, ktorý je časom pozemskej skúšky a školy. Každodenný život nám ponúka voľbu hodnôt. Môžeme byť pokorní alebo pyšní, plačúci alebo roztopašní, tichí alebo násilní, túžiaci po spravodlivosti alebo po hlúpostiach, milosrdní alebo bezcitní, čistého srdca alebo plní špiny, šíriaci pokoj alebo nenávisť, zápasiaci o Božie kráľovstvo alebo nad ním ohrňať nos. Voľba hodnôt je dôležitým nasmerovaním človeka pre život, ktorý nás má naplňovať, blažiť a dvíhať k výšinám. Všetci tí, ktorí odolávali prízemným vášňam a zvolili si život viery, túžili po naplnení pozemského cieľa, čiže večnej blaženosti.

Svätého Tomáša Akvinského sa raz opýtala jeho rodná sestra, ako vypadá nebeská blaženosť. Tomáš jej odpovedal: „Drahá sestra, v tejto otázke sa ti dostane odpovedi, ak sama nebeskú blaženosť dosiahaš. Aká veľká je to pre nás útecha, že všetka pozemská učenosť nie je schopná nám na túto tému dať odpoveď. Z toho môžeš poznať, že blaženosť nebeská je nevýslovná.“

V istom príbehu sa hovorí o mladíkovi, ktorý chcel spokojne žiť. Niekde počul o tajomnom ostrove, na ktorom nie je potrebné pracovať, ani sa namáhať. Kto ho vraj nájde, bude si žiť ako v raji. Rozhodol sa taký ostrov nájsť. Dlho sa plavil po mori a konečne narazil na opustený ostrov.

Namiesto raja na ňom objavil nezdravú vodu a zamorený vzduch, takže sa tam nedalo žiť. Opustil ho a znova sa dlho plavil po mori, až konečne narazil na druhý ostrov. Tam žili ľudia, ale vládla tam nepredstaviteľná bieda a chudoba. Znova sa vydal hľadať ďalší ostrov a našiel ho. Tam bolo síce bohatstva a hojnosti, ale roky už na ňom vládla vojna. Ešte dlho hľadal svoj vytúžený ostrov *blaženosti*, ale do konca života ho nenašiel.

Milí priatelia, ťažko nájdeme niečo duchovne krásne, ak to nevlastníme v sebe. Nikdy a nikde nenájdeme *ríšu blažených*, pokiaľ ju nepocitujeme vo svojej duši. Viera v Boha a v jeho prisľúbenia sú bohatstvom srdca každého, kto im uveril a otvoril svoju dušu. Ak mučeníci a múdre panny v zástupe kráčajú ku Kristovi, máme nádej, že takouto cestou budú kráčať všetci, ktorí milujú Boha a túžia po jeho večnom kráľovstve.

Spomienka na všetkých zosnulých veriacich

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

V roku 1466 v pokročilom veku zomrel vo Florencii renesančný umelec Donatello. Pochovaný je vo Florencii v krypte Baziliky San Lorenzo, ktorá sa volá aj Bazilikou sv. Vavrinca. Zvláštnosťou je, že pokiaľ Donatello za života vytvoril niekoľko monumentálnych náhrobkov pre vtedajšie osobnosti, on nemá žiadny. Miesto jeho posledného odpočinku na zemi označuje iba malá biela mramorová tabuľka s označením jeho mena. Žiadna pompéznosť, žiadna sláva, žiadne umenie. Jeho životná umelecká cesta bola slávna, ale hrob je skromný. Kto sa na tabuľu s jeho menom pozerá, neubráni sa pocitu, že tento veľký sochár chce aj po smrti živým niečo dôležité odkázať. Azda to, že nie je dôležité, na akom mramore alebo pozlátenom pomníku bude raz čnieť naše meno, len aby bolo hlboko „vyryté“ písmom našej lásky k Bohu do Ježišovho Srdca.

V evanjeliu dnešnej *Spomienky na všetkých zomrelých* (Jn 14, 1-6) nám Ježiš hovorí: „*Ja som cesta, pravda a život. Nik nepríde k Otcovi, iba cez mňa*“ (Jn 14, 6).

Slovenský preklad: „*cesta, pravda, život*“, lat. *via, veritas, vita*, má ešte plnší význam v gr. *ódos* - *hodos*, *ἀλήθεια* - *alétheia*, *ζωή* - *zóé*. *Hodos* je nielen *cesta*, ale aj *spôsob života*. *Alétheia* je nielen obyčajná *pravda*, ale aj *Božia pravda*. A *zóé* je nielen *život pozemský*, ale aj *nadprirodzený*. Môžeme povedať, že v osobe Ježiša Krista je prítomná *pravá Božia náuka*, ktorá nás formuje nielen pre pozemský život, ale aj večný. Cesta spásy je najistejšia v Kristovi. Nasledovať Ježiša znamená kráčať bezpečnou cestou, vyznávať Božiu pravdu a raz obsiahnuť aj život večný.

Spomienka na zomrelých ďaleko presahuje iba náboženské vnímanie. Ľudia vo všeobecnosti sú v týchto dňoch viac ako inokedy spojení s cintorínmi a hrobmi svojich blízkych. Svetlo sviec, kvety, modlitba aj bohoslužby sú prejavom našej pamiatky na zomrelých, ktorým prajeme spokojne a šťastne prežívať večnosť.

História ľudstva nám podáva mnoho príkladov o tom, že niekedy človeka nezaujímajú žiadny život večný a urobí všetko preto, aby nestratil alebo aspoň dobre predĺžil svoj život pozemský. V r. 1547 nastúpila na anglický trón krásna, ale krutá Alžbeta. Zakázala katolícke bohoslužby, poslušnosť k pápežovi vyhlásila za zločin a tisíce veriacich katolíkov dala popraviť. Keď nastúpila na trón, údajne zvolala k Bohu: „Daj mi štyridsať rokov vlády a svoje nebo si môžeš nechať.“ Bolo jej dopriate 44 rokov vládnuť. Za ten čas zostarla, krásu opustila, svedomie hrýzlo a ako bez duše sa iba považovala po zemi vo svojich prepychových komnatách. Keď zomrela, nebolo toho, kto by za ňou zaplakal.

Tiež Voltaire vo Francúzsku v 18. stor. spupne vyhlásil: „Stále počúvam, že dvanásť mužov stačilo, aby založili kresťanstvo. Ja dokážem, že stačí jeden, aby ho zničil.“ Tešil sa, že o dvadsať rokov pochová Cirkev a vyplieni vieru. Prešlo dvadsať rokov a Cirkev prežila, iba Voltaire nevydržal a zomrel.

Aj tieto dva malé príklady sú jasným dokumentom toho, že nič pozemské tu nie je naveky. Milióny hrobov po celom svete sú výrečným mementom našej pominuteľnosti. Vieme, že je neodvratná, ale vo viere v posmrtný život ju prijímame s odvahou i pokorou.

Milí priatelia, dnes sa modlíme za našich predkov, otcov, mamy, súrodencov i deti s túžbou, aby im bol dobrý Boh milostivý a láskavý. Jeho súciti a porozumenie budeme

raz potrebovať i my. Pokiaľ môžeme a vládžeme, usilujme sa žiť tak, aby sme po sebe nezanechali honosné náhrobky, ale honosný život. *Odpočinutie večné daj všetkým našim zomrelým, Pane, a svetlo večné nech im svieti. Nech odpočívajú v pokoji!*

Tridsiata prvá nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Jedna malá epizódka zo života sv. Tomáša Akvinského hovorí o tom, ako raz do Kolína nad Rýnom pricestovala akási vzácna teologická osobnosť. Dotýčný pán profesor sa nevedel veľmi orientovať v cudzom prostredí, a tak požiadal prvého človeka, ktorého stretol, aby mu pomohol odniesť kufre na tamojšiu univerzitu. Aký len bol prekvapený, keď pri stretnutí sa s akademickou obcou zistil, že tým sluhom bol veľký teológ a učenec Tomáš Akvinský. Pointa príbehu je v tom, že Tomáš by tak bol urobil aj najposlednejšiemu človeku, lebo jeho hlbokou učenosťou bola služba a múdrosťou pokora.

V evanjeliu dnešnej nedele (Mt 23, 1-12) Ježiš varuje pred zákonníkmi a farizejmi. Zhromaždenému zástupu a apoštolom povedal: „*Kto je medzi vami najväčší, bude vašim služobníkom. Kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponízuje, bude povýšený*“ (Mt 23, 11-12). Varovanie pred zákonníkmi opísal aj evanjelisti Marek (porov. Mk 12, 38-40) a Lukáš (porov. Lk 20, 45-47).

Ježiš zvýraznil krásny kontrast dvoch povahových črt: *velkosti a pokory*. Byť „*veľkým*“, lat. *maior*, gr. *μεῖζων* - *meizón*

znamená byť nielen *väčším, mocnejším, vynikajúcim*, ale aj *starším* čo do dôležitosti a významu. A byť *služobníkom*, lat. *minister*, gr. *διάκονος* - *diakonos* znamená byť *sluhom, služobníkom* a *pomocníkom* s otvoreným srdcom pre potreby blízneho. V tomto zmysle je *najväčší*, až vznešený ten, kto je *najužitočnejší* a *najprospešnejší* v pomoci človeku.

Je dobré si uvedomiť, akému publiku Ježiš vyjaval náuku o veľkosti a poníženosti. Boli to zákonníci a farizeji, čiže istá náboženská elita, ktorá sa považovala za príliš dôležitú a významnú na to, aby niekomu robila sluhu a poskoka. Byť váženým vtedy znamenalo nie slúžiť, ale dať sa obsluhovať. To bolo vždy prirodzenou súčasťou svetskej i cirkevnej aristokracie, pokiaľ sa z toho zovretia niekto húževnato nevymanil. V mladosti som poznal staršieho kňaza, ktorý mi sväto-sväte tvrdil, že kňaz si nikdy nesmie obliecť pracovný odev, lebo by znevážil svoj kňazský stav. Keď som sa mu odvážil oponovať, že kňazstvo asi niečo iné môže znevážiť ako odev robotníka, narušil som mu celú koncepciu „svätosti“ a čistoty, ktorá bola v hĺbke gruntu úplne chybná. Veľakrát som s ľuďmi pracoval pri opravách kostolov a fár, potil sa a špinil ako oni, a nikdy som nemal pocit, že by som kňazský stav tým znevážil. Naopak, mal som príjemný pocit, že som aspoň trošku pridal ruku k dobrému dielu.

Povýšeneckí ľudia sú *já, já, já, jenom já*, ako sa spieva v jednej českej piesni. S *ja* všetko začínajú, s *ja* všetko prežívajú a s *ja* aj všetko končia. Tam, kde je samé *ja*, je už málo priestoru pre *ty, my* či *vy*. V pokore je to opačne. Tam, kde je *ja* utlmené, *všetci ostatní* sú zvýraznení.

V starých knihách sa píše, že v 13. stor. žil v Kalábrii kňaz Joachim, ktorý ako žobravý mních mal povest' svätca. Raz na Sicílii navštívil Palermo, kde práve bývala cisárovná

Konstancia. Keď sa dopočula o tomto svätom mužovi, dala si ho zavolať a požiadala o svätú spoveď. Cisárovná ho prijala sediac na vysokom zlatom tróne a bola oblečená do nádhery. Kňaz Joachim jej vzdal hlbokú poklonu, pristúpil k trónu a povedal: „Pamätaj, cisárovná, že dnes si predomnou len úbohá hriešnica. Zíď z trónu a obleč si kajúcne rúcho. Potom príď sem a tu si ponížene kľakni!“ Cisárovná tak aj pokorne urobila, aby mohla cez žobravého mnícha obsiahnuť Božie odpustenie.

Milí priatelia, nikdy som to nevidel, ale údajne aj pápež prichádza ku svojmu spovedníkovi bez akýchkoľvek insígnií a okázalosti. Je správne, keď o Božiu milosť, priazeň a odpustenie prosíme v pokore a nahote svojho srdca. Svätý František Xaverský povedal: „Nie je slabý ten, kto sa opiera o Boha.“ Pokora a poníženosť sú zlaté cnosti, ktoré nás uschopňujú byť lepšími a užitočnejšími ľuďmi.

Tridsiata druhá nedeľa v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Duchovné slovo *Tridsiatej druhej nedele v Cezročnom období* má eschatologický pátos, ktorý je typickým posolstvom blížiaceho sa záveru liturgického roka. Evanjeliová výzva k bdelosti je biblickým zdvihnutým prstom, ktorý nás má dôrazne varovať pred nepripravenosťou na odchod z tohto sveta.

Dnešná *evanjeliová perikopa* (Mt 25, 1-13) nám predstavuje podobenstvo *O desiatich pannách*. Záverečné slová sú: „*Preto bdejte, lebo neviete ani dňa ani hodiny*“ (Mt 25, 13).

V slovenskom texte máme päť panien *nerozumných* a päť *rozumných*. Lat. *fatuae* a gr. *μωραι* - *mórai*, sú *panny hlúpe* až *bláznivé*. Lat. *prudentes* a gr. *φρόνιμοι* - *fronimoi*, sú *panny múdre, rozumné* aj *rozvážne*.

Pozornosť na *nerozumné a rozumné panny* nás akosi zvádza si myslieť, že ide len o ženy. Panny v podobenstve však reprezentujú celé ľudstvo. Svadba je obrazom nebeskej blaženosti. Ženích je sám Ježiš – večný Sudca. Nemúdrymi pannami sú všetci ľudia, ktorých v hodine smrti nájde ženích nepripravených vstúpiť s ním na svadbu, čiže prekročiť prah večnosti. Múdre panny reprezentujú všetkých tých, ktorí sa na svoj odchod svedomito pripravujú a na svoju smrť pamätajú. To sú všetci tí ľudia, ktorí múdro *bedlia, lebo nevedia ani dňa ani hodiny*. Dvere na svadobnú hostinu sú symbolom smrti a olej v lampách znázorňuje stav duše človeka aj priateľstva s Bohom. Akési pohrdanie Bohom a odmietanie večného života zvýrazňujú lampy bez oleja, ktoré predstavujú ľudí bez svetla a bez viery. Stavom driemania a spánku, ktorý prichádza na panny, sú vyjadrené rozmanité povinnosti a starostlivosť človeka o každodenný život. Unavený človek poľnoč ľahko prespí, ale ona príde, či už o tom vie, alebo nie. Preto evanjeliová výzva *bdieť* je výrazom duchovnej zrelosti a dospelej rozvážnosti. Znamená byť v Božej milosti a v čistote srdca i svedomia. Najlepším *bdením* je milovať Boha aj blížneho, lebo to je najdôležitejším prikázaním kresťanstva. Krásne to hovoria aj slová jednej náboženskej piesne: „Bez viery sa nepáčíme Bohu“ a určite nie ani bez lásky aj múdrosti vzhľadom na svoju spásu.

Namiesto bedlivého očakávania stretnutia s Bohom, mnohí chcú utiecť smrti. Výrazne o tom hovorí povest', v ktorej človek, aby unikol smrti, vysadol na koňa a cválal

odušu, aby ho nedobehla. Kôň sa potkol, muž spadol a do-
lámал si väzy. Skôr, ako naposledy vydýchol, videl pred se-
bou sedieť smrť, ktorá mu podávala ruku so slovami: „Tak
poď, veď som tu na teba čakala.“

Pre pozemskú vládu a moc dala Irena, vdova po Byzant-
skom cisárovi Levovi IV., oslepiť svojho syna. Päť rokov sa
tešila zo svojej neobmedzenej moci, ale potom ju zvrhli
a väznili v kláštore. Napokon ju poslali do vyhnanstva na
ostrov Lesbos, kde v r. 803 zlomená a nešťastná zomrela.

O kalifovi Abdul Abbasovi sa hovorilo, že si mohol do-
voliť, čo málokto na svete. Ako dvadsaťročný sa stal pa-
novníkom mocnej ríše. Bol zdravý, silný, pekný a statočný.
Nič mu nechýbalo ku šťastiu, pokiaľ si nevypočul náhodný
rozhovor dvoch sluhov. V ňom započul, ako jeden z nich
povedal, že ani zdravie, ani sila, ani mladosť nie sú záru-
kou dlhého života. Od tej doby začala na neho smrť číhať
na každom kroku a cítil jej dych za každým rohom. Pre-
padol melanchólii, smútku a strachu, že zomrie. Celé roky
nezomrel, ale ani nežil.

Milí priatelia, dobre vieme, čo spôsobí svetlo malej svieč-
ky v tmavej miestnosti. Hrubú tmú premení na priestor,
v ktorom sa dá vidieť a orientovať. Naše lampy s olejom sú
viera, ktorá nám svieti do tmy sveta. Nevie, či dokážeme
do smrti pochopiť, aké bohatstvo máme v náuke Cirkvi,
ktorá hovorí o tajomstve smrti a večnom živote práve vtedy,
keď svet vo všetkej učenosti nemá až tak čo múdre povedať
a radšej mlčí. To prvobiblické Božie: „*Jehí ór! – Bud' svet-
lo!*“ (porov. Gn 1, 3) nech nám dodáva duchovnej múdrosti
a raz svieti vo večnosti naveky.

Tridsiata tretia nedela v Cezročnom období

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Myslím, ak sa nemýlim, že Giuseppe Verdimu sa pripisuje tento výrok: „Za všetok úspech v živote vďačím jednému percentu talentu a deväťdesiatim deviatim percentám cviku.“

Sväté *evanjelium* (Mt 25, 14-30) dnešnej predposlednej nedele v liturgickom roku nám ponúka k zamysleniu dobre známe a krásne podobenstvo *O talentoch*.

V podobenstve dal pán sluhom spravovať veľký majetok. Jeden talent bol 25 až 35 kg zlata alebo striebra. Pre bežného Žida to bolo nepredstaviteľné a nedosiahnuteľné bohatstvo, ktoré aj dnes v hodnote piatich talentov predstavuje státisíce eur.

Hoci podobenstvo hovorí o peniazoch, jeho význam je ďaleko vzácnejší. O človeku, ktorý niečo ovláda alebo v niečom vyniká, hovorievame, že je obdarený talentami, čiže schopnosťami. Aby sa však v človeku naplno prejavili, nestačí ich len objaviť. Dôležité je ich rozvíjať, cibriť a cizelovať, aby sa zaskveli v plnom svetle. Preto pán chváli dvoch sluhov, lebo svojou prácou a námahou dokázali prijaté talenty rozmnožiť. Oproti tomu pán kára sluhu, ktorý talent nerozmnožil, ale zakopal. Zakopať talenty schopností a Božích darov by znamenalo ich nerozvinúť.

Keď uvažujem o talentoch, môžeme opustiť len sféru nejakých mimoriadnych schopností. Do kategórie talentov právom patria aj iné dary. Vezmite si len naše ruky. Čo by sme boli bez nich. A čo oči, uši, reč, spev, nohy, mozog a najmä milujúce srdce? Toto a určite aj ďalšie danosti právom považujeme za dary Božej dobroty a veľké *talenty života*.

O *talentoch rúk* krásne hovorí talianska spisovateľka Luise Rinser v knihe *Rímska žobráčka*. Veľakrát stála neďaleko rímskej žobráčky a pozorovala ľudí, ktorí okolo nej prechádzali. Mnohí si ju ani nevšimli a bezhlavo sa kdesi rútili. Prechádzal popri nej asi dobre situovaný muž, ktorý jej vložil papierovú bankovku do ruky. Pritom sa na ňu ani len nepozrel, alebo aj svoju almužnu dával počas neustáleho rozhovoru s manželkou. Iná žena pustila pred žobráčku na zem zemľu, aby sa najedla, a pritom ju počastovala pohrdavým pohľadom. Ďalší okoloidúci jej tiež podal bankovku a znova bez toho, aby sa na ňu čo len v krátkosti pozrel, akoby sa hanbil za to, že jej niečo dal. Takto prechádzali mnohí. Jedni bez pomoci, iní bez povšimnutia, iní síce s pomocou, ale bez srdca. Raz sa pri žobráčke zastavila staršia žena s krčovitými žilami na nohách. Chvíľu sa spolu rozprávali a tiež jej nenápadne vhodila do vrečka svoj príspevok. Pri odchode jej starenka pohládila ruky a pomaly odišla. Bolo vidieť, ako sa žobráčkina tvár rozjasnila. Dovtedy nebolo na nej vidieť, že by sa niekedy usmiala a teraz sa usmievala. Bola šťastná, lebo pre niekoho, aj pri veľkej chudobe, bola predsa len človekom. Stará žena, azda tiež chorá, bola šľachetnou ženou.

Táto udalosť nám chce povedať, že aj naše ruky, ktoré považujeme za celkom všedné, môžu byť pre niekoho veľkým nástrojom šťastia a požehnania. Anglický dramatik William Congreve napísal: „Kto miluje, daruje krásu.“ To isté dokážu aj ruky šľachetných ľudí. Spolu s krásou dokážu darovať aj kúsok ľudského tepla a záujmu.

Český kňaz a spisovateľ František Lukeš spomína na jedno stretnutie s hudobným skladateľom Jozefom Bohuslavom Foerstromom. Pri podaní ruky mu povedal: „Priateľu, toto je stará ruka, ktorú kedysi stisol Bedřich Smetana, Antonín Dvořák, Zdeněk Fibich a mnohé ďalšie osobnosti

hudobného sveta. Moje staré oči videli premiéru Libuše, Predanej nevesty i Rusalky.“ Lukeš sa priznáva: „Jeho vreľú ruku, ktorú stískal prezident T. G. Masaryk i Gustav Mahler, cítim dodnes. Od tej doby mám väčšiu úctu ku svojej ruke, ktorú kedysi držal Jozef Bohuslav Foerstrom. Keď ju podávam svojim priateľom, cítim, že mám čo rozdávať.“ Mali by sme si toho byť vedomí aj my kňazi, keď podávame priateľom ruku, ktorá držala najsvätejšie Telo Pána. Dokonca aj veriaci, ktorí vďaka pandemickým opatreniam cez prijímanie na ruku sa dotýkajú Eucharistie. Kiežby nás tieto Božie dotyky posvätili pre odovzdávanie radosti a konanie dobra našim blíznym.

Milí priatelia, ktosi sa raz pýtal jedného učenca: „Čo je to dobrý skutok?“ Ten mu odpovedal: „Je to skutok, ktorý na tvári druhého vyvolá úsmev šťastia.“ Pán Boh nám dal toľko talentov, že nimi môžeme mnohým ľuďom denne spôsobiť veľa dôvodov pre úsmev, radosť, spokojnosť aj potechu. Buďme si vedomí toho, že každým dobrom svoje talenty rozmnožujeme a druhým tým prosievame.

Tridsiata štvrtá nedeľa v Cezročnom období

Pána Ježiša Krista, Kráľa neba i zeme

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

Dnešná *Slávnosť Krista Kráľa* je korunou zavŕšenia cirkevného roka, ktorý sa naplnil všetkým bohatstvom liturgických slávení určených pre naše duchovné dobro. Od Adventu až po dnešnú nedeľu nám boli ponúkané dejiny vykúpenia a spásy v osobe Ježiša Krista, Kráľa neba i zeme, ktoré boli významnou súčasťou nášho života.

Vypočuli sme si *evanjelium* s verdiktom *Posledného súdu* (Mt 25, 31-46). Na konci vekov zhromaždí večný Sudca okolo seba celé stvorenie, aby mohol dobrých odmeniť a zlých potrestať.

Téma Posledného súdu v sebe obsahuje ortieľ nad všetkými živými i mŕtvymi na konci vekov. Svojou objektivitou a absolútnou spravodlivosťou prevyšuje všetky súdy sveta. V ten deň sa všetko odhalí v plnosti pravdy a odhalí sa všetko utajené. Spravodlivosť dostane korunu víťazstva a podlosť bude potrestaná. Pravda zvíťazí a klamstvo bude porazené. Vtedy Boh, večný Sudca, definitívne rozhodne o večnom osude každého človeka. Posolstvo Posledného súdu je základným kameňom eschatológie, čiže náuky o posledných veciach človeka. Božím verdiktom sa spečatí večná odmena spravodlivých a večný trest zatratených.

Názov *Posledný súd* nesie aj monumentálna freska na čelnej stene Sixtínskej kaplnky vo Vatikáne od geniálneho renesančného umelca Michelangela Buonarrotiho z r. 1541. Údajne mu pre tento biblický námiet poslúžilo vyplienenie Ríma v r. 1527. Pre obyvateľov Ríma to bola obrovská tragédia a pohroma, v ktorej umelec videl predobraz Božieho súdu. Freska Posledného súdu je umiestnená za hlavným oltárom. Michelangelo v jej spodnej časti umiestnil vchod do podsvetia, aby tak možno pripomenul a oživil Danteho víziu Pekla z Božskej komédie.

Veľkolepá scenéria Posledného súdu má v 390-tich postavách desivý i nádejný výjav. Hrozný, strašný a zúfalý bude pre odsúdených k večnej smrti. Blažený, radostný a šťastný pre odmenených v Božom kráľovstve. Ústrednými postavami sú Kristus a jeho matka Mária. Ježiš svojím gestom ruky všetkých ľudí volá k definitívnemu ortieľu a Mária gestom zopätých rúk prosí o milosrdenstvo a spasenie ľudstva.

V životopise svätého pustovníka Mikuláša von Flüe je opísaná udalosť, ako bol so svojím rodným bratom Petrom v nedeľu na svätej omši. Cestou domov mu brat rozprával. „Dnes som mal divné videnie. Keď sa kňaz postavil pred oltár, v strede chrámu vyrástol košatý strom. Pri slovách premenenia na Telo a Krv Pánovu strom zrazu zakvitol a krásne voňavé kvety začali padať na prítomných ľudí. Na hlavách niektorých zostali krásne, svieže a voňavé a takto ich priniesli až domov. Na iných ľuďoch začali hneď vädnúť a usychať a domov nepriniesli nič.“ Mikuláš odpovedal svojmu bratovi: „Tento výjav, ktorý si videl, nie je ničím mimoriadny. Rozkvitnutý strom symbolizoval veľa Božích milostí, ktoré získavame počas každej svätej omše. Boh každého zahŕňa kvetmi svojej lásky a požehnania. Záleží na každom z nás a hlavne vnútornom stave našej duše, koľko duchovných darov a Božích milostí si prinesieme aj domov.“

Milí priatelia, v talianskej Padove som v Škole sv. Antona pri bazilike videl zvláštny obraz s názvom *Lakomcovo srdce* od Francesca Vecelliho z r. 1512. Na obraze je výjav, ako lekár pitve mŕtvolu boháča a hľadá jeho srdce, ktoré v hrudi, na veľké prekvapenie prítomných, nenachádza. Iba jedna osoba na obraze sa nečuduje. Je to sv. Anton Paduánsky, ktorý prstom ukazuje na pootvorenú drevenú truhlicu s pokladom. V nej objavia aj boháčovo srdce, ktoré nemal ako človek v hrudi, ale v bohatstve svojho imania. Na *Slávnosť Krista Kráľa* máme možnosť svoje srdce v hrudi nechať „zazvoniť“ láskou a vďakou k Pánu Bohu v nádeji, že tam „kde je náš poklad, bude aj naše srdce“ (porov. Mt 6, 21).

MEMORIA NOSTRI DURABIT, SI VITA MERUIMUS

Zostane po nás spomienka, ak sme si to životom zaslúžili

Plinius ml.

ThDr. Ladislav Dorušák

topolčiansky farár, dekan, kanonik

člen rádu Nemeckých rytierov

*13. júl 1923 Holíč †30. august 1997 Topolčany

Pohrebná homília
pri zádušnej svätej omši
za kanonika ThDr. Ladislava Dorušáka
v chráme Nanebovzatia Panny Márie v Topolčanoch
dňa 5. septembra 1997

Homíliu predniesol: Štefan Kováč, administrátor v Prašiciach

Vaše Excelencie, oltárni spolubratia kňazi, bratia bohoslovci, ctihodné sestričky, spolubratia evanjelickej Cirkvi, zarmútený brat Rudolf s rodinou, vážení poslanci NR SR, vážení predstavitelia spoločenského a politického života, priatelia zosnulého a v kresťanskom smútku zhromaždení bratia a sestry.

Pochválený buď, Ježiš Kristus!

Pozdravom nášho Pána začínam túto poslednú službu slova, aby som tak vyjadril prepojenie na nášho zosnulého pána kanonika, ktorý tu v Topolčanoch dvadsaťdeväť rokov týmto pozdravom v chráme začínal každé Božie slovo.

V závere knihy Genezis čítame o smrti patriarchu Jakuba. Jeho syn Jozef Egyptský zhromaždenému ľudu po smrti otca povedal: *„Otec mi prikázal, keď zomriem, pochovaj ma v hrobe, ktorý som si pripravil v krajine Kanaán.“* Preto dal Jozef podľa egyptských zvykov starostlivo zabalzamovať otcovo telo a v smútočnom sprievode ho previezol a pochoval v jaskyni Machpelah, po boku otca Izáka a deda Abraháma.

Je tomu približne rok, keď sa prejavili prvé vážne príznaky choroby nášho pána kanonika, ktorý mi tiež povedal: *„Keď zomriem, pochovaj ma v hrobe, ktorý som si pripravil na Starom cintoríne. Postaraj sa o pohreb, aby všetko bolo tak, ako sa patrí.“* Dnes naplňame tento chrám Nanebovzatia Panny Márie, aby sme v pohrebnom obrade, s kresťanskou

nádejou v srdci, vzdali úctu vzácnemu kňazovi a ušľachtilému človeku. Kňazovi, ktorý svojím telesným vzrastom bol útlý, ale veľkosťou svojho ducha, srdca a intelektu bol gigantom.

Myslím, že by nebolo správne, keby som v tejto službe slova teraz vymenoval všetko, s čím sa za štyridsaťdeväť rokov kňazstva pán kanonik zapísal do dejín Cirkvi a srdc Božieho ľudu. Nespomeniem ani jednu stavbu, ani jednu renováciu. Nespomeniem nič také, lebo by som ani zďaleka plnohodnotne nevyjadril to, čo vy dobre poznáte. Kdekoľvek sa pozriete na sakrálné objekty, na meniacu sa tvár tohto okresného mesta, na mnohom má svoj podiel, na mnohom vidieť stopy jeho prítomnosti, myšlienok a pracovnej aktivity. Preto mi dovoľte, aby som vyjadril niečo iné. To, čo cítim v hĺbke duše a považujem ako kňaz i priateľ nielen vo svojom mene, ale aj v mene vás všetkých vyjadriť ako prejav hlbokej poslednej úcty. Určite by ste sa tu našli mnohí, ktorí by ste veľmi radi prehovorili. Vyjadrili by ste osobnú skúsenosť a zážitky zo života s ním. Viete, že časovo to nie je možné. Preto sa pokúsim prevziať veľmi ťažkú úlohu: z vašich pohľadov empaticky vycítiť to, čo by ste aj vy radi v mojom slove počuli. Aby ste sa v tomto slove všetci našli a s pokorou pred Bohom vyjadrili vďaku Bohu za tak vzácného človeka a kňaza.

Všetci, ktorí ste ho poznali, viete, akým bol človekom. Bol to človek a kňaz krásnych kvalít aj slabostí. Charakteristické v jeho živote bolo, že v ňom vidíme stopy pôsobenia mnohých velikánov Cirkvi, ktorých on v sebe pracou a myslením animoval. Nesmiem zabudnúť pripomenúť, že model jeho charakteru a osobnosti bol na prvom mieste podmienený vplyvom jeho rodičov. Od otca získal húževnatosť, poctivosť a svedomitosť. Bol to remeselnícky maj-

ster, ktorého klampiarska práca bola menom. Od matky získal ušľachtilosť duše, hĺbku viery, lásku k Cirkvi a kňazom, jemnosť a dobrotu, ktorú dokázal prejavovať aj vo veľmi ťažkých životných situáciách.

Dnes je prvý piatok v mesiaci. Zvlášť pre nás kňazov je to najnevhodnejší deň pre takýto pohreb. Na druhej strane som tomu veľmi rád, že práve dnes pochovávame verného služobníka Božieho milosrdenstva. Skutočného „otroka“ spovednice, ktorý v nej po vašej ľavej ruke presedel doslova roky. Ja si dnes pána kanonika dovoľm nazvať topoľčianskym *Jánom Vianneyom*. Po stránke vzdelania a teológie viete, že to bol veľmi vzácny, učený a múdry človek. Z pozície ľudskej múdrosti ho môžem nazvať topoľčianskym *Augustínom* alebo *Erazmom Rotterdamským*. Vzdelancom, ktorého najväčšia múdrosť bola pokora a najvyššie vzdelanie služba. Bola to služba vychádzajúca z lásky k Bohu a prejavujúca sa v obetavosti až do krajnosti, často nad jeho, zvlášť v poslednej dobe podlomené zdravie. Čo sa týka pastorácie, koľkých svätcov by som práve k nemu mohol prirovnať? Bol to skutočný topoľčiansky *apoštol Pavol*, bol to *Filip Neri*, bol to salzburský *páter Rupert*.

Tu prítomný spolubrat Karol Martinec mi povedal: „Nezabudni, prosím, povedať myšlienku pána biskupa Hloucha, ktorú nám pán kanonik často pripomínal: 'Kňaz má právo zomrieť len na jedno, a to na lásku!'“ Musím sa vám dnes priznať, že zvlášť v posledných rokoch som pánu kanonikovi často hovoril: „Pán kanonik, už to nechajte! Je toho na vás už veľa.“ Pri všetkej pomoci, ktorú sme mu dávali, až dnes som pochopil, že dokonale naplnil citovanú myšlienku – len na lásku môžem zomrieť. Priznávam, že jeho láska k vám bola silnejšia ako priateľstvo ku mne a k mnohým ďalším.

V sociálnej oblasti to bol výnimočne vzácny človek. Keby tu dnes mal nastúpiť štvorrad tých, ktorí od neho niečo dostali, od duchovného slova posily až po materiálne dary, neviem, pokiaľ by ten sprievod musel siahať. Máloktorý kňaz dokázal tak zabúdať na seba, doslova okrádať seba o všetko ako práve on. Modelom jeho kňazstva bol totálny altruizmus v službe Kristovej. Matúšova 25. kapitola: „*Čokoľvek ste urobili jednému z najmenších, urobili ste mne,*“ mu bola krédom. Mohol by som dnes pána kanonika nazvať topoľčianskou Alžbetou Durínskou alebo Františkom z Assisi. Môžem ho nazvať topoľčianskym Vincentom de Paul, ktorému zasvätil cirkevnú Strednú zdravotnícku školu, alebo Matkou Terezou, ako sme mu súkromne hovorili, lebo taký skutočne bol. Verte, že by som si nedovolil, čo len v jednom slove vyzdvihnúť to, čo by ste vy mohli napadnúť a čo by ste mohli spochybniť. Som si vedomý, že práve takéto slovo pravdy vyjadruje podstatu jeho kňazského života.

Dnes by pán kanonik plakal dojatím, ako to v starobe častejšie robieval, keby vás všetkých takto videl. Keby vás videl v tomto širokospektrálnom obraze: veriacich aj neveriacich, politicky pravých, ľavých, stredných, ľudí veľmi rozdielnych. To mu spôsobovalo radosť a v tom bola jeho veľkosť, že mal srdce otvorené pre všetkých. Nikdy nedal spochybniť tento svoj postoj, nedal sa znechutiť mnohými útokmi proti nemu a neprepadol do žiadneho bigotného fundamentalizmu alebo fanatizmu, ktorý by bol jeho ušľachtilé srdiečko uschopnil len pre istý okruh ľudí. Bez rozdielu, či prišiel k nemu taký alebo onaký, našiel v ňom otca, brata, učiteľa, diplomata, kňaza a charakterného človeka. A z fary odchádzal, dovoľm si tvrdiť, lebo som bol pri mnohých takých stretnutiach, nadšený a s príjemným pocitom v duši.

Musím bratia kňazi, zvlášť vám, ktorí ste boli kaplánmi, pripomínať, čo pre nás znamenal? Ako nastavoval chrbát,

ako držal ochrannú ruku nad našimi chybami, hlúposťami a neskúsenosťou? Bol to skutočný otec v pravom zmysle slova. Podstatou jeho činnosti bola namáhavá práca na kňazských povolaniach. Tak veľmi miloval Cirkev, že vedel, ako je dôležité, aby pre ňu získaval kvalitné duchovné povolania, v čom nám kňazom bol veľkým vzorom. Neraz to bolo veľmi ťažké, ale vždy našiel spôsob, ako prekonať bariéry položené mocnými ľuďmi. Bola to sila jeho osobnosti, čistota úmyslu a česťnosť, ktoré prerážali prekážky až tak, že ľudia jeho vôľu akceptovali. Bol takou prirodzenou autoritou, že vzbudzovala rešpekt a obdiv. Častokrát niektorí chceli spochybniť jeho činnosť. Chceli ju nazvať ináč ako *prudentia pastoralis*, ale on na to nedbal. Vždy, keď nás po večeroch učil, hovoril nám: „Chlapci moji, pamätajte si, že našou svätou povinnosťou je byť verným obrazom Krista.“ A povedzte mi, nebolo to od neho hrdinské a krásne, keď dovolil, aby ho hocikto hanobil? On skutočne na to nedbal, lebo vedel, čo chce dosiahnuť nie pre seba, ale pre Cirkev. Vedel, že pracuje a bojuje pre vznešené hodnoty a za to musí prijímať aj rany. Robil to isté, čo urobil Kristus, náš Pán. Nechal sa od zločincov dotýkať rukami, trhať, biť, ukrižovať, lebo vedel, že je to potrebné.

Myslím, že aspoň sčasti som vyjadril, čo naplňovalo kňazský život nášho pána kanonika. Uvedomme si, že nepochovávame hocikoho, ale veľmi vzácneho kňaza. Uvedomme si, že jeho smrťou toto mesto, okres a Cirkev strácajú duchovné slnko, čo vyjadruje aj to slnko nebeské, ktoré sa nám dnes skrylo. Toto mesto stráca dušu. Toto mesto stráca otca. Toto mesto stráca osobnosť, demokrata, humanistu, človeka, ktorý nám všetkým bude chýbať. A ja, milí bratia a sestry, zvlášť vám z topolčianskej farnosti, nad jeho rakvou vyjadrujem prianie, aby bol k vám Pán Boh veľmi štedrý. Aby

cez otca arcibiskupa bol k vám veľmi priaznivý. Aby vám dal duchovného pastiera, ktorý bude schopný pokračovať v jeho diele a zveľaďovať ho na báze snahy povznášania ľudskej duše k Bohu. A bude schopný, tak ako pán kanonik, milujúcim srdcom, veľkým rozhľadom a obetavosťou naplňať svoje kňazské poslanie medzi vami.

Pán diakon prečítal evanjelium, o ktorom vieme, že je presvätým zákonom kresťanstva, osem blahoslavenstiev. Bol to aj náš zosnulý brat, ktorý sa usiloval o čistotu života a pokoru srdca. Bol to aj on, ktorý veril, že toto je hlavné slovo kresťanstva, a preto sa snažil náuku blahoslavenstiev žiť. Vidím tu prítomného nášho učiteľa teológie pána profesora Vrableca. Často ste nám, pán profesor, pripomínali francúzsku teológiu – *teológiu udalosti*. Toto dnes je tá udalosť, toto je Boží dotyk. Rakva so stuhnutým telom nášho duchovného otca je sľaby Božie písmo. Boh sa nám prihovára a využíva mňa, aby som vás vyzval nahliadnuť do duše. Preto vás všetkých vyzývam, aby sme sa nechali ním osloviť. Prijmime jeho hlas, prijmime jeho cestu, ktorá vedie nie do hrobu, ale ako táto veľkonočná svieca symbolizuje, vedie do života.

Pán kanonik tomuto veril a životom dokazoval aj v bolestnom finále svojho života. Na smrteľnej posteli som mu každý večer šepkal do ucha: „Pán kanonik, teraz sa v duchu modlite so mnou. Pane, ďakujem ti za život. Prijmi ho, obeťujem ti ho so všetkým, aj s krížom tejto postele. Snažil som sa byť tvojím dobrým sluhom. Povznes sa nad moje chyby a už ma, Pane, prepusti z tohto sveta. Da mihi pacem, Domine. Da mihi salutem. Da mihi vitam aeternam. Amo te, Domine! – Udeľ mi, Pane, pokoj, spásu a večný život. Milujem ťa, Pane!“ Bolo to veľmi dojímavé, ako už bez schopnosti verbálne komunikovať sa prikyvovaním hlavy v srdci

s mojou modlitbou stotožňoval. Takto upadol do jednodennej kómy, až v poslednom výdychu konečne našiel pokoj, ktorý je tak krásne vyjadrený v pokoji jeho tváre.

Milí priatelia, ďakujem vám za všetko, čím ste ho počas života obohacovali. Ďakujem pánu primárovi Švecovi a všetkým jeho spolupracovníkom lekárom, zdravotným rehoľným i civilným sestrám, ako aj priateľom a všetkým za veľkú lásku, ktorú ste mu prejavovali. Vyjadrujem vďaka pánu arcibiskupovi za trpezlivosť, zhovievavosť a porozumenie so starnúcim a chorým kňazom. Nech vám to všetko dobrý Boh bohato odmení.

Odpustite mi, že som ani zďaleka dostatočne nevyjadril to, aký náš pán kanonik bol a čo naplňalo jeho život. Nech sa táto insuficiencia slova pretaví do našej spoločnej modlitby: Pane, ďakujeme ti za tento veľký dar, ktorý si nám v jeho osobe dal. Prijmi ho k sebe a odmeň jeho vieru, službu a lásku večným pokojom a prebývaním v tvojom kráľovstve, tak, ako si to sľúbil všetkým, ktorí ťa milujú. Povolal si ho nie k smrti, ale k životu, vo vedomí zvesti: Poď, služobník dobrý. Zaujmi svoje miesto v kráľovstve, ktoré Boh pripravil aj pre teba.

A my, bratia a sestry, kresťanstvo, ktoré pán kanonik dôstojne reprezentoval, si osvojme ešte vrúcnejšie. Obnovme sa na duchu, aby kresťanské rodiny zaplnili absenciu tohto kňaza krásnou duchovnou výchovou, ktorá prerastie do nových povolání Cirkvi. Slovo poslednej služby zakončím myšlienkou svätého Hieronyma, ktorú pán kanonik rád citoval: „Neplačte nad tým, že od vás odchádzam, ale sa tešte z toho, že som s vami žil.“ Amen.

Homília

z príležitosti Mariánskej púte

v chráme Nanebovzatia Panny Márie v Topoľčanoch

dňa 4. septembra 2021

Homíliu predniesol: DDr. Štefan Kováč
výpomocný duchovný na dôchodku v Prašiciach

Milí spolubratia kňazi, dp. diakoni, ctihodné rehoľné sestričky, drahí mariánski ctitelia, milé deti a mládež!

Zajtra bude 24 rokov, ako som na tomto mieste konal službu slova pri pohrebnej rozlúčke so vzácnym kňazom tohto mesta i dekanátu, pánom kanonikom Dr. Ladislavom Dorušákom, za ktorého s vďakou obetujem túto sv. omšu. V dnešný večer sa k vám prihovám z titulu tradičnej mariánskej púte a budem veľmi rád, keď milé pozvanie pána dekana nevyjde navnivoč a môj príhovor vás duchovne povzbudí aj obohatiť.

Dojímavé je sledovať, ako Ježišova matka po celom svete kráča s ľuďmi k jej milému Synovi. Takto sa stala, poviem to nadnesene, „krajankou“ mariánskych ctiteľov naprieč všetkým generáciám a storočiam. V Betleheme sa stala Betlehemčankou, v Guadalupe Mexičankou, v Lurdoch Francúzskou, vo Fatime Portugaľčankou, v La Salette Francúzskou, v Čenstochovej Poľkou, na Montserrate Španielkou, v Einsiedelne Švajčiarkou, v Altöttingu Bavorskou Nemkou, v Mariazelli Rakúšankou, v Ostrihome Maďarkou, na Svätej príbramskej hore Češkou, na Svätom Hostýně Moravankou a v Šaštíne Slovenkou. V tomto okamihu je pre nás všetkých Topoľčiankou. Ako nádherne znie toto regionálne vyznanie, v ktorom svojou prítomnosťou zjavujeme vrúcny vzťah k našej nebeskej Matke, aj k tomuto mariánskemu chrámu.

Keď chceme vyjadriť dôležitosť nejakého výnimočného človeka alebo miesta, obvykle použijeme termín *genius loci*. Vo veľkom význame je *geniom loci* tento krásny chrám Božej matky, ktorý zdobí topolčianske námestie a je duchovným srdcom mesta a všetkých ľudí, ktorí do neho radi vstupujú. Chrám Nanebovzatia Panny Márie nám sprítomňuje Máriu čistú dušu milujúcu Boha v každom okamihu jej života.

O ľuďoch, ktorí aj v ťažkej situácii veľmi milovali Boha, hovorí známy židovský religionista, profesor Lapidé. Skúsenosť lásky a hrdinstva ho motivovala stať sa profesorom Nového zákona a vášnivým stúpencom židovsko-kresťanského priateľstva. V roku 1955 bol konzulom v Miláne. Raz prišla za ním istá skupina Izraelitov, ktorá sa pred fašistami dva roky skrývala v pivnici jedného ženského kláštora neďaleko Assisi. Požiadala ho, aby im po desiatich rokoch sprostredkoval návštevu miesta svojej záchrany. Keď v mene všetkých poďakoval staručkej sestre predstavenej, tá sa cez silné okuliare na všetkých pozrela a opýtala: „Prepáčte, pán konzul, vy ste fašisti alebo marxisti?“ Z jej otázky konzul takmer onemel. Sestra predstavená pokojne pokračovala: „Viete, milý pane, v kláštornej pivnici sme v roku 1943 ukrývali marxistov, v roku 1944-45 Židov a v roku 1946-47 zasa fašistov. Ako skromné služobnice Panny Márie sme vždy pomáhali tým, ktorých prenasledovali a ohrozovali na živote.“ Profesor Lapidé priznal, že z tohto pravdivého vyjadrenia staručkej rehoľnice sa o kresťanstve naučil viac, ako z učných teologických spisov Karla Rahnera. Takéto živé a hrdinské kresťanstvo ho dojalo k slzám.

Srdce človeka formované jemnocitom mariánskej úcty je srdcom otvoreným pre model života dobrého kresťana, ktorý zároveň nemôže byť aj dobrým človekom. Prvotní kresťania Ježiša nevolali *Christos*, ale *Chrestos*, čo znamená *dobrý*. O tom píše najstarší kresťanskí autori, ako sv. Justín,

Klement Alexandrijský, Tertulián či Lactantius. Aj Vatikánsky a Sinajský kódex nazývajú kresťanov *chrestianos*. Podľa významu slova *chreston*, by kresťan mal byť nielen *Kristov človek*, ale aj *dobrý človek*. Božia Matka nám krásnym životom viery a dobroty zjavuje, že cieľom každej púte, aj tejto našej, je túžba stať sa obnoveným a lepším človekom.

Ak môžem byť trošku osobný, mojím najobľúbenejším mariánskym pútnym miestom je Svätý Hostýn na Morave, kde každoročne chodievam už takmer 60 rokov. Ale od raného detstva som duchovne vychovaný na úcte ku Karmelskej Panne Márii na púťach v Topoľčiankach, neďaleko môjho rodiska, ktoré práve dnes oslavujú sté výročie založenia významného žrebčína. Pred 40-timi rokmi som na tamojšej púti počul takú úžasnú kázeň môjho svätiteľa a pozitavského krajana, pána arcibiskupa Gábriša, že si ju doteraz pamätám. Ako profesor histórie pútavo rozprával o dejinách mariánskej úcty a použil príklad z dávnej minulosti, ktorý vám rád rozpoviem. Je to o istom mladíkovi, ktorý pochádzal z dobrej a zbožnej kresťanskej rodiny. Zlí kamaráti ho však zlákali na zlé veci. Najskôr to boli malé výtržnosti, neskôr bitky a krádeže. Napokon zabil človeka a odsúdili ho na smrť. Podľa stredovekej praxe postavili na námestí šibenicu a priniesli nešťastného mladíka. Hlas chrámového zvona bol signálom k tomu, aby kat vykonal popravu. Akí len boli predstavitelia mesta a prítomní ľudia prekvapení, keď rozkývaný zvon žiadny hlas nevydával. Poslali sluhu na vežu chrámu, aby zistil, čo sa vlastne stalo, keď zvon nezvoní. Sluha pri pohľade na rozhúpaný zvon zmeravel od údivu. Srdce zvona objímala matka nešťastníka. Urputne sa ho držala a svojím telom tlmila údery srdca, aby zabránila zvonu vydať hlas. Tak veľmi milovala svoje nešťastné a zblúdené dieťa, že sa neváhala krajne obetovať a zachrániť ho.

Podľa vtedajšieho práva, ak zvon nevydal hlas, odsúdenec bol omilostený.

Či to isté pre nás nerobí naša nebeská Matka? Duchovne objíma srdce svojho milého Syna, aby bol k nám milosrdný, trpezlivý a odpúšťajúci. Či ešte viac to pre nás nerobí nebeský Otec? Napriek tomu, že sme neraz nehodní a nevďační, nás miluje, žehná a sprevádza cestami života. Táto mariánska púť nás pozýva pripútať sa k srdcu Božej Matky, aby mlčal zvon našej obžaloby a znel hlas Božieho milosrdenstva.

Milí mariánski ctitelia, zo srdca ďakujem duchovnému otcovi farnosti a môjmu kňazskému priateľovi Dušanovi za to, že som sa dnes mohol k vám prihovoriť, čo mi je cťou. Moju úvahu zakončím básňou, ktorú som pred rokmi napísal:

*V strede námestia v Topolčanoch
ozdobou je Boží stánok honosný.
V bohatej histórii o Žochároch,
živej vody ducha, zdroj úžasny.*

*Meno Nanebovzatej hrdo nosí,
smädným dáva piť z prameňa.
Viac ako veľa ľudí v ňom prosí,
by srdcia už nemali z kameňa.*

*V tomto chráme požehnane pôsobil,
Božiu Matku vrúcne miloval,
pre ľudí a mesto obetavo žil,
kanonik Dorušák sa menoval.*

*Mariánsky chrám je pýcha mesta,
staré námestie zdobí a okrášľuje.
Bez neho iba kamenná cesta
vysokou vežou k výšinám ukazuje.*

Mária, posila zarmútených, uzdravenie chorých a pomocníca kresťanov, oroduj za nás! Amen.

Spomienková homília
na pamiatku 25. výročia úmrtia
kanonika ThDr. Ladislava Dorušáka
v chráme Nanebovzatia Panny Márie v Topolčanoch
dňa 4. septembra 2022

Homíliu predniesol: DDr. Štefan Kováč Adamov
výpomocný duchovný na dôchodku v Prašiciach

Drahý duchovný otec farnosti a milý priateľ Dušan, ctení kňazskí spolubratia, ctihodné rehoľné sestričky, švagrína pána kanonika s rodinou, milé deti, mládež, drahí mariánski ctitelia a pútnici, milí priatelia!

Jeden pán sa ma nedávno spýtal: „Prečo ste pána kanonika nechali pochovať na takom bezvýznamnom mieste pri ceste a nie pri hlavnom kríži alebo v kostole?“ „Lebo,“ odpovedal som mu, „to miesto na Starom cintoríne si sám vybral ešte za života. A potom, nie je tak dôležité, na akom mieste leží. Ďaleko dôležitejšie je, či prežíva večnú blaženosť.“

V modlitbe Pánu Bohu ďakujeme za dar pána kanonika ThDr. Ladislava Dorušáka, ktorého štvrtstoročie odchodu z tohto sveta si dnes pripomíname. Ani 25 rokov od jeho smrti neumenšuje našu hlbokú úctu k jeho požehnanému kňazskému pôsobeniu, najmä v tomto okresnom meste, ktoré 29 rokov duchovne spravoval. Nakolko touto sv. omšou začíname sláviť aj tradičnú mariánsku púť, prežijeme ju v duchu slov: „Človek ide na púť, aby sa pozbavil pút.“ Myslí sa tým pút hriechov, nelásky aj slabej ochoty konať dobro.

Topolčianske púte boli pre pána kanonika výrazom jeho hlbokej úcty k Božej Matke, ktorú zdedil po svojej zbožnej mame Františke. Ich príprave venoval veľkú pozornosť.

Bedlivo dbal na výber kazateľov, ktorých pozýval na pút s túžbou, aby čím viacerých ľudí duchovne oslovili a povzbudili vo viere. Nebolo to jednoduché, lebo doba totality takýmto aktivitám veľmi nepriala. Jeho kňazské pôsobenie bolo výrazom znalca ľudskej duše, veľkého poznania života, úžasného vzdelania a zároveň pokory, trpezlivosti aj obetavej služby.

Zo 40-ročného môjho kňazského života som mal 15 rokov možnosť prežiť po jeho boku. Boli to nádherné roky, plné náboženskej angažovanosti a priateľskej spolupráce, za ktoré som Pánu Bohu veľmi vďačný. Žiť v tóni kanonika Dorušáka bolo požehnaním, šťastím i školou zároveň. Obdivuhodne dokázal svetlo viery prepájať so svetlom rozumu, v intenciách sv. Augustína, ktorý sa pýta: „Prečo mi nariaduješ veriť, keď to môžem vedieť?“ Vnútorne sa stotožňoval s poľským filozofom a teológom Bocheńskim, ktorý hovorí: „Bohu sa má slúžiť nielen srdcom, ale aj hlavou.“ Na druhej strane v goetheovskom duchu „rozumom chápal, čo chápať mohol a tíško na oltári sa klaňal tomu, ktorý sa pochopiť nedá.“ Akýkoľvek bojkot kresťanských hodnôt znášal pán kanonik s trpkosťou a nepochopením. Považoval to za popieranie všetkého, s čím boli v zápase o kultúrnosť človeka, materinskú reč, spisovný jazyk a národné povedomie spojené aj mnohí katolícki a evanjelickí kňazi. Vytiesnenie kresťanstva zo spoločnosti vnímal ako zapretie duše a nerozumný zápas s veternými mlynmi. Tým, ktorým sa aj dnes „bridí“ všetko náboženské, je dobré pripomenúť slová britského politika Benjamína Disraeliho, ktoré povedal v parlamente: „Kým vaši predkovia, ctení gentlemani, boli divosi na neznámom ostrove, moji boli kňazmi v Šalamúnovom chráme.“

Pán kanonik vždy hájil naše duchovné, kultúrne i národné bohatstvo. Namáhavo hľadal spôsoby, ako kresťanské hodnoty s cyrilo-metodskými koreňmi čo najviac presadzovať v každej spoločnosti. Dobre si pritom uvedomoval, že pokrok života má svoje hlboké korene v kresťanskej minulosti a v duchovnom zápase o krásu duše i svedomitý život ľudí. Nevedel pochopiť, ako si niekto dokáže predstaviť Slovensko a Európu bez kresťanských chrámov a sviatkov, bez kresťanskej kultúry, vzdelania, literatúry, architektúry, umenia, či každodenného života viery.

Svätý Otec František na tohtoročnú *Slávnosť najsvätejšieho Ježišovho Srdca* adresoval všetkým kňazom výzvu: „Nikdy nebuďte rigoristickými sudcami, ale vždy láskavými otcami!“ Lepšie ako „láskavý otec“ sa kňazský život kanonika Dorušáka ani nedá charakterizovať. Naozaj to bol kňazský bard ojedinelého zjavu, dobroty srdca a veľkosti ducha. Virou a zmyslom všetkého, čo robil, mu bola *láska*. Preto bol taký obľúbený medzi veriacimi a rešpektovaný aj predstaviteľmi vtedajšej spoločnosti. Častokrát z tohto miesta pripomínal: „Láska je najistejšou cestičkou do neba a kľúčom otvorenia nebeskej brány.“

Taliansky sochár Ardente vytvoril symbol „pyšného človeka“, ktorý sebavedome vystupoval po skalách k vrcholu hory. Pri jeho nohách ležal zlomený Kristov kríž. Tým chcel vyjadriť, že človek si v živote, v úspechoch i sklamaníach poradí aj bez Krista a viery v Boha. Raz usporiadal výstavu svojich diel a bol zvedavý, ako na ľudí zapôsobí najmä socha pyšného človeka. Všimol si, že jedna pani pred ňou dlho stála a potom s plačom odišla. To nevedel, že jej práve zomrela matka a idea sochy ešte viac ubila jej ubolenú dušu. Po rokoch sochár ochorel a potreboval opateru. Ujala sa ho istá rehoľná sestra, ktorá sa s láskou o neho starala. To však

nevedel, že je to tá istá pani, ktorá pred rokmi s plačom odišla z jeho výstavy. Jej láskavá obetavosť s ružencom v ruke ho primkli prehodnotiť svoj život a zmeniť zmýšľanie. Stal sa pokorným a vďačným. Skôr ako zomrel, stihol s námahou urobiť posledné dielo svojho života. Bol to Kristus, ktorý nesie kríž a z jeho šľapají vyrastajú ruže. Toto dielo si sochár v poslednej vôli prial postaviť na svoj hrob ako symbol pokory a obety. Aj zo stôp života pána kanonika vyrastali ruže, ktoré voňali vierou a dobrom.

Milí priatelia, drahí mariánski ctitelia! Spisovateľ Romain Rolland napísal: „Všetkého, čoho sa dotkne láska, je zachránené od smrti.“ Pán kanonik bol celoživotným zvestovateľom Božej lásky, a tak máme dôvod veriť, že je zachránený od večnej smrti a požíva večnú blaženosť. *Odpočinutie večné, daj mu, Pane, a svetlo večné nech mu svieti, nech odpočíva v tvojom pokoji. Amen.*

Jubilejná homília
z príležitosti nedožitého 100. výročia narodenia
kanonika ThDr. Ladislava Dorušáka
v chráme Nanebovzatia Panny Márie v Topolčanoch
dňa 13. júla 2023

Homíliu predniesol: DDr. Štefan Kováč Adamov
výpomocný duchovný na dôchodku v Prašiciach

Drahý duchovný otec farnosti a milý priateľ Dušan, ctení kňazskí spolubratia, ctihodné rehoľné sestričky, príbuzní pána kanonika, milé deti, mládež, drahí priatelia a najmä vďační pamätníci pána kanonika!

Rímskokatolícka cirkev v Čechách a najmä na Morave si v septembri tohto roka sprítomní sté výročie od smrti olomouckého arcibiskupa a metropolitu Moravy ThDr. Antónína Cyrila Stojana. Bol to veľký pastier Cirkvi a verný syn svojho národa, z ktorého menom je spojený obetavý život a tiež miesto posledného odpočinku vo velehradskej bazilike. Na Slovensku si v januári tohto roka literárna obec pripomenula sté výročie od narodenia autorky obľúbených detských kníh Kristy Bendovej, manželky spisovateľa Jána Kostru.

Dnes je presne sto rokov odvtedy, ako sa v Holíči na Záhorí 13. júla 1923 narodil ThDr. Ladislav Dorušák, bývalý topolčiansky farár, okresný dekan a kanonik. Naplnili sme tento mariánsky chrám, aby sme sa mohli za neho modliť, vďačne spomínať a najmä ďakovať, že sme mnohí mali výsadu ho desaťročia poznať, s ním žiť a priateľiť sa.

Plnohodnotne vyjadriť slovom rozmanitosť života pána kanonika nie je možné a ani to nie je cieľom tohto môjho príhovoru. Detstvo a mladosť prežil v zložitej medzivojnovovej dobe a v čase veľkej hospodárskej krízy. Teologické

štúdia v Bratislave boli poznačené Druhou svetovou vojnou a biedou. Predstavení seminára zvažovali, či má význam ho vysvätiť, lebo bol veľmi podvyživený. Ako mladý kňaz začal pastoračne pôsobiť v totalite. Sloboda slova, myslenia, podnikania i náboženských prejavov bola potlačená. Nastúpila doba politického teroru, ktorá sa pre mnohých stala tragickou, najmä v päťdesiatych a v šesťdesiatych rokoch 20. storočia. Musela to byť hrozná doba temna a strachu, ktorá nemilosrdne požírala aj svoje *revolučné deti*. Ešte krutejšia bola k ideologickým nepriateľom, z ktorých mnohých odsúdili na dlhé roky ťažkého žalára a mnohých aj popraviť. Slúžilo mu ku cti, že všetkému zlu a veľkému protináboženskému tlaku dokázal čeliť rozhladom, nadhladom aj bystrosťou svojho rozumu.

Krajšie časy sa dostavili až v r. 1968, ale vieme, že nie nadlho. Aj niekoľko mesiacov slobodnejšieho života stačilo na to, aby ho trnavský biskup Mons. Ambróz Lazík mohol ustanoviť za farára do Topolčian. Desiatky jeho bývalých kaplánov, z ktorých je už niekoľko na Božej pravde, mohlo na vlastnej koži zažiť, ako sa pod kanonikom Dorušákom pracovalo a žilo. Mohli by povedať, ako sa postaral o ich slušné bývanie v novej budove, kde dnes stojí kláštor, ako poskytol domov starým a nevládnym kňazom, ako systematicky pôsobil na vznik kňazských povolání, ktorých bolo naozaj požehnane, aj ako horlil za rozmach duchovného života v meste i v celom vtedajšom veľkom topolčianskom okrese, ktorého bol dekanom. Pán kanonik bol obdarený charizmou sociálneho cítenia a konania, so zmyslom pre spravodlivosť a pravdu. Cez krajne obetavé vysluhovanie sviatosti zmierenia bol tunajším neúnavným *apoštolom Božieho milosrdenstva*. Bol aj stratégom, taktikom a najmä milujúcim kňazom, ktorý pre Cirkev v zložitej dobe dokázal získať maximum možného.

Rokom náboženskej slobody po *Nežnej revolúcii* v roku 1989, ktoré naplňali jeho záverečné roky života, sa veľmi tešil a bol za ne Bohu vďačný, že sa ich dožil. Posledné roky jeho života boli poznamenané chorobou, ale aj v nej dokázal robiť ešte veľa dobrého. Jeho odchod z fary nebol najslávnejší, ale všetko sa stalo, ako sa stať malo a pán kanonik zomrel pokojný a na večnosť pripravený 30. augusta 1997. Keď som z tohto miesta v pohrebnom príhovore povedal, že „toto mesto jeho odchodom stráca dušu,“ dvaja spolubratia mi to vyčítali, ale po rokoch mi dali za pravdu. Hovorím to zámerne, lebo sa teším, že najmä prítomnosťou terajšieho farára a dekana, monsignora ThDr. Dušana Argaláša, túto „dušu a dobrého ducha znova nadobudlo.“

Život, pády i úspechy pána kanonika by som prirovnal k jednému malému príbehu. V púšti rástla malá palma. Raz ku nej prišiel zlý človek a do koruny listov jej položil ťažký kameň. Tešil sa, ako sa bude palma trápiť s váhou kameňa, až zakrpatie a napokon zahynie. Po rokoch spomínaný zlý človek opäť prechádzal púšťou a bol zvedavý, ako palma pochodila s kameňom na hrudi. Zostal veľmi prekvapený, keď namiesto zakrpateného a ohnutého stromčeka uvidel vysoký a majestátny strom. Svojím zlým skutkom palme veľmi pomohol bez toho, že by to chcel. Keďže pre farchu kameňa nevládala rásť do výšky, obrátila sa opačným smerom. Rástla do hĺbky, kde zapúšťala svoje korene, až narazila na tok vody, ktorý jej dával dostatok vlahy a živín, aby mohla rásť do výšky a mohutnosti. Pokiaľ ostatné palmy s plytkými koreňmi zahynuli od sucha, ona s dostatkom vody rozkvitala v kráse a v sile.

Aj život pána kanonika Dorušáka možno prirovnať k tomuto malému príbehu. Doba, v ktorej žil, mu tiež kládla na plecia farchy, aby nevyrástol, a to ho v životnom zápase

posilňovalo. Napriek slabostiam a chybám sa svojou obetavou službou a múdrosťou stal veľkou osobnosťou, ktorá prerástla hranice tohto okresného mesta. Ak je „zbožnosť náklonnosť ku všetkému dobrému,“ ako učí sv. Tomáš Akvinský, potom bol pán kanonik veľmi nábožným človekom, lebo dobrota mu bola potešením a chlebom každodenným.

Milí priatelia, ruský spisovateľ Tolstoj napísal: „Tak, ako nám nebolo zle pred narodením, tak nám nemôže byť zle ani po smrti.“ Vo viere večnej blaženosti ďakujeme, Pane, za tvojho kňaza Ladislava a pokorne prosíme: *Nech mu je naveky už len dobre!*

A celkom na záver mi ešte dovoľte, aby som srdečne zablahoževal aj nášmu mladému spolubratovi Dr. Petrovi Čieškovi, farskému administrátorovi vo farnosti Bánov, k jeho dnešným 40-tým narodeninám. Narodil sa v ten istý deň ako pán kanonik Dorušák len o šesťdesiat rokov neskôr. Milý Peter, zo srdca ti želáme: *Ad multos felicissimosque annos!* Amen.

DEO GRATIAS!

OBSAH

Úvodné slovo.....	4
Prvá adventná nedeľa.....	6
Druhá adventná nedeľa.....	9
Slávnosť Nepoškvrneného počatia preblahoslavenej P. Márie....	11
Tretia adventná nedeľa.....	14
Štvrtá adventná nedeľa.....	16
Slávnosť Narodenia Pána – Vianočná omša vo svätej noci.....	19
Slávnosť Narodenia Pána – Vianočná omša vo dne.....	22
Sviatok svätého Štefana – prvého mučeníka.....	25
Silvestrovská bohoslužba – Posledný deň v roku	27
Slávnosť Panny Márie Bohorodičky – Nový rok 1. 1. 2023.....	29
Slávnosť Zjavenie Pána – Traja králi	33
Druhá nedeľa po Narodení Pána – Krst Pána.....	36
Druhá nedeľa v Cezročnom období.....	39
Tretia nedeľa v Cezročnom období – Nedeľa Božieho slova	42
Štvrtá nedeľa v Cezročnom období.....	45
Piata nedeľa v Cezročnom období	48
Šiesta nedeľa v Cezročnom období	51
Siedma nedeľa v Cezročnom období	54
Popolcová streda.....	56
Prvá nedeľa v Pôstnom období.....	58
Druhá nedeľa v Pôstnom období.....	61
Tretia nedeľa v Pôstnom období.....	64
Štvrtá nedeľa v Pôstnom období.....	67

Piata nedeľa v Pôstnom období	70
Palmová (Kvetná) nedeľa – Nedeľa utrpenia Pána.....	72
Štvrtok Pánovej večere	74
Piatok utrpenia a smrti Pána	77
Svätá sobota – Veľkonočná vigília vo svätej noci	78
Veľkonočná nedeľa Pánovho zmŕtvychvstania.....	80
Druhá veľkonočná nedeľa – Nedeľa Božieho milosrdenstva.....	83
Tretia veľkonočná nedeľa.....	86
Štvrtá veľkonočná nedeľa – Nedeľa Dobrého pastiera.....	89
Piata veľkonočná nedeľa	92
Šiesta veľkonočná nedeľa – Deň matiek	95
Slávnosť Nanebovstúpenia Pána.....	97
Siedma veľkonočná nedeľa.....	100
Slávnosť Zoslania Ducha Svätého.....	103
Slávnosť najsvätejšej Trojice	106
Slávnosť najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi	108
Desiata nedeľa v Cezročnom období	111
Slávnosť najsvätejšieho Srdca Ježišovho	114
Jedenásta nedeľa v Cezročnom období.....	117
Dvanásta nedeľa v Cezročnom období.....	119
Slávnosť svätého Petra a Pavla – apoštolov	122
Trinásta nedeľa v Cezročnom období.....	125
Slávnosť svätého Cyrila a Metoda – slovanských vierozvestov....	127
Štrnásta nedeľa v Cezročnom období.....	130
Pätnásta nedeľa v Cezročnom období	133
Šestnásta nedeľa v Cezročnom období.....	136

Sedemnásť nedeľa v Cezročnom období	139
Osemnásť nedeľa v Cezročnom období – Premenenie Pána....	141
Deväťnásť nedeľa v Cezročnom období.....	144
Slávnosť Nanebovzatia preblahoslavenej Panny Márie	146
Dvadsať nedeľa v Cezročnom období.....	149
Dvadsať prvá nedeľa v Cezročnom období.....	152
Dvadsať druhá nedeľa v Cezročnom období	155
Sviatok Narodenia preblahoslavenej Panny Márie.....	157
Dvadsať tretia nedeľa v Cezročnom období	160
Sviatok Povýšenia svätého Kríža	162
Slávnosť Sedembolestnej Panny Márie – Patrónky Slovenska....	165
Dvadsať štvrtá nedeľa v Cezročnom období.....	168
Dvadsať piata nedeľa v Cezročnom období	170
Dvadsať šiesta nedeľa v Cezročnom období	172
Dvadsať siedma nedeľa v Cezročnom období	174
Dvadsať ôsma nedeľa v Cezročnom období	177
Dvadsať deväť nedeľa v Cezročnom období.....	180
Tridsať nedeľa v Cezročnom období.....	183
Slávnosť všetkých Svätých	185
Spomienka na všetkých zosnulých veriacich.....	188
Tridsať prvá nedeľa v Cezročnom období.....	190
Tridsať druhá nedeľa v Cezročnom období	192
Tridsať tretia nedeľa v Cezročnom období	195
Tridsať štvrtá nedeľa v Cezročnom období – Krista Kráľa	197

Pohrebná homília pri zádušnej sv. omši za kanoníka ThDr. Ladislava Dorušáka.....	201
Homília z príležitosti Mariánskej púte v Topoľčanoch.....	208
Spomienková homília na pamiatku 25. výročia úmrtia kanonika ThDr. Ladislava Dorušáka.....	212
Jubilejná homília z príležitosti nedožitého 100. výročia narodenia kanonika ThDr. Ladislava Dorušáka.....	216
Obsah	220
Miesto pre poznámky	224

Autor

*Narodený v r. 1957 v Zlatých Moravciach
Detstvo a mladosť prežil v Žitavanoch
Za rímskokatolíckeho kňaza bol vysvätený v r. 1982
Pastoračne pôsobil v šiestich farnostiach do r. 2020
Odbtedy pôsobí ako výpomocný duchovný
na dôchodku v Prašičiach
Táto kniha je autorovou 23. knižnou publikáciou*

„Cenzorstvo tejto knihy pôsobilo ako duchovné cvičenie. Boli to exercície ducha, umu, pokory a zbožnosti. Boli vskutku vyššou duchovnou školou a učenými príhovormi. A to z dôvodu, že slová a myšlienky pulzovali tak na biblickom a osobitne evanjeliovom základe, ako i na tepe života ľudí dneška...

V myšlienkach autora sa neodráža iba tradičná ľudová zbožnosť z jeho domova. V slovách knihy je na mnohých miestach vyhĺbená autorova dlhoročná životná skúsenosť bežného človeka a pastoračného kňaza. Sú to poznatky, ktoré sa nedajú naučiť z kníh, ale len zo skúseností, ktoré človek zakúsil a si odžil. Tvorca knihy sa tak nebojí vstúpiť na areopág sveta i súčasného spoločenského a cirkevného diania. Vedie viackrát so svetom svoj ušlachtilý a činorodý dialóg a to nebojácne o témach všeludského jestvovania, prežívania daru života a viery, celospoločenských kríz, ale rovnako tiež o témach perspektívy pre budúcnosť, o láske a službe jednotlivcov a cirkevného spoločenstva pre dobro a blaho celého ľudstva.“

Mons. doc. ThDr. Dušan Argaláš, PhD.,
cenzor

Nepredajné!

ISBN 978-80-570-4784-1